

T. C.
HAVA MÜDÜFAA
GENEL KURULUŞU
KURMAYI
M. Şubesi: Ks.
Sayı: 35170
S. M. 944/23

Ankara

9/10/194

SON TAHKİKATIN AÇILMASI KARARI

Komünistlik ve milli menfaatlere aykırı faaliyette bulunmak cürümlerinden mahrum ve mevkuf,

1— Ahmet Fuat oğlu 320 Selânik doğumlu Zeynepden doğma evli, çocuksuz ve tevkif edilmeden evvel İstanbulda oturan Resat Fuat Baran;

2— Nazif oğlu 1317 Nasilic doğumlu Ayseden doğma tesviyeci, bekâr tevkif edilmeden evvel İstanbulda Beşiktaş Akaretler 12 numaralı evde oturduğunu söyleyen Mustafa Birtem;

3— Kahraman Seyfi oğlu Kavalada 1323 yılında Gülsümden doğma seyyâr satıcı İstanbul Bebekte Doğurtucu Zülfi sokak 19 sayılı evde oturan Yunus Bağatır;

4— Veli oğlu Yunanistanın Golos kasabasında 1310 senesinde Melekten doğma bütün amelesi, evli, bir çocuklu İstanbulda Beşiktaş Şehit Nuri sokak 16 sayılı evde oturan Cemali Çüngörmez;

5— Ahmet oğlu Selânikte 1328 yılında Hasenceden doğma, evli iki çocuklu bütün amelesi Kasımpaşada Hacı Hüseyin mahallesi 28 numaralı evde oturduğunu söyleyen Remzi Özşenel;

6— Ali oğlu Diranada 1310 yılında Haticeden doğma, evli üç çocuklu bütün amelesi Beşiktaş'da küçük hava markası şair Veyis sokak 9 numarada oturduğunu söyleyen Rıza Akar;

7— Hasan oğlu İskögede 1327 yılında Hacerden doğma, evli çocuksuz bütün amelesi Beşiktaşda Köy içi Aley bey sokak 5 numaralı evde oturduğunu söyleyen Arif Nanak;

8— Veli oğlu Manastırın Kayalar kazasında 1315 yılında Ayseden doğma seyyar fotoğrafçı, evli, üç çocuklu Nişantaşında Mesrithiyet mahallesi 1 inci ayazma 2 nci çıkmaz sokak 1 numarada oturduğunu söyleyen Mehmet Caba;

9— Latif oğlu Manastırın Kayalar kazasında 1315 yılında Fatmadan doğma, evli, komisyoncu İstanbulda Tarla başında Corbacı sokak 5 numaralı evde oturduğunu söyleyen Suad Ekmen;

10— Süleyman oğlu İstanbulda 1333 yılında Yaşiden doğma ve İstanbulda D. D. Y. nun cer atalyesinde çalışan ve soğuk demirci olduğunu İstanbulda Yedikule İmrahor Hacı Hüseyin sokak 36—38 numarada oturduğunu, mahkûmiyeti sabıkası olmadığını söyleyen ve 31/Mart/944 günü yakalanarak Adli âmîrlikçe 1/Nisan/944 günü hakkında tevkif müzekkeresi kesilen Mustafa Pınarel;

11— Muhtar oğlu Manastırda 1330 yılında Fınattan doğma, evli iki çocuklu, İstanbulda D. D. Yolları Cer Atölyesinde işçi ve Samatyada Baayazıt mahallesinde Muhallebisi çıkmazı, 322/3 sayıda oturan ve mahkûmiyeti sabıkası olmadığını söyleyen ve 31/Mart/944 günü yakalanarak 1/Nisan/944 günü hakkında tevkif müzekkeresi kesilen Mehmet Elmas;

12— Abdülkerim oğlu İstanbulda 1328 yılında Afifeden doğma, bekâr İstanbul Sangüzel Hasan Halife mahallesinde 63/1 sayılı evde oturduğunu, mahkûmiyeti sabıkası olmadığını söyleyen ve 31/Mart/944 günü yakalanarak 1/Nisan/944 günü hakkında tevkif müzekkeresi kesilen ve Galatasaray lisesinde idare memuru Hadi Malkoç;

13— Musa oğlu, Erzurumun Kiğı kazasının Meliken köyünde 1308 yılında Fatmadan doğma, bekâr, Ayvansaray un fabrikasında işçi ve İstanbul Ayvansaray Atik Mustafopasa mahallesi Ağaçlı çeşme sokak 41 numarada oturduğunu, mahkûmiyeti sabıkası olmadığını söyleyen ve 20/Mart/944 günü yakalanarak 21/Mart/944 günü hakkında tevkif müzekkeresi kesilen Halil Giray;

14— Anmet oğlu Bursada 1319 yılında Ayseden doğma, bekâr Aksaray un fabrikasında tornacı, İstanbul Eyüp Kurukavak Ali-pasa mahallesi Vezirtekke sokak 3 numarada oturduğunu ve 927 yılında komünistik cürmünden üç ay hapse mahkûm olduğunu ve cezasının infaz edildiğini ve bundan başka mahkûmiyeti olmadığını

söyleyen, 17 hakkında tevkif müzekkeresi kesilerek bırakılarak 21/Mart/944 günü hakkında tevkif müzekkeresi kesilen

15— B

yılında Ayseden doğma, bekâr, bidad sokak 3 numaralı evde oturduğunu söyleyen ve mahkûmiyeti sabıkası olmadığını söyleyen ve 31/Mart/944 günü yakalanarak 1/Nisan/944 günü hakkında tevkif müzekkeresi kesilen

16— İ

bekâr, kundura sokak 3 numaralı evde oturduğunu söyleyen ve 31/Mart/944 günü yakalanarak 1/Nisan/944 günü hakkında tevkif müzekkeresi kesilen

17— S

dut sokak 3 numaralı evde oturduğunu söyleyen ve 31/Mart/944 günü yakalanarak 1/Nisan/944 günü hakkında tevkif müzekkeresi kesilen Avni

18— A

yılında Habibe Hanım sayılı evde oturduğunu söyleyen, 31/Mart/944 günü yakalanarak 1/Nisan/944 günü hakkında tevkif müzekkeresi kesilen Hamdi

19— S

Kurkayı Taşınan mahkûmiyeti sabıkası olmadığını söyleyen ve 31/Mart/944 günü yakalanarak 1/Nisan/944 günü hakkında tevkif müzekkeresi kesilen

20— M

kireolar Rüştü Cerrahpaşa sokak 3 numaralı evde oturduğunu söyleyen ve 31/Mart/944 günü yakalanarak 1/Nisan/944 günü hakkında tevkif müzekkeresi kesilen

21— M

lu, Fatih Sırrı Kur, kundura

1315 yılında Ay-
şantaşında Me-
ric 4 numarada o-

da 1315 yılında
arla başında Cor-
Suad Ekmen;

a Yaşidan doğma
ve soğuk demirel
eyin sokuk 36—

madığını söyle-
dikçe 1/Nisan/944
afa Pınarel;

Fitnattan doğma,
solyesinde işçi ve
kmazı, 322/3 sa-

söyleyen ve 31/
hakkında tevkif

da Afifeden doğ-
allesinde 63/1 sa-
dığını söyleyen ve

ünü hakkında tev-
lare memuru Hadi

Olken köyünde
y un fabrikasında
hallesi Ağaçlı çeş-

ti sabıkası olmadı-
ak 21/Mart/944
Giray;

sedden doğma, be-
p Kurukavak Ali-
urduğunu ve 927

küm olduğunu ve
ümiyeti olmadığını

söyleyen, 17/Şubat/944 tarihinde yakalamp 21/Şubat/944 günü
hakkında tevkif müzekkeresi kesilen ve 21/Mart/944 günü serbest
bırakılarak 29/3/944 günü yeniden tevkif edilen İbrahim Yü üyüs;

15— Bekir oğlu Bozkır kazasının Yalhöyük köyünde 1319
yılında Ayseden doğma, bekâr, İstanbul — Balatda Akarçeşme Şah-
bidak sokakta oturur Piresci, Tel çekmecisi bir mahkûmiyeti sabı-
kası olmadığını, soyadı olmadığını söyleyen ve 20 Mart/944 günü
yakalamp tevkif edilen Hasan; *Çapakk*

16— İbrahim oğlu, Malkaralı 334 yılında Nefiseden doğma,
bekâr, kunduracı, İstanbulda Fatih Cırsamba Mehmet ağa camii
sokağında 30 sayılı evde oturduğunu ve 39 uncu tümen 167 inci
erzak katarı erlerinden iken iznini teravüz ettirerek halen asker ka-
çağı durumunda olduğunu söyleyen ve 9/Mart/944 günü yakala-
narak 10/Mart/944 günü tevkif edilen Osman Paçalı; *Çapakk*

17— Şerif oğlu, Kayserili 327 doğumlu ve Fatih Altıay Turu-
dut sokak 25 sayılı evde oturur evli bir çocuklu, mahkûmiyeti sabı-
kası olmadığını söyleyen ve 22/Mart/944 günü yakalamp tevkif
edilen Avni Güner;

18— Ahmet oğlu, Bulgaristanın Rızgrat kasabasında 1320
yılında Habibeden doğma, evli, iki çocuklu, Taksim Bekâr sokak 24
sayılı evde oturduğunu ve mahkûmiyeti sabıkası olmadığını söyle-
yen, 31/Mart/944 günü yakalanarak 1/Nisan/944 günü tevkif edi-
len Hamdi Akın;

19— Süleyman oğlu, 1323 Şerefli Koçisar doğumlu İstanbul
Kumkapı Tavaşçı çeşme sokak 26 sayılı evde oturur evli çocuksuz,
mahkûmiyeti sabıkası olmadığını söyleyen ve 31/Mart/944 günü
yakalanarak 1/Nisan/944 günü tevkif edilen Musa Emre;

20— Mehmet oğlu 325 Pirıştine doğumlu, İstanbulda Mercan
kırclar Rüşüpaşa hanında 3 sayılı dükkânda kunduracı İstanbul'da
Cerrahpaşa çeşme sokak 2 numarada oturur, evli, çocuksuz oldu-
ğunu söyleyen ve 20/Mart/944 günü yakal narak 21/Mart/944 te
tevkif edilen Hüseyin Arıçay;

21— Mehmet oğlu, 324 Bandırma doğumlu, evli, bir çocuk-
lu, Fatih Sinan ağa mahallesi Fazilet sokak 33 numaralı evde otu-
rur, kunduracı ve mahkûmiyeti sabıkası olmadığını söyliylen ve 21/

TÜRKİYE SOSYALİSTİK İLERİ AKIŞI İRMA MAKKE

Mart 944 günü yakalanarak 22/3/944 tevkif edilen Mustafa Alman

22— İzzet oğlu, 1324 Komanova doğumlu, evli iki çocuklu, İstanbul Kumkapı Nişancı Mihre sokak 7 numarada oturduğunu ve mahkûmiyeti sabıkası olmadığını söyleyen ve 21/Mart/944 günü yakalanarak 22/Mart/944 te tevkif edilen Recep Bayurman;

23— Cemil oğlu, 1318 doğumlu, evli, iki çocuklu, kunduracı Aksaray Guraba Hüseyin ağa mahallesi oyunbozan sokak 7 numarada oturur mahkûmiyeti sabıkası olmadığını söyleyen ve 17/Mart/944 te yakalanıp 18/Mart/944 günü tevkif edilen Selâhattin Akarışık;

24— Abdullah oğlu, 1322 Midilli doğumlu, Adalıyeden doğma, İstanbul Aksaray Guraba Hüseyin ağa mahallesi Uzun Yusuf sokak 26 numarada oturduğunu, evli bir çocuklu, kunduracı, mahkûmiyeti sabıkası olmadığını söyleyen ve 20/Mart/944 günü yakalanarak 21/Mart/944 te tevkif edilen Ali Tokuc;

25— Emin oğlu, 1328 Selânik doğumlu, Halimeden doğma, bekâr Tornacı Adam yaralanaktan infaz edilmiş üç sene üç ay mahkûmiyeti olduğunu, İstanbulda Fatih Beyoğlu mahallesinde oturduğunu söyleyen ve 17/Mart/944 günü yakalanarak 18/Mart/944 te tevkif edilen Arif Özinsel;

26— İsmail oğlu, 1318 İstanbul doğumlu, Fatmadan doğma, evli çocuksuz, şoför, Pangaltıda Yunusbey sokak 23 sayılı evde oturduğunu ve komünistlikten 4 sene ağır hapse mahkûm edilmişse de 2330 sayılı af kanunundan istifade ederek bir buçuk sene yattıktan sonra çıktığını söyleyen ve 17/Mart/944 te yakalanarak 18/Mart/944 günü tevkif edilen Hacı İrgat;

27— Fuat Hasip oğlu İstanbullu, Gülsümden doğma, Karabükte Yenışehir B. 16 apartmanında oturduğunu ve Karabük Demir Çelik Fabrikası idare memuru olduğunu mahkûmiyeti sabıkası bulunmadığını söyleyen ve 20/Mart/944 te hakkında tevkif müzakeresi kesilerek 2 Nisan/944 günü yakalanan ve o tarihtenberi mevkaf bulunan Mehmet Nihat Çavuşoğlu;

28— Karabekir oğlu, 1338 de İstanbulda Armutten doğma İstanbul Kadıköy Bağlarbaşı Şetaret sokak 9 numarada oturduğunu bekâr, Güzel sanatlar akademisinde Yüksek Resim konusunda kayıtlı

olduğunu mahkûmiyeti sabıkası olmadığını söyleyen ve 21/Mart/944 günü yakalanarak 22/Mart/944 te tevkif edilen Mustafa Alman;

29— Yerve moğlu sokak 11 fakültesi doktora madığını söyleyen ve 21/Mart/944 günü tevkif edilen Mustafa Alman;

30— Agop rafyandan doğma Kadıköyde oturduğunu, Kadıköy mahkûmiyeti sabıkası olmadığını söyleyen ve 21/Mart/944 günü yakalanarak 22/Mart/944 te tevkif edilen Mustafa Alman;

31— Nurettin da Lütfüyeden doğma, nesinde asistan olarak oturduğunu mahkûmiyeti sabıkası olmadığını söyleyen ve 21/Mart/944 günü yakalanarak 22/Mart/944 te tevkif edilen Mustafa Alman;

32— Celâle ma Kartal Çimen sokak 28 numarada oturduğunu mahkûmiyeti sabıkası olmadığını söyleyen ve 21/Mart/944 günü yakalanarak 22/Mart/944 te tevkif edilen Mustafa Alman;

33— Bedros ma Şislide Halask oturduğunu, Terzi olduğunu söyleyen ve 21/Mart/944 günü yakalanarak 22/Mart/944 te tevkif edilen Mustafa Alman;

34— Farse doğma, İstanbulda oturduğunu, İstanbul mahkûmiyeti sabıkası olmadığını söyleyen ve 21/Mart/944 günü yakalanarak 22/Mart/944 te tevkif edilen Mustafa Alman;

35— Mehmed doğma, Kadıköyde oturduğunu, Avukatlık

olduğunu mahkûmiyeti sabıkası bulunmadığını söyleyen ve 17/ Mart/944 günü yakalanarak 18/ Mart/944 te tevkif edilen Jak İhmalyan;

29— Yervant oğlu, 1333 doğumlu İstanbulda Dağlarbaşı Ace-moğlu sokak 11 numarada oturan ve İstanbul üniversitesinde hukuk fakültesi doktora talebesi olduğunu ve mahkûmiyeti sabıkası bulunmadığını söyleyen ve 17/ Mart/944 te yakalanarak 18/ Mart/944 günü tevkif edilen Aram Pehlivan;

30— Agop Sarafyan oğlu, 1325 İstanbul doğumlu Feruz Sa-rafyandan doğma bekâr, Kartal Çimento Fabrikasında kimyager ol-duğunu, Kadıköyünde Moda caddesinde 49 sayılı evde oturduğunu, mahkûmiyeti sabıkası bulunmadığını söyleyen ve 12/ Mart/944 gü-nü yakalanarak 13/ Mart/944 te tevkif edilen Kirkor Sarafyan;

31— Nurettin oğlu, 1331 yılında Manastırın Kesriye kazası-n-da Lütfüyeden doğma, evli bir çocuklu, Pendik Bakterioloji hasta-nesinde asistan Aksarayda İnkılâp caddesi 5 numaralı apartmanda oturduğunu mahkûmiyeti sabıkası olmadığını söyleyen ve 17/ Mart/ 944 günü yakalanarak 18/ Mart/944 te tevkif edilen Cavit Evren;

32— Celâlettin oğlu, 1328 yılında Selânikte Mürüvetten doğ-ma Kartal Çimento fabrikası taş ocaklarında şef, Kartalda Doğan sokak 28 numarada oturur, evli bir çocuklu mahkûmiyeti sabıkası olmadığını söyleyen ve 17/ Mart/944 te yakalanarak 18/ Mart/944 günü tevkif edilen Fethi Barbaros Üçer;

33— Bedros oğlu, İstanbulda 1329 yılında Makruhîden doğ-ma Şişlide Halaskâr Gazi caddesinde Cafer apartman 6 numarada oturduğunu, Terzilik yaptığını, bekâr, mahkûmiyeti sabıkası olma-dığını söyleyen ve 17/ Mart/944 günü yakalanarak 18/ Mart/944 te tevkif edilen Yedvard Özkasapyan;

34— Parse oğlu, 1334 Vezirköprü doğumlu, Paylazundan doğma, İstanbul Harbiye Alınbakkal Satırcı sokak 19 numarada oturduğunu, İstanbul Tıp fakültesi son sınıfta kayıtlı bekâr mah-kûmiyeti sabıkası olmadığını söyleyen ve 6/ Mart/944 günü yaka-lanarak 7/ Mart/944 te tevkif edilen Hayik Açıköz;

35— Mehmet oğlu, 1332 Yozgat doğumlu, Ayşe siddikadan doğma, Kadıköyünde Mühürdar yenifikir sokak 22 numarada otur-duğunu, Avukatlık stajı yapmakta ve doktora tezi hazırlamakta bu-

TÜRKİYE SÖZLÜK İZMİR NAKFI

bulduğunu bekâr ve mahkûmiyeti sabıkaşı olmadığını söyleyen ve 20/Mart/944 günü hakkında tevkif müzekkeresi kesilerek 23/Mart/944 günü yakalanan ve o tarihtenberi mevkuf bulunan Münir Belen

26— İsmail oğlu, 1900 yılında Bulgaristanın Zıstov kasabasında Ayseden doğma, İstanbul Ziraat bankası Emtaa servisinde depo memuru ve Galata Necati caddesi Hocatahsin sokak 27/29 numarada oturduğunu, bekâr, mahkûmiyeti sabıkaşı olmadığını söyleyen ve 22/Mart/944 günü yakalanarak 24/Mart/944 te tevkif edilen Ziya Tüneyman;

37— Zühtü oğlu, 1323 yılında Manastırda, Zekiyeden doğma evli, bir çocuklu, Maçka da Bayır sokak 38 numarada oturduğunu ve 931 yılında Komünistlik suçundan 7 sene 6 ay hapse mahkûm olmuşsa da 4,5 sene yattıktan sonra 2330 sayılı af kanunundan istifade ederek çıktığını söyleyen ve 20/Mart/944 günü yakalanarak 21/Mart/944 te tevkif edilen Celâl Benneci;

38— Derviş Kızı, İstanbulda Hesnadan 1319 yılında doğma, Muharrir evli, mahkûmiyeti sabıkaşı olmadığını, Pangaltıda Eyüf sokak 130 numaralı evde oturduğunu söyleyen, ve 10/Mart/944 günü yakalanarak 11/Mart/944 te tevkif edilen Saadet Baraner (Suat Derviş);

39— Mayer oğlu, 1327 de Edirne'de Mazalto'dan doğma, Beyoğlu Asmalımescit Sofyalı sokak 8 numarada oturan, evli bir çocuklu, seyyar satıcı, ve işlediği komünistlik suçundan mahkûm olup iki sene yattıktan sonra 2330 sayılı af kanunundan istifade ederek tahliye edildiğini söyleyen ve 4/Mart/944 günü yakalanarak 5/Mart/944 te tevkif edilen Devri Naci;

40— Ahmet oğlu, Trabzon'da 1325 yılında, Şekireden doğma asker olmadan evvel Çarşafıoğlundu Tasvir sokak 12 numarada oturduğunu, Komünistlikten infaz edilmiş, mahkûmiyeti bulunduğunu muharrezlikle geçindiğini 20 inci tümen 18 inci alay birinci bölükte asker iken 943 yılı Temmuz ayında firar ettiğini ve halen asker firarisi olduğunu söyleyen ve 10/Mart/944 günü yakalanarak 11/Mart/944 te tevkif edilen Hasan İzzet Dinamo;

41— Osman Nuri oğlu, Sivasta 1338 yılında Şerifeden doğma, evli, iki çocuklu Haydarpasa lisesinde muhasebeci, Kadıköy Yeldeğirmeni Misaki Milli sokak 11 numarada oturduğunu, mahkû-

miyeti sabıkaşı narak 7/Mart/9

42— Fehri evli iki çocuklu oturan ve komünistlikten sonra 23 İstanbulda Mer olarak çalıştığı müzekkeresi ke mevkuf bulunan

43— Salih İstanbulda Beyoğlu evde oturur yaka sayılı talebesi olup ma Kurucu; (13/2

44— Ekrem Yedek subay ol yaka sayılı talebesinde talebe mahkûmiyeti s hinde yakalanıp

45— Hakkı Emineden doğmuş sayılı talebe, be rosunda memur Şubat/944 günü bulunan Mustaf

46— Saim Yedek subay c İstanbulda Eyü oturduğunu ve Şubat/944 günü 14 Temmuz/9-

47— Ölü ma, evli çocuks

ını söyleyen ve
ilerek 23/Mart
an Münir Belen
Ziştov kasaba
mtaa servisinde
in sokak 27/29
olmadığını söy-
art/944 te tevkif

Zekiye'den doğma
a oturduğunu ve
pe mahkûm ol-
anunundan istifa-
yakalanarak 21/

9 yılında doğma,
Pangaltıda Eşref
ve 10/Mart/944
Saadet Baraner

o'dan doğma, Be-
uran, evli bir ço-
dan mahkûm olup
lan istifade ederek
i yakalanarak 5/

Şakireden doğma
12 numarada otur-
iyeti bulunduğunu
lay birinci bölükte
ve halen asker fi-
i yakalanarak 11/

nda Şerifeden doğ-
hasebeci, Kadıköy
turduğunu, mahkû-

ıyığı sabıkası olmadığını söyleyen, ve 6 Mart/944 günü yakala-
narak 7/Mart/944 te tevkif edilen Sebati Selimoğlu;

42— Fehmi oğlu, İstanbulda 1326 yılında Hatice'den doğma
eski iki çocuklu, Kumkapı Kadırga caddesinde 64 numaralı evde
oturan ve komünistlik suçundan eski mahkûmiyeti olup 18 ay yat-
tıktan sonra 2330 sayılı af kanunundan istifade ederek çıktığını ve
İstanbulda Mercan Caferihan Madeni eşya fabrikasında teknisyen
olarak çalıştığını söyleyen ve 14 Şubat/944 günü hakkında tevkif
müzekkresi besilen 19 Şubat/944 te yakalanan ve o tarihtenberi
mevkuf bulunan Nihat Balyoz;

43— Salih oğlu, İstanbulda 337 yılında Hasibeden doğma, İs-
tanbulda Beyoğlu, Bostan mahallesi Serdar Ömer caddesi 164 sa-
yıllı evde oturur, Yedek Subay okulu birinci tabur ikinci bölükte 328
yaka sayılı talebe ve evvelce İstanbul Yüksek Ticaret ve İktisat ta-
lebesi olup mahkûmiyeti sabıkası bulunmadığını söyleyen Fehmi
Kucucu; (13/2/944 tenberi mevkuf)

44— Ekrem oğlu, 1338 yılında Erzurumda, Saibeden doğma,
Yedek subay okulu üçüncü tabur dokuzuncu süvari bölüğünde 1687
yaka sayılı talebe ve evvelce Yıldızda Yüksek Teknik okulu birinci
sınıfında talebe olup ailesinin mali durumu dolayısıyla ayrıldığını, ve
mahkûmiyeti sabıkası olmadığını söyleyen ve 12/Şubat/944 tari-
hinde yakalanıp tevkif edilen Ziya Nurçun;

45— Hakkı oğlu, 1333 yılında Tikvaş'ın Bisriten köyünde
Fatimeden doğma, ve Yedek subay okulu 4 üncü bölükte 1101 yaka
sayılı talebe, bekâr Yedek subaya gelmezden evvel Beşiktaş iase bü-
rosunda memur ve mahkûmiyeti sabıkası olmadığını söyleyen, 25/
Şubat/944 günü yakalanarak tevkif edilen ve o tarihtenberi mevkuf
bulunan Mustafa Arhavi;

46— Saim oğlu, 1327 yılında İstanbulda Nazımeden doğma,
Yedek subay okulu Zırhlı vasıtalar dafi top takımında onbaşı ve
İstanbulda Eyüp Sofularda Hanımoğlu Yaşar sokak 7 numarada
oturduğunu ve mahkûmiyeti sabıkası olmadığını söyleyen ve 19/
Şubat/944 günü yakalanarak o tarihte tevkif edilip Adli âmirlikçe
4 Temmuz/944 günü tahliye edilmiş bulunan Salih Ezer;

47— Ölü Hasan oğlu, Bursada 1319 yılında Gülsümden doğ-
ma, evli çocuksuz, Ankarada P T T. Umum Müdürlüğü Şube Mü-

dür muavinlerinden ve Ankarada Gündoğdu mahallesi Fidan sokak 31 numarada oturduğunu mahkûmiyeti sabıkası olmadığını söyleyen ve 14/Şubat/944 günü yakalanarak tevkif edilen ve bu tarihtenberi mevkuf bulunan Hikmet Elin;

48— Hasan oğlu, 1328 yılında Bursada, Gülsümden doğma Ankara Anafartalar caddesi Paket postanesinde paket memuru ve Ankarada Ulucânlar Eylûl sokak 37 numarada oturur, mahkûmiyeti sabıkası olmadığını söyleyen ve 12/Şubat/944 tarihinde yakalanıp tevkif edilerek o tarihtenberi mevkuf iken Adli âmirlikçe 1/Mart/944 günü serbest bırakılan ve halen gayri mevkuf bulunan İrfan Elin;

49— Mehmet oğlu, Sürmenenin Baştınar köyünden, 1321 yılında Hayriyeden doğma ve Başvekâlet murakabe heyeti kütüphane memuru, Ankarada Yenişehir Konur sokak Abat apartman 4 sayılı dairede oturur bekâr, mahkûmiyeti sabıkası olmadığını söyleyen ve 14/Şubat/944 günü yakalanıp tevkif edilerek 21/Şubat/944 günü serbest bırakılan ve 23/Mart/944 günü tekrar tevkif edilip o tarihtenberi mevkuf bulunan Zeki Baştınar;

50— Mehmet oğlu, Sivasta, 1326 yılında, Düriyeden doğma Ankara P. T. T. Umum Müdürlüğü Hukuk Müşavirliğinde tetkik memuru ve Ankara Gülibrişim sokak Altıntaş mahallesi 19 sayılı Karacıoğlu Apartmanında oturur bir çocuklu ve mahkûmiyeti sabıkası olmadığını söyleyen ve 15/Şubat/944 günü yakalanarak tevkif edilen ve Adli âmirlikçe 21/Şubat/944 te serbest bırakılan ve 23/Mart/944 günü tekrar tevkif edilen ve 15/Nisan/944 günü tevkif müzekkeresine vaki itirazı kabul edilerek tahliye edilen ve o tarihtenberi gayri mevkuf bulunan Şevket Endürüst;

51— Andrey oğlu, Besarabya eyaletinin komrat şehrinde, 1914 yılında Mariyadan doğma, bekâr, Yüksek Ziraat Enstitüsünde stajyer asistan ve doktrasını yapmakta olduğunu, bu enstitüde oturduğunu, mahkûmiyeti sabıkası olmadığını söyleyen ve 14/Şubat/944 günü yakalanıp tevkif edilen ve 21/Şubat/944 günü serbest bırakılarak 23/Mart/944 te yeniden tevkif edilen ve 12/Nisan/944 günü de tevkif müzekkeresine vaki itirazı kabul edilerek serbest bırakılan ve o tarihtenberi gayri mevkuf bulunan Acar Uzgider;

52—

ma, Adana
çocuklu, me
kuf bulun

53—

ciyeden do
düriyet kale
Avadan sok
kası olmadı
müzekkeresi
mevkuf bul

54—

ve Ankarada
burslu talebe
rur, mahkûm
günü yakala
kesilen ve
vaki itirazı
tarihtenberi

55—

hadan doğma
mında talebe
oturur, mahk
bulunan Asır

56—

rih Coğrafya
leti Hıfzıssıh
arif koleji ka
yeti sabıkası
zih Fıratlı;

57—

sinde Güllüde
mamontu Duru
Dil Tarih Coğ
olduğunu ve
Mart/944 gün

allesi Fidan sokak
olmadığını söyle-
yilen ve bu tarih-

bulbünden doğma
paket memuru ve
oturur, mahkûmiyeti
tarihinde yakalanıp
hükûmîlikçe 1/Mart/
bulunan İrfan

köyünden, 1321
abe heyeti kütüp-
k Abat apartman
ası olmadığını söy-
diler 21/Şubat/
tekrar tevkif edi-

Düriyeden doğma
sayırlığında tetkik
mahallesi 19 sayılı
ve mahkûmiyeti sa-
tı yakalanarak tev-
kif bırakılan ve
15/Şubat/944 günü tev-
kife edilen ve o ta-

komrat şehrinde,
Ziraat Enstitüsünde
kanı, bu enstitüde
öyleyen ve 14/Şu-
bat/944 günü ser-
best edilen ve 12/Ni-
sazı kabul edilerek
bulunan Acar

52— Gürçori oğlu, 1911 yılında, Rumanyada Mariyadan doğ-
ma, Adana Ziraat mücadele memuru ve Adanada oturur, evli bir
çocuktur, mahkûmiyeti sabıkası olmadığını söyleyen ve gayri mev-
kuf bulunan Güngör Kareli;

53— Hüseyin Hüsnü oğlu, Bursa'da 1312 yılında, Hatice Na-
ciyeden doğma, Yedek üstöğmen, Balıkesir Merkez postanesi mü-
dürlüğü kalemünde memur, Balıkesir Merkez ilçesi Balık
Avadan sokak 63 numaralı evde oturur, bekâr, mahkûmiyeti sabı-
kası olmadığını söyleyen ve 14/Şubat/944 günü hakkında tevkif
müzekkeresi kesilerek 18 Şubat/944 te yakalanan ve o tarihtenberi
mevkuf bulunan Tevfik Dilmen;

54— Hakkı oğlu, 1337 yılında Üsküdar'da Müsvetten doğma
ve Ankarada Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Kilaşık filoloji kısmında
burslu talebe Ankarada Alındağ mahallesi 8/2—3 sayılı evde otu-
rur, mahkûmiyeti sabıkası olmadığını söyleyen ve 16 Mart/944
günü yakalanarak 24/Mart/944 te hakkında tevkif müzekkeresi
kesilen ve 12/Nisan/944 günü serbest bırakılan (tevkif kararına
vaki itirazı kabul edilerek 12/4/944 günü serbest bırakılan ve o
tarihtenberi gayri mevkuf bulunan Nabi Dincer;

55— Sadık oğlu, 1338 yılında Kallandere kasabasında Sami-
hadan doğma ve Dil Tarih Coğrafya fakültesi Türk edebiyatı kıs-
mında talebe ve Ankara Maltepe Saray sokak 10 numaralı evde
oturur, mahkûmiyeti sabıkası olmadığını söyleyen ve gayri mevkuf
bulunan Asım Akşar;

56— Hüsnü oğlu, 1337 yılında, Üsküdar'da doğma ve Dil Ta-
rihi Coğrafya fakültesi Arkeloloji şubesinde talebe ve Sihat Vekâ-
leti Tıfzissihha işlerinde Firengi mücadele memuru ve Ankara Ma-
arif koleji karşısında incesu 6 sayılı evde oturduğunu ve mahkûmi-
yeti sabıkası bulunmadığını söyleyen ve gayri mevkuf bulunan Ne-
zir Tiratlı;

57— Salih oğlu, 1332 yılında, Kırşehirin Hacibektaş nahiye-
sinde Güllüden doğma ve Ölkü mecmuasında Muharrir Ankara Ha-
mamönü Sumer mahallesi Gürcüler sokak 2 numarada oturan ve
Dil Tarih Coğrafya fakültesi Rus edebiyatı şubesinde burslu talebe
olduğunu ve mahkûmiyeti sabıkası bulunmadığını söyleyen ve 16/
Mart/944 günü yakalanarak 24/Mart/944 te hakkında tevkif mü-

zekerresi kesilen ve 12 Nisan/944 günü tevkif müzekkeresine karşı vaki itirazı kabul edilerek tahliye edilen Sefer Aytekin;

58— Hasan oğlu, Zonguldağın Devreki kazasında 1334 doğumlu, Karabük Demir Çelik fabrikası tamirat atelyesinde kontrol memuru, evli, bir çocuklu, Karabük Yeşil mahalle 23 numarada ikamet eden, Komünistlik suçundan Kütahya asliye ceza mahkemesinin kararı ile altı ay hapse mahkûm olduğunu söyleyen ve 25/Mart/944 te hakkında tevkif müzekkeresi kesilen Zihni Turgay;

59— Süleyman oğlu, Kırklarelinin Tenice nahiyesinde 1337 senesinde doğan Karabük Demir Çelik fabrikaları boru fabrikasında Modelci stajyeri, bekâr, Karabükte sanat okulları mezunları tayfonunda ikamet eden ve mahkûmiyeti sabıkası olmayan ve 31/Mart/944 günü hakkında tevkif müzekkeresi kesilen Mustafa Mete Konuk;

60— Mehmet oğlu, Susurluk kazasında 1338 de doğma evli bir çocuklu, Karabükte 100 evler onuncu Bülök on birinci daireda oturan 25 Mart/944 te hakkında tevkif müzekkeresi kesilen Ahmet Özok;

61— Resul oğlu, Sürmenode 1338 de doğma, bekâr Karabük Demir Çelik fabrikası hattahanesinde tesviyeci, Karabükte Dedeoğlu otelinde ikamet eden, ve mahkûmiyeti sabıkası olmadığını söyleyen, 25/Mart/944 tarihinde hakkında tevkif müzekkeresi kesilen Şevket Ertekin;

62— Adil oğlu, Bulgaristanın Şumlu vilâyetinin Sofuk köyünde 1325 te doğma, Adapazarının Ekisci Müslüm köyünde kayıtlı, evli, çocuksuz, Karabükte 100 evler on birinci bülökte on birinci daireda ikamet eden, 25/Mart/944 te hakkında tevkif müzekkereleri kesilen Halit Saf;

63— Sadettin oğlu, Sivasın Akviran İslâm köyünde 1328 doğumlu, evli, çocuksuz, Karabük Demir Çelik fabrikası motorajında işçilik yapmış Tokat sulh ceza mahkemesinin kararı ile kaçakçılık suçundan ve Safranbolu sulh ceza mahkemesinin kararı ile sav-hosluktan mahkûm olmuş, 31/Mart/944 te hakkında tevkif müzekkeresi kesilen Mehmet Vural. (Altmış — Onbaşı)

64— Ferhat oğlu, 1330 Karamürsel doğumlu, İzmittin Tefecik mahallesi cesme sokak bir numarada oturan tesviyeci mahkûmiyeti

sabıkası olma
tevkif edilen

65— N
mir Çelik fab
dığını söyley
rihtenberi me

66— Sa
Çelik fabrika
İnönü Bulvar
sı olmadığını
len o tarihte

67— A
yır mahalles
lik fabrikası
kası olmadığını
edilen, o tari

68— S
bey mahalle
evvelce Den
ve mahkûm
tarihindeber

69— P
ve 24/4/93
yır mahalle
sabıkası olu
kuf bulunan

70— S
mir Çelik f
madığını s
Oralp;

71—
lik fabrikas
ğini söyley
mi Memiş
Hakla

müzekkeresine
Aytekin;

asında 1334 do-
elyesinde kontrol
23 numarada ika-
ceza mahkemesi-
yen ve 25 Mart/
Turgay;

ahiyesinde 1337
boru fabrikasında
Onları pavyon-
an ve 31 Mart/
Mustafa Mete

8 de doğma, evli
on birinci dairede
kesilen, Ah-

bekâr Karabük
Karabükte Dedeoğ-
olmadığını söyle-
müzekkeresi kesilen

tinin Sofular kö-
lüm köyünde ka-
Olok ikinci da-
kif müzekereleri

öyünde 1328 do-
rikası montajında
rarı ile kaçakçılık
kararı ile de sar-
da tevkif müzek-

İzmitte Tefecik
veci, mahkûmiyeti

sabıkası olmadığını söyleyen ve 25 Mart/944 günü yakalanarak
tevkif edilen ve o tarihtenberi mevkuf bulunan Mustafa Özmen;

65— Nuri oğlu, 1339 Samsun doğumlu, bekâr, Karabük De-
mir Çelik fabrikasında hadde ustası ve mahkûmiyeti sabıkası olma-
dığını söyleyen 25 Mart/944 te yakalanarak tevkif edilen ve o ta-
rihtenberi mevkuf bulunan Ertuğrul İsmailoğlu;

66— Sadık oğlu, 1335 Beypazarı doğumlu, Karabük Demir
Çelik fabrikasında hattehane elektrikçisi olarak çalışan, Ankarada
İnönü Bulvarı eskiyol 48 numarada oturan ve mahkûmiyeti sabıka-
sı olmadığını söyleyen, 31 Mart/944 günü yakalanarak tevkif edi-
len o tarihtenberi mevkuf bulunan Ziya Türe;

67— Ali oğlu, 1341 Sürmene doğumlu, bekâr, Karabükte Ba-
yır mahallesi 37 numaralı evde oturduğu ve Karabük Demir Çe-
lik fabrikası makine tamircisi olarak çalıştığını, mahkûmiyeti sabı-
kası olmadığını söyleyen ve 25 Mart/944 günü yakalanarak tevkif
edilen, o tarihtenberi mevkuf bulunan Mustafa Osmanoğlu;

68— Süleyman oğlu, 1338 Sürmene doğumlu, Samsun Sait
bey mahallesi bahar sokak 35 numarada oturan ve halen işsiz olup
evvelce Demir Çelik fabrikasında dökümcü olarak çalıştığını, bekâr
ve mahkûmiyeti sabıkası bulunmadığını söyleyen ve 1 Nisan/944
tarihindeberi mevkuf Hakkı Morçu;

69— Recep oğlu, Romanyalı 1320 yılında Azizeden doğma
ve 24/4/930 da Türk tabiyetine geçtiğini söyleyen, Karabükte Ba-
yır mahallesinde oturan ve lokantacılık yapan, bekâr, mahkûmiyeti
sabıkası olmadığını söyleyen ve 25 Mart/944 tarihindenberi mevkuf
bulunan Yakup Macun;

70— Şükrü oğlu, 1336 yılında Boluda doğma, Karabük De-
mir Çelik fabrikasında hatte ustası bekâr, mahkûmiyeti sabıkası ol-
madığını söyleyen ve 5 Nisan/944 tarihindenberi mevkuf İbrahim
Oralp;

71— Selim oğlu, Düzceli 1337 doğumlu, Karabük Demir Çe-
lik fabrikasında elektrikçi, bekâr, ve mahkûmiyeti sabıkası olma-
dığını söyleyen ve 5 Nisan/944 tarihindenberi mevkuf bulunan Sa-
mi Memiş;

Haklarında yapılan ilk tahkikat bitmiştir; sonuncuna göre

TÜRKİYE

1— İstanbul hâdisesi:

Maznunlardan Reşat Fuat Baraner; 942 yılında askere alınarak 17 inci kolordu emrine sevk edilmiş 29/ Ağustos 942 günü 58 inci topçu alayına verilmiştir.

23/ Birincikânun 942 günü yani kıtaya girdiğinden 4 ay sonra vazife ile İstanbul'a gelmiş ve yakalandığı 10 Mart 944 gününe kadar kıtasına iltihak etmeyerek asker kaçağı olarak kaldığından kıtasının verdiği firar jurnalları üzerine aranmış ise de saklı olduğu yer bulunamadığından bir seneden fazla kaçak durumda kalmış ve yakalanmamıştır.

Reşat Fuat Baraner; İstanbul'a geldikten sonra evindeki evlerinde iki ay kadar oturmuş ve asker kaçağı durumu görünce eşi Saadet Baraner namı diğeri Suat Derviş çocukluk arkadaşları olan Devlet Deniz Yollarında fener idaresi memuru Hüseyin Mutena Gökper'in Kadıköyünde Mühürdarda Muratbey sokak 12 numaralı evine giderek saklanmış ve bu suretle izini kaybetmiştir.

Reşat Fuat burada saklı iken 943 yılının ilkbahar aylarında, eskiden tanıdığı sabıkalı ve sabikasız komünist fikirli arkadaşları ile temasa geçmiş ve ikinci cihan harbinin askeri ve siyasi bakımdan aldığı durumu ve hele Sovyet Rusyanın Stalingrat zafarından sonraki Almanlara karşı kazandığı açık zafeler karşısında (Türkiye komünist partisinin) legal sahada faaliyetine geçmesi zamanı geldiğini düşünmüş ve bunun için herkesin tanıdığı eski ve yeni komünist arkadaşlarını bulup bunları bir araya toplamalarını ve yerden sempatizan bulmalarını bildirmiş ve bu suretle de (Türkiye komünist partisini) teşkil etmek faaliyetine geçmiştir.

Aradan birkaç ay geçtikten sonra (943 yılının Ağustos ayında) maznun Reşat Fuat Baraner (Partinin görüşleri ve dilekleri) adındaki 13 sahifelik bültene yazmış, Sebati Selimoğlu vasıtasile İstanbuldaki komünist arkadaşlarına dağıtmış ve kendisi de Ankara'da bulunan Hikmet Eline göndermiştir. Bu bültende yazılan hususların iyice anlaşılması ve partiye girenlere anlatılabilmesi maksadile en ziyade itimat ettiği arkadaşları ile bir buluşma tertibi görüşünü Sebati Selimoğluna söylemiş ve Sebati Selimoğlu da Ağustos ayından sonraki (Küçük Çamlıca) toplantısını tertiplemiştir.

Kadık

Balyoz, so

ladıkları tek

Balyoz, Dav

İrgat) biner

da bekleyen

Küçük

diği beyaz k

rüşleri ve d

maksadı izah

şeklini tesbi

mişlardır.

Reşat

batı Selimo

köyde bir te

ettikleri gün

Bu kon

— Üsküdar)

na) Mustafa

nun, (Kadık

bakmasına ve

yetimi) teşkil

tafa Birtem,

mintaka idare

sofor Halit İ

nin de Sebati

Sarıyan) den

David Ne

mesine, Nihat

komünistleri v

masına ve ted

mintaka idare

için resmî ve h

kikat ve propa

partinin reisi o

Kadıköy iskelesine gelen (Mustafa Birtem, David Nae, Nihat Balyoz, şoför Halit İrgat) Sebati Selimoğluyla birleşmişler ve kiralandıkları tek atlı iki arabadan birincisine (Mustafa Birtem, Nihat Balyoz, David Nae) ve ikincisine de (Sebati Selimoğlu, şoför Halit İrgat) binerek Küçük Çambıcaya doğru gitmeye başlamışlar ve yolda bekleyen Reşat Fuat'da ikinci arabaya binerek gitmişlerdir.

Küçük Çambıca'da oturduktan sonra Reşat Fuat cebinden çıkardığı beyaz küçük kâğıtlar üzerindeki notlara bakarak (Partinin görüşleri ve dilekleri) bültenini bu komünist arkadaşlarına anlatmış, maksadı izah etmiş ve (artık teşkilatı kurar, tertipler ve çalışma şeklini tesbit ederseniz) direktifini vermiş ve birbirlerinden ayrılmışlardır.

Reşat Fuat'tan aldığı direktifi yerine getirmek maksadile (Sebati Selimoğlu, Nihat Balyoz, Mustafa Birtem, David Nae) Hasköyde bir toplantı yapılmasını konuşarak kararlaştırmışlar ve tesbit ettikleri gün Hasköyde buluşup konuşmuşlardır.

Bu konuşmada, İstanbul vilâyeti (Beyoğlu, İstanbul, Kadıköy — Üsküdar) olmak üzere üç kısma ayrılmış, (Beyoğlu muntakasına) Mustafa Birtemin, (İstanbul muntakasına) Sebati Selimoğlunun, (Kadıköy — Üsküdar muntakasına) yine Sebati Selimoğlunun bakmasına ve bu dört kişinin (komünist partisinin vilâyet idare heyetini) teşkil etmelerine ve Beyoğlu muntaka idare heyetinin (Mustafa Birtem, Cemal Güngörmez, Yunus Bağadır) dan, İstanbul muntaka idare heyetinin (Sebati Selimoğlu, tornacı Arif Özünsel, şoför Halit İrgat) dan, Kadıköy — Üsküdar muntaka idare heyetinin de Sebati Selimoğlunun tanıdığı (Münir Belen, Jak ve Kirkor Sarıfyan) dan müteşekkil olmasına,

David Nae'nin (Beyoğlu ve İstanbul) muntakalarına yardım etmesine, Nihat Balyozun (eski komünistlerle, yeniden elde edeceği komünistleri ve sempaticanları partiye almak için faaliyette bulunmasına ve tedarik edeceği kişilerin oturdukları muntakalara göre o muntaka idare heyetine tanıstırmasına ve bağlamasına ve bu işler için resmî ve hususî şekilde teşekkül etmiş kurumlara dahi girip tetkikat ve propaganda yapmasına) karar vermişler ve bu kararlarını partinin reisi olan ve partiyi teşkil eden Reşat Fuat'da anlatmışlar

ve Resat Fuat'da aynen kabul ederek faaliyetlerine devam etmelerini söylemiştir.

A— Beyoğlu mıntakası:

Beyoğlu mıntakasının idare heyeti reisi olan Mustafa Birtem, Yunanistanlı olan ve mübadil olarak Türkiye'ye gelmeden önce Yunanistandaki komünist işçi partisine dahil bulunan mevkulardan tütün amelesi Cemali Güngörmezle tanıştığı gibi, ikinci cihan harbinin başlaması ve Fransanın Almanlar tarafından işgali üzerine oradaki Hukuk tahsilini yaparken 1940 yılında İstanbul'a gelerek hemşiresi Hasnanın Bebekteki evine giden mevkulardan Münir Belen o evde kiracı olarak oturan mevkuf Yunus Bağatır ile tanışmış ve 1943 yılına kadar yaptığı konuşmalarla Yunus Bağatır'a komünizim fikirlerini aşılarmış ve olgunlaştığını anlayınca mevkulardan Sebati Selimoğlunun evine götürerek Sebati Selimoğluna tanıştırmış ve Sebati Selimoğlu da eski Unkapanı şimdiki Gazi köprüsünde randevü vererek burada Yunus Bağatır ile Mustafa Birtemi tanıştırmış ve bu suretle (Cemali Güngörmez — Yunus Bağatır) da Mustafa Birteme bağlı olmak üzere Beyoğlu mıntaka idare heyeti teşkil edilmiştir.

Yunus Bağatır'a ayrıca (Takviyecilik) vazifesi de verilmiştir.

Cemali Güngörmez, tanıdığı komünist fikirli arkadaşlarından mevkuf tütün amelesi (Remzi Özgenel — Arif Nettek — Rıza Akar) ı çalıştırdıkları ve oturdukları mıntaka itibarile kendisine bağhyarak hücre teşkil etmiş ve Remzi Özgeneli hücre kâtibi yapmıştır.

Eski ve yeni komünistleri bulup teşkilâta sokmak vazifesini alan mevkuf Nihal Balyoz'da seyyar komisyonculuk yapan Suad Ekmeni Mahmutpaşa Marpuçlarda Mustafa Birteme tanıştırmış ve Mustafa Birtem de Suad Ekmene Ortaköy vapur iskeleinde randevü vererek orada buluşmuş ve bu randevüye gelmiş olan Yunus Bağatır'a Suad Ekmeni tanıştırmakla bağlanmıştır.

Suad Ekmeni tanıdığı sabikalı komünist arkadaşlarından seyyar fotoğrafçılık yapan ve kendi aralarında Türoçki adında amir mevkuf Mehmet Cobayr'da Mecidiyeköyü civarında Yunus Bağatır'a tanıştırmak suretile (Yunus Bağatır — Suad Ekmeni — Mehmet Coba) aralarında da bir hücre teşkil etmişlerdir.

Cemali sokmak gayet taştaki dükkânın mur parkında madığını gördükçe maksadile adındaki çoğunluğunu söylemiş. Mustafa Dağsen geldiğinde orada bulunmuş. Bununla beraber

Remzi Özgenel'le tanıştıktan ve kaldığı mıntaka mak üzere

Mustafa Birtem'e sorulduğunda dayısı (böylece Remzi Özgenel Mustafa Dağsenmişlerdir.

Hazretleri bu mıntaka da da göstermişler de konuşmuşlar vermişler keşi içinde Yunus Bağatır

B— İst

Bu mıntaka evvelden tanıştırmacı Arif Özlü'ye konuşmuş bilerine bağ

devam etmele-

Mustafa Birtem;
gelmeden evvel
mevkullardan
kinci cihan har-
n isgali üzerine
atabula gelerek
Osman Münir Be-
tur ile ahbab ol-
Yunus Bağatıra
layınca mevkuf-
Selimoğluna ta-
ndiki Gazi köp-
Mustafa Birte-
Yunus Bağa-
u mintaka idare

de verilmiştir
arkadaşlarından
Nanak — Rıza
e kendisine bağ-
kâtibi yapmıştır.
okunak vazifesini
uluk yapan Suad
ne tanıştırmış ve
iskelesinde randö-
almış olan Yunus

laşlarından seyyar
ında anılan mev-
Yunus Bağatıra
kmen — Mehmet

Cemali Güngörmez, başka kişiler tedarik etmek ve partiye sokmak gayretile şahitlerden hasır kolluğu Osman Mercin Beşik-
taştaki dükkanına birkaç defa giderek temas etmiş. Beşiktaşa İhla-
mur parkında buluşma yeri tayin etmiş, fakat iyi bir fikir sahibi ol-
madığını gördüğü Cemali Güngörmezin bu tekliflerini reddetmek
maksadile Osman Mercin şahitlerden yiğeni Mustafa Davutoğlu
zindaki çocuğu buluşma yerine göndermiş ve kendisinin geleme-
ceğini söylemesini tembih etmiş ve oraya gelen Cemali Güngörmeze
Mustafa Davutoğlu dayısının gelemeceğini söyleyince (ma demki
sen geldin, seninle konuşur ve seni bu arada da tanışırım) diyerek
orada bulunan Remzi Özşenel ile tanıştırmış ve (bu çocuk iyidir,
bununla konuş ve anlaş) demiş ve yollarından ayrılmıştır.

Remzi Özşenel, yalnız kalınca Mustafa Davutoğluna (komü-
nistlikten ve komünistliğin iyi olduğundan, Rusyada ameleye iyi ba-
laldığından) gibi sözler söylemiş ve tekrar İnuü gezisinde buluş-
mak üzere randövü vererek ayrılmıştır.

Mustafa Davutoğlu eve gittiği zaman dayısı ne oldu diye ken-
disine sormuş ve orda cevap eden bu hâdiseyi anlatmıştır, fakin
dayısı (böyle işlere girme ve bir daha buluşmaya gitme) dediği için
Remzi Özşenelin müteakip buluşmasına gitmemiş ve bu suretle
Mustafa Davutoğlunu kandırarak partiye abmağa muvaffak olama-
mışlardır.

Hazuluk ve ilk tahkikat ifadelerinde yazılı olduğu gibi, Beyoğ-
lu mintakasına dahil olan ve yukarıda isimleri yazılı bulunan ve plân-
da da gösterilen 8 mevkuf maznun kendi aralarında muhtelif yer-
lerde ayrı, ayrı zamanlarda buluşmuşlar, komünistlik partisi üzerin-
de konuşmuşlar ve teşekküldeki gaye ve maksatlar hakkında bilgi-
ler vermişler, bültenler vermişler ve okumuşlardır. Beyoğlu munta-
kası içinde bulunan bu kişilere takviyecilik vazifesi almış olan Yu-
nus Bağatır toplantıları ve konuşmaları idare etmiştir.

B - İstanbul Mintakası:

Bu mintakanın idare heyeti reisi olan Sebati Selimoğlu daha
evvelden tanıştığı mevkuf soför Helit İrgat vasıtasile mevkuf tor-
nacı Arif Özünsel ile tanışmış ve birkaç defa bu kişinin evinde bu-
luşup konuşmuşlar ve İstanbul tarafında oturan komünistleri bir-
birlerine bağhyarak hücreler teşkil etmişlerdir.

Netekim; plânda da gösterildiği gibi, mevkulardan (Hadi Malkoç piresci Hasan, Avni Güner) adındaki kişiler hücre kâtibi olarak Arif Özinsel'e bağlanmışlardır.

Bundan sonra; Arif Özinsel ile Hadi Malkoç mevkulardan (Mustafa Pınarel ve Mehmet Elmas ile temasa geçmişler ve Mehmet Elmasın evinde toplanarak konuşmuşlar ve ikisini de Hadi Malkoça bağlamak suretile ikinci hücreyi teşkil etmişlerdir.

Piresci Hasan'da (Halil Giray, İbrahim Yürüyüş, Asker kaçağı kunduracı Osman Paçalı) ile buluşmalar yapmış, konuşup anlaşmış ve kendi aralarındaki hücreyi kurmuşlardır.

Avni Güner'de; aynı şekilde (Hamdi Akın, Musa Emre) ile birlikte bir hücre teşkil etmiştir.

İstanbul muntakası idare heyeti azasından olan soför Halit İrğat'da (Hüseyin Arıkçay ve Ali Tokuç) ile birleşerek ve Hüseyin Arıkçaya (Mustafa Almas, Recep Buyurman) ve Ali Tokuç'a (Selâhattin Akarışık) bağlı olmak üzere plânda gösterilen hücreleri kurmuşlardır.

Kunduracı Osman Paçalı; bir müddet yoklama kaçağı ve bakaye kaldıktan sonra askerlik subesine müracaat etmiş ve 39 uncu tümen emrine sevk edilerek 18/9 942 günü kıtaya girmiş 24/5/943 günü on gün müddetle İstanbul'a izinle geldiği halde bir daha kitasına dönmeyerek asker kaçağı durumunda kalmıştır. Bu tevkiyat sırasında kendisinde partinin reisi olan Reşat Fuat Baraner gibi asker kaçağı olarak yakalanmıştır.

Osman Paçalı; 1943 yılında izinli geldikten ve kitasına gitmeyecek İstanbul'da asker kaçağı olarak kaldıktan sonra Lenüz yakalanamayan Hasan Basrini yanında mevkulardan Hayik Açıkgoz ile birlikte faaliyetlere başlamış ve Hasan Basrini kendisine verdiği bültenleri alıp okumuş, Hasan İzzet Dinamoya ve Rifat İlgazada vererek okutmuştur. Ayrıca İste Selâhaddine de iki bülten okumuştur.

Hasan Basrini; Sebati Selimoğluna tavsiye etmesi üzerine Hayik Açıkgoz ve Osman Paçalı Reşat Fuat'ın bu son teşkil ettiği komünist partisine girmişlerdir.

C— Kadıköy — Üsküdar muntakası:

Yukarıda yazılı olduğu gibi Sebati Selimoğlu bu muntakanın

idaresini kendisi yönetmiş ve ahbapları üzerinde konuşmuş. Mümin Belenid ve netekim M. tında bildirildiği gibi kirli arkadaşların sinin tanıdığı ve Sebati Selimoğlu de Unkapanı kütürarak Beyoğlu cihik vazifesi ve

Mevkuf Jak

nuşmuş ve ahbapları Balyoz Üsküdar bahsederek tanıyan (onunla temasa şoğhile mahalle Balyozun dedikler Pehlivan ile de a kil etmişler ve k kitaplar okumağ

Nihat Balyoz istemiş ve Jak İ hat Çavuşoğlu ve mişler ve Jak İ arkadaş vardır la rustıracaktır) de piya gelen Nihat rinde bir müddet Pehlivan kahvede

Bu Topkapı vanyan ile tanış Jak İhmalyana ra ma söylemiş ve o

lardan (Hadi Ma-
hücre kâtabi olara

lkog mevküflardan
eçmişler ve Mehmet
i de Hadi Malkoca
dır

üyüş, Asker kaça-
pmış, konuşup an-

Musa Emre) ile

lan soför Halit İr-
leşerek ve Hüseyin
ve Ali Tokuç (Se-
sterilen hücreleri

ma kaçağı ve ba-
etmiş ve 39 uncu
taya girmiş 24/5/
diği halde bir daha
almıştır. Bu tevki-
Fuat Baraner gibi

kitasında gitmi-
sonra henüz yaka-
Hayik Açıkgozle
adisine verdiği bü-
Rifat İlgaza'da ve
bülten okumuştur.
etmesi üzerine Ha-
son teşkil ettiği ko-

lu bu mintakanın

laestini kendi üzerine almıştır. Reşat Fuadın Sığıldeki evinde ta-
nıdığı ve ahbab olduğu mevkuf Münir Belenle komünizm fikirleri
üzerinde konuşup anlaşıktan sonra Kadıköyünde oturduğu için
Münir Belenide bu mintaka teşkilâtı içerisinde vazifelendirilmiştir
ve netelom Münir Belen'de, yukarıda Beyoğlu mintakası teşkilâ-
tı da olduğu gibi partinin kurulmasına ve tanidik komünist fi-
kirlere arkadaşların partiye alınmasına karar verildikten sonra, kendi-
ni tanıdığı ve komünist fikirlerini aşladığı Yunus Bağatırı almış,
Sebatî Selimoğlunun evine götürerek Sebatile tanıştırmış ve Sebatî-
de Üsküdar köprüsünde Mustafa Birtenle Yunus Bağatırı tanış-
tırarak Beyoğlu mintakası idare heyeti arasına koymuş ve takviye-
ciik vazifesi verilmiştir.

Mevkuf Jak İhmalyan; Nihat Balyozla evvelce tanışmış, konu-
şmuş ve ahbab oldukları için bu hâdiseden evvel bir gün Nihat
Balyoz Üsküdar'da oturan Nihat Çavuşoğlundan, Jak İhmalyana
bahsederek tanıyıp tanımadığını sormuş ve tanıdığı cevabını almca
(onunla temasa geçmesini) söylemiştir. Jak İhmalyan, Nihat Çavu-
şoğlile mahalle arkadaşı olduğu için kendisile konuşurken Nihat
Balyozun dediklerini söylemiş ve yine mahalle arkadaşları olan Aram
Pehlivan ile de anlaşarak kendi aralarında üç kişilik bir hücreyi teş-
kil etmişler ve komünizm fikirleri üzerinde konuşmağa ve buna ait
kitaplar okumağa münakaşa etmeğe de başlamışlardır.

Nihat Balyoz; Jak İhmalyan ve Nihat Çavuşoğlu ile konuşmak
istemiş ve Jak İhmalyana Topkapıda randevü vermiş, jak'da, Ni-
hat Çavuşoğlu ve Aram Pehlivanı yanına alarak Topkapıya git-
mişler ve Jak İhmalyan bunlara (benim Nihat adında tanıdığım bir
arkadaş vardır komünistlik işlerini bizden iyi biliyor sizi onunla ta-
nıştıracağım) demistir. Jak İhmalyan ve Nihat Çavuşoğlu Topka-
pıya gelen Nihat Balyozla surun haricine çıkarak asfalt cadde üye-
ründe bir müddet konuşmuşlar ve birbirlerinden ayrılmışlardır. Aram
Pehlivan kahvede kalmış ve bu konuşmaya iştirak etmemiştir.

Bu Topkapı buluşmasından sonra Nihat Balyoz; Aram Pehli-
vanyan ile tanışmak ve konuşmak için Bayazıt'da buluşmak üzere
Jak İhmalyana randevü vermiş, jak İhmalyan'da bu randevüyü Ara-
ma söylemiş ve oradaki sütcü dükkânına gelecek olan Nihat Balyo-

zun eşkâlini ve üzerinde bulunacak olan muşambanın şeklini ve rengini tarif ederek Nihat Balyoz — Aram Pehlivanian arasındaki bu buluşmayı ve tanışmayı temin etmiştir.

Bu şekilde birbirini tanıyan ve komünizm fikirleri üzerinde anlaşan mazmunlardan Nihat Çavuşoğlu 1942 yılında Karabük'e giderek vazifeye girmiş Jak İhmalyan ile Aram Pehlivanian'da İstanbul'da kalmıştır.

1943 yılında teşkil edilen bu (komünist partisine) Jak İhmalyan ve Aram sokmak için Nihat Balyoz, Sebati Selimoğlu ile görüşmüş (Kadıköy iskelesinde telefonun bulunduğu yerin yanında buluşmak ve Tan gazetesini göstermek) parolosile tanışmalarını tertiplenmiş ve bu parolayı Jak'a ve Aram'a söyleyerek Sebati Selimoğlu ile her ikisini tanıştırmıştır.

Aram Pehlivanian Hukuk Fakültesi son sınıf talebesi olduğundan üniversite içerisinde sempätizan bularak hücre teşkil etmesi maksadile Sebati Selimoğlu kendisini 1943 yılının Haziran ayında ve David Nac ile tanıştırmıştır. David Nac'de Yüksek Ticaret okulunda okuyan ve komünist fikirli olan Fehmi Kurucuyu Nihat Balyoz vasıtasile tanıdığı için her ikisini bir araya getirerek tanıştırmış ve Heybeli adada randevü vermiş buluşmuşlar. Fehmi Kurucu ve Aram Pehlivanianın beraber çalışarak üniversite içinde hücre teşkil etmelerini ve bu fikirlerin üniversite içinde yayılmasının temin edilmesini söyleyerek vazife vermiştir.

Nihat Çavuşoğlundan sonra Karabük'e giden mevkuf Avni Güner; İstanbuldan hareketinden evvel esasen temasta bulunduğu Nihat Balyoz ile görüşmüş ve Nihat Balyoz kendisine (Karabük'te Nihat Çavuşoğlu vardır onunla teması muhafaza et) demiş ve Avni Güner'de Karabük'e gittiği zaman Nihat Çavuşoğlunu bulmuş ve Nihat Balyozun kendisine söylediklerini söylemiş Nihat Çavuşoğluda (benim Nihatı tanıdığımı bilmiyeceksin, benimle sıkı temasta bulunma) gibi sözlerle bu tanışmayı kabul etmiştir.

Nihat Çavuşoğlu Karabük'e giderken, Jak ve Aram ile aralarında 7534 sayılı şifre miftahı tesbit etmişler ve (Komünistliğe ait bilgilerle yeniden tedarik edecekleri sempätizanları birbirlerine bu miftahla bildirmeyi) kararlaştırmışlardır.

Sebati Selimoğlu; evvelden tanıdığı ve komünizm fikirleri üzer-

rinde konuşup aradisine bağlayarak

Kirkor Sarafyan

üzerinde anlaşığından tanıdığı Barak etmiş ve Sebati Selimoğlu ve Cavit Evrenyan

Kirkor Sarafyan ziyafet vermiş ve sını saklamak için

Buraya kademi olmuş olanlardan bahsetmedikleri tesbit

1— Yedvart

Sarafyanın arkadaş Sebati Selimoğlunun nişma arzusunu Sebati Selimoğlunun

Sebati Selimoğlu bağliyacığını söylemiş ve ra bağlanmak istemiş girmeye muvafak bu talebi kabul etmiştir.

2— Hayik

sınıf öğrencilerine henüz yakalanamamış olduğu gibi onunla birlikte Hasan Bulunma bu iki komünist söylemiş ve (bulundurmamak suretiyle vakit filan banka hesabı sıyım cevabını vermiş ve netekini

ambanın şeklini ve
Pehlivan'ın arasındaki

fikirleri üzerinde
yılında Karabükte gi-
Pehlivan'ın da is-

partisine) Jak İhmal-
ati Selimoğlu ile gö-
bu yerin yanında
sile tanışmalarını ter-
yileyerek Sebati Sel-

sinif talebesi oldu-
k hücre teşkil etmesi
Haziran ayında ve
Ticaret okulunda
Nihat Balyoz va-
ek tanıştırmış ve Hey-
Kurucu ve Aram
nde hücre teşkil etme-
nasının temin edilmesi-

giden mevkuf Avni
temasta bulunduğu
kendisine (Karabük'te
faza et) demiş ve Avni
Çavuşoğlunu bulmuş ve
Nihat Çavuşoğ-
n, benimle sıkı temasta
etmiştir.

k ve Aram ile araların-
e (Komünistliğe ait bil-
ları birbirlerine bu mif-
komünizm fikirleri üze-

rında konuşup anlaştığı mevkuf İsmayil Kirkor Sarafyanı'da ken-
disine bağlayarak Kadıköy mevkuf teşkilâtına almıştır.

Kirkor Sarafyan'da; evvelden tanıştığı ve komünizm fikirleri
üzerinde anlaştığı mevküflardan Baytar Cavit Evrenle yine evvel-
den tanıdığı Barbaros üçeri kendisine bağlayarak bir hücre teşkil
etmiş ve Sebati Selimoğlundan aldığı bültenleri Cavit Evrene bizzat
ve Cavit Evren vasıtasıyla Barbaros üçere vermiştir.

Kirkor Sarafyan Reşat Fuat ve Suat Dervişle tanışmış bunlara
ziyafet vermiş ve hattâ yakalanan tektir makinasını, yazı makina-
sını saklamak için evine almıştır.

Buraya kadar isimleri yazılı partiye girmiş ve hücre teşkil et-
miş olanlardan başka yine bu partiye girmiş olup hücre teşkil edip
etmedikleri tesbit edilmeyen mevkuf diğer mazmunlara gelince;

1— Yedvart Kasapyan: Komünist fikirli olan bu kişi Kirkor
Sarafyanın arkadaşıdır. Partinin teşkiline bağlandıktan sonra Kirkor,
Sebati Selimoğluna bu kişiden bahsetmiş ve Sebati Selimoğlu'da ta-
nışına arzusunu göstermiştir. Kirkor evinde verdiği randevü ile Se-
bati Selimoğlunu ve Yedvartı karşılaştırmış ve birbirleriyle tanıştı-
rmıştır.

Sebati Selimoğlu; Yedvartı partiye almak istediğini ve Kirkora
bağlıcağını söylemiş, Yedvart'da (partiye girmeyi ve fakat Kirkor-
ra bağlanmak istemediğini ve Sebatiye bağlı kalmak şartıyla partiye
girmeye muvafakat edeceği) cevabını vermiş ve Sebati Selimoğlu'da
bu talebi kabul ederek Yedvartı doğrudan doğruya kendisine bağla-
mıştır.

2— Hayik Açıköz: Komünist fikirli ve tıp fakültesinin son
sınıfı öğrencilerindedir, komünist teşkilâtına dahil olan ve fakat
henüz yakalanamayan Hasan Basri adındaki komünistin arkadaşı
olduğu gibi onunlada temas halindedir. Kunduracı Osman Paçalı ile
birlikte Hasan Basriyede bağlıdır. Hasan Basri, Sebati Selimoğ-
luna bu iki komünistten bahsetmiş ve kendi teşkilâtlarına alınması-
nı söylemiş ve (Tünclin Karaköy kapısında cebinde Tan gazetesi
bulundurmak suretile beklemek ve Sebati Selimoğlu yanına geldiği
vakit filan banka nerededir diye sorduğunda ben buranın yabancı-
sırım cevabını vermek) parolasıyla Hayik Açıközünü tanıtaçağını bil-
dirmiş ve netekim Sebati Selimoğlu kararlaştırılan gün ve saatte tü-

nelin bu kapısına giderek yine bu parola ile Hayıkla tanışmış ve komünizm hakkında konuşmuş ve aynı gün Hayık'a (her zaman için değişmeyecek esaslar) bültenini de vermiştir.

Sebati Selimoğlu, Hayık'a (şimdiye kadar partiye niçin girmedin) diye sormuş ve Hayık'da Hasan Basriyi ve Osman Paçalıyı kast ederek (fenamı oldu hem bilgili ve hem de toplu olarak partiye girdik) cevabını vermiştir. Hayık Açıköz, Sebati Selimoğlundan aldığı bültenlerden Osman Paçalıya da vermiştir.

Hayık; Sebati Selimoğlu ile tanışmadan evvel Osman Paçalı ile görüşürken Osman Paçalı kendisine (ben tornacı Arif ile temasa geçtim) demek suretile bu partiye girmiş olduğunu anlatmıştır.

3— Ziya Tüneyman: Kendisi Bulgaristandan yurdumuza gelmiş bir Türk vatandaşıdır. Komünist fikirli olduğundan Nihat Balyozla tanışmıştır. 1943 yılında kurulan bu partiden bir veya iki sene evvel Nihat Balyoz Salih Ezeri Ziya Tüneymanın çalıştığı sebze haline göndermiş ve parola olarak (kızını renkli bir kâğıdı göstererek bir motörün gelip gelmediğini) sormasını söylemiş. Salih Ezerde bu parolayı vererek Ziya ile tanışmıştır.

Nihat Balyoz; aynı zamanda Avni Günerede bu paroladan bahsetmiş ve Ziyaya söylemesini bildirmiş ve Avni Günerede Ziyaya giderek denilen parola ile kendisini birisinin arayacağını ve tanışacağını söylemiştir. Bu tanışmaktan maksat da Nihat Balyoz ile Ziya Tüneyman arasındaki irtibatın Salih Ezer vasıtasile temin edilmesi içindir.

1943 yılının sonlarına doğru Nihat Balyoz Ziya Tüneymanla bizzat temasa gelmek istemiş bunun temin edilmesini henüz yakalanamayan ve adresi bulunamayan Atalay adındaki kişiye söylemiş ve Atalay'da Ziya Tüneymanla görüşüp Beyoğlu tarafındaki Çanakkale bahçesinde buluşma yeri tesbit edilerek her üçü bu yerde buluşup konuşmuşlardır.

Nihat Balyoz (Partinin görüşleri ve dilekleri) adındaki bülteni okuyup iade etmek üzere bu buluşmada Ziyaya vermiştir. Ziya Tüneyman bu bülteni alıp okumuş ve yine Nihat Balyoz'a verilmek üzere Atalay'a iade etmiştir.

Yapılan Atalay'ın da...
mıştır.

4— Celal Fuadın eski...
ken birkaç se...
bulunan P. T...
zarak (yakın...
vazife adresi...
Elinde (Ank...
vermiştir.

Bu adres...
paşa sokakda...
dermiştir.

Bu adres...
ayında Celal...
adres işini k...
Celal Benne...
mektup gel...

Netekim...
dükkan kom...
(Ben Beyoğ...
lâkin evliyim...
için serim d...
söyledim. Sa...
aittir. Verir...
saklamış ve...

Bu adres...
neciye vermiş...
giderek bir k...
lan vermiştir...
adın şayanı...
partisi için y...
adın diğer...
yardım etmiş...

tanışmış ve ko-
(her zaman için

ye niçin girme-
Osman Paçalı
u olarak partiye
elimoglundan al-

Osman Paçalı
Arif ile temasa
anlatmıştır.

yurdumuza gel-
ndan Nihat Bal-
bir veya iki se-
n çalıştığı sebze
bir kâğıdı göste-
miş, Salih Ezer-

u paroladan bah-
Günerde Ziyaya
cağımı ve tanışa-
Nihat Balyoz ile
ile temin edil-

Ziya Tüneymanla
sini henüz yaka-
i kişiye söylemiş
tarafındaki Cen-
ü bu yerde bulu-

adındaki bülteni
miştir. Ziya Tü-
Balyoza verilmek

bu buluşma ve konuşmalar ile Ziya Tüneyman ve
Ankara'daki Nihat Balyoz delaletile partiye alındıkları anlaşıl-
mıştır.

Celâl Zühtü Benneci: Sabıkalı komünistlerdendir. Reşat
Fuatın eski fikir arkadaşıdır. Reşat Fuat Komünist partisini kurar-
ken birkaç sene evvel tanışmış olduğu ve muhabere ettiği Ankarada
bulunan P. T. T. muhabere şefi muayini Hikmet Elin'e mektup ya-
zarak (yakında neşriyata başlayacağız sanada göndereceğiz. Fakat
varide adresi olmaz bize münasip bir adres ver) demiş ve Hikmet
Elinde (Ankara Paket Postanesinde bayan Emine Aylaç) adresini
vermiştir.

Bu adrese karşılık olarak Reşat Fuatta (Maçkada, Ömer Rüştü
paşa sokakda kasap Yakup Zligür efile Macide Çetin) adresini gön-
dermiştir.

Bu adres verme işinden evvel Reşat Fuat 1943 yılının Eylül
ayında Celâl Benneci ile Kadıköyünde buluşmuş ve konuşmuş ve
adres işini kararlaştırmışlardır. Bundan başka her ayın 20 inci günü
Celâl Benneci Kadıköyüne gelerek Reşat Fuat ile temas edecek ve
mektup gelmiş ise verecektir.

Betekim Celâl Benneci, Reşat Fuattan aldığı talimat üzerine
dükkân komşusu olan şahitlerden kasap Yakup ile konuşmuş ve
(Ben Beyoğlundaki bir kadınla münasebetteyim, mektuplaşacağım,
lâkin evliyim, mektuplar karımın eline geçerse doğru olmaz, onun
için benim dükkân adresini verdim ve Macide Çetin diye yazmasını
söyledim. Senin adresin ile Macide Çetin ismine mektup gelirse bana
aittir. Verirsin) demiş ve Reşat Fuada gelecek mektup olduğunu
saklamış ve maskeleymiştir.

Bu adrese beş altı mektup gelmiş ve kasap Yakup, Celâl Ben-
neciye vermiştir. Celâl Benneci her ayın yirmisinde Kadıköyüne
gider. Birkaç defa Reşat Fuat ile buluşmuş, konuşmuş mektup-
ları vermiştir. Bu suretle eski ve sabıkalı bir komünist ve Reşat Fu-
atın gayanî itimat arkadaşı olan Celâl Bennecide kurulan komünist
partisi için yalnız Reşat Fuat ile temas edip anlaşmış ve Reşat Fu-
atın diğer komünistlerle olan muhaberesine vasıtalık ve suçuna
yardım etmiştir. Reşat Fuatta bu hususa dair sorulan suale (Eski

komünist bir arkadaştır, ve bana zararı gelmeyeceğini düşündüğüm için vasita olarak kullandım.) cevabını vermiştir.

5— Hasan İzzet Dinamo: Sabıkalı komünistlerdendir. 942 yılında askere alınarak Onyedinci Kor. emrine sevk edilmiş ve 10/ Temmuz/942 günü yirminci tümen emrindeki askeri posta 12917 numaralı kıtaya girmiş ve bir sene askerlik yaptıktan sonra 25/ Temmuz/943 günü kıtasından firar etmiştir. Er olduğu halde hakkı olmadığı Teğmen elbisesini giyerek İstanbul'a gelmiş bir gece Sebati Selimoğlunun evinde kalmış, Hamdi Konur delâletile ve Hasan Basri ile birlikte Muzaffer Erkanın evine gitmiş ve strası ile Hasan Basri, Orhan, Yusuf, Efe Selâhattin, Osman Paçalı ve Selâhattin Akarışığın evlerinde 8 ay saklandıktan sonra, 10/ Mart/944 günü yakalanmıştır.

İstanbul'a geldikten sonra Reşat Fuadın Komünist partisini kurduğunu, teşkilât yaptığını anlamış ve kendisinde tanıdığı komünist arkadaşları ile saklı olduğu evlerde temasa geçerek komünistlik faaliyeti ve çalışma şekli üzerinde konuşmalar yapmıştır.

Bir akşam Nihat Balyozun evine giderek, görüşmüş ve saklı olduğu Orhanın evine Nihat Balyozu davet etmiş ve Nihatta bu eve gelerek teşkilât üzerinde konuşmuşlardır. Osman Paçalı ve Rifat Ilgaz ile de konuşurken yine teşkilât üzerine konuşmalar yapmışlardır.

Netekim; Rifat Ilgaz ile Osman Paçalıya (Artık Türk komünistleri için enerjik bir faaliyet zamanı gelmiştir. İlk iş olarak Partinin Legal sahaya çıkması aranmalıdır. Bunu temin için icabeden temaslarda bulunmalı ve partinin elamanları bu istikamette el birliği ile bir hattı hareket tarzını benimzmelidirler. Bu hususta evvelâ bazı arkadaşlar bulup konuşmalıyız. Sovyetlerin baş döndürücü ilerleyişlerinden bizde muhtalâ Sovyetlerin yanında harbe gireceğiz.) dediği gibi Nihat Balyozlarda bulunduğu gece (Mareşalin tekaüt olması ordudan irticam temizleneceğine alamettir. Böylece de irticam en büyük kalesi fethedilmiş oluyor. Artık gerek hükümet gerek ordu demokrat şahıslardan teşekkül edecektir. Zaten ilk olarak arzu edilecek budur. Arkası kolay gelecektir.) dedikten sonrada (Münevver mubitlerde, Üniversitelere, Profösörlere ve daha başka entellektüel şahıslar üzerinde kuvvetil propogandaya başlamalı ve meselâ iki üç

aya kadar komünist bir siyasi örgütünü ve serbestiyet vasita ile yaygınlaştırmalıdır.

Rifat Ilgazın cebinden çıkarılan Hasan İzzet Dinamo bu bölümde (böyledir) dediği gibi Hasan Basri ile konuşuyorduk. Yine da isminden bahsettiğini ve Osman Paçalıyı Orhanın isim itibarı ile Osman Paçalı Orhanın Hasan Basri ben demektir. Basrinin babası

Hasan İzzet Dinamo mecmuası çıkarıldığı para ile kat komünistler olarak gizli mecmuası Reşat Fuada vermiş verdirmiştir.

Hamdi Konur İstanbul'a gelip giden Sebati Selimoğlunu Sebati Selimoğlunu İzzet Dinamo

İzzet Dinamo tubu Nihat Ilgaz

Buraya katıldığı ve parti

6— Saade evlenmiştir. Ya

aya kadar komünist partisinin faaliyete geçeceğini hükûmetinde demokrat bir siyaset takibine mecbur kalacağını, meclisin feshedileceğini ve serbest bir intihap yapılacağını ve kabinenin düşeceğini her vasıta ile yayınız) diye söylemiştir.

Rıfat Ilgaz ve Osman Paçalı ile konuştuğu gece, Osman Paçalı cebinden çıkardığı günün meseleleri bülüteninden birisini vermiş ve Hasan İzzet Dinamo ile Hasan Basriye okutmuştur. Hasan İzzet Dinamo bu bülütene okuduktan sonra (İşte, Reşat Fuadın yapacağı iş böyledir) demiştir. Hasan İzzet Dinamo verdiği ifadede Hasan Basri ile konuşurken eski ve yeni komünistler üzerinde konuşmalar yapıyorduk. Yeni komünistler arasında Kandıracı Osman Paçalının da isminden bahsetti ve Osmanın kendisi ile temasta olduğunu, tanıştığını ve komünist fikirli bulunduğunu söylüyordu işte Osman Paçalıyı Orhanın evinde şahsen görmeden evvel Hasan Basriden isim itibarı ile işittim, ve biliyordum. Rıfat Ilgazla birlikte Osman Paçalı Orhanın evine geldikleri akşam, Osman Paçalı bana Hasan Basri benden size bahsettimi? diye sordu bende o zaman Hasan Basrinin bahsettiği Osmanın bu olduğunu anladım.) demiştir.

Hasan İzzet Dinamo ve Hasan Basri anlaşarak gizli komünist mecmuası çıkarmak için Hasan Basrinin kendi arkadaşlarından topladığı para ile bir yazı makinesi ve teksir makinesi almışlardır. Fakat komünistler arasında ikilik olmaması için yine her ikisi konuşarak gizli mecmuayı çıkarmaktan vazgeçmişler ve bu makineleri Reşat Fuada verilme üzere Hasan Basri vasıtasile Sebati Selimoğluna verdirmişler.

Hamdi Köprü, 1943 senesinde asker iken ve izinli olarak İstanbul gelip giderken Hasan İzzet Dinamo, Hasan Basri, Efe Selâhattin ve Sebati Selimoğlu ile temas etmiş, partinin görüşleri bülütünü Sebati Selimoğlundan alarak Hasan Basrinin evine getirmiş ve İzzet Dinamoya, Hasan Basriye ve Efe Selâhattine okumuştur:

İzzet Dinamo; partiye alınması için Reşat Fuada yazdığı mektubu Nihat Balyoz ile Reşat Fuada göndermiştir.

Buraya kadar yazılı olan deliller ile, Dinamonun dahi partiye girdiği ve parti işlerine karıştığı anlaşılmıştır.

6— Saadet Baraner (Suat Derviş); 1940 yılında Reşat Fuatla evlenmiştir. Yazdığı yazılarla solcu fikirli bir kadın olduğunu gös-

ceğini düşündüğünü

atlılardır. 1943 y.

vk edilmiş ve 10/

askeri posta 12917

tan sonra 27 Tem

üğü halde beklen

miş bir gece Sebati

letile ve Hasan Bas

ve sırası ile Hasan

h ve Selâhattin

10/Mart/1944 günü

münist partisini kur

e tanıdığı komünist

erek komünistlik ta

pmıştır.

görüştüğü ve saklı

ş ve Nihatta bu eve

man Paçalı ve Rıfat

konuşmalar yapmış

(

(Artık Türk / omü

ir. İlk iş olarak Par

tenin için leaheden

istikamette el birli

hususla evvelâ bazı

döndürücü ilerleyiş

be gireceğiz.) dediği

alin tekaüt olması or

ce de irfican en bü

ümet gerek ordu de

lk olarak arzu edilen

sonrada (Münevver

bu başka entellektüel

nalı ve meselâ ilki üç

termiştir. Yeni edebiyat mecmuasından dolayı örfî idare mahkemesine verilmiş fakat mürrer zamandan ötürü âmme davası ortadan kalkmıştır. Birçok solcu fikirli olanlarla sıkı temastadır. Eşi Reşat Fuat asker iken ve kitasından vazife ile gelip asker kaçağı kaldığı zaman, çocukluk arkadaşı olan Hüseyin Muteña Gökper'in evine götürerek saklanmasını temin etmiştir.

Bir sene müddetle bu evde saklı kalan kocası ile, daimi temasta bulunmuş ve bir senenin ekseri müddetini yine bu evde kocası ile beraber kalmak, aynı odada oturmak ve yatmak suretile geçirmiştir.

Şahit olarak dinlenen ev sahibi ve sahibesinin şahadetlerine göre kocası ile birlikte yazılar yazmışlardır. Yazı makinesinide birlikte kullanmışlardır.

Reşat Fuadın bu cürümlerinde sağ eli durumunda olan ve en çok itimadını kazanan Sebati Selimoğlu bu eve geldiği zaman beraberce oturup konuşmuşlardır.

Sebati Selimoğlu bu karı kocayı partiye dahil Kirkor Sarafyana tanıtmış ve hattâ Kirkorun evinde akşam yemeği bile yemişlerdir.

Kocasının asker kaçağı ve saklı olduğunu bildiği ve yakalanmaması için tedbirler aldıkları ve kocasının saklı bulunduğu Muteñanın evine çok inandıkları mahdut kişileri kabul edip konuştukları halde Zeki Başımara gibi Ankara Teşkilâtını idare eden kişiyide beraberine alıp kocasının yanına getirmiş konuşurmuş ve bir gece yanlarında alıkoymuşlardır.

Bu konuşma işide (Partinin görüşleri ve dilekleri) adındaki bülütenin neşredilip, Ankaraya Hikmet Eline gönderildikten ve Hikmet Elinde aslı Zeki Başımara vererek okuduktan ve Zeki Başımardan direktif aldıktan kısa bir müddet sonra olmuştur.

Reşat Fuat; yaptığı temaslari, yazdığı bülütenleri ve kullandığı yazı makineleri ile teksir makinesini ve teksir edilen birçok adet-teki bülütenleri hep karı koca olarak yattıkları bir oda içersinde yazmış ve teksir etmiştir.

Tevkifatın başladığını duyan Suat Derviş; akşam üzeri telaşla eve gelmiş ve Reşat Fuatla biraz gizli olarak konuştuktan sonra ev sahibesi Neriman Gökper'e seslenerek ve (acele bana yardım et) diyerek Kirkor Sarafyanın, Habibenin ve Madam Elizin evlerinde

yakalanan
yapmağa b

Birinci
ni, portatif
teksir maki
rafyanın ev

Kirkor
likeli olan b
zarfı yaktı
ninin başlı
ğunu Reşat
damgayı bil

İkinci t
hi yine Suat
büyüttüğü l

Reşat l
orada bulun
viş ev sahib
emniyet me
rulduğu zam
hafta evvel
bını vermişti

Emniyet
ikiside bir ha
Fuat (kitasın
bir hafta ev
diğini) sözler

Bu Suri
yaptıkları bu
kendilerinin l
olurken Suriy
kikati başka y
memek için b

Suat Der
tışa çıkarılan

erfi idare mahkemesi davası ortadan mastadır. Eşi Reşat asker kaçağı kaldığına Gökper'in evine

si ile, daimi temasta bu evde kocası ile suretile geçirmiştir. nin şahadetlerine Yazı makinesinde

rumunda olan ve en e geldiği zaman be-

hil Kirkor Sarafyana neği bile yemişlerdir. bildiği ve yakalan- kılı bulunduğu Mute- bul edip konuştukları lare eden kişiyide be- üstürmüş ve bir gece

dilekleri) adındaki nderildikten ve Hik- duktan ve Zeki Baş- ara olmuştur.

lütönlere ve kullandı- sir edilen birçok adet- bir oda içersinde yaz-

si akşam üzeri telaşla konuştuktan sonra ev acele bana yardım et) adam Elizin evlerinde

yakalanan cürüm delillerini toplamağa ve bavula koymağa ve paket yapmağa başlamıştır.

Birinci parti olarak bir bavul içinde kocasının askeri elbiselerini, portatif yazı makinesini, bazı komünizme ait kitapları ve bir de teksir makinesini Hüseyin Mutena Gökper'in yardımı ile Kirkor Sarafyanın evine götürüp saklatmıştır.

Kirkorun evinde Bavulun içinden bir zarf çıkararak (tehlikeli olan bu zarfın içindekilerdir. Aha evde yakın) demiş ve bu zarfı yaktırıştır ki, bu zarfın içe isinde günün mesceleleri bülütönlüğünün başlığını basan damga ile bülütönlüğün müsveddeleri bulunduğunu Reşat Fuat ifadesinde söylemiştir. Hattâ Suat Derviş dahi damgayı bildiğini itiraf etmiştir.

İkinci gece yakalanan cürüm delillerinin mütebaki kısmını dahi yine Suat Derviş Habibe adında eskiden tanıdığı ve kendilerinin büyüttüğü bir kadının evine götürüp saklatmıştır.

Reşat Fuat saklı olduğu bu evde yakalandığı gün, kendisi de orada bulunmuştur. Emniyet memurları arama yaparken Suat Derviş ev sahibesi Neriman Gökper'in kulağına bir şeyler söylemiş ve emniyet memurları tarafından görülmüş ve Neriman Gökpere sorulduğu zaman (Reşatın ne vakit bu eve geldiğini sorarlarsa, bir hafta evvel Suriyeden geldiğini söylersin) diye tembih ettiği cevabını vermiştir.

Emniyet müdürlüğüne getirildikleri vakit kan ve kocanın her ikisinde bir hafta evvel Suriyeden geldiğini söylemişler ve hattâ Reşat Fuat (kitabından Suriyeye pasaportsuz kaçtığını, Halepte kaldığını, bir hafta evvel tekrar pasaportsuz hududu geçerek Türkiyeye geldiğini) sözlerine ilâve etmiştir.

Bu Suriye işini söylemelerindeki maksadın; bir senedenberi yaptıkları bu komünist partisi faaliyetinde, neşredilen bülütönlüklerde kendilerinin hiç bir alâkası olmadığını ve Reşat Fuatın bu işler olunken Suriyede olup Türkiyede bulunmadığını anlatmak ve tahkikatı başka yollara dökerek cürüm delillerini ve kendilerini ele vermemek için bir vasıta olarak kullandıkları anlaşılır.

Suat Derviş'in 943 senesi ortalarında yazıp 944 senesinde satışa çıkarılan (Sovyetler birliğinin niçin dostuyun) kitabının başta-

reflarında yazılarda fikir itibarile bültenlerdeki yazıların fikirlerine uygundur.

Buraya kadar yazılı olan hususlar ve yapılan işler karşısında bir senedenberi devam edegelen bu komünistlik faaliyetini ve kocasının yaptığı reislik, temalar, yazdığı bülütenterle bunları birçok nüsha teksir etmesinden ve bu işler bir tek odada yapıldığı halde Suat Derviş'in bunları görmemiş ve bilmemiş olmasına imkân olmaz.

Bilhassa; tevkiflerinden iki üç gün evvel ve tevkifatın başlamasını müteakip telaşla eve gelip yalnız cürüm delillerinin hazırlanarak kaçırılması ve bu kaçırma işini bizzat kendisinin yapması ve sarı zarfı Kırkoran evinde yaktırması, emniyet memurlarının eve geldiği ve arama yaptığı sırada Neriman Gökper'in kulağına (Reşat Fuat bir hafta evvel Suriyeden geldi derin) demiş olması; kocasının yaptığı ve bir senedenberi devam ettirdiği bu işleri bildiğine delil olduğu gibi yakalanmak tehlikesi olursa cürüm delillerinin nasıl ve nerede saklanacağını ve yakalandıkları vakit bu işlerle ilgileri olmadığını göstermek için de (bir hafta evvel Suriyeden geldiğinin) söyleneceğinin karı koca arasında daha evvel konuşulup anlaşıklerini ve bu anlaşma üzerine de yukarıda yazılı şekilde ve sistemli olarak bu işlerde hareket ettiklerini göstermektedir.

Bu itibarla; Suat Dervişinde Komünist fikirli olan kocası ile hem fikir olarak bu işlere girişmiş ve bu işleri kocasını sakladığı ve beraber kaldıkları evin bir odasında beraberce tertipleyerek yapmış olduğu ve yaptığı bu işlerin işi T. C. K. 296 ıncı maddesi anasına uygun olmadığı anlaşılmıştır.

2— Ankara hâdisesi:

Ankara Posta, Telgraf ve Telefon muhabereci müvini olan mevküflardan Hikmet Elin Sosyalizm ve komünizm hakkında okuduğu yazı ve kitaplarla bu fikirleri benimsemiş ve muhitinde temas ettiği arkadaşlarına bu fikirleri aşılamağa çalışmış ve bu arada küçük kardeşi olup Ankara Paket Postanesinde memur olarak çalışan ve gayri mevkuf memurlardan Hüsnü Eline aşılaraq onda komünizm fikirleri üzerinde yetiştirmiştir.

Hikmet Elin; Komünist fikirli olan arkadaş ve şimdi Ortaköy posta, telgraf memuru olup ciğerlerindeki hastalık dolayısıyla Hey-

beli ada sa konuşurken leri altında laz Hikmet Nihayet 19 tanbulda ka laz kendisin örfi idare ninde ikarne da Hikmet ve aralarına yan ve İsta tanıştırmıştır

Reşat F dilik faaliy arasında kor rinde işliyec da Müttefik faizmin fen galip gelmes

Reşat F Elinde kend bere edilmes geç) diye sö Zeki Baştin dan bahsetme adında birisin komünisttir. sin tanıştırayı (Zeki Baştin

Bir buçu marla temasa lediklerini an nuğmalar yap kin etmiştir.

leki yazılarda fikirle-

apılan işler karşısında
etik faaliyetini ve ko-
tenlerle bunları birçok
odada yapıldığı halde
iş olmasına imkân ola-

ve tevkifatın başla-
nın delillerinin hazırla-
kendisinin yapması ve
iyet memurlarının eve
per'in kulağına (Reşat
demiş olması; kocası
diği bu işleri bildiğine
a cürüm delillerinin na-
vakit bu işlerde ilgileri
el Suriyeden geldiğinin)
vel konuşulup anlaşıp-
yazılı şekilde ve sistemli
mektedir.

ist fikirli olan kocası ile
leri kocasını sakladığı ve
tertipler yaparak yapmış
bu maddesi anasına

muhabere şef muavini olan
komünizm hakkında oku-
semiş ve muhitinde temas
şahşmış ve bu arada küçük
memur olarak çalışan ve
ne aşilayarak onda komü-

arkadaşı ve şimdi Ortaköy
ki hastalık dolayısıyla Hey

beli ada sanatoryomunda tedavide bulunan Burhan Akyalaz ile de
konuşurken bu kişilerin kendisine yaptığı komünistlik telkin ve tesir-
leri altında kalmış ve o tarihlerde Ankarada bulunan Burhan Akyalaz
Hikmet Elini mevküflardan Zeki Başınar ile de tanışmıştır.
Nihayet 1941 yılında vazife ile İstanbul'a giderek bir buçuk ay İs-
tanbulda kaldığı sırada İstanbul'da vazife almış olan Burhan Okya-
laz kendisini sabikalı komünistlerden İzzet Dinamonun kayımpederi
örfi idare muntakası haricine çıkarılıp iki senedenberi Zile havalisi-
nde kamete memur edilen, Halil Yalçınkaya ile, Halil Yalçınkaya-
da Hikmet Elinle yaptığı konuşmalarda komünist fikirli olduğunu
ve aralarına alınabileceğini anlamış olduğundan henüz asker olmi-
yan ve İstanbul'da çalışan Reşat Fuat Baraner ile Şişli'deki evinde
tanışmıştır.

Reşat Fuat; Hikmet Elinle tanışıp konuşurken (partimiz şim-
dilik faaliyette değildir. Bizler muhitirazi'de ve tanıdığımız şahıslar
arısında komünizmin yay olduğunu anlatarak onların fikirleri üze-
rinde işliyecek ve partimize sempatizan yetiştireceğiz. Aynı zaman-
da Müttefikler harbini vesile ittihaz ederek Almanlar aleyhinde ve
fasizmanın faşalığı hakkında propogandalar yaparak Müttefiklerin
geliş gelmesini yemenni edeceğiz.) diye direktif vermiştir.

Reşat Fuat; Hikmet Elin'in vazife adresini almış ve Hikmet
Elin'de kendisinin Kurtuluş'taki ikametgâh adresini vererek muha-
bere edilmesini ve ayrıca (Zeki Başınar ile tanış ve onunla temasa
geç) diye söylemiş, halbuki Hikmet Elin yukarıda yazılı olduğu gibi
Zeki Başınarı daha evvelden Burhan Okyalaz delaletile tanıdığından
bahsetmiş ve (Burhan Okyalaz bana Ankara'da Zeki Başınar
adında birisini tanıyorum benimle beraber mevkuf idi. Kıymetli bir
komünisttir. Seni sempatizan yapmak için bundan çok istifade eder-
sin tanıştırayım dedi ve tanıştırdı.) cevabını vermiş ve Reşat Fuat'da
(Zeki Başınar ile sık sık konuş. Ondan istifade edersin) demiştir.

Bir buçuk ay sonra Ankaraya gelen Hikmet Elin, Zeki Baş-
ınarla temasa ve konuşmağa başlamış, Reşat Fuat'ın kendisine söy-
lediklerini anlatmış ve müteakıp buluşmalarda kitaplar üzerinde ko-
nuşmalar yaparken Zeki Başınar kendisine komünizm fikirleri tel-
kin etmiştir.

Bültenlerin neşrine ve tevziine başlanmadan evvel Reşat Fuat Hikmet Elin'e yazdığı mektupta (Neşriyatın başlayacağını ve kendisine de göndereceğini, fakat vazife adresi ile göndermenin doğru olamayacağı için başka münasip bir adresin bildirilmesini) yazmış ve gizli adres istemiştir.

Hikmet Elin'de; Kardeşi İrfan Elin'in çalıştığı paket postanesinde odacı (Bayan Emine Aytacın) adresini bildirmiş, Reşat Fuat'da verdiği cevapta Hikmet Elinin evrakı arasında ele geçen ve dava dosyasındaki deliller arasında bulunan (Kasap Yakup Gür ile Macide Çetin) adresini göndermiş ve her ikisinde bu yeni adresler üzerinde muhabereye devam etmişlerdir.

Hikmet Elin Reşat Fuad'ın bu mektubunu Zeki Baştımara okumuş ve yeni gelen adresi göstermiş, Zeki Baştımar'da Reşat Fuadın bu yeni adresini kaydetmiştir.

Bundan sonra Reşat Fuat, Emine Aytac adresine bültenleri göndermeye başlamış ve ilk olarak (Partinin görüşleri — dilekleri) bültenini Hikmet Eline göndermiştir. Hikmet Elin bir tane gönderilen bu bülteni dairesinden evine götürdüğü portatif yazı makinesi ile ve üç nüsha olarak tektir etmiş, bir tanesini kendisinde alıkoymuş, ikincisini kardeşi İrfan Elin'e vermiş ve bir tanesinide gayri mevkuf maznunlardan Ziraat Enstitüsünde asistan Acar Üzgörene vermek istemiş fakat Acar bu isim üzerinde bulunmasını, okuyalım, münderecatını anlamadığını kâfidir. Ben sizinle beraberim) diyerek ahnâdından yalnız okumuş ve Acar'da dinlemiştir. Bu bültenin aşım Zeki Baştımarın talebi üzerine Zeki Baştımara vermiştir. Bu bültenden sonra da günün meseleleri başlığı altında yazılmış deliller dosyasında bulunan bir, iki, üç numaralarını taşıyan bültenler de Reşat Fuat tarafından Emine Aytac adresine Hikmet Eline muntazaman gönderilmiştir.

1943 yılının ortalarından sonra Yedek Subay okulu zıhlı vasıtalardan defî takımında şahitlerden onbaşı Salih Ezerin ve bunu müteakip yedek subay okulunda 2 inci bölükte bulunan Fehmi Kurucunun kâta adresleriyle isimleri Reşat Fuat tarafından Hikmet Eline bildirilmiş ve bunlarla temasa geçerek hücre teşkil etmesi direktifi verilmiştir.

Anlara teşkilâtına dahil olanlardan;

A— İ

Yukarı
daimi tesir
komünizme
tına kendisi

İrfan
ağabeyinde
de görmüş

Ağabe
okutmuştur

Posta

Ankara'da
dek üstegr
Tevfik Dilt
laşmasına

Tevfik

tesinde ok
nizin fikir

Erünü de
ceği sırada
rak bağlan
enler seni

İrfan

konuşmağı
kat bir mi
girmek me

1943

Nur Erün

Bund

lerile isim
temasa ge
de kardeşi
ikisini yed
tile kendisi
mi Kuruc

A — İrfan Elin:

Yukarıda yazılı olduğu gibi İrfan Elin ağabeyisi Hikmet Elinin daimi tesir ve nüfusu altında kalarak onun kendisine telkin ettiği komünizm fikirleriyle aşılınmış ve ağabeyisinin bu işlerdeki hareketine kendisini de uydurmak zorunda kalmıştır.

İrfan Elin ağabeyisinin Zeki Baştımarla yaptığı konuşmaları ağabeyinden işittiği evde yazı makinesi ile tektir edilen bültenleri de görmüştür.

Ağabeyisi Hikmet Elin'de kendisine bu bültenlerden vermiş ve okutmuştur.

Posta, telgraf ve telefon umumî müdürlüğünün 1941 yılında Ankarada açtığı kursa gelenler arasında bulunan mevkulardan yedek üstteğmen Tevfik Dilmenle İrfan Elin tanışmış, abıy olmuş ve Tevfik Dilmen de kendisine komünizm prapagandası yaparak olgunlaşmasına çalışmıştır.

Tevfik Dilmen ayrıca o tarihte Dil, Tarih ve Coğrafya fakültesinde okuyan mevkulardan Ziya Nur Erünle tanışmış, komünizm fikirleri üzerinde konuşarak prapaganda yapmış ve Ziya Nur Erünü de olgunlaştırmış ve kurs hitama erip Balıkesire hareket edeceği sırada Ziya Nur Erünü İrfan Elin ve Hikmet Elinle tanıştırmak bağlanmış (ve şimdiden sonra bu arkadaşlarla temas edeceksin, onlar seni yetiştirecekler) demiştir.

İrfan Elin bundan sonra Ziya Nur ile aynı fikirler, üzerinde konuşmağa devam etmiş ve komünizm prapagandasını yapmış, fakat bir müddet sonra Ziya Nur Erün yüksek mühendis okuluna girmek maksadile İstanbula gittiğinden temasları kesilmiştir.

1943 yılında yedek subay okuluna öğrenci olarak gelen Ziya Nur Erün tekrar Hikmet Elin ve İrfan Elinle temasa geçmiştir.

Bundan sonra da Salih onbaşıle Fehmi Kurucunun kıta adresleriyle isimleri Reşat Fuat tarafından Hikmet Eline bildirilmiş ve temasa geçerek teşkilâta alması yazılmış olduğundan Hikmet Elin de kardesi İrfan Elin vasıtasile Ziya Nura bu iki adresi vererek her ikisini yedek subay okulunda buldurtmuş ve yine İrfan Elin delâletile kendisile temasa geçirtmiştir ve aşağıda yazılı olduğu gibi Fehmi Kurucu ile Salih Ezer Ankara teşkilâtı içine alınmıştır.

an evvel Reşat Fuatın başlayacağını ve teki ile göndermenin adresin bildirilmesini)

İştiği paket postane-ldirilmiş, Reşat Fuatıda ele geçen ve dava Yakup Gür eile Ma- bu yeni adresler üze-

Zeki Baştımar'a oku- mar'da Reşat Fuadın

adresine bültenleri görüşleri — dilekleri)

Elin bir tane gönde- bertatif yazı makinesi ni kendisinde alıyoy- bir tanesinide gayri İstan Acar Üzgörene e bulunmasını, okuya- en sizinle beraberim) r'da dinlemiştir. Bu

Zeki Baştımar'a ver- başlığı altında ya- numaralarını taşıyan ytaç adresile Hikmet

subay okulu zırlı va- Ezerin ve, bunu mü- bulunan Fehmi Kuru- afından Hikmet Eline teşkil etmesi direktifi

TÜRKİYE SOSYALİST TARİH ARASTIRMA VAKFI

B— Fehmi Kurucu:

Yedek subay okuluna öğrenci olarak gelmeden evvel komünizm fikirleriyle aşlanmış ve bu fikirleri benimsemiş bir komünisttir. Sabikal komünistlerden ölü Holusi adındaki dayısı ilk evvelâ kendisinin fikirleri üzerinde işlemiş ve dayısı vasıtasile tanıdığı Nihat Balyozla temasa geçmiş ve Nihat Balyozda bu kişiye komünizm fikirlerini aşlamıştır.

Nihat Balyoz kendisini bilâhare mevküflardan David Nae ile tanıştırmış ve ona bağlamıştır.

Fehmi Kurucu yedek subay okuluna gelmeden evvel yüksek ticaret fakültesine girmiş ve bir sene bu fakültede okumuş.

1943 yılında teşkilât kurulmağa başlayınca ve yularda Kadıköy mıntakası kısmında yazılı olduğu gibi Üniversiteler arasında propaganda yapmak, sempatizan yetiştirmek hücre teşkil etmek amacıyla Sebati Selimoğlu mevküflardan hukuk fakültesi son sınıf öğrencilerinden Aram Pehlivanı David Nae ile tanıştırmış David Nae de kendisine bağlı bulunan Fehmi Kurucu ile Aram Pehlivanı tanıştırmak Heybeli adada buluşmağı kararlaştırmışlar ve burada buluştıkları vakit David Nae her ikisine de (Üniversiteler içinde yapacakları komünizm propagandası) vazifesini vermiş ve bu suretle kendisine bağlı olmak üzere (Aram Pehlivanı — Fehmi Kurucudan müteşekkil Üniversitelerden bir hücre teşkil) edilmiştir.

Fehmi Kurucu; 1943 yılında yedek subay okuluna gelmek için Menemendeki hazırlık kitabına gittiği zaman bu kitaya gelen Mustafa Arhavi adındaki kişi ile habap olmuş ve bunada komünizm fikirlerini aşlamıştır.

Hazırlık kitabı müddeti bitip Ankaraya gelirken İstanbulu uğramış ve İstanbulda David Nae ile tekrar temasa geçmiş ve komünizm fikirlerini esilediği ve sempatizan grubuna koyduğu yedek subay okulu öğrencilerinden Mustafa Arhaviyi de David Nae ile tanıştırmıştır.

David Nae, Fehmi Kurucuyu Ankara teşkilâtına tanıtmak ve Ankara teşkilâtına sokmak için okuldaki adresini istemiş, Fehmi Kurucuda o adresi henüz bilmediğini ve okula gittikten sonra anlaşabileceğini söylemiş ve netekim yedek subay okuluna geldikten

sonra İstanbul vermiştir. David Nae disine verdiği teşkilâta bilâhare Reşat Fuat adresile bilâhare

Hikmet Elini Fehmi Kurucu geçerek Ankara teşkilâtını kurmuş

Fehmi Kurucu (rola nedir) verememiş buluştukları (Nihat) da met Elini Kurucuda Nihat Ankara te

Fehmi Kurucunda bir yedek subay okulu Arhaviden yedek subay okulu kâtibi yap

Bu sene müteşekkil Elini kendisi

Fehmi Kurucu Erünle Mustafa Erüne (Pa Genglik p dilekleri)

Onbu Elinin dir tırılmış ve okulda ü

sonra İstanbula izimli gittiği vakit David Naeye okuldaki adresini vermiştir. David de Fehmi Kurucunun adresine Nihat Balyozun kendisine verdiği şahıtlardan Salih onbaşının adreslerini Ankaradaki teşkilâta bildirmek üzere Sebati Selimoğluna ve Sebati Selimoğluda Reşat Fuata vermişler ve Reşat Fuatda Hikmet Eline Emine Aytağ adresine bildirmiştir.

Hikmet Elinin yukarıda da yazılı olduğu gibi Salih onbaşı ve Fehmi Kurucuyu Ziya Nur Erün vasıtasıyla buldurmuş ve teması geçerek Ankaradaki teşkilâta almış ve yedek subay okulunda hücre teşkilâtını kurdurmıştır.

Fehmi Kurucu evvelâ İrfan Elinle tanışmıştır. İrfan Eline (parola nedir) diye sormuş ve İrfan Elin parolayı bilmediğinden cevap verememiş (ağabeyim biliyor) demiş ve ikinci defa Hikmet Elinle buldukları zaman Hikmet Eline de parolayı sormuş. Hikmet Elin (Nihat) demiş, Fehmi Kurucuda (David değilmi) demiş ise de Hikmet Elin (bana Nihat parolasını verdiler) demesi üzerine Fehmi Kurucuda Nihat Balyozu esasen tanıdığı için de bu parolayı kabul edip Ankara teşkilâtına girmiştir.

Fehmi Kurucu Hikmet Elinle konuşurken yedek subay okulunda bir arkadaşı daha olduğunu söylemiş ve Hikmet Elinle yedek subay okulu içinde Fehmi Kurucu — Ziya Nur Erün — Mustafa Arhaviden) mütesekkil bir hücre teşkil ettiğini söyleyerek üç yedek subay okulu öğrencisini birbirine bağlamış Fehmi Kurucuyu hücre kâtibi yapmıştır.

Bu suretle yedek subay okulunda bulunan üç askerî şahıstan mütesekkil bir komünistlik hücre kurulmuş olduğundan Hikmet Elin kendisine gönderilen neşriyattan bunlarada vererek okutmıştır.

Fehmi Kurucu hücre kâtibi olduğu için, okul içinde Ziya Nur Erünle Mustafa Arhaviyi birbirlerine tanıştırmış ve hattâ Ziya Nur Erüne (Partiye sadakat göstereceğine) dair yeminde ettirmiş ve Çenglik parkında oturarak bu iki arkadaşına (Partinin görüşleri ve dilekleri) başgile yazılmış bültene anlatmış ve izah etmiştir.

Onbaşı Salih Ezerde Hikmet Elinle tanıştıktan sonra, Hikmet Elinin direktifi ile Ziya Nur Erün delaletile Fehmi Kurucuya tanıştırılmış ve yaptıkları konuşmada Fehmi Kurucu Salih Onbaşıya (biz okulda üç kişilik bir hücre teşkil ettik. Seninle dört kişi olacağız.

Bana bağı olacaksın. Beraberce çalışacağız) talimatını vermiştir, ve bültenleri alıp okumuş ve hattâ Mustafa Arhaviye de verip okumuştur.

C— Ziya Nur Erün:

Mali durumu sonradan bozulmuş bir aile çocuğudur. Tahsil devrelerinde çektiği mali sıkıntılardan dolayı ruhan isyankâr olmuş ve her şeyi kötü görmeye başlamıştır. Bu ruhî halet içerisindeyken Ankarada Dil, Tarih ve Coğrafya fakültesine girmiş ve orada bir sene okuyabilmıştır.

1941 yılında bu fakültede iken Tevfik Dilmen ve İrfan Elinle tanışmış, her ikisinde Ziya Nurun ruhî haletindeki bozukluktan istifade ederek kendisini istismar etmişler ve komünizm fikirlerini aşılamaya başlamışlardır.

Ziya Nur bu telkinleri benimsemiş ve komünist fikirli olmuştur.

Tevfik Dilmen P. T. T. kursunun hitamında Balıkesire giderken, olgunlaştığını gördüğü bu kişiyi komünizm fikirleri üzerinde evvelden tanıştığı Hikmet Elin ve İrfan Elinle tanıştırmıştır. Bu tanışma Ziya Nurun kalbini otele kapısı önünde olmuş ve hattâ Hikmet Elin'den alınan bir çift iskarpin kendisine verilmiş ve muhtelif zamanlarda Hikmet, İrfan Elin taraflarından para yardımı yapılmıştır.

Tevfik Dilmen Ankaradan ayrıldıktan sonra Ziya Nur Erün bir müddet daha İrfan Elin Hikmet Elinle temasta bulunmuş 1942 yılında İstanbula giderek Yüksek Mühendis okuluna girmiş, bir sene okumuş ve nihayet 1945 yılında Yedek subay okuluna girmek için tekrar Ankaraya girmiş. Yedek subay okuluna geldikten sonra, İrfan Elin ve Hikmet Elinle tekrar temasa geçmiş ve komünistlik faaliyetine başlamıştır.

Bidayette Yedek subay okulunda bulunan askerî şahıslardan yalnız Ziya Nur Erün Ankara komünist partisine dahil iken bilâhare İstanbuldan Recep Tüccar isimlerini ve kına adreslerini bildirdiği Fehmi Kurucu ve Salih subası ile de tanışmış, bunları İrfan ve Hikmet Elinle de tanıştırmış Fehmi Kurucu, Mustafa Arhaviye'de kendisine tanıştırdıktan sonra Yedek subay okulu içinde ve askerî şahıs oldukları halde hücre teşkilâtına girmiş, bültenler almış, okumuş, Fehmi Kurucu tarafından yazdırılmıştır.

muş, Fehmi Kurucu tarafından yazdırılmıştır.

D— M. ...

Ankara subay olmak üzere kıtaya gelen Kurucu kendisiyle tanışmış, bilgi ve tecrübesini Kurucunun ve kendisine bu husus üzerindeki komünizm propagandasını koymuştur. İstanbul'da bulunurken İstanbulla Kurucu Davut David Naeye arkadaşları ile tanışmış ve davet edilmiştir. Ezerin kütüphanelerini bildirmiş ve bu hususları Ziya Nur delâletile bildirmiş diktan sonra İstanbul'da (Fehmi Kurucu tarafından) kurulmuş hücre kurulmuştur.

Bundan sonra ve solcu kavramları tesbit edilmesinde Hikmet Elin bu işi bu fakülte ederele tesbit etmiştir. Mustafa Arhaviye deliller dosyasından sonra

TÜRKİYE SOSYALİSTLERİN ARŞİVİNİN MAİL VAKFI

muş, Fehmi Kurucuyada vermiş ve bu suretle faaliyetinde devam ettirmiştir.

D — Mustafa Arhavi:

Ankara tahkikatı kısmında tafsilen yazılı olduğu gibi yedek subay olmak üzere Menemendeki hazırlık kit'asında olduğu vakit bu kitara gelen Fehmi Kurucu ile tanışmış ve ahle olmuş. Fehmi Kurucu kendisine Yugoslavyadaki siyasi partiler hakkında sormuş, bilgi istemiş ve Mustafa Arhavi'de verdiği cevaplarla Fehmi Kurucunun dikkat nazarını çekmiş ve bunun solcu fikirli olduğunu ve kendisine yapacağı propaganda ile elde edilebileceğini anlamış ve bunun üzerine hazırlık kitasında bulundukları müddet içinde komünizm propagandası yaparak Mustafa Arhaviyi sempatican durumuna koymuştur. Hazırlık kitası bitip Ankara'da Yedek subay okuluna geldiklerinde İstanbula uğramışlar ve bu gelisten istifade eden Fehmi Kurucu David Nae ile temasa gelecek elde ettiği Mustafa Arhaviyi David Naeye tanıştırmıştır. Bundan sonra Ankaraya gelen bu iki arkadaş Yedek subay okulunda okurlarken temaslara devam etmişler ve daha evvel yazılı olduğu gibi İstanbultan Fehmi ve Salih Ezerin kiti adresleriyle resimledi Reşat Huat tarafından Hikmet Eline bildirmiş ve Hikmet Elin'de kardeşi İrfan Elin vasıtasıyla ve Ziya Nur delaletiyle Fehmi Kurucu ve Salih Onbaşı ile tanışıp partiye aldıktan sonra Fehmi Kurucunun Mustafa Arhaviyi söylemesi üzerine (Fehmi Kurucu, Ziya Nur Erün ve Mustafa Arhavi) den müteşekkil Yedek subay okulu içinde ve askerî şahıslardan mürekkep bir hücre kurulmasını bildirmiş ve Fehmi Kurucu'da bu hücreyi teşkil etmiştir.

Bundan sonra Dil, Tarih ve Coğrafya fakültesinde çıkan sağcı ve solcu kavgaya dahil solcuların kimler olduğunu ve isimlerinin tesbit edilmesini ve okul idaresince sorulmuş suallerin ele geçirilmesini Hikmet Elin Ziya Nura söylemiş, Ziya Nur ile Mustafa Arhavi bu işi bu fakültede tanıdığı Asım Akşar ve Nabi Dincerden tahkik ederek tesbit etmişlerdir. Bu husustaki isimleri ve sualleri gösterir Mustafa Arhavinin el yazısı ile yazılmış kâğıt ve ehlihibre raporu dosyaları dosyasındadır. Yedek subay okulunda teşkil edilen bu hücreden sonra partinin görüşleri ve günün meseleleri bültenleri hak-

kinda kendisine de bilgiler verilmiş ve hattâ Fehmi Kurucunun kendisine verdiği bültenide okumuştur.

E— Zeki Baştınar:

Yukarda Ankara tahkikatı kısmının baştarafında ve Hikmet Eline ait olan kısımda yazılı olduğu gibi Hikmet Elin; 1941 yılında vazife ile İstanbul'a gidip Resat Fuat ile tanışarak direktif aldığı ve kit kendisinin Ankarada bulunan Zeki Baştınarla da tanışması ve temas etmesi ve komünizm fikirleri üzerinde Zeki Baştınarın kendisini yetiştireceği ve ondan talimat alması lâzımgeldiği hakkında Resat Fuattan direktif almıştır.

Hikmet Elin; İstanbul'a gitme levi evvel tanıdığı komünist fikirli Burhan Okyalaz vasıtasile Zeki Baştınarla tanışmış ve temasa geçmiş ve onunla komünizm fikirleri üzerinde konuşmuştur. Resat Fuat'ın gönderdiği mektupları Zeki Baştınara okutmuş ve Macide Çetin adresinde Zeki Baştınar Hikmet Elinde almıştır.

Bundan başka Zeki Baştınar ilk defa gönderilen partinin görüşleri ve dilekleri adındaki 13 sayfalık bültenin aslını da Hikmet Elinde almış, okumuş ve Hikmet Eline bu bültendeki esasları ve maksadı anlatarak izah etmiştir ve yine günün meseleleri başlığı çıkan bültenleri Hikmet Elinde alıp okumuş ve bunları da izah etmiştir.

Zeki Baştınar hazırlık ve ilk tahkikat ifadelerinde Hikmet Elinin bu hususlara dair söylediklerini kabul etmemiş ise de gerek İrfan Elinin ifadelerinde ve gerek Hikmet Elinin tesbit edilen hazırlık ve ilk tahkikat ifadelerindeki Zeki Baştınara ait olan hususlar bu hangi cürümde bulunmadığını ve bunu da hiç bir mantıklı sebep bulunmadığını göstermektedir.

Zeki Baştınar 1943 yılının Eylül ayında izinle İstanbul'a gittiği zaman Resat Fuat'ın asker kaçağı olarak saklandığı ve bu teşkilât idare etmiş ve neşriyatı yazıp tektir ettiği eve gitmiş ve bir gece Resat Fuat ile eşi Suat Dervişe misafir olarak bu evde kalmıştır. Halbuki bu ev buraya kadar ve bundan sonra yazılı sebeplerden dolayı çok gizli tutulan ve yalnız komünist partisi ile ilgisi olup tamamen itimat edilen Sebati Selimoğlu, Münir Belen, gibi şahıslar tarafından malûm olan ve başkaları için bilinemeyen bir evdir. Böy-

le olduğu hâ
türülmesi R
rüşleri ve di
kendisine de
Elinin ifade

Hikmet
ve Zeki Ba
tekinin Hikm
kilata almar
Zeki Baştın
tımara bildi
fundan idare
nın başında
ta ikinci ka
asil esası b
yit etmiştir

Suat-İ
Baştınarın
ifade alan b
birkaç saat
Baştınar is
doğru olma
taçağın) d
tınar işinin
teşkilâtına
bir şahıs ol

H— Y
Eskide
kileri beni
aşağıda ma
bilgi verilir
titüsünde
sinde Ank
Elin ve Zi
yapmış ve
Hikmet El

ai Kurucunun ken-

rafında ve Hikmet Elin; 1941 yılında direktif aldığı varlıkla tanışması ve Zeki Başımın kenangeldiği hakkında

aldığı komünist fikirlerini konuşmuş ve temasa konuşmuştur. Reşat okutmuş ve Macide almıştır.

denilen partinin gönlünü ahlını da Hikmet Elindeki esasları ve meseleleri başlığı ve bunları da izah

ifadelerinde Hikmet Elinin ise de gerek tesbit edilen hazırlara ait olan hususlar da da hiç bir man-

izinle İstanbula gitmeklendiği ve bu teşkilatı eve gitmiş ve bir olarak bu evde kalmışlara yazılı sebeplerden partisile ilgisi olup tar-Belen, gibi şahıslarleyen bir evdir. Böy-

le olduğu halde Zeki Başımın Suat Derviş vasıtasile bu eve görünmesi Reşat Fuat ile konuşması ve Zeki Başımın partinin görüşleri ve fikirleri bülteninin neşrinden ve Hikmet Eline gönderilip kendisine de verildiğinde sonra yukarı geldi İrfan Elin ve Hikmet Elinin ifadelerinin teyit eder mahiyette olduğunu göstermektedir.

Hikmet Elinin yaptığı bütün işleri Zeki Başımına bildirilmiş ve Zeki Başımın verdiği direktif dahilinde hareket edilmiştir. Nettekimi Hikmet Elin (Ankara komünist partisi teşkilatını ve bu teşkilata alınan gerek sivil ve gerek askeri şahısların isimleriyle birlikte Zeki Başımına bildirdiğini ve anlattığını ve kendisinin Zeki Başımına bildirdiğini ve anlattığını ve kendisinin Zeki Başımın tarafından idare edildiğini) söylemiştir. İrfan Elinde (Ankara teşkilatının başında Zeki Başımın adındaki şahıstır. Ağabeyim bu teşkilatta ikinci kademedir. Bu Zeki Başımın yakalayan ve sorguya çekinmiş esash bilgi ondadır.) demek suretiler Hikmet Elinin ifadesini teyit etmiştir.

Suat Derviş hazırlık tekkikati ifadesi alınırken (evvelâ Zeki Başımın eşile buluşup konuştuğunu ve bir gece misafir kaldığını ifade alan hâkime söylememiş ve inkâr etmiş olduğu halde) aradan birkaç saat geçtikten sonra tekrar müracaat ederek (efendüm; Zeki Başımın işini inkâr etmişim. Fakat şimdi düşündüm bu inkârın doğru olmadığımı anladım, tekrar ifademi alınız size bu işi de anlatacağım) demiş ve netekim ikinci defa alınan ifadesinde Zeki Başımın işinide anlatmıştır. İşte bu ifadeler de de Zeki Başımın parti teşkilatına dahil ve Ankara işinin Hikmet Elin vasıtasile idare eden bir şahıs olduğu tesbit edilmiştir.

H— Yodek üstegimen Tefvik Dilmen:

Eskidenberi sosyalizm ve komünizm eserlerini okuyarak bu fikirleri benimsemiş ve muhitine yaymağa çalışmış bir şahıstır. biraz aşağıda mazarınlardan Güngör Karel ve Acar Uzgider haklarında bilgi verilirken bu kişinin faaliyetinin eskiden olduğu ve Ziraat Enstitüsünde okurken sempatizan yetistirdiği görülecektir. 1941 senesinde Ankaraya kursa geldiği zaman tanıştığı İrfan Elin, Hikmet Elin ve Ziya Nur Erünle bu konular üzerinde konuşup propaganda yapmış ve Ziya Nur Erünü sempatizan durumuna getirdikten sonra Hikmet Elin ve İrfan Eline tanıştırtıp teslim etmiştir.

Hikmet Elin İstanbulla vazife ile gidip Reşat Fuatla tanıştıktan ve direktif aldıktan sonra Tevfik Dilmenle yaptığı muhaberelede (bu parti işlerini) onada bildirmiştir. Tevfik Dilmen; Hikmet Elin den aldığı bilgiler üzerine yedek üstteğmen olarak orduya girdikten sonra da bu işlerle ilgisini devam ettirmiş ve Hikmet Eline yazdığı 31/1/1944 tarihli mektup ile parti işleri hakkında bilgi istemiştir ve Hikmet Elinin İstanbulla bağlılığını ve parti dahiliye işi faaliyetini bildirdiği içindir ki bu mektupta (İstanbul'da bileklik teması olduğundan) bahsederek Hikmet Elin den bilgi istemiştir. Hikmet Eline evinin ve vazifesinin adresini vermiş ise de, Hikmet Elin bu iki adrese tehlikeli gördüğünden, Tevfik Dilmene, göndermek istediği, neşriyattan göndermemiştir.

Tevfik Dilmenin Hikmet Eline yazıp ele geçen ve dosyada olan bu mektubu hakkında Hikmet Eline sorulup verdiği cevaplarında gösteriyorki, Tevfik Dilmen askerî şahıs olarak orduda vazife gördüğü sıralarda bile bu işlerle irtibatını muhafaza ve Hikmet Eline birlikte çalışmalarına devam etmiştir.

Tevfik Dilmenin komünist partisi işleriyle olan ilgisini ve bu partinin teşkilattaki hususiyetlerine ve çalışma şekillerine karşı olan bilgisini gösterir delillerden biriside, Ankara askerî cezaevinde bulunurken ve ilk tahkikat sırasında mevküflar sorguya çekilirken bunlara verdiği ve ceza evi müdürlüğü tarafından ele geçirilip ifadeler ve zabıt varakaları ile tesbit edilen dava dosyasındaki yazılı vesikalardır.

Tevfik Dilmen bu ifadelerde yazılı olduğu gibi mevküflara kapalı bulunduğu odanın penceresinden (vereceniz ifadelerde komünist partisi yoktur, hücre yoktur, böyle bir şey yoktur, aidat vermedik, muhtaç arkadaşımıza borç para vermedik, arkadaşlar arasında toplanıp konuşurdük, fakat konuşma günün meseleleri üzerinde, hazırlıktaki ifadenizi kabul etmeyiniz, korkuyla verdik deyiniz) gibi talimat vermiş ve maznunların mevkuf oldukları bu komünistlik işlerinin kâmilen inkâr edilmesini bildirmiş ve bu müdafaaasını (partinin müdafaaası) olduğunu söylemiştir. Bu da gösteriyorki, Tevfik Dilmen eski bir komünisttir. Eskidenberi komünizm üzerinde çalışmış faaliyet göstermiş ve komünist partisinin bütün hususiyetlerine vakıf bulunmuştur.

Bunun için Erünün ifadeleri si doğrudur ve Hikmet Elin menin Komünist nun bir askeridir.

V— Acar

Romanyan yüksek tahsilini okurken Tevfik Dilmen, Tevfik Dilmen fikirlerini aşılama sona geldiği zaman ve yine bu kursta sonra Hikmet Elin komünist partisi kılıkları altında y. Acara vermek işi doğru değildir, gerek bütün bu Hikmet Elin bu de Hikmet Eline girmiş bir şahıs ifadesi bu husus

Z— Güngör

Acar gibi b. Tükiyeye gelmiş yılında Seyhan Z dan ayrılmıştır. Uzgiderle birlikte fazla ilgi göstermiş nizm propaganda refide sempatiye suna geldiği vakit arkadaşını da tanı Güngör Karelin

Fuatla tanıştıktan
bu muhaberelede
Hikmet Elin-
orduya girdikten
Hikmet Eline yazdığı
da bilgi istemiştir
kahilindeki faaliye-
lerle teması oldu-
tur. Hikmet Eline
Hikmet Elin bu iki ad-
öndermek istediği.

ve dosyada olan
cevaplarda gös-
vazife gördüğü
Hikmet Elinle birlikte

olan ilgisini ve bu
kilerine karşı olan
ceza evinde bu-
sorguya çekilirken
an ele geçirilip ifa-
yasındaki yazılı ve

gibi mevküflara ka-
giniz ifadelerde ko-
ey bilmiyoruz, aida
Orkadaşlar arası-
meseleleri üzerinde-
uyla verdik leyniz)
ukları bu komünist-
ve bu müdafaasını
da gösteriyorki, Tev-
münizm üzerinde ca-
n-bütün hususiyette-

Bundan için gerek İrfan Elin, Hikmet Elin ve gerek Ziya Nur
ifadelerinde Tefvik Dilmene ait söyledikleri hususların hep-
dur ve Hikmet Eline yazdığı mektuptaki maksadın dahi, yi-
Hikmet Elinin izah ettiği gibidir. Bu deliller ile de Tefvik Dil-
Komünist partisi içinde Hikmet Elinle birlikte çalışan maz-
askeri şahıs olduğu anlaşılmıştır.

Acar Uzgider:

romanya Gagauz Türklerindedir. Türkiyeye gelmiş ve
bilini Türkiyede yapmıştır. Ankara Ziraat Enstitüsünde
Tefvik Dilmen ile aynı okulda tanışmış ve ahbab olmuş-
Tefvik Dilmen kendisine Ziraat Enstitüsünde iken komünizm
fikrini aşlamıştır. 1941 yılında Ankarada açılan P. T. T. kur-
suna geldiği zaman Tefvik Dilmen Acar ile teması geçmiş
ve yine bu kursta iken Acarı Hikmet Elin ile tanıştırmıştır. Bundan
sonra Hikmet Elin Acarla teması muhafaza etmiş 1943 yılında ko-
münist partisi kurulup partinin görüşleri ve günün meseleleri baş-
lıkta yapılan neşriyat geldikçe Hikmet Elin bu neşriyatı
Acarla almak istemiş ve Acarıda (bunların benim yanında kalması
doğru değildir, ben sizdenim, okuyalım, anlamaklığım kâfidir) di-
yerek bütün bu neşriyatı okumuş ve Hikmet Eline iade etmiştir.
Hikmet Elin bu kişi hakkındaki açık ifadelerine göre Acar Uzgider
da Hikmet Eline bağlı olmak üzere Ankara komünist partisi içine
girmiş bir şahıstır. Hikmet Elinin ifadesinden başka İrfan Elinin de
ifadesi bu hususu teyit etmektedir.

Karel: Güngör Karel:

Acar gibi bu da Romanya Gagauz Türklerinden olup bu da
Türkiyeye gelmiş ve yüksek Ziraat Enstitüsünü bitirmiştir. 1943
yılında Seyhan Ziraat mücadele memurluğuna tayin edilip Ankara-
da çalışmıştır. Tefvik Dilmen Ziraat Enstitüsünde okurken Acar
Uzgiderle birlikte bununla da ahbab olmuş, yanlarına sokulmuş,
fazla ilgi göstermiş ve konuşmalar ilerledikçe yavaş yavaş komü-
nizm propagandasını yapmağa başlamış ve bu suretle Güngör Ka-
relde empatizan durumuna koymuştur. 1941 yılında P. T. T. kur-
suna geldiği vakit yine Karele teması geçmiş ve Hikmet Elinle bu
teması da tanıştırmak üzere Hikmet Eline bağlamıştır. Hikmet Elin
C. K. Karelın Adanaya gidişi tarihine kadar kendisile temas et-

miş ve Adanaya gittikten sonra da Adanaya gittiğini Reşat Fuat'a mektupla bildirmiş ve Reşat Fuat'da verdiği cevapta (kendisini Adanadaki teşkilâtla tanıştıracam, kendisile tanışacak olan şahıs: ben İstanbuldan geliyorum, parolasını vererek tanışacaktır) diye yazmış ve Hikmet Elinde bu hususu Güngör Karele bildirmiştir. Güngör Karel Adanada sempatizan tedarik etmek istemiş fakat (henüz muvaffak olamadığını ve Reşat Fuatın tanıştıracığı şahsında gelip henüz tanışmadığını) dava dosyasında bulunan ve Hikmet Eline yazdığı karşılık mektupla bildirmiş ve bu işin ne olduğunu sormuştur. Güngör Karel'in bu şifreli mektubu hakkında Hikmet Elinin verdiği ifade çok sarıhtır. Bu delillere görede Güngör Karel'in Acar Uzgider gibi Tefvik Dilmenin propagandası ve telkinatı ile komünist olduğu ve Hikmet Eline bağı bulunduğuna anlaşılmış ise de 1943 yılının başındanberi Adanada bulunması Reşat Fuat'a bildirilerek Ankara teşkilâtından çıkmış olması, bu teşkilâta girdiğine dair delil tesbit edilememesi bakımından cürmü iki numaralı Askerî mahkemenin vazifesi dışında kalmakta ve Hikmet Elinin ifadeleri karşısında umumî kazayı ilgilendiren suç işlediği anlaşılmaktadır.

M— Şevket Endürüste:

Hikmet Elin ve İrfan Elinin ifadelerine göre bu kişinin de komünist olduğu ve hattâ Hikmet Elin günün meseleleri bülteninden Şevket Endürüstedeki verip okutması için kardeşi İrfan Eline verdiği ve fakat kardeşinin bu bültenleri Şevket Endürüste verdiğini veya okuyup okumadığını bilmediğini söylemiş olmasına ve kardeşi İrfan Elinin dahi ifadesinde bültenlerden hiç birisinin Şevket Endürüste okumamış olduğunu söylemesine ve maznun Şevket Endürüstün bu hususları kardeşine reddetmesine ve hâdisede kendisinin bu teşkilâta girdiğine dair başka bir delilinde bulunmadığının anlaşılmış olmasına göre Şevket Endürüstün askerî kazayı ilgilendiren 2 numaralı askerî mahkemenin vazifesi içine giren bir cürmü tesbit edilememiş, Hikmet Elinin ifadesine göre umumî kazayı ilgilendiren cürmü olduğu anlaşılmıştır.

N— Salih Ezer: 1939 senesinde Feshane fabrikasında eskiden tanıdığı Anvansaray un fabrikasında tornacı İbrahim Yürüyüş adındaki arkadaşı kendisine komünist fikirlerini açıklamıştır. Komünizmin fikirlerini taşıyan eserler verip kendisine okutmuştur. İstanbul Ma-

liye mem
ne fabrik
arkadaşlar
da kendisi
hakkında

Mar

lerle tema
fabrikasını
Mehmet A
münistlik

1942

sonra her
Nihat Balye
döndükten
dan birisi y
delâletile ve
ve İrfan Elin
tanışmıştır.

üç muhtelif
ları Ziya N
atarak yak
okulunda ü
bildirmiş ve
mi Kurucuy
rekkep bir
Mustafa Ar
ve Ziya Nur
da bir sempa
lerini söyle
ve çalıştığı y
reketinde bulun
sini almış ve
kadar verdiğ
da Ankara is
mak istemiş
malar yapmış

ederak toplantı yaptırmak ve buraya gelecekleri öğrenmek ve bunlar olduktan sonra haber vermek istemiş ise de ilgili makamlarca hâdiseye elkonması üzerine bunları yapmağa muvaffak olamamıştır. Maznunun kendisine verilen gizli vazifeyi yapmak maksadile hareket ettiği, şahitlerden Burhan Oktayın, Eyüp parti başkanı Doktor Hilmi Katoğlunun ve onbaşı Sabahattin Koruköyün yeminli şahadetleriyle anlaşılmuş ve sabit olmuştur. Bütün bu işleri Salih Ezer memlekete hizmet gayesile yapmış ve vazifesinde sarfını olduğunu göstermiştir.

Bunun için ne askerî kazayı ve ne de umumî kazayı ilgilendiren hiç bir suçı sabit olmamıştır.

(Ankara tahkikatının Dil, Tarih ve Coğrafya fakültesine ait olan kısmına gelince:)

Yedek subây okulunda öğrenci Ziya Nur Erün ve Mustafa Arhavi ve Felâhi Kurucunun ifadeleriyle Ziya Nur Erünün evrakı arasında ele geçen Dil, Tarih ve Coğrafya fakültesinde öğrenci Asım Akşar ve Nabi Dincer adlarının ve ayrıca mektep idaresi tarafından sorulmuş 12 sualden yedi sualin yazılı olduğu görülmüş ve bu kâğıt üzerinde de inceleme yapılarak Dil, Tarih ve Coğrafya fakültesinde geçen yıl sağıcı ve solcu öğrenciler arasında kavga olduğu ve okul idaresinin hâdiseye elkoyduğu ve bazı öğrencilere 12 soru sorduğu ve bu hâdisenin Hümet Elin tarafından duyularak solcu öğrencilerin kim olduğunun ve bu sorulan 12 sorunun neden ibaret bulunduğu tesbit edilmemesinin kendilerine söylenmiş olduğundan 5 solcu öğrencinin ikisinin ismiyle 7 sorunun tesbit edilebildiği ve diğer solcu 3 öğrencinin isimlerinin tesbit edilemediği ve Ziya Nur Erün ile Mustafa Arhavinin bu iş için Asım Akşar Nabi Dincerle temasa geçmek istedikleri ve bunun için tanıdıkları İhsan Korkmaz adındaki öğrenciye müracaat ettikleri anlaşılmuş ve bu işin aydınlatılması ve askerî şahıslarla birlikte işlenmiş bir komünistlik faaliyeti olup olmadığının tesbiti maksadile adı geçen sivil öğrencilerin de sorguya çekilmelerine kanunî lüzum hâsıl olmuş ve bu öğrenciler diyorlarken tahkikat Dil, Tarih ve Coğrafya fakültesindeki bazı kişilere intikal eylemiştir.

Tahkikat adlarını verilmemiştir.

Tahkikat

1— M

fakültesi öğretilerinden bu fikirleri tahkikata ise de bu tahkikat münistlik tahkikatı bir suç oldu.

2— M ve Coğrafya propagandası delillerden anlaşılabilir suç.

3— M ise 2 numaralı suç işlediğini.

3— Ka

İstanbul vasıtasıyla Edisginini arttırmak Çavuşoğlu ara 1942 yılı rikeları müesseselerine göre

Kerabük yalarına göre sonra izinli olarak üzere, İstanbul malyanla temin İhmalyandan 15 gün sonra Çavuşoğlunu görev Nihat Çavuşnasında Av

öğrenmek ve bun-
lgili makamlarca hâ-
uyaffak olamamıştır.
mak maksadile hare-
parti başkanı Doktor
köyün yeminli şaha-
bu işleri Salih Ezer
nde samimi olduğunu
umî kazayı ilgilendi-

Coğrafya fakültesine ait

ur Erün ve Mustafa
a Nur Erünün evrakı
fakültesinde öğrenci
ca mektep idaresi ta-
azılı olduğu görülmüş
il, Tarih ve Coğrafya
ler arasında kavga ol-
ve bazı öğrencilere 12
tarafından duyularak
rulan 12 sualin neden
lilerine söylenmiş oldu-
sualin tesbit edilebildiği
edilemediği ve Ziya
Asım Akşar Nabî Din-
tanıdıkları İhsan Kork-
ulaşmış ve bu işin ay-
mış bir komünistlik fa-
lı geçen sivil öğrencile-
nâsil olmuş ve bu öze-
Coğrafya fakültesindeki

Tahkikat sırasında adları geçenlerden İhsan Korkmaz ve onun
adlarını verdiği kişiler ve bunları ilgilendiren diğer şahıflar tahki-
kattır.

Tahkikat sonucunda:

1— Maznunlardan Sefer Aytekinin: Dil, Tarih ve Coğrafya
fakültesi öğrencilerinden Mehmet Balkana ve Hukuk fakültesi ta-
lebelilerinden Ferudun Gölöüne komünizm propagandası yaptığı ve
bu fikirleri telkin etmek istediği şahıfların ifadelerinden anlaşılma-
kla ise de bu suçun 2 numaralı askerî mahkememin inkoyduğu ko-
münistlik tahkikatı ile ilgili olmadığı ve ummî kazayı ilgilendiren
bir suç olduğu anlaşılmıştır.

2— Maznunlardan Nabî Dince ve Nezih Fıratlıın: Dil, Tarih
ve Coğrafya fakültesi öğrencilerinden Halûk Opana komünizm
propagandası yaptıkları ve bu fikirleri telkin etmek istedikleri ifa-
delelerinden anlaşılmakta ise de bunların suçları da ummî kazayı il-
lendiren suçlardan olduğu görülmüştür.

3— Maznunlardan Asım Akşar: Hakkında yapılan tahkikat
ise 2 numaralı askerî mahkemeyi ve ummî kazayı ilgilendiren bir
suç işlediğine dair her hangi bir delil tesbit edilememiştir.

3 — Karabük hâdisesi:

İstanbul tahkikatı izah edilirken Nihat Çavuşoğlu Jak İhmalyan
vasıtasıyla Edirnekapıda Nihat Balyozla, Komünizm üzerinde ki bil-
gisini aktarmak üzere tanıştı; bundan sonra Jak, Aram ve Nihat
Çavuşoğlu arasında hücre teşkil edildiği; tanışmadan birkaç ay son-
ra 1942 yılı içinde, Nihat Çavuşoğlunun Karabük Demir, Çelik fab-
rikaları müessesesi idare memurluğuna tayin edildiği izah edilmiştir.

Karabük hâdisesi hakkında yapılan hazırlık ve ilk tahkikat dos-
yalarına göre: Nihat Çavuşoğlu vazifesi başına geldikten birkaç ay
sonra izinli olarak, Hukuk fakültesinde Eleme imtihanlarını vermek
üzere İstanbul'a gelmiş; İstanbulda Aram Pehlivan ve Jak İh-
malyanla temas etmiş; tekrar Karabüğe dönmüştür. Karabükte Jak
İhmalyandan iki mektup almış, bu mektupların gelişinden 10—
15 gün sonra Avni Güner isminde bir şahıs Karabükte Nihat Çav-
uşoğlunu görerek (beni İstanbuldan Nihat Balyoz gönderdi) diye-
rek Nihat Çavuşoğlu ile tanışmış ve görüşmüşlerdir. Bu görüşme
esnasında Avni Güner Nihat Çavuşoğluna: (Burada tanıştığım ar-

kadaşlar varını) diye komünist fikirli arkadaş tanıyıp tanımadığını sormuş; Nihat Çavuşoğlu da Avni Güner'e (Ben henüz arkadaş edinemedim, yoktur. Ben idareciyim, benden çekinebilirler) demiş ve Avniye arkadaş tedarikini teklif ve tembih etmiştir.

Bu konuşmadan sonra Avni Güner Karabükte arkadaş tedarikine çalışmış, ezcümle, Mehmet Vural (Onbaşı — Altmış), Ahmet Özoek, sabıkâlılardan Zihni Turgay, Mustafa Mete Konuk, Halit Saf, Ziya Türe ve şahitlerden Hüseyin Ürgen gibi şahıslarla tanışarak bunlara komünizm hakkında propagandalar yapmış, Karabükte bir komünist cemiyeti teşkil etmek için muhit hazırlamış, bu faaliyete 10 Birincikânun 943 gününe kadar devam etmiş, bu esnada Mehmet Vural'ı Nihat Çavuşoğlu ile tanıştırmıştır.

Bu suretle Karabükte hazırlanan komünist muhiti bir cemiyet teşkili için 1943 yılını 1944 yılına bağlayan gece maznunlardan Zihni Turgayın evinde, yalbaşına bahane ederek, bir toplantı yapmışlardır.

I— Bu toplantıya Zihni Turgay, Hüsnü Ergen, Ahmet Özoek, Mustafa Metekonuk, Hüseyin Ürgen, Ziya Türe, Arap Mustafa Turan, Ertuğrul İstanbullu, Beşir Hazinedar, Şevket Ertekin ve Hakkı Morçül iştirak etmiştir. Bu şahıslardan Şevket Ertekin, Ertuğrul İstanbullu Ahmet Özoek ve Hüsnü Ergen fabrikada askerlik vazifelerini yapan askerî şahıslardır.

Bu toplantıda Zihni Turgay arkadaşlarına bir hitabede bulunarak (Arkadaşlar, biz burada bir gayenin tahakkuku için toplanmış bulunuyoruz bütün insanlık kosar adıyla komünizme doğru gideken bizde burada yani Karabükte bu rejimin ilk hücresinin akmak şerefini kazanmış olacağız) dedikten sonra insan topluluklarından, cemiyetin tarihi tekâmülünden, mülkiyet ve veraset müesseselerinden ve marksizimden sosyalizme kadar uzun uzadıya bahsetmiş; Zihniden sonrada şahıslardan Beşir Hazinedar bu mealde bazı sözler söylemiş, meclistekilerin aynı ayı fikrine müracaat olunup komünistlik fikri üzerinde anlaşıluktan sonra cemiyet için reis ve aza intihabına geçilmiş ve intihap neticesinde:

Reisliğe Beşir Hazinedar, idare heyeti azalıklarına Hüsnü Ergen, Ahmet Özoek, Zihni Turgay ve Ziya Türe seçilmişlerdir. Bu intihaptan sonra da

1— T
duklarına v
yacağına b

2— A

3— İc

mî heyete

4— A

ğine,

5— H

ganda yapı

6— K

üzere azanı

edeceklerine

ikinci bir

II— B

diği Kadriye

yapılmış, b

nü Ergen,

Toplan

istiyenlerin

merkez kor

Cemiy

Zihni Turg

di, faaliyet

miş, kendis

miş ve Ahr

kaşa netice

III—

yapılmış bu

Özoek, Zihni

Toplan

eden münak

kesin tanıd

konuşulmuş

hüviyeti ha

bu yolda ol

tanıyıp tanımadığını henüz arkadaş edilebilirler) demis ve istir.

ikte arkadaş tedariki — Altmış), Ahmet Kete Konuk, Halit İbi şahıslarla tanıştı yapmış, Karabükte hazırlanmış, bu faaliyeti etmiş; bu esnada tir.

Ohiti bir cemiyet maznunlardan Zihri toplantı yapmışlar.

Ergen, Ahmet Özek,üre, Arap Mustafa ket Ertekin ve Haket Ertekin, Fatıgnul kada askerlik vazife-

bir hitabede bulunakuku için toplanmış tünizme doğru gider ilk hücrelerini açmak san topluluklarından,

çalışet müesseselerindiya bahsetmiş; Zihmealde bazı sözler racaat olunup komü için reis ve aza inti-

talıklarına Hüsnü Erüre seçilmişlerdir. Bu

1— Toplantıda bulunan şahısların cemiyetin faal azası bulunmasına ve azanın cemiyetin kararı olmadan cemiyetten ayrılmasına buna muhalif hareket edenlere ölüm cezası verileceğine,

2— Azanın cemiyete aidat vereceğine,

3— İcra komitesini (heyeti idare azalarının) üç ayda bir umumi heyete rapor vereceğine ve intihabın üç ayda bir yenileyeceğine,

4— Azaların komünizm propagandası yapması lâzım geldiğinde,

5— Halihazır hükümeti beyermiyenleri çoğaltmak için propaganda yapılacağına,

6— Karl Mark'ın Manifesto isimli kitabında yazılı olduğu ve azanın çalıştığı fabrikalarda bulunan makine aksamını tahrip etmelerine, karar verilmiş, bu işleri başarmak için icra komitesinin bir toplantı yapması kararlaştırılarak dağılmışlardır.

II— Bu toplantıdan iki üç gün sonra Beşir Hazinedar'ın tanzim Kadriye isiminde bir kadının evinde kararlaştırılan ikinci toplantı yapılmış, bu toplantıya idare heyeti azası olan Beşir Hazinedar, Hüsnü Ergen, Ahmet Özek, Zihni Turgay ve Ziya Türel iştirak etmiştir.

Toplantıda azanın cemiyete aidat vermesi, cemiyetten ayrılmak isteyenlerin izinsiz cemiyetten ayrılamayacağı, Cemiyetin İstanbul merkez komitesine bildirilmesi hususları konuşulmuştur.

Cemiyetin İstanbul'a bildirilmesi teklifini Ahmet Özek yapmış, Zihni Turgay buna cevaben (Henüz cemiyet bir faaliyet göstermede faaliyet gösterelinde ondan sonra İstanbulla temasa geçelim) derken kendisinin (İstanbul komitesi ile temasta bulunduğunu) bildirmesi ve Ahmet Özekle bu hususta münakaşaya tutuşmuşlar, münakaşanın neticelenemediğinden dağılmışlardır.

III— Yedi veya 8/1/944 günü aynı evde üçüncü bir toplantı yapılmış bu toplantıyada Beşir Hazinedar, Hüsnü Ergen, Ahmet Özek, Zihni Turgay ve Ziya Türe iştirak etmiştir.

Toplantıda Zihni Turgay ile Ahmet Özek arasında cereyan eden münakaşa devam etmiş ve bu münakaşa devam ederken, her ikisi tanıdığı komünist arkadaşlarını cemiyete dahil etmesi meselesi konuşulmuş, Zihni Turgay (Temin edeceği komünist arkadaşlarının heyyeti hakkında kimseye izahat vermeyeceğini, çalışma tarzının bu yolda olması icabedeceğini) söylemiş, Ahmet Özek ise: (Demek

TÜRKİYE SOSYALİST İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI VE KURUCU VAKFI

oluyorki sen bize itimat etmiyorsun) diye itirazda bulunmuştur. Bu münakaşalarla bir neticeye varılamamış, Reis toplantıyı dağıtmak zorunda kalmıştır.

IV— İlk toplantıya iştirak edenlerden Hüsnü Ergen'in toplantı sonunda arkadaşı Beşir Hazinedar ile yerlerine dönerlerken Hüsnü Ergen Beşir Hazinedar'a (Konuşulan ve karar altına alınan işler ve bilhassa komünizm rejimi fena ve tehlikeli birşey olduğunda kendisinin böyle bir fikir taşımadığını tensip ederse bunu ihbar eylemek niyetinde bulunduğunu) söylemiş Beşir Hazinedarda cevap; (Sırası gelsin, bu adamların yapmak istedikleri belki bir fanatizmdir. Toplantılarda bunları mukni sözlerle doğru yola getirmek mümkündür. Eğer bu kabil olmazsa sonradan ihbar ederiz) demiştir.

Toplantının ertesi günü yine ilk toplantılarda bulunan Hüseyin Ürgen, Hüsnü Ergene: (Yapılmak istenilen şey doğru bir şey değildir. Yabancı memleket rejimini propaganda etmek Türk gençliğine yakışmaz) diyerek keyfiyeti ihbar niyetinde olduğunu söylemiş; Hüseyinin bu fikrini Hüsnü Beşir Hazinedara bildirmiş; bunun üzerine Hazinedar Hüsnüye: (Hüseyini kontrol et, belki samimi değildir hakiki fikrini anla; ben onunla mesgul olurum) demiş ve neticede bu üç şahıs anlaşmışlardır. Beşir Hazinedar bu anlaşmadan sonra vaziyeti Demir, Çelik fabrikaları müessesesi dahili inzibat memuru şahit Ali Rıza Tümtürk'e ihbar etmiş, bu ihbar üzerine zanlılar sıkı bir kontrol altına alınmış, toplantıları hususî aletler vasıtasile dinlenmiş, dosyada mevcut dinleme zabıtları tutulmuş ve muhbirlerin samimi oldukları anlaşılmıştır.

V— Maznunlar 5/3/944'te dördüncü bir toplantı yapmışlardır. Maznunların üçüncü ve dördüncü toplantılar arasına böyle uzun bir fısıla vermelerinin sebebi Ahmet Özkla Zihni Turgay arasındaki münakaşa olmuştur. Toplantıların bu üç aylık inkita devresinde maznunlardan Ahmet Özk İstanbulda Avni Güner'e bir mektup yazmış bu mektupta kapalı bir ifade ile (Biz burada bir ticarethane açtık, ticarethaneyi idare edemedik; bize bu işlerden sulur bir adam gönderiniz) demiş. Avni Güner bu mektubu alınca Ahmet Özk'un ne demek istediğini anlayarak Nihat Balyozu bulmuş vaziyeti anlatmıştır.

Nihat
Güner Da

Avni
Selimoğlu
lu ifadesini
rini verdi
fakat bana
isimleri ile
demiştir.

Avni
dikten son
rini sorme
yazarsın v
min ticare
vermiştir.

Avni
Ahmet Ö
a ayrı ay
kathı bir k
fanm Tok

Bund
zarak (Te
miş ve Al
da gönder

VI—
Zihni Tur
(İstanbul
bir adamı
yapıp reis
ve bunun
evindeki c

Topla
lu, Hüsey
tafa. Osma

bulunmuştur. Bu toplantıyı dağıtmak

Hüseyin Ergen'in toplantı önerirken Hüsnü Altın'ın alınan işler ve şey olduğundan kenarına bunu ihbar etmiş; Hazine'de cevaben; belki bir fantazidir. Zihni Turgay'ın getirmek mümkün (Ergen) demiştir.

bulunan Hüseyin doğru bir şey değil demek Türk gençliğine olduğunu söylemiş; bildirmiş; bunun üzerine belki samimi değilim) demiş ve netice bu anlaşmadan sonradaki inzibat memurlarına tizerine zanlılar usulü aletler vasıtasıyla tutulmuş ve muhbirle-

toplantı yapmışlar arasında böyle uzun Zihni Turgay arasında yıllık inkita devresinde Avni Güner'e bir mektup olarak bir ticarethane üzerinden anlar bir adamın yanı sıra Ahmet Özok'un bulunmuş vaziyeti anlat-

Nihat Balıoz Davit Nae ile Avni Güner'i tanıştırmış ve Avni Güner Davit'e Karabükteki komünistlerin isimlerini vermiştir.

Avni Güner'in vermiş olduğu bu ifadenin doğruluğu Sebati Selimoğlu'nun ifadesi ile de teyit edilmektedir. Zira Sebati Selimoğlu ifadesinde: (Davit Nae bana Karabükteki komünistlerin isimlerini verdi bende bu isimleri Reşat Fuata verdim, Reşat Fuat okudu, fakat bana yalnız isimler lâzım değil, ben Karabüğe gidip bu kişileri isimleri ile mi bulacağım? bana adresleri de lâzım diye söyledi) demiştir.

Avni Güner Davit'e Karabükteki komünistlerin isimlerini verdikten sonra Ahmet Özoktan gelen mektubu Davite göstererek fikrini sormuş ve Davitte (Şimdi Karabüktekilere renizli bir mektup yazarsın ve hamili varakanın yanı sıra kendilerine müracaat eden adamın ticaret işlerine ehil bir adam olduğunu bildirirsin) diye direktif vermiştir.

Avni Güner Davit Nae'den aldığı direktif üzerine Karabükte Ahmet Özok ve nazınlardan Mehmet Vural (Onbaşı — Altmış) a ayrı ayrı birer mektup yazarak (Siz, ticaret işlerinden anlar Tokatlı bir kalfa gönderseydin) diye cevap yazmış (Gelecek olan kalfanın Tokatlı Mehmet Vural'a müracaat edeceğini) bildirmiştir.

Bundan sonra Avni Güner Zihni Turgaya'da bir mektup yazarak (Tokatlı kalfanın başka işi çıktığından gelemeyeceğini bildirmiş ve Ahmet Özokada dosyada mevcut 12/2/944 gülü mektubunda göndererek Tokatlı kalfanın Karabüğe gelemeyeceğini yazmıştır.

VI— Dördüncü toplantıya tekaddüm eden günlerden bir gün Zihni Turgay Besir Hazinedar'la görüşmüş ve Besir Hazinedar'a (İstanbulda Avni Günerden mektup aldığını ticaret işlerinden anlar bir adamı Avni Güner'in Karabüğe göndereceğini yeniden toplantı yapıp reis ve aza intihabın yenilenmesi lâzım geldiğini) söylemiş ve bunun üzerine dördüncü toplantı Besir Hazinedar'ın yeni ceza evindeki odasında yapılmıştır.

Toplantıya Zihni Turgay, Besir Hazinedar, Ertuğrul İstanbullu, Hüseyin Ürgen, Hüsnü Ergen, Şevket Ertekinin getirdiği Mustafa Osmanoğlu iştirak etmiştir.

Bu toplantıda yeni seçimi yapılıp, reisliğe Zihni Turgay, azalıklara Şevket Ertekin, Hüseyin Ürgen, Hüsnü Ergen ve Beşir Hazinedar seçilmişlerdir.

Bu toplantıda:

1— Şifahi ve tahriri propaganda yaparak gayri memnurları çoğaltmak,

2— Fabrikada hırsızlığı arttırmak,

3— Fabrikada az çalışarak istihsalı azaltmak, hususları konuşulmuş, bu mevzu üzerinde kat'i karara varmak için üç gün sonra tekrar toplanmak üzere ayrılmışlardır.

VII— 7-8-3-944 günü aynı yerde Beşinci defa olarak bir toplantı yapılmış. Bu toplantıya: Zihni Turgay, Beşir Hazinedar, Hüsnü Ergen, Hüseyin Ürgen, Ertuğrul İstanbullu, Mustafa Metekonuk, Şevket Ertekin, Sami Memiş, İbrahim Oralp, Yakup Macun iştirak etmiştir.

Bu toplantıda cemiyete yeni iştirak etmiş olan Sami Memiş, İbrahim Oralp, Yakup Macun gibi şahıslara evvelki toplantılarda verilen kararlar hakkında bilgi vermek için geçen toplantılarda kararlaştırılan hususlar Zihni Turgay tarafından tekrarlanmış, Mustafa Metekonuk izni olarak İstanbul'a gideceğinden komünizme ait bazı kitaplar sipariş edilmiş bu kitaplar için para toplanmış, Yakup Macun ve Beşir Hazinedar para vermişlerdir.

Ayrıca Reis Zihni Turgay İstanbulda bulunan ve İstanbul teşkilâtına dahil olan Avni Güner'e verilmek üzere bir mektup yazıp Metekonuka vermiş ve (Bu mektubu üzerinde yazılı bulunan adresteki Avniye götürüp vereceksin ve burada bir komünist hücreyi kurduğumuzu ve bazı kararlar aldığımızı anlatacaksın, oradan bize talimat göndermesini isteyeceksin) diye gizlice Metekonuka talimat vermiş ve bu işi yapmasını sıkıca tembih etmiştir.

VIII— Bu toplantıdan beş altı gün sonra 13/3-944 günü reis Zihni Turgayın evinde bir toplantı daha yapılmış bu toplantıya Hüsnü Ergen, Hüseyin Ürgen, Beşir Hazinedar, Zihni Turgay, Şevket Ertekin, Ertuğrul İstanbullu ve Zihni Turgayın getirdiği Halit Saf iştirak etmiştir.

Toplantıda, Şevket Ertekinin teklifi üzerine (Komiteye alınacak azanın birer suç yaparak devlet otoritesi karşısında mes'ul du-

ruma girmiş arkadaşların bunun için

A—

B—

C—

D—

dağıtması

E—

etmesi,

F—

maist karar

IX—

da bir te

bulunmuş

Halit Saf

Bu

Günerin

diği, Niha

vermiş ve

şoğlu bu

dilskatli o

Niha

ilk tahkis

lenen şah

Zihni

mekte old

muş oldu

det sarfir

vazifeleri

şifaben b

kimden i

vuşoğlun

Bun

I—

Şe Zihni Turgay, azat
Ergen ve Beşir Hazin-

rak gayri memnurları

İtmak, hususları konu-
mak için üç gün sonra

Beşinci defa olarak bir
Beşir Hazinedar,
İstanbul, Mustafa Mete-
Oralp, Yakup Macun

niş olan Sami Memiş,
evvelki toplantılarda
teğen toplantılarda ka-
nı tekrarlannış. Mü-
ceğinden komünizme
in para toplanmış. Ya-
erdır.

olunan ve İstanbul teğ-
zere bir mektup yazın
le yazılı bulunan adres-
komünist hücresi kur-
Osun, ondan bize ta-
Metekonuşa talimat
niştir.

13/3/944 günü reis
yapılmış bu toplantıya
ar, Zihni Turgay, Şev-
urgayın getirdiği Halit

erine (Komiteye alma-
i karşısında mes'ul du-

runa girişleri ve bu surette azanın ihbardan korkarak komiteye ve
akadamlarına bağlı kalmaları) hususu ittifakla kabul olunmuş ve
bunun için:

- A— Herkesin çalıştığı aleti hasara uğratması,
- B— Teknik arıza bahanesile istihsalin azaltılması,
- C— Makinelere duruşlar yaptırılması,
- D— Fabrikada işçi olmayan azanın komünizm beyannamesi dağıtılması,
- E— Azaların, cemiyetçe lüzum görülecek şahısları tehdit etmesi,
- F— Cemiyetin gelirini arttırmak için fabrikada hırsızlık yapılması kararlaştırılmıştır.

IX— Bu toplantıdan iki gün sonra Beşir Hazinedarın odasında bir toplantı daha yapılmış ve toplantıya evvelki toplantılarda bulunanlardan Zihni Turgay, Şevket Ertekin, Ertuğrul İstanbullu, Halit Saf, Hüseyin Urgen ve Hüsnü Ergen iştirak etmişlerdir.

Bu toplantıdan evvel maznunlardan reis Zihni Turgay, Avni Çilinerin Katalükte iken Zihni Turgaya komünist olduğunu söylediği, Nihat Çavuşoğluna giderek yapılan toplantılar hakkında izahat vermiş ve Nihat Çavuşoğlunuda toplantıya çağırmıştır. Nihat Çavuşoğlu bu teklifi reddederak Zihni Turgaya (takibolunuyorsunuz, dikkatli olun, sendilik aidat toplamayın) diye talimat vermiştir.

Nihat Çavuşoğlu hazarlık tahkikatında kabul ettiği bu hususu ilk tahkikatta reddetmiş ve Cemal Taner ini şahit göstermişse de dinlenen şahit Nihat Çavuşoğlunun iddialarını teyit etmemiştir.

Zihni Turgay toplantıya geldiğinde söz almış ve (takibedilmekte olduğumuzu bazı resmî kanallardan öğrendim, bu itibarla almış olduğum talimata tevfikân sendilik aidat toplamaktan bir müddet arfinazar ediyorum. Evvelki toplantılarda karar altına alınan vazifeleri taksim edeceğim bu vazifelerin yapıldığını vazife alanlar sırfen bana bildireceklerdir) demiştir. Muhbirler, takibedildiğimizi künden isittin diye Zihni Turgaya sormuşlarsada Zihni Nihat Çavuşoğlunun ismini vermemiştir.

Bundan sonra vazife taksimine geçilmiş ve:

- 1— Ertuğrul İstanbulluya çalışmakta olduğu haddeyi kırmak,

TÜRKİYE SOSYALİST İŞÇİLERİNİN İTTİFAKI

TÜRKİYE SOSYALİST İŞÇİLERİNİN İTTİFAKI

VAKFI

2— Halit Saf'a tamir etmekte olduğu Zis kamyonunun lastiklerini kesmek,

3— Toplantıda bulunmayan Mustafa Osmanoğluna Pırlanya tezgâhlarından birinin şanjuman dişlisini kırmak,

4— Hüsnü Ergene Çelikane ocaklarının elektrik tesisatını bozmak,

5— Şevket Ertekin'e Müdür muavini Fatih ve Tayyip beylerin evlerine beyanname asmak,

6— Hüseyin Ürgene nahiye ve belediye binalarına afiş asmak,

7— Beşir Hazinedara asılacak beyannameleri hazırlamak vazifeleri verilerek toplantıya son verilmiştir.

X— Zihni Turgay bu vazife taksimini yaptıktan iki gün sonra, karar hâceti, bir toplantı yapılmış ve toplantıya Hüseyin Ürgen, Beşir Hazinedar, Şevket Ertekin, Mustafa Osmanoğlu, Ertuğrul İstanbullu gelmiş. Zihni Turgay bu toplantıya iştirak etmemiştir.

Toplantıda yeni bir karar alınmamış, yalnız görüşmeler yapılmıştır ve ezümle:

a— Toplantıda bulunanların israrı üzerine fabrika müdür muavininin evinin kapısına beyanname asmak teklifi yapılmış ve bu maksadla Ertuğrul tarafından örneği deliller dosyasında mevcut iki beyanname hazırlanmış fakat Şevket Ertekinin beyanname adedinin çok olması hususundaki itirazı üzerine bu işten vazgeçilmiştir.

b— Toplantıda bulunanlardan Mustafa Osmanoğlu kendisine verilen pırlanya kırmak vazifesini yaptığını söylemiştir.

c— Hüseyinin Mustafa Osmanoğluna (cemiyet fatih beyi öldürmek kararını verince ve bu vazifeyi de sana yükleme yapar mı?) dediğinde Mustafa Osmanoğlu (taredütsüz yaparım) cevabını vermiştir.

d— Şevket Ertekin reis Zihni Turgaydan bahsederek (Zihni Karabükte başka bir komiteden talimat alıyormuş, fakat hiçbir hareket için emirden kişiden talimat aldığı söylemiş) demiştir.

XI— Bu toplantıdan sonra son defa aynı yerde bir toplantı yapılmış ve bu toplantıya Zihni Turgay Şevket Ertekin, Ahmed Oğuz, Beşir Hazinedar, Hüseyin Ürgen, Hüsnü Ergen, Ertuğrul İstanbullu, Halit Saf iştirak etmişlerdir.

Toplantı
ket Ertekin
dan sonra

XII—

nuşarak ko
komünist p
izinli olara
Balyozla ta
rabükte bir
Özokta bö
yo. (Avni
gul olmuyo

Buraya
edilmiş ola
ve Ankaralı
rulmuş ola
partye ara
Çavuşoğlu
Selimoğlu
tesbit edil

İstanbul
buraya kad
adet Baran
Dinamo ve
açık itiraf
layıcı itiraf
delillerle ta

ilk talim
delerini ve
ne ilgisi ol
lemp konu
vermediğini
zirk tahkik
pün yüzle
karşısında

samyonunun lastik-

manoğluna Pilanya

elektrik tesisatını boz-

ve Tayyip beylerin

olarına afiş asmak,
kileri hazırlamak va-

aptuktan iki gün son-
ruhya Hüseyin Ergen,
manoğlu, Ertuğrul İs-
iştişak etmemiştir.

göz görüşmeler yapıl-

ne fabrika müdür mu-
teklifi yapılmış ve bu
dosyasında mevcut iki
bu beyanname adından
ten vazgeçilmiştir.

Osmanoğlu kendisine
söylemiştir.

(cemiyet fatih beyi öle-
na yüksele yaparmısın?)
yaparm) cevabını ver-

ndan bahsederek (Zihni-
ormus, fakat bütün israr-
lemedi) demistir.

ayni yerde bir toplantı
y Şevket Ertekin, Ahmet
üsünü Ergen, Ertuğrul İs-

Toplantıda Zihni Turgay enternasyonal marşını söylemiş, Şevket Ertekinde komünizm fikirlerini taşıyan bir şiir okunmuş ve bundan sonra maznunlar toplu halde yakalanmışlardır.

III - Maznunlardan Ahmet Özok Avni Günerle tanışıp konuşarak komünizme sempotizan olduktan sonra ve Karabükte henüz komünist parti kurulmadan önce 1943 yılında Eylül ayı içinde izni olarak İstanbulda bulunduğu Avni Günerin tavsiyesi ile Nihat Balyozla tanışmış ve konuşmuş Nihat Balyoz Ahmet Özok'un (Karabükte bir komünist cemiyeti olup olmadığını) sorusuna Ahmet Özokta böyle bir cemiyet olmadığını söylemesi üzerine Nihat Balyoz (Avni Güner orada olduğuna göre bu gibi şeylerle ne için meşgul olmuyor) demistir.

Buraya kadar yazılı ve Karabük hâdisesi başlığı altında izah edilmiş olan hususlardan bahsileceği üzere 1943 yılında İstanbulda ve Ankarada olduğu gibi Karabükte de bir komünist partinin kurulmuş olduğu ve idare heyeti reis ve azalarının seçildiği ve ayrıca partiye aza olarak girildiği ve Karabük komünist partisi işini Nihat Cavuşoğlu ve Avni Güner vasıtasile Nihat Balyoz, Davut Naci, Sebati Selimoğlu ve Nihat Fırat tarafından meydana getirilip idare edildiği tesbit edilmiştir.

İstanbul - Ankara ve Karabük teşkilâtı ve faaliyeti hakkında buraya kadar yazılı olan hususlar maznunlardan Suat Dervis (Saradet Saraner), Ferbaros Uçer, Celâl Zühü Benbeci ve Hasan İzzet Dinamo ve Zeki Baştınar'dan madasının hazırlık tabliğindeki açık itirafları ve diğer birbirleriyle ilgili olan maznunların da tamamlayıcı itiraf ve ifadeleri ve yüzleştirme zabıtları ve ele geçen cürüm delilleriyle tamamen sabit durumdur.

III - tabliğatta ifadeleri alınan bazı maznunlar hazırlıktaki ifadelerini ve yüzleştirme zabıtlarını inkâr ederek (Komünist parti ile alakası olmadığını, hücre teşkil etmediğini, aidat vermediğini, toplantı konuşmadıklarını, bülten alıp okumadığını ve başkasına da vermediğini, kendisinin anti faşist olduğunu) söylemişler ise de hazırlık tabliğatta Askeri Adli hâkim önünde verdiği ifadeleri ile yapılan yüzleştirmeler ve birbirleriyle ilgili diğer maznunların ifadeleri karşısında bu inkârlarının kanunî bir kıymeti olmadığı gibi Askeri

ceza evinde birbirlerine verilen direktifler hakkında ele geçen vesika ve ifadeler dahi, bu inkârlarının ifadeler ve deliller ile tesbit edilmiş olan (Komünistlik faaliyetinin, nesriyatının ve partinin mevcudiyetini ortadan kaldırmak) ve bu suretle (kendilerini de kanunun pençesinden kurtarmak) amacını güttüğü de açıkça göstermektedir.

Hazırlık ve ilk tahkikatın itibarıyla bu cürüme ilgisi olmadığını söyleyen maznunlardan:

a) Suat Derviş (Saadet Barane), her ne kadar eşinin yaptığı işlerden haberi olmadığını ve eşi hasta olarak kitasından vazife ile İstanbula geldiği için tedavisi maksadıyla İstanbul'a gönderemediğini ve asker kaçağı olarak kalmasına kendisinin sebebiyet verdiğini ve tevkifat başladığı zaman bir akşam eve gelmesinde eşinin kendisine (Bunlar tehlikelidir. Ele geçerse çok fena olacaktır.) dediği ve eşi de olduğu için tehlikeden kurtarmak maksadıyla evden delillerini başka evlere kaçırdığını ve bu dava konusu delillerin bulunmadığını ve eşinin yaptığı bu işlerden haberi olmadığını söylemiş ise de; yukarıda kendisine ait kısımda yazılı esbab ve deliller karşısında ve delillerin takdiri mahkemeye ait olduğundan müdafası kabule değer görülmemiştir.

b) Barbaros Üçer:

Hazırlık ve ilk tahkikatta ve yüzleştirme zabıtlarında hakkında iddia olunan cürmü hep inkâr eden ve kabul etmemiş ve böyle bir cürüme ilgisi bulunmadığını söylemiş ise de; Sebati Selimoğlunun, Kirkor Sarıfyan ve Baytar Cavid tarafından hazırlıktaki ifadesi ve yüzleştirme zabıtlarından ziyade bu kişilerin de partiye girdiğini, bülten alıp okuduğunu ve bu bültenlerin kendisine ilgili mazmunların cürüm atfedecek herhangi bir husumetleri olduğu da tesbit edilememiştir. Bilâkis Baytar Cavidin (Bültenlerden birisini zarf içerisinde kendisine trende ve şifalı) ifadesine karşılık olarak (Evet Cavid trende bana bir zarf verdi fakat içeri bakmadım, yırtmadım) gibi mantıklı ve hakikate aykırı ifade de Baytar Cavidin bülten verdiği hakkında ifadesiyle teyit etmiştir. Bu husustaki delillerin takdiri mahkemeye ait olduğundan bu maznunun da inkârları kabule değer görülmemiştir.

c) Celal Z...

Bu maznun inkâr etmiş ise de yapılan yüzleştirmelerden esbab karşıs...

d) Hasan...

Verdiği ifade gününü ve 936 yıl...
tisine almak ist...
ise de, ifadelerini...
mar araya koydu...
Balyozla gönde...

Bundan başka diğer temas etti...
partinin görüşü...
de verilip okutu...
Hasan Basriye...
makinesinin ak...
Hasan Basri te...
luna verdirilme...
yet Cumhuriye...
nin ne olduğunu...
ge teşebbüs etti...
değer görülme...

h) Zeki...

Bu maznun hadise ile ilgili...
ve Suat Derviş...
olmadığı için i...

e) Münir...

Hazırlık te...
diği bazı yazılı...
rından Cemali...
Fakat komünis...
yüzleştirmeler...

c) Celâl Zühtü Benneci:

Bu maznun dahi hazırlık ve ilk tahkikat ifadelerinde cumhuriyetin inkâr etmiş ise de, salih kasap Yakup Elingür'ün açık şahadet ve yapılan yüzleştirme zabtı ve yukarıda kendisine ait kısımda izah edilen esbab karşısında müdafaası kabule değer görülmemiştir.

d) Hasan İzzet Dinario:

Verdiği ifadelerde Resat Fuat Baraner ile alakasının olmadığını ve 1936 yılında tevkif edilen Ankara komünistlerini kanlı partisine almak istemediği için kendisinin partiye alınmadığını söylemiş ise de, ifadelerinde söylediği gibi (Bu partiye girmek için arkamı araya koyduğumu ve ayrıca Resat Fuada mektup yazarak Nihat Balyozla gönderdiğini) kabül ve itiraf etmiştir.

Bundan başka, Osman Paçalı, Rifat Ilgaz ve Nihat Balyoz ve diğer temas ettiği kişilerle yaptığı konuşmalarda söylediği sözler ve partiün görüşleri yazısı ile günün meseleleri bülteninin kendisine de verilip okutturulması, gizli neşriyat yapmak maksadile kendisinin Hasan Basriye ele geçen küçük portatif yazı makinesi ile tekâr makinesinin aldırılması ve bunları yine kendisinin söylemesi üzerine Hasan Basri tarafından Resat Fuada verilmek için Sebati Selimoğluna verildiğini bu partiye girdiğini gösterdiği gibi (Türkiye Sovyet Cümhuriyeti) başlığı altında yazdığı şürde maksat ve gayelerinin ne olduğunu gösterir delillerdendir. Bunun için (Partiye girmeye teşebbüs ettim fakat girmedim.) hususundaki müdafaası kabule değer görülmemiştir.

h) Zeki Baştınar:

Bu maznun da bütün ifadelerinde ve yüzleştirme zabtlarında hâdise ile ilgisini kabul etmemiştir. Fakat, Hikmet Elin, İrfan Elin ve Suat Deryişin ifadeleri karşısında bu inkârlarının kanunî kıymeti olmadığı için ifadesi kabul edilmemiştir.

e) Münir Belen:

Hazırlık tahkikatında verdiği ifadede Sebati Selimoğlunun verdiği bazı yazılı kâğıtları alıyor ve enteresan olduğu için arkadaşlarından Cemali Kitaplı'ya ve İbrahim Baştınar'a da veriyordum. Fakat komünist partisi ile alâkam yoktur demiş ve hattâ yapılan yüzleştirmelerde Cemali Kitaplı'nın ve İbrahim Baştınarın yüzlerine

karşı kendilerine bülten vermiş olduğunu bildirmiş ise de, gerek Cemali Kitaplı ve gerek İbrahim Başımaz bu bülten alma işini kabul etmemişlerdir. Cemali Kitaplı ve İbrahim Başımazın partiye girdikleri ve kendilerine bilerek ve isteyerek bülten verildiği tesbit edilemediğinden her ikisi hakkında tahkikata mahal olmadığına karar verilmiştir.

Fakat; Münir Belen'in yukarıda kendi kısmında izah edildiği gibi (Yunus Bağatır üzerinde komünizm pro. agandası yapması, Sebati Selimoğluna tanıtırarak partiye girmesine vasıta olması ve Sebati Selimoğlunun kendisine bültenleri vermesi ve bültenlerden birkaç tane alarak Cemali Kitaphya ve İbrahim Başımaza veriyordum. Şeklinde Sebati Selimoğluna söylenmiş olması) kendilerinin de partiye dahil olduğunu ve aldığı bültenleri başkalarına verdiğini göstermekte olduğundan suçla ilgisi olmadığı hakkındaki müdafaası kabul edilmemiştir.

Maznunlar hakkında iddia olunan cürümlerin Kanunî unsurları

İstanbul — Ankara — Karabük Komünist partisi teşkilâtı ve ayrıca gizli neşriyat yapmak cürümlerine ait maznunların işledikleri filler ve gösterdikleri faaliyetler hakkında bu yazıya kadar temal edilen hususlar hazırlık ve ilk tahkikat dosyasında bulunan ifadeler, şahadetler ve ele geçen cürüm delilleri ile aynı maksat ve niyetlerle işlenmiş iki cürüm olduğu tesbit edilmiştir.

Birinci cürüm:

Türkiye'de 1943 yılında (Gizli komünist partisinin) kurulmasıdır. Bu partinin reisi asker kaçağı olan Reşat Fuat Baraner; her ne kadar partinin kurulması işini sebikali komünistlerden elektrikçi Nuri'den aldığı direktif üzerine yaptığını ve Nuri'nin kendisini İstanbul teşkilâtını yapmağa mercuri ettiğini ve (Partinin görüşleri ve dilekleri) yazısını yine Nuri'nin kendisine verdiğini söylemekte ise de, ele geçen Karbonlu kâğıtlarda Partinin görüşleri ve dilekleri yazılarının okunması ve ehlihiyet raporları ile bu hususun tesbit edilmesi, elektrikçi Nuri'nin onbeş senedir beri Türkiyede olmadığını kat'iyetle bilinmesi ve kendisinin yalnız İstanbul teşkilâtı

ile değil, Ankara meseleleri bültenini dağıtılması ve neşriyatında (yakında) zife adresi tebliğ edilmiş ve adres tesbit etmiş ve dilekleri yazılarında bu yazıların risinde partinin olduğunu görülmüş (tamamen uydurmuş komünist partisini) tesbit edilmiştir. zılan partinin (T. K. P.) reisi zılmıştır.

Askerî şahıs Fuat Baraner (Partinin nasıl kurulacağını Parti arkasından Sınıf, zümre, v. meslek veya v. Bu da gösteriyordu) gibi bir teşkilâtına (Askerî) ve Ankara Fehmi Kurucu vasıtalar birliği (ket Ertekin, E. Balıkesir de (C. fik Dilmen) gibi (onbir askerî) lerdendir.

Reşat Fuat şahıslarla birlik

le deñil, Ankara — Karabük teŝkilâtları ile de ilgili olmas, günün meŝrepleri bültenlerinin kendi tarafından onbeş günde bir yazılıp dağıtılması ve neşriyata başlamadan evvel Hikmet Elina yazdığı mektupta (yakında neşriyata başlanacaktır. Sana da göndereceğim. Vazife adresi tehlikelidir. Münasip bir adres gönder) diyerek aralarında adres tesbit etmeleri ve bu adres işinden sonra partinin görüşleri ve dilekleri yazısının Ankaraya gönderilmesini ve Çamlıca toplantısında bu yazıları izah etmesi, ele geçen sarı renkli bir kağıt üzerinde partinin görüşleri yazılarının maddeler halinde tesbit edilmiş olduğunun görülmesi, gibi deliller karşısında Elektrikçi Nuri işinin tamamen uydurma olduğu anlaşılmış ve bu suretle (Türkiye komünist partisini) kuranın Elektrikçi Nuri olmayıp kendisinin olduğu tesbit edilmiştir. Kurulan partinin ismi de yine kendi tarafından yazılan partinin görüşleri ve dilekleri bülteninin birçok maddelerinde (T. K. P.) remizlerle (Türkiye Komünist Partisi) olarak açıkça yazılmıştır.

Askerî şahıs olan ve komünist partisinin reisi bulunan Reşat Fuat Baraner (Her zaman için değişmeyecek esaslar) başlığı altında Partinin nasıl faaliyet göstereceğini maddeler halinde tesbit etmiş ve bunu Parti arkadaşlarına vermiştir. Bu yazıda, Komünist Partisine girmek için tamamen açık kapı bırakılmıştır. Herkes girebilecektir. Sınırlı, zümre, vazife, iş, meslek farkı kat'iyen gösterilmemiştir. Şu meslek veya vazife sahibi giremez diye men'edici bir kayıt yoktur. Bu da gösteriyor ki; Partiye girecekler için (Askerî şahıs, sivil şahıs) gibi bir teŝrik kat'iyen yapılmamıştır. Netekim İstanbul teşkilâtına (Asker kaçacağı Kunduracı Osman Paçalı, Hasan İzzet Dinamo) ve Ankara teşkilâtına (Yedek subay okulu öğrencilerinden Fehmi Kurucu, Ziya Nur Erün, Mustafa Arhavi, Yedek subay zıhlı vasıtalar birliğinden onbaşı Salih Ezer) ve Karabük teşkilâtına (Şevket Ertekin, Ertuğrul İstanbullu, Ahmet Özok, Hüsnü Erkin) ve Balıkesir de (Ordu müfettişliği karargâhında Yedek üstöğmen Tevfik Dilmen) gibi keşdisinden başka meydana çıkarılıp yakalanabilen (onbir askerî şahsın) bu parti işine alınmış olması da en canlı delillerdendir.

Reşat Fuat, komünist fikirli ve sempatizan olan asker ve sivil şahıslarla birlikte Türkiye komünist partisini gizlice kurmuştur. Ver-

de gerek Ceza işini kabul partiye girdiği tesbit edilemediğine karar

izah edildiği aşısı yapması, olması ve bültenlerden imara veriyor kendilerinin de ma verdiğini laki müdafaası

rin

si teşkilâtı ve ların işledikleri ar lernal edilen an ifadeler, şa- ye niyetlerle iş-

inin) kurulmuş Reşat Fuat Bara- komünistlerden ve Nurinin ken- e (Partinin gö- verdiğini söyle- ün görüşleri ve ile bu hususun i Türkiyede ol- İstanbul teşkilâtı

diği direktif üzerine elde edecekleri diğer şahıslar da partiye alınacaktır.

Her partinin hususî maksat ve göreceği işe göre yaptığı teşkilât gibi Reşat Fuat da kurduğu bu komünist partisinin teşkilâtını (Vilâyet idare heyetleri) ve (Mintaka idare heyetleri) ve bundan sonra gelen ve bu partide en küçük kademeyi teşkil eden (Hücre teşkilâtı) üzerine yaptırmış ve bu suretle de komünist partisinin esaslarını kurdurmuştur.

Yukarda da izah edildiği gibi (Türkiye Komünist Partisinin reisi) Reşat Fuat Baranerdir.

İstanbul, vilâyet idare heyeti azaları: (Nihat Balyoz, Davud Nac, Sebati Selimoğlu ve Mustafa Birtem.) den ibaret olmak üzere dört kişidir.

Beyoğlu mintaka idare heyeti azaları: (Mustafa Birtem — Yunus Bağatır — Cemali Güngörmez.)

İstanbul mintaka idare heyeti azaları: (Sebati Selimoğlu — Şoför Halit Irgat — Tornacı Arif Özinsel)

Kadıköy ve Üsküdar mintaka idare heyeti azaları: (Sebati Selimoğlu — Kirkor Sarafyan — Münir Belen — Jak İhmalyan) dan müteşekkildir.

Hücre kâtiplerine gelince:

Beyoğlu mintakasındaki hücrelerde; (Remzi Özşenel ile Yunus Bağatır.)

İstanbul mintakasındaki hücrelerde; (Hadi Malkoç — Piresci Hasan — Avni Güner — Hüseyin Anıçay — Ali Tokuç.)

Kadıköy ve Üsküdar mintakasındaki hücrelerde de; (Jak İhmalyan — Kirkor Sarafyan) adlarındaki kişilerden ibarettir.

Ankara teşkilâtını idare edenlerden birincisi Zeki Baştuğrul ikincisi Hikmet Elindir.

Ankarada hücre kâtipleri ise; (İrfan Elin ve Fehmi Kurucu) dur.

Karabük teşkilâtında: Yapılan intihapta idare heyeti reisliğine (Zihni Turgay) ve idare heyeti azalıklarına (Şevket Ertekin — Ziya Türe) seçilmişlerdir.

Karabükte hücre yapıp yapılmamış edilememiştir.

Yukarda da izah edildiği gibi kara teşkilâtı yapılmamış ve bu teşkilâtın başkanı Güner ile Nihat Balyoz delerinde de söylenilenlerin isimleri Nac'de Sebati Selimoğlu Reşat Fuat ve

İşte gerek böyle gizli konuşmalarla teşkilâtın

Reşat Fuat ve ele geçen ve nin görüşleri ve nesredilen dört görüşleri ve dilek bültenin (Dilek kısmında komünist olduğu açıkça yazılmış bu yazılar aynı tinaî, siyasî ve komünist partisinin faaliyet gösterdiği

Bu bakımdan karabükünün 14 komünist partisine ele alanı vazifeler yazıraner, Nihat Balyoz Yunus Bağatır Kirkor Sarafyan Malkoç, Piresci Tokuç ve Ankara Kurucu, İrfan

partiyeye alın-

yaptığı teşki-

latı teşkilâtını

ve bundan

den—(Hücre

st. partisinin

Partisinin re-

isi David Nae,

ak üzere dört

birtem — Yu-

moğlu — Şo-

si: (Sebati Se-

hmalyan) dan

emel ile Yunus

koç — Piresci

kuç.)

de; (Jak İh-

aretir.

Baştumar ikin-

ehmi Kurucu)

eyeti reisliğine

rtekin — Ziya

Karabükte ki diğer maznunlar da partiye girmişlerdir. Fakat hücre yapıp yapmadıkları ve hücre kâtiplerinin kimler olduğu tesbit edilememiştir.

Yukarıda tafsilen izah edildiği gibi Karabük teşkilâtı dahi Ankara teşkilâtı gibi İstanbul teşkilâtından aldığı düğümler üzerine yapılmış ve bu teşkilâtı kurmağa vasıta olanlar da maznunlardan Avni Güner ile Nihad Çavuşoğludur. Netekim; Sebati Selimoğlunun ifadelerinde de söylendiği gibi Avni Güner Karabük teşkilâtına dahil olanların isimlerini İstanbul'a geldiği zaman David Nae'ye ve David Nae'de Sebati Selimoğluna ve Sebati Selimoğluda Partinin reisi olan Reşat Fuada vermiştir.

İşte gerek İstanbul ve gerek Ankara ve gerekse Karabükte böyle gizli komünist partisi kurulmuş ve hususiyetine göre yazılı şekillerde teşkilâtlandırılmıştır.

Reşat Fuat Baraner tarafından yazılıp tektir edilerek dağıtılan ve ele geçen ve dava dosyasında asılları ve suretleri bulunan partinin görüşleri ve dilekleri yazısı ile günün meseleleri başlığı altında nesredilen dört bültenin tektirleri sonunda bunlardan (Partinin görüşleri ve dilekleri) bülteninin iki kısma ayrıldığı görülmüştür. Bu bültenin (Dileklerimiz) diye başlayan dört sahifelik ikinci ve son kısmında komünist partisinin teşkilâtındaki maksat ve gayenin ne olduğu açıkça yazılır. Dört sahifeden ibaret ve maddeler halinde ki bu yazılar aynı zamanda (Memleket dahilinde mevcut iktisadî, ictimai, siyasi, hukukî nizâmı kaldırmak) maksadile Türkiye komünist partisinin kurulduğunu ve maznunların partiye girdikleri ve faaliyette gösterdiklerini açıkça tesbit etmektedir.

Bu bakımdan maznunların işledikleri birinci cürüm: Türk ceza kanununun 141 inci maddesi anasına tamamen uygundur. Komünist partisine girip partide faal vazife almış olan ve yukarıda aldıkları vazifeler yazılı bulunan İstanbul teşkilâtından (Reşat Fuat Baraner, Nihat Balyoz, Davit Nae, Sebati Selimoğlu, Mustafa Birtem, Yunus Bağatır, Cemali Güngörmez, Şoför Halit İrgat, Arif Özinsel, Kırkor Sarafyan, Münir Belen, Jak İhmalyan, Remzi Özşenel, Hadi Malkoç, Piresci Hasan, Avni Güner, Hüseyin Arıkcay ve Ali Tokuç) ve Ankara teşkilâtından (Zeki Baştumar, Hikmet Elin, Fehmi Kurucu, İrfan Elin) ve Karabük teşkilâtından (Zihni Turgay, Şev-

ket Ertekin, Ziya Türel, Nihat Çavuşoğlu) adlarındaki 26 maznunun 141 inci maddenin (cemiyetleri tesis eden, teşkil eden, tanzim veya sevk ve idare eden) diye yazılı anasına uygun şekilde faaliyet gösterdikleri tesbit edilmiştir.

Bu isimleri yazılı 26 maznunla meni muhakeme kararı verilmiş olan 7 maznundan maada diğer 36 maznun yalnız komünist partisine girmekle 141 inci maddenin üçüncü fıkrasında yazılı (bu cemiyetlere iştirak eden) anasına uygun cürüm işlenmişlerdir.

Bundan başka:

Partinin teşkilinde sivil ve askerî şahısların tefrik edilmeyerek partiye alınması ve bu asker ve sivil şahısların faaliyette bulunması ve parti reisinin askerî şahıs olması ve yukarıda izah edildiği gibi aralarına onbir muvazzaf askerî şahıs almış olmaları dolayısıyla komünistlik propaganda ve faaliyetinin (ordu içinde ve askerî şahıslar arasında) işlemiş olması bakımından bütün maznunların fiilleri askerî ceza kanununun 148 inti maddesinin B. fıkrası anasına da tamamen uygundur.

İkinci cürüm:

Neşredilmiş olan partinin görüşleri ve dilekleri yazısının 9 sayıfeden ibaret olan birinci kısmı ile günün meseleleri başlığı altında neşredilen bir numaralı (beşinci kol ve Saracoğlu hükümeti) iki numaralı (Matbuata sansür koyuyorlar) üç numaralı (Saracoğlu hükümeti ve Sovyet dostluğu) dört numaralı olup ele geçmeyen fakat başlığının (Yurdumuzu fasist ajanlarından ve Alman casuslarından temizleyelim) olduğu anlaşılır bültenlerdeki yazıların ve başlıkların komünistlik partisini teşkil etmek ile hiç ilgisi olmayan yazılardan olduğu görülmüş ve açıklanmıştır. Bu bültenlerdeki yazılar (Hükümetin dahili ve harici siyasetini ve yaptığı işleri tamamen tenkit edici ve okuyanlar üzerinde hükümet ve onun uzuvları hakkında zararlı fikirler verici ve okuyanları heyecana düşürücü ve Milli menfaatlerimize tamamen aykırı) yazılardandır.

Resat Fuat'da verdiği ifadelerde (Milli menfaatlerimize aykırı gördüğüm hususları yazdım) diye söylemektedir.

Bunun için de yazılı anası Müdafaa Vekilliği tarafından yazılı cürüm işleri teşkil etmek ve cürümlerinden anasının (161 inci maddesinde) yazılıdır. Yapılan tarafından yazılı vasıtasile birbirinden ayrılmıştır.

Türk Ceza Kanunu'na göre bu ikinci cürüm Resat Fuat Baran, Mustafa Birtem, Cevat Arif Özinsel, Mustafa Hüseyin Arıkoğlu, Cavit Evren, Mustafa Kara teşkilâtında ve Zeki Başmurtulu bülütenleri kim tarafından anlatıldıkları hakkında açıklığa yazılmıştır. 3914 ve 3915 maddesinde yazılı mahkemenin ve

Buraya ka...
1— 62 m...
Aca Uzgüder y...
idare etmek, b...
askerî ceza kan...
kanununun 14...
kanununun üç...
(D) fıkrasına;
2— Aynı...
uygun cürüm...

26 maznu-
den, tanzim
şekilde faali-

ararı verilmiş
münist parti-
azılı (bu ce-
lerdir.

edilmeyerek
te bulunması
edildiği gibi
dolayısıyla ko-
şkeri şahıslar
nın fülleri as-
nasırına da ta-

vazısının 9 sa-
başığında
Cümeti) iki nu-
aracıoğlu hü-
geçmeyen fa-
man casusların-
azıların ve baş-
si olmayan ya-
nlerdeki yazılar
ri tamamen ten-
uzuvları hakkın-
isürücü ve Millî

matlerimize aykırı

Bunun için bu yazılar Türk ceza kanununun 161 inci maddesin-
de yazılı anasıra uygun görülmüş ve salahiyyetli makam olan Millî
Müdafa Vekilligince de tetkik edilerek bu maddeden anasırına uy-
gun cürüm işlendiği anlaşılmış ve failleri hakkında Komünist partisi
teşkil etmek ve bu partide faal vazife almak ve bu partiye girmek
cürümlerinden yani 141 inci maddeden ayrı olarak Türk ceza kanu-
nunun (161 inci maddesine) göre de hakikat mahkemeleri için izin ve-
rilmiştir. Yapılan tahkikat sonunda bu nezirleri parti reisi Resat Fuat
tarafından yazıldığı, tehsir edildiği ve aşağıda isimleri yazılı şahıslar
vasıtasile birbirilerine verilip okutulduğu ve izah edildiği de tesbit
edilmiştir.

Türk Ceza Kanununun 161 inci maddesi anasırına uygun ola-
rak bu ikinci cürümü işlemiş olanlarda; İstanbul teşkilâtından (Re-
şat Fuat Baraner, Sebati Selimoğlu, Davit Naye, Nihat Halyoz, Mus-
tafa Birtem, Cemali Güngörmez, Yunus Bağatır, Remzi Özgenel,
Arif Özinsel, Halit İrgat, Hadi Malkoç, Piresçi Hasan, Avni Güner,
Hüseyin Arıkcay, Ali Tokuc, Münir Belen, Kirkor Sarafyan, Baytar
Cavit Evren, Hayk Acikgöz, Osman Paçalı, Halil Giray) ve An-
kara teşkilâtından da (Okmet Elin, Ziya Nurerun, Fehmi Kurucu
ve Zeki Başmaz) adlarınıdaki 25 mevkuf maznundur. Bu şahısların
bülütlenen kimler vasıtasile kimleri verdikleri ve kimlere okuyup
anlattıkları hazırlanmış tahkikatı ifadeleri ile yüzleştirme zabıtlarında
açıkça yazılmış ve tesbit edilmiştir.

3914 ve 3915 sayılı kanunlarla Türk ceza kanununun 161 inci
maddesinde yazılı bu cürümün muhakemesi dahi iki numaralı askeri
mahkemenin vazifesi içindedir.

Buraya kadar yazılı kanunî sebepler ve dedillerden dolayı:

1- 62 mevkuf maznun ile mevkuf olmayan İrfan Elin, ve
Aca Uzgüder yani 64 maznun haklarında komünist partisi kurmak,
idare etmek, bu partiye girmek cürümlerinden füllerine uygun olan
askeri ceza kanununun 148 inci maddesi (B) fıkrası ve Türk ceza
kanununun 141 inci maddesi anasırına ve askeri muhakeme usulü
kanununun üçüncü maddesinin (A) fıkrası ile 30 uncu maddesinin
(D) fıkrasına;

2- Ayrıca Türk ceza kanununun 161 inci maddesi anasırına
uygun cürüm işledikleri anlaşılan 25 maznun hakkında askeri mu-

TURKIYE SOSYALIST FIRMA KAKFI

X hakeme usulü kanununun 30 uncu maddesi (D) fıkrası ve askeri ceza kanununun 58 inci maddesi kühümlerine göre son tahkikatın açılmasına ve duruşmalarının 23 10 1944 pazartesi günü saat 9 30 da iki numaralı askeri mahkemede yapılmasına;

3- Cürüm sabit olmayan onbaşı (Salih Ezer) ile iki numaralı askeri mahkemecevi ilgilendiren cürümleri tesbit edilemeyen ve mevkuf olmayan mazunlardan (Seyket Endürüst, Güngör Karel, Asım Aksar, Safer Artekim, Nabi Dincer ve Nezih Fratlı) adlarında mahkemelerin mecmuine ve bu kişilerin umumî kazayı ilgilendiren cürümlerinden dolayı tahkikat evrakı ile ilgili vesika ve delillerin kitapların selâhiyeti C. Müddei umumiliğine gönderilmesine;

4- Kanunî suçtan dolayı umumî kazayı ilgilendiren tahkikata mahal olmayan karar verilen mazunlar hakkında da kanunî gereği görülen üzere ifadeleri ile birlikte ilgili vesika, deliller ve kitapların selâhiyeti C. Müddei umumiliğine gönderilmesine; ayrıca asker kaçağı olan Reşat Fuat Baraner, Osman Paçalı, Hasan İzzet Dinamo ile yine asker kaçağı değil hükûm olmadığı halde sulhayı elbiseleri giymekten maznun Hasan İzzet Dinamonun iki numara askeri mahkemecevi vazifesi dışında olan bu cürümlerinden dolayı kanunî münamelâ yapılmak üzere işin vazifeli ve selâhiyeti aklı selâhiyeti verilmesine;

5- Asker kaçağı olduğu bildirildiği halde Hasan İzzet Dinamoyu evlerinde saklayan (Sebati Selimoğlu, Muzaffer Erkan, Hasan Basri, Mustafa Tunah, Efe Salâhaddin Selimanoğlu, Osman Paçalı, Salâhaddin Erkan) ile Reşat Fuat Baraner evinde saklayan (Hüseyin Mustafa, Bekker) in suçları Askerî Ceza kanununun 75 nci maddesine göre iki numaralı askeri mahkemenin yetkisi dışında kaldığından bunlar hakkında bir perkeni yarın mahkemede yapılması için bu kısımla ilgili örneklerini çıkarılarak İstanbul C. M. U. Mahkemesine gönderilmesine karar verdim.

Adli Amir
Hava Müdafaa Genel K.
(Ankara Garnizon K.)
Kor generali
Müşürü Kalkış

TURKİYE SOSYALİSTİK İHTİŞARASTIRMA VAKFI

1 — Ahmet Fuat oğlu 320 de Selânikte Zeynepten doğma evli, çocuğu yok, İstanbul ağır ceza mahkemesince komünistlikten 4 sene ağır hapse hüküm giymiş iki sene on ay İstanbul ve Ankara ceza evlerinde yatmış ve 2330 sayılı af K. nundan istifade ederek çıkmış, (Komünistlikten birinde 931 senesinde) ve diğerinde 937 senesinde giyaben altı ay hüküm giymiş ve buna bedel on üç ay mevkuf kalmış, Almanya ve Moskovada yüksek tahsil yapmış ve asker olmadan evvel Bayer müessesesinde tercümanlık yapmış, Kadıköy — Mühürdar Muratbey sokak 12 No. lu akrabası Mutenanın kira ile oturduğu evde asker kaçağı olarak saklı bulunduğu halde 10/Mart/944 tarihinde yakalanmış ve bugüne kadar tutak kalmış **Reşat Fuat Baraner.**

2 — Salih oğlu 337 de İstanbulda Habibeden doğma, Beyoğlu Bostan mahallesi Serdar Ömer caddesi 164 numarada oturur, bekâr, lise mezunu, Yd. Sb. okulu I. Tb. 2. Bl. de 328 yaka numaralı talebe, geçmişte, hüküm giymişliği yok, 13/2/944 den beri tutak **Fehmi Kurucu.**

3 — Hasan oğlu Bursada 319 yılında Gülsümden doğma, evli çocuksuz, P. T. T. umum müdürlüğü Ş. Md. muavinlerinden ve Ankarada Gündoğdu mahallesi Fıdan sokak 31 No. lu evde oturur, geçmişte hüküm giymişliği yok, tahsili orta, 14/2/944 den beri tutak **Hikmet Elin.**

4 — Osman Nuri oğlu 338 de Sivasta Şerifeden doğma, evli, iki çocuklu, Haydarpaşa lisesinde muhasebeci, Kadıköy Yeldeğirmeni misaki milli sokak 11 numarada oturur, geçmişte bir hüküm giymişliği yok, tahsili ilk okul, 6/3/944 den beri tutak **Sebati Selimoğlu.**

5 — Fehmi oğlu İstanbulda Üsküdar da 326 yılında Haticeden doğma, evli, iki çocuklu, Kumkapı Kadırga caddesinde 64 numaralı evde oturur 932 senesinde komünistlikten 4 sene ağır hapse hüküm giymişliği olup 18 ay yattıktan sonra 2330 sayılı af K. nundan faydalanarak saliverilip İstanbulda Mercan Caferihan madeni eşya fabrikasında Teknisiyen, tahsili sanat okulu 19/2/944 den beri tutak **Nihat Balyoz.**

6 — Agop oğlu İstanbulda 325 de Feruzdan doğma bekâr, Kartal Çimento fabrikasında kimyager, Kadıköy moda caddesi 49

numaralı evde oturur, geçmişte hüküm giymişliği yok, tahsili yüksek, 12/3/944 den beri tutak **Kirkor Sarafyan.**

7 — Nazif oğlu Nasiliçte 327 de Ayşeden doğma, tesviyeci, bekâr, Beşiktaş Akaretler 12 numarada oturur, 933 de Bursada 4. sene komünistlikten ağır hapse hüküm giymişliği var, tahsili sanat okulu, 17/3/944 den beri tutak **Mustafa Birtem.**

8 — İsmail oğlu İstanbulda 318 de Fatmadan doğma, evli, çocuksuz, şoför, Pangaltıda Yunusbey sokak 23 numaralı evde oturur, 932 de İstanbulda komünistlikten 4 sene ağır hapse hüküm giymişliği olup 2330 sayılı af K. nundan faydalanarak bir buçuk sene yattıktan sonra çıkmış tahsili yok, 13/3/944 den beri tutak **Halit İrgat.**

9 — Mayer oğlu 327 de Edirne de Mazaltodan doğma, evli, bir çocuklu seyyar satıcı, Beyoğlu Asmalı Mescit Sofyalı sokak 8 numarada oturur, 932 de İstanbulda komünistlikten 4 sene ağır hapse hüküm giymişliği olup iki sene yattıktan sonra 2330 sayılı af K. nundan faydalanarak çıkmış tahsili ilk okul 4/3/944 den beri tutak **Davit Nae.**

10 — Şerif oğlu 327 de Kayseride doğma, evli, üç çocuklu, Fatih Altıay Kurudut sokak, 25 numaralı evde oturur, geçmişte hüküm giymişliği yok, tahsili ilk okul, 22/3/944 den beri tutak **Avni Güner.**

11 — Mehmet oğlu 332 de Yozgatta Ayşeden doğma, bekâr, Kadıköy Mühürdar Yenifikir sokak 22 numaralı evde oturur, Avukatlık sıtacı yapmakta, geçmişte hüküm giymişliği yok, 23/Mart/944 den beri tutak **Münir Belen.**

12 — Mehmet oğlu 321 de Sürmenenin Baştımara köyünde, Hayriyeden doğma, Bekâr, Başbakanlık Denetleme kurulu kitap evi işyari, Ankarada Yenisehir Konur sokak Abat Ap. da 4 numaralı dairede oturur, geçmişte bir hüküm giymişliği yok, 14/2/944 — 21/2/944 tutak ve 23/3/944 de tekrar tutularak bugüne kadar tutak olan ve Moskova Üniversitesi mezunu **Zeki Bastımar.**

13 — Abdullah oğlu 332 de Midillide Adviyeden doğma, evli, bir çocuklu, İstanbul Aksaray Guraba Hüseyin ağa mahallesi uzun yusuf sokak 26 numarada oturur, kunduracı, geçmişte hüküm giymişliği yok, tahsili yok, 20/3/944 den beri tutak, **Ali Tokuç.**

14 — Bekir oğlu Bozkırda 319 da Ayşeden doğma bekâr, İs-

tanbul Galata Akarçeşme Şahfidan sokakta oturur, Piresci (Tel çekmecisi) geçmişte hüküm giymişliği yok, tahsili yok, 20/3/944 den beri tutak, **Hasan Çapak**.

15 — Mehmet oğlu 325 de Piriştinede doğma, evli, çocuksuz, Kunduracı, İstanbulda Cerrahpaşa Çeşmesokak 2 numarada oturur, geçmişte hüküm giymişliği yok, ancak bir sene mektepte okumuş 20/3/944 den beri tutak **Hüseyin Arıkçay**

16 — Ahmet oğlu 328 de Selânikte Hasnadan doğma, evli, iki çocuklu Tütün amelesi Kasımpaşada Hacı Hüsrev mahallesinde 28 numaralı evde oturur, geçmişte hüküm giymişliği yok, tahsili yok, 20/3/944 den beri tutak **Remzi Özşenel**.

17 — Veli oğlu Yunanistanın Golos kasabasında 310 senesinde Melekten doğma, tütün amelesi, evli, bir çocuklu, Beşiktaş Şehit Nuri sokak 16 numarada oturur, geçmişte hüküm giymişliği yok, tahsili yok, 17/3/944 den beri tutak, **Cemali Güngörmez**.

18 — Emin oğlu 328 de Selânikte Halimeden doğma, bekâr, tornacı, adam yaralamaktan üç sene üç ay hüküm giymişliği var, İstanbulda Fatih Beyceğiz mahallesinde oturur, tahsili ilk okul, (iki sene) 17/3/944 den beri tutak, **Arif Özinsel**.

19 — Kahraman Seyfi oğlu 323 de Kavalada, Gülsümden doğma, evli, Bebekte yoğurtcu Zülfi sokak 19 numarada oturur, seyyar satıcı, geçmişte hüküm giymişliği yok, tahsili ilk okul 23/3/944 den beri tutak, **Yunus Bağatır**.

20 — Abdulkerim oğlu 328 de İstanbul'da Afifeden doğma bekâr, İstanbul Sarı - Güzel Hasan Halife mahallesinde 63/1 numarada oturur, geçmişte hüküm giymişliği yok, Galatasaray Lisesinde idare memuru, tahsili lise son sınıfına kadar 31/3/944 den beri tutak **Hadi Malkoç**.

ve komünistlik (Memleket dahilinde içtimai bir zümrenin diğerleri üzerinde tahakkümünü tesis etmeğe veya içtimai bir zümreyi ortadan kaldırmağa veya memleket dahilinde teşekkül etmiş iktisadi veya içtimai nizamları devirmeğe matuf cemiyetlere iştirak eden) diye yazılı T. C. K. nun 141 maddesinin 3. fıkrasındaki ve (..... millî menfaatlere zarar verecek herhangi bir faaliyette bulunan) diye yazılı T. C.K. nun 161 inci maddesinin birinci fıkrası yolu ile 3 üncü fıkrasındaki suçlarla sanık:

21 — İbrahim oğlu 334 yılında Malkara'da Nefise'den doğma, bekâr, serbest kunduracı, Fatih Çarşamba Mehmet ağa Camiî sokağında 30 numaralı evde oturur asker kaçağı, tahsili ilk okulun üçüncü sınıfına kadar. 9/3/944 tarihinden beri tutak **Osman Paçalı**.

22 — Ekrem oğlu 338 de Erzurum'da Saibe'den doğma, Bekâr, Yd. Subay Okulunda 3 üncü tabur 9 uncu süvari bölümünde 1687 yaka numaralı talebe. Geçmişte hüküm giymişliği yok. 12/2/944 tarihinden beri tutak **Ziya Nur Erün**.

23 — Nurettin oğlu 331 de Manastırın Kesriye kazasında Lütifiyeden doğma, evli, bir çocuklu, Pendik Bakterioloji hanesinde asistan (Veteriner Fakültesini bitirmiş.) Aksarayda inkilâp caddesi 5 numaralı apartmanda oturur. Geçmişte hüküm giymişliği yok. 17-3-944 den beri tutak **Cavit Evren**.

24 — Parse oğlu 334 de Vezirköprü'de Paylazon'dan doğma, bekâr, İstanbul Harbiye Altınbakkal sıracı sokak 19 numarada oturur. İstanbul Tıp Fakültesi son sınıfında kayıtlı. Geçmişle hüküm giymişliği yok, 6/Mart/944 den beri tutak **Hayık Açıkgöz**.

25 — Musa oğlu Erzurumun Kiğı kazasında 308 de Fatma'dan doğma Bekâr, Ayvansaray un fabrikasında işçi. Ayvansaray Atık Mustafa paşa mahallesi ağaçlı çeşme sokak 41 numarada oturur. Geçmişte hüküm giymişliği yok, tahsili yok, 20/Mart/1944 den beri tutak **Halil Keray**.

Yalnız komünistlik yani T. C. K. nun 141 inci maddesinin birinci fıkrasında (memleket dahilinde içtimai bir zümrenin diğerleri üzerinde tahakkümünü temin etmeğe veya içtimai bir zümreyi ortadan kaldırmağa veya memleket dahilinde teşekkül etmiş iktisadî veya içtimai nizamları devirmeğe matuf cemiyetleri tesis eden, tanzim eden veya sevk ve idare eden) diye yazılı suçlu sanık:

26 — Resul oğlu 338 de Sürmene'de doğma, Bekâr, Karabük Demir Çelik fabrikası haddehanesinde tesviyecilik eden, geçmişte hüküm giymişliği yok, tahsili erkek sanat okulu, 25-Mart-945 den beri tutak **Şevket Ertekin**.

27 — Hasan oğlu 338 yılında Bursa'da Gülsüm'den doğma, Bekâr, Ankara Paket Postanesinde paket memuru, ve Ankara'da Ulucanlar Eylül sokak 37 numarada oturur. Geçmişte hüküm giy-

mişliği yok, 12/Şubat/944 de yakalanıp adli âmirlikçe 1/Mart/944 tarihinde salıverilmiş olan, Tahsili onuncu sınıfa kadar. **İrfan Elin.**

28 — Hasan oğlu 334 de Zonguldağın Devrek kazasında doğma, evli, bir çocuklu, Karabük demir ve çelik fabrikası tamirat atelyesinde kontrol memuru, Karabük Yeşil mahalle 23 numarada oturur, komünistlik suçundan Kütahyada altı ay geçmişte hüküm giymişliği var, tahsili lise, 25/Mart/944 den beri tutak, **Zihni Turgay.**

29 — Sadık oğlu 335 de Beypazarı'da doğma, Karabük Demir ve Çelik Fabrikasında haddehane elektrik kısmında çalışan, Ankara'da İnönü bulvarı eski yol 48 numarada oturur, geçmişte hüküm giymişliği yok, tahsili lise son sınıfına kadar, 31/Mart/944 den beri tutak, **Ziya Türe.**

30 — Fuat Hasip oğlu 333 de Üsküdar'da Gülsüm'den doğma, Karabük'te Yenişehir B. On altı apartmanda oturur, Demir Çelik Fabrikası İdare memuru, geçmişte hüküm giymişliği yok, Tahsili lise, 2-Nisan- 944 den beri mevkuf **Mehmet Nihat Çavuşoğlu.**

31 — Karabet oğlu 338 de İstanbulda Armik'ten doğma, bekâr, Üsküdar'da Bağlarbaşı Şetaret sokak, 9 numarada oturur, tahsili lise, Güzel sanatlar akademisinde yüksek resim kısmında kayıtlı, geçmişte hüküm giymişliği yok, 17/Mart/944 den beri tutak **Jak İhmalyan.**

Yalnız komünistlik yani T. C. K. nun 141 inci maddesinin 3 üncü fıkrasında (memleket dahilinde içtimai bir zümrenin diğerleri üzerinde tahakkümünü temin etmeğe veya içtimai bir zümreyi ortadan kaldırmağa veya memleket dahilinde teşekkül etmiş iktisadî ve içtimaî nizamları devirmeğe matuf cemiyetlere iştirak eden) diye yazılı suçtan sanık:

32 — Ahmet oğlu 325 de Trabzonda Şakireden doğma, evli, bir çocuklu, Çağaloğlu tasvir sokak 12 numarada oturur, Muharrirlikle meşgul, Ankara Gazi terbiye enstitüsünde son sınıf talebesi iken komünistlik propagandası yaptığından dört sene ağır hapse, geçmişte hüküm giymişliği var, asker kaçağı, 10/Mart/944 den beri tutak **Hasan İzzet Dinamo.**

33 — Hüseyin Hüsnü oğlu 332 de Bursada Hatice Naciye'den doğma, bekâr, Yd. Üsteğmen, Balıkesir merkez postahanesi müdüriyet kaleminde memur, Balıkesirde karaoğlan mahallesi balıkavadan

sokak 63 numarda oturur, geçmişte hüküm giymişliği yok, 18/Şubat/944 den beri tutak **Tevfik Dilmen.**

34 — Hakkı oğlu 1334 de Dikveç'te Emineden doğma, bekâr, Yd. Subay okulu dördüncü bölükte 1101 yaka numaralı talebe, evvelce Beşiktaş iase bürosunda memur, geçmişte hüküm giymişliği yok, 25/Şubat/944 den beri tutak, **Mustafa Arhavi.**

35 — Mehmet oğlu 338 de Susıgırlıkta doğma, evli, bir çocuklu, Karabükte yüz evler onuncu bölük on birinci dairede oturur, Sanat okulunu bitirmiş, Karabük Demir çelik fabrikasında Hadde ustabaşılığı ile askerliğini yapmakta, geçmişte hüküm giymişliği yok, 23/3/944 de tevkif müzekkeresi kesilerek bugüne kadar tutak **Ahmet Özok.**

36 — Nuri oğlu 339 da Samsunda doğma, bekâr, Karabük demir, çelik, fabrikası, hadde ustalığı ile askerliğini yapmakta, geçmişte hüküm giymişliği yok, 25/Mart/944 de tevkif müzekkeresi kesilerek bugüne kadar tutak, **Ertuğrul İstanbullu.**

37 — Derviş kızı 319 da İstanbulda Hasna'dan doğma, evli, çocuksuz, Muharrir, Pangaltıda Eşref efendi sokak 130 No. da ikamet gâhı var, geçmişte hüküm giymişliği yok, tahsili hususî, 10/3/944 de yakalanmış, ve 6/11/944 de salıverilmiş, **Saadet Baraner (tanınmış ismi Suat Derviş).**

38 — Ali oğlu 341 de Sürmenede doğma, bekâr, Karabükte bayır mahallesi 37 numarada oturur, Karabük demir, çelik fabrikası makina tamircisi, geçmişte hüküm giymişliği yok, 25/Mart/944 de yakalanmış ve 25/Kasım/944 de salıverilmiş, **Mustafa Osmanoğlu.**

39 — Süleyman oğlu 1337 de Kırklarelinde doğma, bekâr, Karabük demir, çelik fabrikası, boru fabrikasında modelci stajyeri, Karabükte sanat okulları mezunu pavyonunda oturur, sanat okulunu bitirmiş, geçmişte hüküm giymişliği yok, 31/Mart/944 de yakalanmış, 25/Kasım/944 de salıverilmiş, **Mustafa Mete Konuk.**

40 — Süleyman oğlu 1338 de Sürmenede doğma, bekâr, Samsun Saitbey mahallesi bahar sokak 35 numarada oturur, Karabük demir, çelik fabrikasında dökümcü olarak çalışmıştır. Halen işsiz, tahsili sanat okulu mezunu, geçmişte hüküm giymişliği yok, 1/Mart/944 de yakalanmış, 25/Kasım/944 de salıverilmiş, **Hakkı Morçöl.**

41 — Adil oğlu 325 de Bulgaristanın Şumlu vilâyetinin Sofular köyünde doğma, Adapazarlı, evli, çocuksuz, Karabükte yüz evler onbirinci blok ikinci dairede oturur, Rüştiye tahsilli, 25/Mart/944 de yakalanmış, 25/Kasım/944 de saliverilmiş, **Halit Saf.**

42 — Recep oğlu 1320 de Romanya'da doğma, bekâr, 24/Nisan/1930 da Türk uyurluğuna girmiş, Karabükte bayır mahallesinde oturur, Lokantacı, orta mektep muadili tahsili var, geçmişte hüküm giymişliği yok, 25/Mart/944 de yakalanmış, 25/Kasım/944 de saliverilmiş, **Yakup Macun.**

43 — Selim oğlu 1337 de Düzcede doğma, bekâr, Karabük demir, çelik fabrikasında elektrikçi, geçmişte hüküm giymişliği yok, tahsili sanat okulunu bitirmiş, 5/Nisan/944 de yakalanmış, ve 25/Kasım/944 de saliverilmiş, **Sami Memiş.**

44 — Şükrü oğlu, 1336 da Boluda doğma, bekâr, Karabük demir, çelik fabrikasında hadde ustası, geçmişte hüküm giymişliği yok, tahsili sanat okulunu bitirmiş, 5/Nisan/944 de yakalanmış, 25/Kasım/944 de saliverilmiş, **İbrahim Oralp.**

45 — Ahmet oğlu 1319 da Bursada Ayşe'den doğma, bekâr, Aksaray un fabrikasında tornacı, İstanbul Eyüp Kurukavak Alipaşa mahallesi Vezir Tekke sokak 3 numarada oturur, 1927 yılında İstanbulda komünistlikten üç ay hapse girmiş, tahsili askerî sanayi mektebi mezunu, 17/Şubat/1944 de yakalanmış, 21/Mart/944 de saliverilmiş ve tekrar 23/Mart/1944 de yakalanmış ve 25/Kasım/944 de saliverilmiş, **İbrahim Yürüyüş.**

46 — Cemil oğlu 1318 de Fatihte doğma, evli, iki çocuklu, kunduracı, Aksaray Guraba Hüseyinağa mahallesi Oyun bozan sokak 7 sayılı evde oturur, geçmişte hüküm giymişliği yok, tahsili ilk okulu bitirmiş, 17/Mart/944 de yakalanmış, 25/Kasım/944 de saliverilmiş, **Selâhaddin Akarışık.**

47 — İzzet oğlu, 1324 de Üsküp'te Komonovada doğma, evli, iki çocuklu, İstanbul Kumkapı nişancı mihre sokak 7 sayılı evde oturur, geçmişte hüküm giymişliği yok, tahsili ilk okul, kunduracı, 21/Mart/944 de yakalanmış, 25/Kasım/944 de saliverilmiş, **Recep Buyurman.**

48 — Ali oğlu, 1310 da Dıramada Hatice'den doğma, evli, üç çocuklu, tütün amelesi, İstanbulda Beşiktaş'ta küçük hamam arkası

Şair Derviş sokak 9 numarada oturur, tahsili ilk okul, 21/Mart/944 de yakalanmış, 25/Kasım/944 de saliverilmiş, geçmişte hüküm giymişliği yok, **Rıza Akar.**

49 — Hasan oğlu İskeçe'de 1327 de Hacer'den doğma, evli, çocuksuz, tütün amelesi, Halen garson, Beşiktaşta köyiçi alaybey sokak 5 sayılı evde oturur, tahsili yok, 20/Mart/944 de yakalanmış, 25/Kasım/944 de saliverilmiş, geçmişte hüküm giymişliği yok, **Arif Nanak.**

50 — Andire oğlu 1914 de Romanya'da Marya'dan doğma, bekâr, Yüksek ziraat enstitüsünde stajyer asistan, aynı okulda oturur, geçmişte hüküm giymişliği yok, 14/Şubat/1944 de yakalanmış, 21/Şubat/1944 de saliverilmiş, 23/Mart/1944 de tekrar yakalanmış, 12/Nisan/1944 de tekrar saliverilmiş, Gagaos türklerinden **Acar Uzgider.**

51 — Yedvart oğlu, 1333 de Üsküdar da doğma, bekâr, Üsküdar Bağlarbaşı Acem oğlu sokak 11 sayılı evde oturur, İstanbul Üniversitesi, Hukuk Fakültesi doktora talebesi, geçmişte hüküm giymişliği yok, 17/Mart/1944 de yakalanmış, 25/Kasım/1944 de saliverilmiş, **Aram Pehlivan.**

52 — Sadettin oğlu, 1328 de Sivasta doğma, evli, çocuksuz, Karabük demir, çelik fabrikası montajında işçilik yapmış, tokat sulh ceza mahkemesinin kararı ile kaçaklıktan 25 gün, Safranbolu sulh ceza mahkemesinin kararı ile sarhoşluktan 10 gün hüküm giymiş, 31/Mart/1944 de yakalanmış, 25/Kasım/1944 de saliverilmiş, **Mehmet Altın, (Onbaşı — Vural).**

53 — Veli oğlu 1315 de Manastırın Kayalar kazasında Ayşe'den doğma seyyar fotoğrafçı, evli, üç çocuklu, Nişantaşı Meşrutiyet mahallesi birinci ayazma ikinci çıkmaz sokak 1 sayılı evde oturur, tahsili yok, İzmirde 1929 da komünistlikten dört sene ağır hapse hüküm giymiş, 29/Mart/1944 de yakalanmış, 25/Kasım/1944 de saliverilmiş, **Mehmet Caba. (Troçki)**

54 — Lâtif oğlu, Manastırın Kayalar kazasında 1315 yılında Fatmadan doğma, evli, Komisyoncu, İstanbulda Tarlabasında Çorbacı sokak 5 sayılı evde oturur, tahsili yok, 29/Mart/1944 de yakalanmış, 25/Kasım/1944 de saliverilmiş, **Suat Ekmekçi.**

55 — Süleyman oğlu, İstanbulda 1333 de Yaşi'den doğma,

evli, iki çocuklu, Devlet Demiryolları cer atölyesinde soğuk demirci, Yedikulede İmrahor Hacı Hüseyin sokak 36/38 sayılı evde oturur, tahsili ilk okul, geçmişte hüküm giymişliği yok, 31/Mart/1944 de yakalanmış, 25/Kasım/1944 de salverilmiş, **Mustafa Pınarel.**

56 — Mümtaz oğlu 1330 da Manastırda Fitnat'tan doğma, evli, iki çocuklu, İstanbul Devlet Demiryolları cer atölyesinde soğuk demirci, ve Samatyada Bayazıt mahallesi muhallebici çıkmazı 3/322 sayılı evde oturur, ilk okuldan sonra 3 sene Fransız kolejinde okumuş, 31/Mart/1944 de yakalanmış, 25/Kasım/1944 de salverilmiş, geçmişte hüküm giymişliği yok, **Mehmet Elmas.**

57 — Ahmet oğlu 1320 de Bulgaristan Razgıratta Habibeden doğma, evli, iki çocuklu, Taksim bekâr sokak 24 numarada oturur, tahsili ilk okul, dokumacı, geçmişte hüküm giymişliği yok, 31/Mart/1944 de yakalanmış, 25/Kasım/1944 de salverilmiş, **Hamdi Akın.**

58 — Süleyman oğlu 1323 de Şerefli Koçhisarda doğmuş, evli, çocuksuz, seyyar marangozluk yapar, İstanbul Kumkapı Taşaşçı çeşme sokak 26 sayılı evde oturur, tahsili ilk okul, geçmişte hüküm giymişliği yok, 31/Mart/1944 de yakalanmış ve 25/Kasım/1944 de salverilmiş, **Musa Emre.**

59 — Mehmet oğlu 1324 Bandırma doğumlu, evli, bir çocuklu, İstanbul Fatih Sinan ağa mahallesi Faaliyet sokak 33 numaralı evde oturur, Kunduracı, tahsili ilk okul, geçmişte hüküm giymişliği yok, 21/Mart/1944 de yakalanmış, 25/Kasım/1944 de salverilmiş, **Mustafa Alman.**

60 — Celâlettin oğlu 1328 de Selânikte Mürüvetten doğma, evli, bir çocuklu, Kartal Çimento fabrikası taş ocaklarında Şef, Kartalda Doğan sokak numara 28 de oturur, Maden Meslek mektebinden mezun, geçmişte hüküm giymişliği yok, 17/Mart/1944 de yakalanmış, 25/Kasım/1944 de salverilmiş, **Fethi Barbaros Üçer.**

61 — Zühtü oğlu 1323 de Manastır'da Zekiye'den doğma, evli, bir çocuklu, İstanbulda Maçkada Bayır sokak 36 numarada oturur, Nişantaşında Bakkal, 1931 senesinde 3 üncü Kor. askerî mahkemesince 7 sene 6 ay ağır hapse komünistlik suçundan hüküm giymiş olup dört sene altı ay yattıktan sonra 2330 sayılı af kanunundan faydalanarak salverilmiş, 20/Mart/1944 de yakalanmış, 25/Kasım/1944 de salverilmiş, **Celâl Benneci.**

62 — İsmail oğlu 1900 yılında Bulgaristanın Zıştov kasabasında Ayşeden doğma, bekâr, İstanbul Ziraat Bankası Emtia servisinde depo memuru, Galata'da Necati caddesi Hoca Tahsin sokak 27/29 sayılı evde oturur, geçmişte hüküm giymişliği yok, tahsili orta, 22/Mart/1944 de yakalanmış, 25/Kasım/1944 de salverilmiş, **Ziya Tüneyman.**

63 — Ferhat oğlu 1330 da Karamürselde doğma, bekâr, İzmitte Tepecik mahallesi Çeşme sokak 1 sayılı evde oturur, serbest tesviyeci, geçmişte hüküm giymişliği yok, 23/Mart/1944 de yakalanmış, 25/Kasım/1944 de salverilmiş, **Mustafa Özmen (Turan)**

64 — Bedros oğlu 1329 da Makroçi'den doğma, bekâr, Şişlide Halaskâr Gazi caddesinde Cafer Apartmanı 6 sayıda oturur, Serbest terzi, geçmişte hüküm giymişliği yok, Ermeni lisesini bitirmiş, 17/Mart/1944 de yakalanmış, 25/Kasım/1944 de salverilmiş **Yedvart Özkasapyan.**

65 — Mevlût oğlu 1331 de Akhisar'da doğma, bekâr, Akhisar Belediye tabibi, Akhisar Reşat bey mahallesi birinci nakliye caddesi 70 sayılı evde oturur, geçmişte hüküm giymişliği yok, serbest sanık **Doktor Ahmet Behçet Mergen.**

Haklarındaki davanın 31/10/944 gününden 28/Şubat/945 gününe kadar devam eden duruşma oturumlarında incelenen delillerin tartışmasında ve sanıkların sorgularında, ifade veriş şekillerinde ve hazırlık tahkikatı ile ilk tahkikatta verdikleri ifadelerde aleyhlerine gördükleri hususları red ve inkâr ederken buldukları gerekçeleri söyleyiş vaziyetlerine, hulâsa yargıçlar kurulunca duruşmadan edinilen kanaate göre mahkeme As. Mh. U. K. nun 194 üncü maddesi gereğince toplanan oylar sonunda aşağıda yazılı gerekçeli hükmü vermiştir:

Sanıklardan Reşat Fuat Baraner 1942 yılının Aralık ayının 23 üncü günü kıt'aya girmiş ise de dört ay askerlik yaptıktan sonra İstanbula görevle gelmiş ve bir daha kıt'asına dönmemiştir.

Asker kaçağı durumunda olan sanık 1943 yılının ilkbahar aylarında gizlice faaliyete geçerek eskiden tanıdığı sabıkalı ve sabıkasız birçok arkadaşları ile temas temin etmiş ve bilhassa Stalingrat zaferrinden sonra faaliyetin tam zamanı geldiğine inanarak teşkilâtını kurmaya başlamıştır. Temas ettiği arkadaşlarına komünistleri bir araya

toplamaı ve yeniden sempatzan temin etmeğe çalışmalarını bildirmiş ve bu suretle Türkiye komünist partisini teşkil etmek ve yeniden faaliyete geçirmek için işe başlamıştır. Kurmaya çalıştığı Türkiye komünist partisinin Legal sahada çalışmağa başladığını ilân eden Partinin görüşleri ve dilekleri başlığı altında 13 sahifelik bülteni hazırlamış ve yazarak Sebati Selimoğlu vasıtasıyla tanıdıklarına 943 senesi Ağustos ayında dağıtmıştır.

Sanık bu yazının tesirini ölçmek ve kurduğu partinin fikirlerini arkadaşlarına anlatmak ve partiye girmiş ve gireceklere de esaslı şekilde söylenmesini temin eylemek için bir toplantı yapılmasını lüzumlu görmüş ve bu hususu Sebati Selimoğluna söyleyerek buluşmayı hazırlamasını istemiştir.

Sebati Selimoğlu Reşad'ın asker kaçağı olması dolayısıyla serbest dolaşamadığından onun dışarı ile temasını sağlıyan ve direktiflerini arkadaşlarına ulaştırın faal iş ortağıdır.

Sebati Selimoğlu sanık Baraner vasıtasıyla tanıştığı David Nae'ye Reşat Fuat'in isteğini açmış ve birkaç arkadaşın küçük çamlicada pazar günü toplanmalarının icap ettiğini bildirmiştir. David Nae ile Sebati Selimoğlu ve Reşat Fuat'tan başka bu toplantıya çağrı üzerine eski komünistlerden Mustafa Birtem, Nihat Balyoz ve Şoför Irgat'da gelmişlerdir. Bu buluşmada yenilip içilmekle beraber amacı teşkil eden mevzudan bahsedilmiş ve Reşat Fuat tarafından partinin görüşleri ve dilekleri yazısı izah olunmuş ve bu suretle Vilâyet idare heyeti teşkil edilmiştir. Bu toplantı da vaki görüşmeler sırasında teşkilâtın plânlanmasını ve daha geniş faaliyete geçilmesi karar altına alındığından birkaç gün sonra Selimoğlu, Balyoz, Birtem ve David Nae'den katımlı bir komite Hasköyde toplanmışlardır. Orada sanıkların ikrar eyledikleri gibi çıkacak olan günün meseleleri bültenlerini nasıl dağıtacaklarını görüşmüşler yani vilâyet idare heyetinin faaliyet şeklini çizmişler ve kaza idare heyeti azalarını da aralarında tesbit eylemişlerdir.

Bu buluşmada vilâyet idare heyetini teşkil eden dört kişi, üç mntakaya ayırdıkları İstanbul vilâyetini aralarında taksim etmişlerdir. Mustafa Birtem Beyoğlu mntakasını, içlerinde en faal olan ve başkanları Baraner'le daimi temasta bulunan, Sebati Selimoğlu İstanbul ve Kadıköy mntakalarına almışlardır. Diğer iki arkadaşları olan,

David Nae ile Nihat Balyoz da bunlara yardım etmek ve partiye girecek kimseler bulmak, aidat toplamak vazifelerini üzerlerine almışlardır. Mustafa Birtem Beyoğlu mntakası idare heyetinin, Cemali Gönğörmez ve Yunus Bağatır.. İstanbul mntakası idare heyetini Arif Özünsel ve Halit Irgattan ve Üsküdar ile Kadıköy mntaka idare heyetinin de Kirkor Sarafyan ve Jak İhmalyandan teşekkül etmesini de karar altına almışlardır.

Bu kararlar şüphe yokki partinin başkanı ile daimi teması olan Selimoğlu tarafından Baraner'e bildirilmiş ve bunun üzerine günün Meseleleri bültenleri çıkmıya ve isimleri geçen elemanlar tarafından dağıtılmaya başlanmıştır.

Mustafa Birtem, Yunanistandan gelme tütün amelesi Cemali Gönğörmezi semtlisi olması hasebile görüp tanımış ve onun fikirlerini kendi fikirlerine uygun ve samimi olduğunu anlamış ve onunla ilk tanıştığı günden beri ahbablığı ilerletmiştir. Bu sırada Fransadan tahsilden dönen ve Yunus ile aynı evde oturan Münir Belen Yunus ile tanışmış onun solcu fikir sahibi olduğunu görmüş ve Yunus'un birçok suallerini cevaplandırmış ve Sebati ile tanıştırmıştır. Sebati Yunusu Mustafa Birtemle görüştürmüş ve birbirine bağlamış olduğundan Mustafa Birtem, Cemali Gönğörmez ve Yunus Bağatır'dan katımlı Beyoğlu mntaka idare heyeti kurulmuştur.

Yunus Bağatır, Suat Ekmen ve Mehmet Caba ile, tanışmıştır.

Cemali Gönğörmez partiye yeni şahıslar sokabilmek için basır koltukci Osman Merev ile ahbablık tesis etmiş ve randövüye çağırmıştır. Osman ikinci randövüye gitmemiş ve haber vermek üzere yegeni Mustafa Davutoğlunu göndermiştir. Cemali, Mustafayı kabul etmiş ve dayısı yerine onu Remzi Özşenel ile tanıştırmış ve ona bırakarak ayrılmıştır. Remzi Mustafayı aşlamak için bazı sözler söylemiş ve randövü almıştır. Mustafa işittikleri sözleri dayısına söylemiş, Dayısı da randövüye gitmemesini tenbih eylesinden Mustafa da gitmemiştir.

Cemali mntakasında ötedenberi tanıdığı tütün amelesi Remziden başka Arif Nanak ve Rıza Akar üzerinde durmuş ve onları hücrelerine sokmıya çalışmıştır.

İstanbul idare heyeti başkanı olan Sebati Selimoğlu, Halit Irgat vasıtasıyla Arif Özinselle tanışmış ve bu suretle kurulan İstanbul

idare heyeti, Hadi Malkoç, Avni Güner, Hasan Çapak ve bunlar da Mustafa Pınarel, Mehmet Elmas, Hamdi Akın, Musa Emre, Halil Keray, İbrahim Yürüyüş ve Osman Paçalı, o da Hasan İzzet Dinamo ve Hayık Açıkgozle tanışmış ve ahbablık yapmak suretiyle işe başlayarak hücrelerini kurmuşlardır.

Halit İrgat'ın teşkilâtına kunduracı Ali Tokuç ve Hüseyin Arıkcay girmiş bunlar da kunduracı Selahaddin Akarışık, Recep Buyurman ve Mustafa Alman ile münasebet kurmuşlardır.

Kadıköy idare heyeti başkanı keza Sebati Selimoğlu, Kirkor Sarafyanın hüccresine Cavid Evren ve Barbaros Üçer'i. Jak İhmalyanın hüccresinde Nihat Çavuşoğlu ve Aram Pehlivanı sokarak teşkilâtını kurmuştur.

İsimleri beyan olunan sanıklardan başka bu suçla ilgili diğer sanıklar da Saadet Baraner, Celâl Benneci, Mehmet Altmış, Ziya Tüneyman, Mustafa Özmen ve Yedvart Özkaşapandır.

Ankara teşkilâtı;

Reşen Reşat Fuat'a bağlı olmak üzere Zeki Baştımar. Bu şahıs komünist olarak tanındığından ve takip edildiğinden Reşat Fuat'le temas Hikmet Elin vasıtasıyla temin edilmektedir. Hikmet Elin ayrıca kardeşi İrfan Elin delaletiyle P. T. T. kursuna gelmiş olan posta memurlarından ve halen Yd. Üsteğmen Tevfik Dilmen ile tanışmıştır. Tevfik Dilmen vasıtasıyla da Ziya Nur Erünle tanışma sağlanmıştır. İstanbuldan verilen isim üzerine Hikmet Elin Yedek Subay okulunda Ziya delaletiyle Fehmi Kurucu ile görüşmüş ve bunun Mustafa Arhavi isminde bir arkadaşı olduğunu da öğrenmiştir. Tevfik Dilmen Ziraat Enstitüsünde okurken Acar Uzgider'le arkadaşlığı ilerletmiş onada birçok telkinatta bulunmuştur.

Karabük Teşkilâtı; İstanbul teşkilâtına dâhil Nihat Çavuşoğlu Karabükte Demir, çelik fabrikası idare memuru iken İstanbuldan yeni gelen Avni Günerde İstanbuldan Nihat Balyozdan geliyorum diyerek Nihat Çavuşoğlu ile tanışmış ve fikir beraberliği olduğunu göstermiştir. Nihat Çavuşoğlunun İstanbulda iken Nihat Balvozla çok eskiden beri tanışıklığı vardır. Jak ve Aramında bu iki Nihatla bağlılığı bulunduğu ve bunların İstanbul teşkilâtına dahil olduğu yukarıda gösterilmiş idi.

Nihat Çavuşoğlu fabrikada memur olduğundan serbest çalış-

madığını Avni Günerle söylemiş komünist fikirli olanlarla tanışmayı teklif etmiştir. Avni Güner bu tanışma ve konuşmadan sonra Zihni Turgay, Metekonuk, Ziya Türe, Halit Saf, Mehmet Altmış ve Ahmet Özok gibi kimselerle tanışmıştır.

Bu suretle Karabükte hazırlanmış olan muhit içinde bir teşekkül kurmak maksadiyle 1914 yılbaşı gecesi sabıkalı komünistlerden Zihni Turgay evinde Hüsnü, Ahmet, Mete, Hüseyin, Ziya, Mustafa, Ertuğrul, Şevket, Hakkı ve Beşir toplanmışlardır. İdare heyeti seçimi yapılmış başkanlığa: Beşir Üyeliğe de: Zihni Turgay, Hüsnü Ergen, Ahmet Özok ve Ziya Türe seçilmişlerdir.

Zihni Turgay biz bu gece burada bir gaye uğrunda toplandık diye söze başlamış ve Komünizmi metheder sözler söylemiştir. Bundan sonra sekiz toplantı daha yapılmıştır. Teşekkülün mevcudiyetini ihbar eden Beşir Haznedar ile Hüsnü Ergen ve Hüseyin Ürgen nam şahıslardır.

Bu teşekkülün başkanı olan Zihni Turgay İstanbuldaki merkez ile temasta olduğunu ve oradan direktif aldığını toplantıların birinde itiraf etmiştir. İstanbuldan Mete Konuğa komünistliğe ait kitaplar getirilmiştir.

İlk seçilen idare heyeti sonra değiştirilerek Başkanlığa Zihni Turgay, Üyeliğe de Şevket Ertekin, Hüseyin Ürgen, Hüsnü Ergen ve Beşir Haznedar seçilmişlerdir. Bu heyetin teşkilinden sonra ve hattâ evvelki toplantılarda fabrikanın tahribi, beyanname asılması gibi mühim kararlar alınmıştır. Son defa Zihni, Şevket, Ahmet, Ertuğrul, Halit Saf, Beşir, Hüsnü, ve Hüseyin olduğu halde Zihni Enternasyonal marşını, Şevkette Komünizmi met eden bir şiiri okumuş ve alınan tertibat sayesinde memurlar tarafından suç üstü yakalanmışlardır.

Karabük işine ismi karışan şahıslar suç üstü yakalananlardan başka Ziya Türe, Metakonuk, Hakkı Morcöl, Mustafa Osmanoğlu, Yakup Macun, Sami Memiş, İbrahim Oralp'dır.

Sonradan davaya sokulan doktor Ahmet Behçet Mergen'e gelince: evinde yapılan aramada iki bülten çıkmış, Sebati Selimoğluna gönderdiği mektup içinde aidat olduğu zannını veren 20 lira çıkmış. Münir Belenle mektep arkadaşı olduğu ve içtimai nizamın tanzimi ve çareleri üzerinde konuşmuştur. Bültenleri Mergene gönderenin

bülten zarfındaki yazının Reşat Fuat'a ait makina ile yazılmış olduğunu, Ehlivukuf raporu ile tesbit edilmiş olması ile Reşat Fuat olduğu anlaşılmaktadır.

Hulâsa: Reşat Fuat'ın asker kaçağı olduğu sıralarda 943 senesinde vaziyeti münasip görerek işe başladığı, sabıkalı sabıkasız komünistleri bir araya toplayarak Türkiye Komünist Partisini faaliyete geçirdiği vilâyet ve kaza mıntaka idare heyetlerinin teşkil ettiği, partinin görüşleri ve dilekleri bültenini, Günün meseleleri bültenlerini yazarak dağıttığı Ankara, Karabükte ayrı ayrı teşekküller kurulmasını temin eylediği ve Akhisarda doktor Ahmet Behçet Mergenin kendisine gıyaben tanıtılması üzerine orayada bülten gönderdiği ve bu suretle kurulan teşkilâtın günden güne genişletilmesi sebeplerinin araştırıldığı ve temine çalışıldığı iddia olunmaktadır.

1 — **Sanıklardan Reşat Fuat Baraner:** Konya lisesini bitirdikten sonra eski Darülfünun Fen fakültesine girmiş, Askerî fabrikalar hesabına Almanyaya Kimya mühendisliği tahsiline gitmiş, orada birkaç sene okumuşsa da kimya dersleri ile meşgul olacak yerde içtimâi meselelere merak etmiş, marksizme ait birçok eserleri incelemiş, oradan Rusyaya gitmiş ve bir müddet Rusyada kaldıktan ve komünizmin tatbikatını gördükten sonra Türkiyeye pasaportsuz olarak girmiş ve İstanbulda komünistlik propagandası yapmış olmasından ötürü 1931 senesinde İstanbul ağır ceza mahkemesinde 4 sene ağır hapse mahkûm olmuş ve 1933 senesinde neşredilen 2330 sayılı af kanunundan faydalanarak 2 sene 10 ay kadar hapiste kaldıktan sonra çıkmış ve 1937 ve 1938 senelerinde yine komünistlik propagandası yapmış olmasından dolayı tevkif edilmiş ve 13 ay kadar ceza evinde tutak kalmış ve sonra salıverilmiş ve bu suçtan altı ay hapse gıyabi olarak hüküm giymiş ve bu hüküm 1944 senesinde kendisine tebliğ edilmiştir.

Sanık harp senelerinde Almanların Bayer müessesesinde Tercümanlık yapmış ve 1943 yılında askere alınarak XVII. Kor. emrine sevk edilmiş ve 29/Ağustos/1942 gününde 58 inci Topçu alayına verilmiştir. Askerî kıt'aya böylece girdikten 4 ay kadar sonra 23/Aralık/942 gününde vazife ile İstanbula gelmiş ve yakalandığı 10/Mart/944 gününe kadar kıt'asına gitmiyerek asker kaçağı durumunda kalmıştır. Sanık Baraner İstanbula geldikten sonra Şişli'deki evin-

de iki ay kadar kalmış, asker kaçağı durumuna girince ve araştırılma sıklaşınca eşi Baraner'in çocukluk arkadaşı Devlet Denizyollarında Fener idaresi memuru Hüseyin Mutena Gökper'in Kadıköy Mühürdar Murat bey sokak 12 sayılı evine giderek orada saklanmış ve bu suretle zabitanın takibinden kurtulmuştur.

Sanık Baraner bu evde saklı iken 1943 senesinin ilkbahar aylarında eskiden tanıdığı komünist veya komünist fikirli arkadaşları ile temasa geçmiştir. Sovyet Rusyanın Stalingrat zaferinden harbin Almanya aleyhinde yeni durumlar göstermesinden ve Sovyetlerin Almanlara karşı kazandığı zaferlerden sonra Türkiyede de Komünist partisinin kurulmasına bir hazırlık olmak üzere gizlice (Türkiye komünist partisinin) faaliyete geçirilmesi zamanının geldiğine kani olmuştur. Bu fikrini önce sabıkalı komünistlerle güvendiği kişilere açmış ve onlar (tanıdıkları eski komünistlerle yeni tedarik eyledikleri ve eyleyecekleri arkadaşları bir araya toplamalarını ve yeniden (sempatizan) tedarik eylemelerini ve bu suretle (Türkiye komünist partisinin) gizli olarak teşkili hususunda hazırlığa başlamalarını) bildirmiştir. Sanığın saklı olduğu Mühürdardaki evinde ve o evin yakınlarında David Nae, Sebati Selimoğlu, Celal Benneci, Zeki Baştar ve sairî ile temasları partinin bir anevvel kurulmasını sağlamıştır.

Sanık aradan epeyce bir zaman geçtikten sonra 1943 yılının Ağustos ayı içinde (partinin görüşleri ve dilekleri) adile bir broşür yazmış ve bunda harp senelerindeki Türkiye Cumhuriyet Hükümetlerinin gösterdiği iç ve dış siyasetleri ana hatlarla tenkit eylemiş ve hükümetlerin nasıl hareket eylemeleri lâzım geldiğini göstermiş ve Türkiye komünist partisinin dileklerinin de neden ibaret olduğunu ayrıca adı geçen broşür içinde izah edilmiştir.

Broşürün muhtevi olduğu fikir ve kanaatler kısaca;

Emperyalist Alman ve İngilizlerin harpte karşı karşıya bırakarak seyirci kalan Sovyet Rusya gayet iyi hareket etmiştir. Bizim bu sıralarda harbe girmeyişimiz ancak bu büyük komşumuz Sovyet Rusyanın tarafsız kalmasıyla temin edilmişti. İngilizlerle Hükümetin aktettiği ittifak muahedesi bize bir faide temin etmedi. Bizi Alman taarruzundan kurtaran bu ittifak değil, Sovyet Rusyanın bizi koruması idi. Çünkü Yugoslavya, Yunanistan İngilizlerin müttefiki ol-

duğu halde ezilmişlerdi. Alman vahşi sürüleri Sovyetlere hücum edince harp kat'î safhaya girmişti. İngilizler akıllarını başlarına toplayıp Sovyetlerle anlaşmaya karar verdiler, iş birliğini kabul ettiler. Bu vaziyet küçük devletleri esaretten kurtarmağa muvaffak oldu. Bizim Hükümet Almanlarla muahede ve ticaret anlaşması yapmak suretile büyük hataya düştü, büyük komşusu ve dostu Sovyetleri ihmal eyledi, bunlara karşı itimatsızlık gösterdi, Hükümetin bu yanlış hareketi halk üzerinde fena tesir yapmağa başladı. Bu vaziyetten faşist propagandası istifade ederek harekete geçti.

İç duruma gelince; Fabrika ham maddeleri ve yedek parçaları daima Almanyadan alınıyordu. Ticaret hayatı yanlış bir istikamet aldı. Bazı Burjuva tabakasını zengin eyledi. Vurgunculuklar başladı. Refik Saydam kabinesinin almağa yeltendiği nakıs tedbirler para etmedi. Bu vaziyeti ıslah için idare makamları kadrosunun halk tabakasından doldurulması lâzımdı. Saraçoğlu böyle yapmadı. Tersine hareket etti. Vurguncuları himaye eyledi. Varlık vergisinde ırkçılık esası ve vurguncuları himaye şekli açıkça görüldü. Köylerde birkaç bin ağanın mangır sahibi olması köylüyü refaha kavuşturdu gibi gösterildi. Ordu mevcudunun çokluğu, erzakımızın Almanyaya gönderilmesi, Hükümetin bol para çıkarması pahalılığa sebep oldu. İrkçılık propagandası faşizmi yıkmak için uğraşan Sovyetlere açıkca bir taarruzdu.

(Dileklerimiz ve mücadele parolalarımız: Umumî siyaset: Halk partisi inkılâp kelimesini terk etmemekle beraber irtica yolunu tutmuştu.

- 1 — Türk Komünist partisi Sovyetlerle hakiki dostluk kurmak ister.
- 2 — Sovyetlerle dost ve Demokrat hakiki halkçı bir Hükümetin iş başına gelmesini ister.
- 3 — Faşist taraftarı neşriyatın men'ini ister.
- 4 — Faşizim lehindeki propagandanın önlenmesini ister.
- 5 — Bugünkü Meclis, Halkın reyini almaksızın seçildiğinden yenilenmesini ve tek dereceli intihap yapılmasını ister.
- 6 — Ferdiyeti kaldırarak kollektif şekilde milletin idaresini ister.
- 7 — Dış siyaset: Sovyetlerle iş birliği yapmak birinci şarttır.

Devletin, Milletin hürriyeti, faşizmin Balkanlardan atılması ile ka-
imdir.

8 — Mihver Hükümetlerine uygun siyasetin hemen kaldırılması, o tarafa ihracatın men'i lâzımdır.

9 — Balkanlarda birlik kurulmalıdır.

10 — Harp sonunda geri ve küçük milletlerin kurtulmasında Türkiyenin faal rol oynaması icabeder.

11 — İç Meseleler: Halkın sefaletini hafifletmek üzere iktisadî ve malî sahalarda aşağıdaki hususların kabul edilmesi zaruridir.

12 — İktisadî Devletçiliğin kurulması.

13 — Mevcut Devlet işletmelerinde görülen fenalıklar teşkilâtsizlikten doğmaktadır. Bunun için her sahada teşkilât kurulması.

14 — Vurgunculara ağır cezalar konarak halkın korunması ve bu yolda teşkilât yapılması.

15 — Çalışkan halkın mahrumiyetlerini görerek ücretlerinin arttırılması.

16 — Müteahhitlerin suistimallerini önlemek için mubayaa teşkilâtının ihdası.

17 — Memurların suçlarının şiddetle cezalandırılması.

18 — Ordunun ihtiyacını işçiler teşkil etmekte olduğundan, halktan vergi yükünün azaltılması ve bu ihtiyacı karşılamak için verginin zenginlere yükletilmesi ve aşağıdaki şekilde vergi tadilatı yapılması.

A — Senede üç bin liradan fazla kârların yüzde doksanın alınması.

B — Büyük kazançların meydana çıkarılması ve musaderesi.

C — Toprak mahsulleri vergisinin hemen kaldırılması.

Ç — Ayda altmış liradan fazla almıyanların vergiden affı.

D — Ayda yüz liradan fazla kazanmayan serbest meslek erbabının vergiden istisnası.

E — Fakir köylünün vergiden muaf tutulması.

19 — Hilekâr çiftlik sahiplerinin ve ağalarının topraklarının köylülere dağıtılması lâzımdır.) Şeklinde yazılı propagandası ve kurulan partinin fikir ve kanaatleri açığa vurulmuştur.

İşte bu broşür Sebati Selimoğlunun yardımı ile İstanbuldaki komünistlerin ileri gelenlerine dağıtılmış ve Baraner tarafından da pos-

ta ile Ankara'da Hikmet Elin'e ve Akhisarda Doktor Mergen'e gönderildiği tesbit edilmiştir. Bu Broşür yayıldıktan sonra içindekilerin yayınlara iyice anlatılması ve onların da arkadaşlarına anlatabilmesi için şifahen izah edilmesi zarureti hâsıl olmuş ve bu zarureti karşılamak üzere Baraner'in arzusu ve Selimoğlu'nun delâletiyle küçük çamlicada (Baraner, Selimoğlu, Mustafa Birtem, David Nae, Nihat Balyoz, Şoför Halit Irgat) dan katımlı bir toplantı yapılmıştır. Burada Baraner partinin görüşleri ve dilekleri bültenini izah eylemiş ve son olarak (artık teşkilâtınızı kurar, tertipler ve çalışma şeklini tesbit edersiniz) direktifini vererek toplantıya son vermişlerdir.

Yukardaki direktife göre program çizmek ve hareket tarzını düzenlemek ve teşkilât kurmak üzere Sebati Selimoğlu, Mustafa Birtem, David Nae, Nihat Balyoz, Şoför Halit Irgat'tan katımlı olarak, Sebati Selimoğlunun David Nae ile danışmaları sonunda, Hasköyde toplanmışlar ve orada İstanbulu gizli Türkiye Komünist partisinin faaliyeti için üç mıntakaya ayırmışlardır. Mıntakalar:

1 — İstanbul. 2 — Kadıköy ve Üsküdar. 3 — Beyoğludur.

Beyoğlu mintakasındaki partinin faaliyeti ile Mustafa Birtem, İstanbul, Üsküdar ve Kadıköydeki faaliyetle Sebati Selimoğlu uğraşacaklardır.

Nihat Balyoz sempatican tophiyarak mintakalara göre komünist arkadaşlarına tanıştıracak, David Nae de aidaat işleri ile uğraşacağı gibi Nihat Balyozla birlikte sempatican tedarikine koyulacaklardır.

Yine adı geçen Hasköy toplantısında mintaka idare heyetleri tesbit edilmiştir. Buna göre: İstanbul mintakasına Sebati Selimoğlu, Arif Özünsel, Şoför Halit Irgat. Beyoğlu mintakasına: Mustafa Birtem, Cemali Güngörmez ve Yunus Bagatır münasip görülmüştür.

Kadıköy ve Üsküdar mintaka idare heyeti üyelerine gelince: Sebati Selimoğlu, Jak İhmalyan, Kırkor Sarafyandan katılmıştır.

Hasköy toplantısında yukarıdaki teşkilât kararları verildikten sonra olup bitenlere dair Sebati Selimoğlu Baraner'e izahatta bulunmuş o da Hasköy toplantısında verilen kararları onaylamıştır.

Sanık İstanbulda faaliyete geçerken Ankarada eskiden tanıdığı ve Zeki Baştımar'a bağladığı Hikmet Elin'e imzasız mektup yazarak Türkiye Komünist partisinin faaliyete geçeceğinden ve neşriyat başlayacağından ve neşriyatın kendi adresine gönderilmesi tehlikeli ola-

cağından ötürü başka bir adres vermesini istemiş, o da kardeşi İrfan Elin'in çalıştığı Ankaradaki Paket postahanesinin odacısı olan Emine Aytaç adresini göndermiştir. Bu sıralarda sanık Baraner de eski komünistlerden Celâl Benneci'ye rastlamıştır. Onunla kasap Yakup Eligür eliyle Macide Çetin adresini tesbit ederek Hikmet Elin'e kendisine yazacağı mektupları da bu adrese yazmasını bildirmiş ve adresi gönderdikten sonra İstanbul'da olduğu gibi Elin'e partinin görüşlerini gönderdikten sonra İstanbul'da olduğu gibi Zeki Baştımarla temas eyleyerek Ankara'da hücre teşkilâtı kurması lüzumunu ve neşriyat yapılacağından bunların partiye dahil olanlara dağıtılması icap eylediğini bildirmiştir. İstanbul'dan Ankara'ya eski komünistlerden Salih Ezer'le Fehmi korucunun Yedeksubaydaki adreslerini David Nae ve Nihat Balyoz'dan Sebati delaletiyle alarak teşkilâta sokulmak ve gönderilecek neşriyattan bunlara da verilmek üzere Hikmet Elin'e bildirmiştir. Yapılacak işler hakkında da Zeki Baştımar'a danışmasını ayrıca yazmıştır. Bu sıralarda komünist partisi kurarak neşriyat yapmak istiyen bu uğurda kullanmak üzere küçük daktilo ve teksir makinası satın alan asker kaçaklarından ve eski komünistlerden Hasan İzzet dinamo ile Hasan Basri, partinin görüşleri ve dilekleri bültenini görüp okuyarak Reşat Fuat ve taraftarlarının gizli komünist partisi kurarak neşriyata başladıklarını anlamışlardır.

Dinamo ile Hasan Basri Alp müşavere etmişler, komünistler arasındaki ikilik çıkmasının zaaf doğuracağını düşünmüşler ve önce aldıkları makinaları Reşat Fuat Baraner'e vermeyi ve kendileri böylece bu partiye girmek için zemin hazırlamayı düşünmüşlerdir. Hasan Basri Dinamo'nun talimatına uyarak Selimoğluna yukardaki makinaları Baraner'e vermek üzere teklifte bulunmuştur. O da Baraner'e danıştıktan sonra bu hususta bir karşılık vereceğini bildirmiştir. Hasan Basri Alp'in bu teklifini Baraner'e bildirmiş, o da (tam sırasıdır, bu makinaları al biz de zaten neşriyat yapacağız) demiştir. Bunun üzerine Selimoğlu da makinaları Hasan Basri Alp'tan istemiştir. O da makinaları Kadıköyü'ne getirerek Baraner'e verilmek üzere Sebati'ye teslim eylemiştir. Selimoğlu da baraner'e makinaları götürüp vermiştir. İşte yukarıda adı geçen (Krona Zefir) markalı küçük daktilo ve teksir makinası Baraner'e bu şekilde verildikten sonra ki günün meseleleri başlıklı 1, 2, 3, 4, sayılı bültenler Reşat Fuat Bara-

ner tarafından yazılarak ve çoğaltılarak yukarıda nasıl kurulduğu bildirilen mıntaka hücrelerine dağıtılmıştır. Değişmiyen esaslar adı altında yazılarak teksir edilen bültenler de Reşat Fuat tarafından kaleme alındığı ve bunun yalnız partinin çok güvenilen ve takviyecilik yapanlara verildiği hazırlık tahkikatı sırasında anlaşılmıştır. Aynı zamanda Reşat Fuat tarafından bu bültenler Ankara'ya, Akhisar'a da posta ile gönderildiği anlaşılmıştır.

Bir numaralı ve 28-12-943 günlü bültenin başlığı Beşinci kol ve Saraçoğlu Hükümetidir. Bu bülten kısaca: (Tahran ve Kahire Konferanslarından sonra memleketimizde emsaline zor tesadüf edilir vaziyetler çıktı. Bizi taarruzdan kurtarmış olan büyük komşumuz Sovyetlere karşı harbe girmemizi istiyorlardı. Bu Faşist propagandasından başka birşey değildir. Bunları yapanlar Almanlara satılmış kimselerdi. Hele Hitler uşaklarının bu hareketlerine memleket gençliği tiksinti duyuyorsa da Saraçoğlu Hükümeti bu vaziyete sakin kalıyordu. Vaktaki Sovyetler Almanların yıldırım harbi efsanesini kırmış ve yenilmezlik efsanesini kökünden atmış olduğu görülünce memleketteki Sovyetler aleyhine harp taraftarları tarafsızlıktan bahse başladılar. Saraçoğlu Hükümeti açıkça Alman taraftarlığında devam etti. Bundan cesaret alan propagandacılar Göbels'ten emir aldıkları şekilde faaliyetlerini arttırdılar. Eğer biz müttefiklerden menfaat bekliyorsak hemen müttefikler safında harbe girmemiz icabederken Saraçoğlu hükümeti taarruza uğramadıkça harbe girmekten çekindiği için Alman propagandacıları bundan cesaret alarak faaliyetlerini kesmiyorlardı. Beşinci kol propagandasına nihayet verecek halkçı yeni bir hükümetin iktidar mevkiine gelmesini istiyoruz) diyordu.

İki numaralı ve 10/1/944 günlü bültenin başlığı matbuata sansür koyuyorlardı. Bu bülten de kısaca: (Halkın zararına vurguncuların menfaatini gözeten Saraçoğlu vurguncular hükümeti her gün yeni yeni baskılar alıyor ve memlekette aslında az olan hürriyeti büsbütün tahdide kalkışıyor, Matbuata sansür koyarak faşist propagandacılarına musamaha gösteriyor. Bu hususta Büyük Millet Meclisinde teşekkül eden komisyon azalarının yedisinden beşini Anadolucu, sağcı kimseler teşkil ediyor. **Vurguncular Hükümeti** halkın vaziyetten haberdar olmasını istemiyor. Alman barbarlığına karşı hürriyeti

müdafaa için bütün dünyanın açtığı safta bizimde bulunmamız lâzımdır) denildiği görülmüştür.

Üç numaralı ve 25/1/944 günlü Saraçoğlu Hükümeti ve Sovyet dostluğu başlıklı bültende kısaca: (Atatürk iş arkadaşlarına Sovyetlerle daima dost yaşayınız nasihatını vermişti. Millî kurtuluş savaşında bütün dünya bize karşı cephe almışken yalnız Sovyetler ellerini uzatmışlar, bize yardım etmişlerdi. Çünkü onlar da bizim gibi enperyalistlerle mücadele ediyorlardı. Sovyetler mücadelemiz sırasında bize altın ve silâh vermiş, karagün dostu olmuştu. 1929 iktisadî sarsıntısı ile karşılaştığımız zaman bize yine Sovyetler yardım etmişlerdi. İktisadî kalkınma ve fabrika kurma kudretini gösterdiğimiz vakitte yine onlar yardım etmişler ve bize iki büyük fabrika kurmuşlardı. Almanların hududumuzda durması sebebinin Rusyanın bize verdiği deklerasyondan ileri geldiğini görmemek kör olmak demektir. Saraçoğlu Hükümeti Almanların geçici muvaffakiyetlerinden sermest oldu. Gestapo tarafından yapılan suikası fark edemiyerek büyük komşumuzun iki misafir şahsiyetini (Kornilof ve Pavlofu) mahkûm ettirdi. Sonradan görülen Sovyet dostluğu tezahürleri Saraçoğlu Hükümetince samimi değildi. Fakat millete karşı öyle görülmeğe çalışılıyordu. Saraçoğlu Hükümetinin halkçı hükümete yer vermesi ve tek dereceli bir meclisin bugünkü meclisin yerini alması lâzımdır.) diye yazılıdır.

Dört numaralı olup yurdumuzu faşist ajanlarından ve Alman casuslarından temizliyelim başlığını taşıyan ve en son neşredilen bülten içindeki yazılar sanık tarafından izah edilmemiş ve okunaksız neşredildiğinden diğer sanıklar tarafından da soruşturma sırasında söylenmediğiden bu bültenin münderecatı meydana çıkarılmamıştır.

Tarihsiz her zaman değişmiyen meseleler bülteninde ise kısaca: (1— Her şeyden önce mensup bulunulan fabrikada ve sempte olup biten ve herkesi ilgilendiren şeyler ve bunlara karşı alınmış olan ve alınması lâzım gelen vaziyet görüşülecek ve karara bağlanacaktır.

2 — Arkadaşlar, teker teker çalıştıkları ve oturdukları semtlerde arkadaş kazanacaklar ve üzerinde çalışılan namzetler varsa onlara bilgi vereceklerdir, eğer namzet yoksa onlar hakkında konuşulacak ve kazanılmaları lâzım gelen kişiler hakkınad arkadaşlara vazife

verilecektir. Bu vazifeler hücre arkadaşlarının kendi aralarındaki toplantılarında birbirleriyle yaptıkları işler hakkında bilgi vermek ve takip edilecek yolu beraberce kararlaştırmak suretile heyeti umumiyenin idare ve mesuliyeti altında tesbit olunur. Takviyeciler her şahıs için sarfedilen gayreti dikkatle takip edecek ve onlara yol gösterecektir.

3 — Arkadaşların fabrika, mektep, müessese ve semtlerinde teşkilât ve propaganda faaliyetlerini emniyetle yapabilmeleri için ihtiyatlı olmaları lüzumu her zaman kendilerine ihtar edilecek, aynı zamanda buralardaki polis, Ajan, müreci ve zararlı unsurlar (Halk fırkası içinde veya dışında) yakından tanınacak ve münasip şekilde iş arkadaşlarına ve mahalle komşularına bildirilecek ve her toplantıda bu meselelerde görüşülecek, takviyeciler bu hususta bilgiler alarak arkadaşların müşküllerini halledecek ve onlara yol gösterecektir.

4 — Arkadaşlar semtlerinde bulunan Halk evlerine ve benzeri topluluklara devam edecek ve oradaki gençler arasında çalışacak. Takviyeciler bu hususta arkadaşları tahrik ve idare edeceklerdir.

5 — Takviyeciler hücreler etrafında vukua gelen hâdiseleri ve vak'aları, fabrika kazaları, grevler, işçileri gayri memnun bırakan hâdiseler, kanun dışı hareketler, yoksuzluklar, hırsızlıklar, suistimaler vesaireyi" kısa notlar halinde yazarak mıntaka komitalarına verecekler ve onlarda daha yüksek organlara göndereceklerdir.

6 — Takviyeciler arkadaşlar hücrelerin mensup olduğu müesseseleri yakından tanyacaklar " Fabrikada kaç kişi çalışıyor? gündelikler nekadardır? patron ve ustaların ameleye karşı takındığı vaziyetler nasıldır? iş kanunu tatbik ediliyor mu? kaç saat çalışıyorlar? istihsal miktarı ne kadardır? bunları öğrenecekler ve hücre arkadaşlarına bu bilgilerle yardım edeceklerdir.

7 — Takviyeciler, bütün hücre azaları kanunların işçiye verdiği hakları iyice öğrenecekler ve bu hususta takviyeciler arkadaşlara yardım ile mükellef olacaklardır.

Günün mühim iç meseleleri:

8 — Bazı semtlerde bugünlerde mahalle birlikleri seçimi yapılmaktadır. Arkadaşlar bu seçime aktif olarak iştirak edecekler, ameleden ve halktan namuslu namzetler göstererek onların seçilmelerini temin eyliyeceklerdir.

Günün siyasi meseleleri:

9 — Tahran konferansında Sovyetlerle Anglosaksonların harp ve harp sonrası meselelerinde anlaşmaları hâdisesi mihvercilerin ve bizdeki taraftarlarının biricik kurtuluş yolu olarak gördükleri ihtilâf imkânını ortadan kaldırmıştır. Karar uyarınca istilâyâ, zülme, tahakküme, taassuba karşı mücadele edilecek, hakikî halkçı rejimler kurulacak ve hakikî demokrat memleketlerin iş birliği ile bir arada üç büyük devlet sulhu koruyacak ve harbin önü alınacaktır. Bu konferansta Türkiyenin İngilizlerle olan ittifak muahedesine riayetini istemek kararının verilmiş olması muhtemeldir. İnönü ile Kahirede yapılan konferans buna delildir. Bu konferansa Fevzi Çakmağın Başkanlığı altında bir askerî heyette iştirak etmiştir. Konferansda neşredilen tebliğden ve bu tebliğ hakkında yapılan tefsirlerden anlaşılacağı veçhile şimdiye kadar tarafsız ismi altında Almanya temayül gösterenler ve ilerde İngilizlerle Sovyetler arasında bir ihtilâfın çıkacağını muhtemel görenler ve Türkiyenin İngilizlerle beraber Sovyetlere karşı hareketini ittifak muahedesinin biricik vecibesi) diye yazılıdır.

Partinin görüşleri ve dilekleri adlı bülten Ankarada Hikmet Eline gönderildikten sonra Hikmet Elin aldığı talimata uyarak Zeki Baştımarın evine gitmiştir. Birlikte bu bülteni incelemişlerdir. İşte bundan sonra Zeki Baştımar Bursa hapisanesinde bulunan Nazım Hikmetle konuşmak vesilesile İstanbul'a gitmiş ve Reşat Fuat Baraner'in saklı olduğu evine Saadet Baraner'in delaletile giderek sanıkla buluşmuşlar ve konuşmuşlardır. Baştımar orada bir gece de yatmıştır. Bu hâdiseden sonra günün meseleleri bülteni on beş günde bir neşredilmeye başlamıştır.

Sanık Ankaraya dört adet bülteni posta ile gönderirken Sebati den aldığı ev adresine iki, üç sayılı bültenlerden Akhisarda Belediye Doktoru Ahmet Behçet Mergene de göndermiştir. Sanık bu sıralarda Sebati den Karabükte bulunan komünistlerin isimlerini taşıyan bir liste alıyor. Sanık listeye bakarak ben bu komünistleri Karabüke giderek adları ile mi bulacağım? Bunların adresleri yok mu? diye soruyor ve verilen kâğıdı yırtıyor. Sebati de David bana bunları böyle verdi diyor.

Sanık hazırlık tahkikatı sırasında yakalandığı zaman yukarıdaki

olup bitenleri tamamen saklamıştır. Suriyeden bir hafta önce geldiğini soruşturma Yargıcına söylemiş ve bu ifadesini karısı da aynen soruşturma Yargıcına teyit eylemiştir. Kendisine bültenlerin yazılması için teksir ve daktilo makinası verildiği delillerle isbat olunca bunları Kadıköyü tarafında denize attığını söylemiştir. Hattâ dalgıçlarla bunları denize attığı yerler araştırıldığı zaman da hakikati saklamıştır. Soruşturma İnkışaf edip bu makinaların Kirkor Sarafyanın ve akrabalarının evinde saklı olduğu anlaşılınca öğrenilen miktar itiraf eylemiştir. Kısaca: sanık zabita ve soruşturma Yargıcı tarafından meydana çıkarılan kadar itirafta bulunmak taktiğini takip eylemiş ve diğer yaptıklarını tamamen saklamıştır. Bunun için sanığın hazırlık tahkikatı sırasındaki ifadesinin hulâsasını aşağıya yazıyoruz.

(1943 yılının Şubat ayında eski komünistlerden elektrikci Nuri Türkiye Komünist partisinin gizlice teşkilâtlandırılmasını sanığa söylüyor. İstanbulu teşkilâtlandırmak vazifesini kendisine veriyor.

Sanık David'i, Nihat Balyoz'u ceza evinde, Sebatiyi, Hasan İzzet Dinamonun düğününde tanıyor, Davidle Sebatiyi tanıştırıyor ve David'e Nihatla temasa geçmesini söylüyor, elektrikci Nuri partinin görüşleri ve dilekleri bültenini kendisine veriyor. O da Davide vermesi ve arkadaşlara dağıtılması için Sebatiye teslim ediyor. Bundan sonra görüşleri izah etmek ve nasıl hareket edileceğini arkadaşlarına anlatmak için Küçük Çamlıca toplantısını Sebati delâletle tertipliyor. Çamlıca toplantısından sonra Sebati, David, Nihat Balyoz ve Mustafa Birtem Hasköyde diğer bir toplantı yapıyorlar. Sanık bu toplantının kararları hakkında Sebati'den malûmat alıyor. Sebati: Vilâyet idare heyeti ile mıntakalar hakkında kendisine bilgiler veriyor, Elektrikci Nuri kendisine başka vilâyetlerde tanıdığı komünist bulunup bulunmadığını soruyor sanık da Ankarada Hikmeti tanıdığını söylüyor. Bunun üzerine Hikmetle muhabere yapılması için adresi tertipleniyor. Hikmette Emine Aytaç adresini sanığa gönderiyor. Bunları sanık Elektrikci Nuriye veriyor Salih Ezerle, Fehmi Kurucunun adreslerini Sebati veya David'den alıyor bunları da Elektrikci Nuriye veriyor. 1943 yılının sonbahar aylarında eskiden tanıdığı Zeki Bağtınar kendisini ziyarete geliyor. Mutenanın evinde saklı iken Münür Belende bu eve geliyor. Zileli Halil Yalçınkaya sanığa Hikmeti

tanıştırdığı için onun komünist olduğunu öğreniyor bu sebeple Elektrikci Nuriye onun adresini de veriyor.)

Sanık ilk tahkikatta ve duruşmada hazırlık tahkikatı ifadelerini aşağı yukarı teyit ediyor. Yalnız (Çamlıca toplantısına partinin görüşlerini izah için yaptırmadığını ve İstanbulda parti teşkilâtı kurulmayıp arkadaşların oturdukları yerlere göre bültenleri dağıtmak hususunu tayin ettiklerini) söylüyor. Değişmeyen esasların kendisine ait bulunmadığını ileri sürüyor. Ahmet Behçet Mergene Ankaraya olduğu gibi bülten göndermediğini ilk ve son tahkikatta söylemiş ise de Polis Enstitüsünde mütehasıs Emin Güven mahkemeye celbedilip şahit olarak dinlendiği sırada Akhisara gönderilen zarf üzerindeki yazıların Reşat Fuat'a ait Kirona Zefir markalı küçük portatif makinası ile yazıldığını fennen izah edince bu mektubun kendi makinası ile yazıldığını kabul mecburiyetinde kalıyor.

Sanığın yukarıda anlaşıldığı gibi (gizli olarak bazı arkadaşları ile memleket dahilinde teşekkül etmiş iktisadî veya içtimâî nizamları devirmek ve memleket dahilinde cemiyetin siyasî ve hukukî herhangi bir nizamını ortadan kaldırmak amacını güden **Türkiye komünist partisinin kurduğu** ve bu parti mensuplarına Devletin kurulmuş teşkilât ve yapılmış kanun ve nizamlarını hiçe sayar mahiyette halkta bozgunculuk ruhu yaratacak şekilde neşriyat yaptığı ve yaptığı neşriyatı bazı arkadaşlarına toplantılar tertipleyerek izah eylediği ve teşkilâtla neşriyatı askerî şahıslara da teşmil ettiği ve askerî şahısları kurduğu bu partiye soktuğu anlaşılmıştır.) denilmektedir.

Deliller:

Kendisinin kısaca yukarıda yazılan hazırlık tahkikatı ifadesi ve bu ifadeyi teyit eden ilk tahkikat ifadeleri ve yüzleştirme zabıtalari (duruşma zabıtnamesinin 21—25) inci sayfalarında mevcut son tahkikat ifadesi partinin görüşleri ve dilekleri bülteni (duruşma zaptı 227—229) 1, 2 ve 3 numaralı bültenler (duruşma zabtı 231—233) sanığın eşi Saadet Baraner tarafından saklanmış olan suç delillerinin yakalandıklarını gösteren zabıt varakası. Yani Mutena, Habibe ve Elizin evlerinde bulunan portatif yazı makinası, teksir makinası, zarflar kâğıtlar ve komünizme ait birçok kitaplar vesaire. (Duruşma zaptı 241, 242, 245, 246 ve 250) ve bu hususta dinlenen yeminli kamu şahidi Anna Asvazador, Peruz, Vahe, Eliz ve Habi-

benin şahadetleri. (duruşma zaptı 310—312) saklı olarak Mutena'nın Kadıköyündeki evinde sanığın karısı ile birlikte oturduğu hakkında yeminli kamu şahidi Neriman Gökper ve Mutena Gökper'in ifadeleri (duruşma zaptı 313—316) aynı mevzuda şahadette bulunan ve müdafaa şahidi Doktor Fuat'ın ifadesi (duruşma zaptı 330) sanığın Hikmet Elin'den gelecek mektuplara mahsus olarak verdiği adres ve Ankara'dan Hikmet'ten kaç mektup geldiğini söyleyen yeminli kamu şahidi Kasap Yakup Eligür'ün ifadesi (duruşma zaptı 318) Celâl zühtü Benneci'nin şahadetleri, sanığın kıt'asından memuren geldiğini ve bir daha dönmediğini gösteren vesika (duruşma zaptı 333) Akhisar Belediye Doktoru Behçet Mergen'in evinde bulunan 2 ve 3 numaralı bültenler (duruşma zaptı 356) Doktor Behçet Mergen'e gönderilen bültenlerin zarfının Reşat Fuat'a ait portatif makina ile yazıldığını isbat eden ehli vukuf Emin Güven'in raporu. (duruşma zaptı 358) mahkemedeki şifahi tetkikat ve izahatı (duruşma zaptı 368) ve sanıkta çıkan kitaplardan mühim kısmının yasak kitaplardan olduğunu gösteren Basın ve Yayın Umum Md. gü listesi. (Duruşma zaptı 371) Dahiliye Bakanlığı listesi, (Duruşma zaptı 372) bunlardan başka sanıklardan Sebati Selimoğlunun (Duruşma zaptı 86 — 97) David Nae'nin (Duruşma zaptı 102 - 104), Nihat Balyoz'un (Duruşma zaptı 155—158), Mustafa Birtem'in (duruşma zaptı 98—101), Hikmet Elinin (Duruşma zaptı 28 — 31), Zeki Baştırmar'ın (Duruşma zaptı 43 — 47), ifadeleri ve bilhassa bu şahısların hazırlık tahkikatındaki ifadeleri ve suçun işleniş şekli ve duruşma sırasında edinilen vicdanı kanaatlerdir.

Sanık son tahkikat ifadesinde; zemin ve zamanın müsait şekil aldığına kanaat hâsıl ederek faaliyete geçmeğe karar verdiğini, yukarıda izah olunduğu üzere faaliyete geçtiğini, bu karar ve teşebbüsü tanınmış komünistlerden elektrikçi Nuri ile yaptığını, Nuri'nin bütün Türkiye teşkilâtına, kendisinin ise yalnız İstanbul teşkilâtını idare edeceğini, yazı işlerinin kendisine bırakıldığı, partinin görüşleri ve dilekleri bültenini Nurinin yazıp kendisine verdiğini, diğer bültenleri şahsan yazdığını, görüşleri David'in, günün meselelerini Sebatinin dağıttığını, teşkilâtın şekli hakkında arkadaşlarına direktif vermediğini, onların kendisine umumî mahiyette faaliyetlerinden malûmat verdiklerini, partinin yeni kurulmayıp eskiden beri mevcut olduğunu,

Ankaradaki Hikmet Elinin fikirleriyle fikirlerinin aynı olduğunu, adresini Nuriye verip şahsan mektuplaşmadığını söylemektedir. (Duruşma zaptı 21 — 25).

Sanık müdafaaasında: biz milletimizin harbe girmesini istedik, Saracoğlu Hükümeti sağcı olduğundan sahadan çekilsin dedik; halen de istiyoruz. Millî kurtuluş zamanında memleketin komünist partisi vardı. Sonradan Burjuva hâkimiyeti teessüs edince yani harp kazanıldıktan sonra cemiyetler dağıtıldı. Fakat neşriyat serbestti; 925 de neşriyat ta menedildi. 1929 daki iktisadî buhran dolayısıyla komünistlere daha şiddetle harekete başlandı. Bundan sonra 1936 da komünistler T. C. K. nun 141 inci maddesi ile cezalandırılmağa başlandı.

Şimdi biz 141 inci madde ile tecziye edilebilir miyiz? iddianame buna yanaşmıyor. İçtimaî zümreyi devirmek maksadımız var mıdır? Türkiyenin içtimaî vasfı buna müsait değildir. Poleretarya diktatörlüğü Türkiyeye tatbik edilemez. Yani içtimaî zümreyi devirmek mevzu bahis olamaz. Partinin dilekleri ve görüşleri bülteni açıktır. Çünkü bunda: Halkçı, Devletçi, Anti faşist Sovyetlere dost olmağa istiyoruz. Türkiye komünist partisi, Türkiye Halk partisi ile birlikte çalışmağı ilân ediyor.

İçtimaî nizamı ihlâl keyfiyetine gelince: Türkiyede içtimaî nizam Burjuva ferdi nizamıdır. Biz Türkiye de hakikî Demokrasi nizamını istiyoruz. Meclisin, Hükümetin yeniden kurulmasını istemek, içtimaî nizamı bozmak demek değildir. Demokrasiyi kökleştirmek demektir.

Bizim sahadan çekilmesini istediğimiz bazı şahsiyetler vardır. Bunlar içtimaî zümreyi ifade etmez, isme lüzum yok. Bunlar satılmış kimselerdir. Turancılar, Irkçılar. Biz Irkçılıkla mücadele ettik, İrticayı önlemek istedik. Bütün Kemalistleri mücadelemize davet ettik. Bunları biz evvelden hissettik, vatanî borcumuzu ödedik. İşte şimdi onların fenalıkları meydana çıktı. Mahkemeye verildiler eğer bunların teşviki ile Demokrasiye harp açsaydık büyük bir hata etmiş olurduk. İnönü Türküz, fakat Irkçılığın düşmanıyız, fesatçılara yüz vermiyecek, gençliği onların tehlikesinden kurtaracağız diyor ve Sıkıyönetim mahkemesinin Irkçılar hakkındaki iddianemesini uzun uzun izah ediyor. Biz Irkçılar aleyhinde konuşurken bütün mes'ul-

ler bizim kadar vaziyeti görememişlerdi. Numan Menemencioglu Meclisteki beyanatında büyük gaflar yapmıştı.

Fakat Ankaradaki nümayis hareketi büyük adamların, mes'ul şahısların gözlerini açtı, Falih Rifki açık açık Turancılar aleyhine yazılar yazmağa başladı. Resmî kanallar bu hususta söz söylerken ve yazı yazarken suçlu olmuyor da biz hususî şahıslar söylersek kabahat mi oluyor? Bir senedir hapiste kalıyoruz. Biz sanıklar tek fikirli değiliz. Bizim aramızda komünist, demokrat, Halk partisi azası vardır. Biz toplandık, müessisi ben gösteriliyorum. Parti yirmi beş senedir faaliyet halinde Türkiyede mevcuttur. Ben yeniden kurmuş değilim. Huzurunuzda evvelce mahkûm olmuşlar, komünistler yok mudur? beni partiyi kurdu derken iddia makamı Nihat Çavuşoğlunun 1942 de hücreyi Üsküdar'da kurduğunu söylemektedir. Buna imkân varmıdır? Hazırlık tabakatını idare edenlerin gizli teşkilâtın yeniden kurulduğunu göstermek, işlerine gelmiştir. Yoksa vazifelerini yapamadıkları anlaşılır. Ben evvelce iki defa parti mensubu olarak mahkûm olmakla bu defa yeniden parti kurmağım mümkün olmaz. Partimizin faaliyete geçmesi Stalingrat zaferi ile münasebatdar değildir. Ben komünizmin cemiyetimiz hakkında hayırlı olduğuna inanmış bir adamım. Ankaraya, Akhisara ben bülten göndermedim. Eğer ben gönderse idim onların bana müracaat etmeleri Hadi Malkoçlar, Avni Günerlerle teması doğru olur mu? Mülk ve millete biz iddianamede iddia edildiği gibi acıymıyor değil, bilakis çok acıyoruz ve düşüncemiz ancak milletimizin menfaatidir. (Askerden ne için kaçmış) bizim teşebbüsümüz milletimizin menfaatini düşündüğümüz içindir. Hapishanelerde yatmamız dahi milleti sevdiğimizden ileri gelmektedir. Biz orduya siyaset sokmadık. Kıt'anda siyasetle meşgul olmadım. Askerden kaçtıktan sonra siyasetle meşgul oldum. Yazılarımızda ordumuzu daima meth ve sena eyledik. Yedek Subay Okulunda bir iki kişiye bülten verilmesi orduya matuf olamaz. Bunlar asker olduğu için verilmemiştir. Yalnız okumak için verilmiştir. Faaliyetimiz askere matuf değildir. 148/B bize tatbik edilmez. Edilirse cezamızın arttırılması istendiğini gösterir."

İkinci kısım; neşriyat yapılmadan fikir ceryanı olmaz. Siyasî teşekküller neşriyatsız vücudünü ilerletemez. Fikirlerin neşri lâzımdır. Birinci tevkifimizde Kızıl Yıldız, ikinci tevkifimde Orak Çekiç

7/Şubat

gazetesini çıkarmaktan sanık oldum. ve tek madde ile mahkûm edildim. (O zaman parti kurmamıştım. Türkiye komünist partisi cümlesini yazmışken komünistlik, yazmamışken millî menfaatlere aykırı hareket mahiyeti çıkarılıyor. Bir adamı tabanca ile öldüren adamda olduğu gibi tabanca taşımak, silâh çekmek, yaralamak ve öldürmek ayrı ayrı suç mudur?

161 inci maddenin unsurlarının tetkik ve incelerken vurguncular hükümeti demek, Hükümetin iç ve dış siyasetini tenkit etmek, harbe girmeyi istemek, millî mukavemeti kıran bir suçmu dur? Biz yazılarımızda millî menfaatleri kırmak değil arttırmak istedik. Irkçılar millî menfaatleri ihlâl ettiler fakat biz öyle yapmadık. Biz mütefiklerle birleşelim diyorduk. İkinci safhada harbe girmeği istedik. Sulhün birşey kazanmak istiyorsak harbe girelim dedik. Harbe girmeyi istemek suç ise razıyız. Çünkü bizden başka matbuatın bir kısmı Hüseyin Cahit başta harbi istiyordu.

Saraçoğlu Hükümetini tenkit etmek suç mudur? Anayasa okunursa bu suç değildir. Tenkit haklı mı? bunu aramak lâzımdır. Biz hükümeti Almanlara karşı mülâyım davrandığından ve vurguncularını himaye ettiğinden tenkit ettik. Bunlar ise haklı tenkitlerdir.

Bültenlerimizde Saraçoğlu hükümetinin bitarafıktan ayrıldığını yazdık. Çünkü okuduğumuz bazı yazılar memleketimizi Almanlar peyki milletlerden zannettiriyordu. Saraçoğlu hükümet başına geçer geçmez Türkçülükten bahsetmiş Turancıları ve faşistleri şımartmıştı. Almanlara erzak göndererek milleti aç bıraktı.

Böyle yapan Saraçoğlu hükümetini tenkit etmek bir vazifedir.

Hükümetin iktisadî politikası çok sakattır. Vurguncular Türediler ortaya çıktı. Yağma hasanın böreği gibi devlet dairelerinde sustimaller başladı; müthiş pahalılık baş gösterdi. İnhisar maddeleri bile karaborsaya düştü. İstanbulda aşıktan düşenler, ölenler görülüyordu. Hükümet fazla para basdığından paramızın kıymeti çok düşmüştü. Devlet borçları bir milyara yaklaşmıştı. Ordunun ayakta durması tek başına buna amil olamaz. Harp içinde olan milletlerin maliyesi bizim kadar sarsılmadığına göre sebep hükümetin hatalı yol takip etmesidir. Serbest ticareti kabul etmekle vurguncuları zengin etti. Böyle bir Hükümete vurguncular hükümeti dersek hata mı? Ha-

yır, birçok fakirler lanet ederken biz vatan sever olduğumuz için tenkit ettik. Millet karşısında suç işlemiş olmuyoruz.

Haricî siyasette Atatürk'ün Sovyetlerle dostluğu az kalsın ihlâl ediliyordu. Fikir hürriyeti kalmadı inkilâbımız gerilemeye başladı. Türkiye'de Demokrasi yoktur. Bunu görmemek kör olmak demektir. Biz bütün dünyada ayrı yaşayamayız. Bunun için çift dereceli intihap tek parti kurunuvusta sistemidir. Siyasî serbestlikler verilir. Cemiyetler teşekkül ederse hürriyetler doğar, Anayasadaki hükümler filiyata geçer o zaman bugünkü suçlar olmaz.

Biz isteklerimizi kanun yolu ile yapamadık. Hataları gizlemek hatayı ortadan kaldırmaz. Biz isteklerimizi doğru söyledik. Biz doğruyu evvelden gördük, bildirdik. Bunun için kurban gidiyoruz. Demokratik hakkımız verilseydi neşriyatımızı kanun dairesinde yapardık. Biz kendimizi suçsuz sayıyoruz. Bu yüzden hakkımızdaki davanın sukutunu altı aylık cezamız burada içtimamı on dört günlük emniyette kaldığım günlerin mahsubunu, notlarımın, gazete maktularımın veya yasak olmıyan kitaplarımın iadesini istiyorum. Demektedir.

✕ Duruşmadaki ifadesinin ve müdafaasının incelenmesine gelince; müdafaasında faaliyete geçmelerinin Stalingrat zaferi ile ilgisi olmadığını iddia etmekle beraber duruşmada zemin ve zamanın müsait şekil aldığına kanaat getirerek faaliyete geçmeğe karar verdik diyor. Duruşmada kendisinin reis olmayıp Elektrikçi Nurinin Reis olduğunu, bundan Türkiyeyi Nurinin idare ettiğini, Ankaraya ve Akhisara bültenleri Nurinin gönderdiğini iddia ediyorsa da Nurinin adresini göstermiyor ve Ankaraya Hikmet Eline mektup gönderdiği Hikmetin itirafından ve bilhassa Kasap Yakup Elile Macide Çetin adresini tertiplemesinden ve Ankaradan bu adrese mektup geldiğini söyleyen yeminli Kamu şahidi Kasap Yakubun şahadetinden ve mektupları elile sanığa getirip teslim ettiğini söyleyen Celal Zühtü Bennecinin ifadesinden ve Akhisara Doktor Behçet Mergene bülten gönderdiği, Doktorun evinde elde edilen bültenin zarfı üzerindeki yazının sanığın kullandığı Krona Zefir marka küçük portatif yazı makinasile yazılmış olduğunun Ehli vukuf raporu ile tesbit edilmesinden ve müdafaada Elektrikçi Nuri hikâyesinden bahsetmenin bu kadar kat'i delil karşısında faydasız kalacağını nihayet görmüş ol-

masından dolayı ifade ve müdafaalarının doğru olmadığı açıkça görülmektedir.

Arkadaşlarına direktif vermediğini, Çamlıca toplantısında partinin görüşlerini izah etmediğini ileri sürüyorsa da bu toplantıya iştirak eden arkadaşlarının ve bilhassa Mustafa Birtemin duruşmada (Reşat bize dış ve iç siyasetimiz üzerinde izahatta bulundu. Bu izahat hep partinin görüşlerindeki bahislerdi) demesi bu cihettede sanığın doğru söylemediğini ifade eder.

Sanık; müdafaasında neşriyatın kastedtiği mânayı izah ederken içtimaî zümreyi devirmek maksatları olmadığını, zaten Türkiyenin içtimaî vasfının buna müsait bulunmadığını ileri sürmekte ve halkçı, Devletçi, Anti faşist, Sovyetlere dost olmağı istediklerini ve Türkiye komünist partisinin halk partisi ile birlikte çalışmağı ilân eylediğini söyleyerek kelime oyunu yapıyor. Faaliyete geçirdikleri partinin görüşleri ve dilekleri bülteninde kurmak istedikleri içtimaî ve iktisadî nizamla bugün mevcut olan Atatürk rejimi arasındaki farkları görmek işine gelmiyor. Zaten sanık müdafaasının biraz aşağısında (Türkiye'de içtimaî nizam burjuva nizamı ve ferdî nizamdır) derken Yukarıdaki sözlerini gözünden kaçırdığını gösteriyor ve altı okun medlûlünü bilmemezlikten geliyor.

Sanık; biz beliren tehlikeyi evvelden gördük. İrkıcılarla mücadeleye başladık. Bizi mahkemeye verdiler. Fakat bu hususta Ankara faciası belirdikten sonra İnönü gençliğe hitap etti, İrkıcıları tel'in eyledi. Sonra gazeteler açıkça aleyhlerinde yazdılar. Matbuat neden mahkemeye verilmedi diyerek mugalata yapıyor. Kendi kastları ile gazetelerin iyi niyetleri arasındaki farkı görmek istemiyor ve kendisinin komünizmin cemiyetimiz hakkında hayırlı olduğuna inandığını belirtiyor.

Sanık; esas hakkındaki mütaleada savcı mülk ve millete acımadığımızı iddia ediyorsa da düşüncemiz milletimizin menfaatidir. Hapishanede ancak bu maksat uğruna yatıyoruz diyor. Fakat askerlikten kaçtığını, vatanî borcunu yapmaktan istinkâf eylediğini hiç görmüyor.

Askerî şahıslardan birkaç kişiye bülten vermenin ordu ile alakası olmadığını söylüyor ve yazılarında daima ordumuzu methetik diyorsa da 148/B nin unsurlarını görmemezlikten geliyor.

Sanık; suçunun tek olduğunu, bir suçtan müteaddit madde ile cezalandırmanın doğru olamayacağını iddia etmekte, parti kurmakla neşriyat yapmanın ayrı kasıtı cürmilere tâbi olduğunu kabul etmek işine gelmemektedir.

Sanık; 161 inci maddeyi tahlil ederken Saraçoğlu hükümetine vurguncular hükümeti demenin, Hükümetin iç ve dış siyasetini tenkit etmenin, harbe girmeyi istemenin suç olmadığını, faaliyetinin millî mukavemeti kırmak olmayıp bilâkis millî mukavemeti takviye etmek olduğunu iddia etmekte ve millî mukavemeti kıranların ancak İrkıcılar olduğunu ileri sürmekte ise de İstiklâl mücadelemizde bin bir fedakârlıktan sonra kavuşabildiğimiz Kemalist rejimini bilhassa dünyanın bu karışık ve nazik durumunda alt üst etmeğe çalışmak her zaman için suçtur. Netekim kendi tabirlerince sağcı dedikleri İrkıcılar ve Turancılarla solcu dedikleri kendileri mahkemeye verilmişlerdir. Çünkü ceza kanunumuzun 141 ve 142 inci maddelerinde mevcut iktisadî ve içtimaî nizamlar aleyhine yapılan faaliyetin her zaman için suç olduğunu göstermektedir.

Sanık; harbe girmeği istedik. Bunda kazancımız fazla olacaktı. Eğer bu suç ise matbuatın bazısı da harbe girmeği istiyordu. Bunun yazıları da suçtur diyor. Fakat kendi neşriyatındaki fikir ve kasıtların daha çok kötü tarafları olduğunu unutuyor. Fazla olarak şunu da tebarüz ettirelimki istekler samimiyet ve kasta göre mâna ve kıymet ifade ederler. Matbuatın iyi kasıtı ile kendisinin kötü kasıtının bir olduğu nasıl telif edilecek bunu anlıyamıyoruz.

Saraçoğlu Hükümetinin bitaraf olmadığından, halkı korumadığından, içte, dışta faaliyetin iyi olmadığından bahsettik bu suç değildir. Hataları gizlemek fenalığı ortadan kaldırmaz. Bizim söylediklerimiz hep doğrudur. Buna rağmen suçlulandırıyoruz. Eğer kanun bizi tanımış, neşriyat yapmağa hak vermiş olsaydı, neşriyatımızı kanun dairesinde yapardık diyor. Ve kendisini suçsuz saydığını ilâve ediyor. Mademki kanun gizli cemiyet kuranları, bu cemiyetlere girenleri, neşriyat yapanları cezalandırılıyor. O halde suçludur. Sonra on sekiz milyon Türkün seve seve kabul ettiği, ruhuna sindirdiği ve uğruna kandökmeği hiçe saydığı Kemalist rejimi sanık gibi şahsî menfaati namına düşünen birkaç kişinin keyif ve arzusu üzerine sö-

külüp atlamaz. Hem Demokrasi istediklerini ilân ediyorlar ve hem de Demokrasi hükümlerinin tatbikinden memnun kalmıyorlar.

Hulâsa: sanığın her bakımdan müdafaası çürük ve kastının kötü olduğu görülmektedir. Mahkemece buna tamamen kanaat getirilmiştir.

Sanığın sabit görülen suçlarına ilişen kanun maddelerine gelince;

Gizlice Türkiye komünist partisini kurması, sevk ve idare etmesi suçundan; dünyanın bugünkü karışık ve buhranlı devrinde ve memleketin ve Devletin nazik bir durumda olduğu bir sırada Türkiye Cumhuriyet Hükümetini yıkmak, memlekette kurulmuş iktisadî ve içtimaî nizamları devirmek için faaliyete geçmesi ve bu nevi suçtan evvelce iki defa mahkûmiyeti bulunması mahkemece takdiri arttırıcı sebep olarak kabul edilerek istek veçhile T. C. K. nun 141 inci maddesinin birinci fıkrasına istinaden ve takdiren (5) beş sene süre ile ağır hapis cezası ile cezalandırılmasına.

Kendisi asker olduktan başka Fehmi Kurucu, Ziya Nur Erün gibi As. şahısları kurduğu partiye alması yüzünden As. C. K. nun 148 inci maddesinin B. fıkrasına müsteniden tayin olunan cezanın yarısı artırılarak (yedi) sene altı ay müddetle ağır hapis cezasıyla cezalandırılmasına.

Sanığın yazarak yaptığı bültenlerdeki fikirler yeniden teşkilâtlandırdığı Türkiye komünist partisini genişletmek, iş başına geçirmek için propaganda mahiyetinde olduğundan iddia makamının son tahkikatın açılması kararı ile iddianamede ileri sürdüğü hususî maksada müstenit olarak halkın maneviyatını kırarak, memleketin mukavemetini azaltacak mahiyette ve millî menfaatlere zarar verecek şekilde faaliyet olmak üzere bir suç vasfı mahkemece görülememiştir. Zira her siyasî teşekkül kendi varlığını muhafaza etmek ve hatâ genişletmek için propaganda yaparken rakip gördüğü teşekkülün icraatını tenkit edecek ve kendi programını medh ve sena eyliyecektir. Mahkeme heyeti bültenlerin neşrini işte bu maksatlara dayanan propaganda şekilleri olarak kabul etmiş ve millî menfaatlere aykırı faaliyet olarak görmemiştir. Bu itibarla sanığın bültenleri neşrinden ötürü hareketine uyan kanun maddesi iddianamede ve esas hakkındaki mütaleada istendiği gibi T. C. K. nun 161 inci maddesi olma-

yıp 142 inci maddesidir. Zira 142 inci maddenin birinci fıkrasında: (memleket dahilinde içtimaî bir zümrenin diğerleri üzerinde tahakkümünü tesis etmek veya memleket dahilinde teşekkül etmiş iktisadî veya içtimaî nizamları devirmek), üçüncü fıkrasında da. (Devletin teşkilâtı esasiye kanunile muayyen olan anavasıflarını veya milli hissiyatı sarsmak veya zayıflatmak için bunlar aleyhinde ve yabancı rejimler lehinde propaganda yapanlar) demekte olduğuna ve sanığın suç kastı da kurduğu partinin muvaffak olmasını temin için neşriyat yapmak bulunduğu göre 142 inci maddedeki kanunî unsurlara uyar harekettir. Eğer sanık partiyi kurmamış ve yalnız bülten neşretmiş veya iki numaralı bültendeki Saraçoğlu, vurguncular hükümeti vesaire gibi sözleri münferit bir vaziyette yani teşkilâtlandırıldığı partinin mensuplarını ve muvaffakiyetlerini arttırmak maksadıyla olmaksızın söylemiş veya yazmış olsaydı o zaman kasıt değişecek ve millî menfaatlere aykırı faaliyet şeklini alacaktı. Fakat hâdisemizde vaziyet böyle olmuş değildir.

Bu izahat ile neşriyattan mütevellit suç 142 inci maddeye uyar görülmüş ve yukarıda tavsif edilen ve 141/1 inci maddeye uyduğu gösterilen fiilde kabul edilen takdiri şiddet sebebi burada da aynen kabul edilerek mezkûr maddeye istinaden ve takdiren (2) sene müddetle hapis cezasile cezalandırılmasına ve yine Askerî C. K. nun 148 inci maddesinin B. fıkrası mucibince yarısı arttırılarak cem'an (3) üç sene müddetle hapsine.

Sanığın mahkûmiyeti birden fazla olduğundan ve aynı cinsten bulunmadığından T. C. K. nun 70 inci maddesine uyularak (3) sene hapsin yarısı olan bir sene altı ayın yukarıda verilen ağır hapsin üzerine ilâve edilerek neticeten (9) dokuz sene süre ile ağır hapis cezasile cezalandırılmasına ve T. C. K. nun 31 inci maddesi mucibince kamu hizmetlerinden temelli mahrum edilmesine ve 33 üncü maddesi gereğince de mahkûmiyeti beş seneden fazla olduğundan ceza müddeti kadar hacır altında bulundurulmasına.

2 — **Mustafa Birtem:** Kendisi sabıkalıdır. 1933 senesinde Bursa Ağır Ceza mahkemesinde komünistlik propagandası yaptığından ötürü dört sene ağır hapse mahkûm olmuştur. 14 ay kadar yattıktan sonra 1934 senesinde hapisten çıkmıştır. Sonra İstanbul'a gelmiş ve 1939-1940 senelerinde Nihat Balyoz'la tanışmıştır. Nihat Balyoz

kendisini eski komünistlerden David'le tanıştırmıştır. Üçü toplantılar tertibederek komünizm ve teşkilât kurma mevzuu üzerinde konuşmalar yapmışlardır. Bir gün kendisine David partinin görüşleri ve dilekleri adlı bülteni vermiş o da bunu okumuştur. David Çamlıca'da buluşacaklarını söylemiş ve böylece sanık Çamlıca toplantısına iştirak etmiştir. Aynı şekilde teklifle Hasköy toplantısına da iştirak etmiştir. Vilâyet idare heyeti âzâlığı ve Beyoğlu mıntaka idare heyeti reisliği yapmıştır.

Sanık hazırlık tahkikatında: Nihat Balyoz'un mektep arkadaşı olduğunu ve Reşat Fuat'ı hapisneden tanıdığını, Hasköy toplantısına iştirak ettiğini, Sebati Selimoğlu'nu bu toplantıda tanıdığını, bu toplantıda mıntaka taksimatı yapıldığını, Sebati Selimoğlu'nun kendisine Yunus Bağatır'ı tanıştırdığını, partinin görüşleri bültenini kendisine Selimoğlu'nun verdiğini, küçük Çamlıca toplantısına iştirak ettiğini Nihat Balyoz'un kendisine tanıştırap teslim ettiği komisyoncu Suat Ekmeni Ortaköy iskelesinde Yunus Bağatır'la tanıştığı, teşkilâta mıntaka reisi, Mıntaka âzâlarına bağlı olan hücredeki şahısları tanımadığını, Beyoğlu mıntaka idare heyetinin Cemali, Yunus Bağatır, ve kendisinden olduğunu ve kendisinin vilâyet idare heyeti âzâsından olduğunu, partinin görüşleri ve dilekleri bülteninden Sebati Selimoğlu'nun kendisine üç adet verdiğini ve birisini alıkoyup diğer ikisini Cemali ve Yunus'a verdiğini, günün meseleleri bülteninden sekizer tane Sebati'den alarak dörder tane Yunus ve Cemali'ye verdiğini söylemektedir.

Sanık ilk tahkikatta da hücre teşkilâtını, mıntaka ve vilâyet idare heyetlerini ve hücreleri Cemali ile Yunus'a bağlamadığını söylüyor ise de sanığın yukarıda yazıldığı gibi Türkiye komünist partisinin kurucularından olduğu, vilâyet ve mıntaka idare heyetlerine girdiği, bültenler dağıttığı görülmektedir.

Delilleri; sanığın kendisinin, (duruşma zabtı sahife 98) Reşat Fuat'ın (duruşma zabtı 21-25) Sebati Selimoğlu'nun (duruşma zabtı sahife 86-97) Halit Irgat'ın (duruşma zabtı sahife 164-166), Nihat Balyoz'un (duruşma zabtı sahife 155-158), David Naenin (duruşma zabtı sahife 102-104), Cemali Güngörmez'in (duruşma zabtı sahife 173-174), Yunus Bağatır'ın (duruşma zabtı sahife 150-154), duruşmadaki ifadeleri. Bu kişilerin hazırlık, ilk tahkikattaki

ve yüzleştirmedeki beyanları sanığın evinde çıkan komünizme ait serbest ve yasak mecmualar (duruşma zabtı sahife 371-372) duruşmadan edinilen kanaat.

Sanık duruşmada; Balyoz ile ben her ikimiz de komünist olduğumuzdan konuşmamız komünizmden olurdu. Balyoz bana Davild'i tanıttı. O da bizdendi. Çamlıca ve Hasköy toplantılarına iştirak ettim. Çamlıcada Reşat bize dış ve iç siyaset üzerinde izahatta bulundu. Bu izahat hep partinin görüşlerindeki bahislerdi. Hasköy'de bültenlerin dağıtma işi konuşuldu. Bana Beyoğlu Mıntakası, Sebatiye de İstanbul ve Kadıköy mıntakaları verildi. Cemali Güngörmez menfi düşünceli olduğundan ona ve Sebatinin tanıttığı Yunus Bağatır'a bülten verdim. Nihat ve David ile daimi temasta idim. Bunlarla sempatizan toplamağa karar vermiştik. Cemali ve Yunus'la bazan buluşur malûm mevzular üzerinde konuşurduk. Ben kendimi partiden çıkmış telâkki etmiyordum. Nihatla buluşunca tekrar faaliyete başladım. Aramızda hücre yoktu. Fakat Nihat, David ve ben birbirimize bağlı idik, demektir (duruşma zabtı sahife 98).

Sanık müdafaasında: komünist olduğunu, Çamlıca ve Hasköy toplantılarında bulunduğunu, bülten alıp verdiğini söylemektedir. Suçsuz olduğunu tebarüz ettirmek için de bültenlerde yazılı olan hususları izah etmekte ezcümle «faşistler dünyayı tahakkümü altına aldılar. Sovyetlere karşı durdular. Sovyetlerle dostluk tesis etmeyenler hâtâ ettiler. Malûm borsalardan başka yerde karaborsa türedi. Saracoğlu piyasaya hâkim olamadı. Halk açlıktan, sefaletten eziliyordu» diye Saracoğlu hükümetinin icraatını tenkit eylemektedir. Bu müdafa mahkemece 142 nci maddenin unsurlarına tamamen uygun görülmektedir.

«İrkçılık, Turancılık namı altında bazı kimseler faaliyete geçmişlerdi. Bazı vatansever şahıslar bu hareketleri önlemek istiyorlardı. İşte bu sırada ben, Nihat Balyoz ve David konuşmalar, görüşmeler tertibediyorduk» diyerek partinin teşkilâtı ile meşgul olduğunu itiraf ediyor. Bunun da mahkemece 141 inci maddenin unsurlarına uygun faaliyetlerden olduğu görülmektedir.

David'in bu sırada partinin görüşleri ve dilekleri bültenini getirdiğini, okuyup fikrine uygun bulduğunu, Çamlıcada Reşatla tanıştığını, bültenleri dağıtmak için Hasköyde toplananlar arasında bulun-

duğunu, İstanbul üçe ayırmanın parti kurmak olmadığını ve partinin yirmi beş senedir mevcut olduğunu müdafaaten dermayan etmektedir. Bilindiği üzere gizli parti faaliyetleri tevkifat ile durur. Eğer böyle olmaz faaliyet devam ederse tevkifat da devam edeceğinden parti mensubu son neferine kadar ele geçer. Böyle olmamak için faaliyet kesilir. Parti şüphe yokki dağılmamış fakat susmuştur. Aradan zaman geçer, partinin yeniden faaliyet göstermesi sırasının geldiğine kanaat getiren idealist kişiler ön ayak olarak faaliyete başlarlar. Bunu görenlerde aynı faaliyete katılarak mevcudu arttırırlar. Netekim kendileri gibi eski ve tanınmış ve akli erer komünistlerden Hasan İzzet Dinamo ile Hasan Basri Alp zamanın geldiğini görerek legal sahaya atılmağı kararlaştırmışlar, hattâ niyetlerini tahakkuk ettirmek için de yazı makinası ve şapoğraf makinası gibi vasıtaları tedarik etmiş iselerde bu sırada neşredilen partinin görüşleri ve dilekleri bültenini okuyunca ve kendilerinden evvel faaliyete Reşad'ın geçtiğini görünce ikilik çıkarmamak, birlikte çalışmak için makinaları Reşada vermişlerdir. Bu hareketler gösteriyorki parti yeniden faaliyete geçmiştir.

Sanık son olarak da mensup olduğu partinin neşriyatı tetkik edilince her şeyi evvelden gördüğünün sonradan anlaşıldığını hakkında istenilen maddelerin tatbikinin doğru olmadığını, mevkufiyetine nihayet verilmesini istiyorsa da suçu olmadığından beraatine karar verilmesini istemek cesaretini gösteremiyor.

Sanığın hareketine ilişkin kanun maddeleri:

Reşat Fuat tarafından yeniden faaliyete geçirilen partinin vilâyet ve kaza idare heyeti âzâlığını kabul ve ifa etmesi, kendi tabirince bülten dağıtma teşkilâtı yapması, müdafaasında açıkca itiraf ettiği üzere David, Nihat Balyoz'la birlikte teşkilâtın kurulması ve faaliyeti şeklinden bahseylemesi, yukarıda izah edildiği üzere teşkilât kurmak suçunu göstermekte ve mahkemece sabit görülen bu suçla ilişkin maddenin T. C. K. nun 141 inci maddesinin birinci fıkrası olduğundan Reşat Fuat için yazılan takdiri atırıcı sebepler bunda da aynen kabul edilerek ve aynı suçtan evvelce mahkûmiyeti oluşu gözönüne alınarak takdiren (üç sene) müddetle ağır hapis cezası ile cezalandırılmasına. Sanığın yazılan bültenleri arkadaşlarına dağıtması, propaganda mahiyetinde olduğundan Reşat Fuat bölümünde gös-

terildiği üzere bu fiil T. C. K. nun 161 inci maddesinin kanuni unsurlarından ziyade 142 inci maddenin kanunî unsurlarına uyar olduğundan iddia makamının isteğinin reddiyle mezkûr 142 inci madde gereğince yukarda gösterilen takdiri arttırıcı sebebler burada da aynen kabul edilerek takdiren (bir sene) müddetle hapsine.

Sanığın suçları birden ziyade olduğundan ve bir cinsten bulunmadığından 70 inci madde mucibince hafif ceza olan (bir sene) hapis cezasının yarısı olan (altı ayın) ağır hapis cezası üzerine eklenerek cem'an (Üç sene altı ay) müddetle ağır hapis cezası ile cezalandırılmasına.

31 inci maddeye göre hüküm giydiği kadar Kamu hizmetlerinden alıkonulmasına. Harç tarifesi kanununun 50 inci maddesinin onuncu fıkrası mucibince (3800) kuruş harç alınmasına.

3 — **Yunus Bagatır:** Aslen Kavalalıdır. Tütün işçisidir. Sonradan Mustafa Birtemden tesviyecilik öğrenmiştir. Sanığı Selimoğlu ile Münür Belen tanıştırmıştır. Cemali Güngörmez, Yunus Bagatır'dan katımlı olarak Mustafa Birteme bağlı olmak üzere Beyoğlu mıntaka idare heyeti teşkil edilmiştir. Yunus Bagatır'a ayrıca takviyecilik işinin verildiği tahkikat sırasında tahkikatın gidişinden açığa çıkmıştır. Beyoğlu mıntaka idare heyeti üyeliğine girdiği Mustafa Birtemin ifadesinden anlaşılmaktadır.

Sanık; hazırlık tahkikatında Hesnanın Bebekteki evinde Münür Belenle tanıştığını, Münür Belenin kendisine memleketimizdeki iktisadî zorlukları ileri sürerek ve bunların idaresizlikten ileri geldiğini uzun uzadıya anlatarak ve bu işlerde mes'ul bir şahıs olarak bir arkadaşı olduğunu ve kendisi ile onu tanıştırmak istediğini söylemiş olduğunu ve Sebati ile en ziyade iktisadî fikirler üzerinde kendisi ile konuşmak üzere tanıştırdığını ve tanışmanın Sebatinin evinde olduğunu ve Sebatiye Bebekteki ev adresini vermediği halde onun evine geldiğini ve Selimoğlu sanığı Mustafa adında birisi ile tanışacağını söylediği ve Unkapanında Mustafa Birtemle kendisini Sebatinin tanıştırdığını ve Selimoğlunun seni Mustafaya bağlıyorum şimdiden sonra benimle temas etmiyeceksin, Mustafanın daha başka arkadaşları vardır. Mustafa sana direktif verecek ve buluşma yer ve günlerini tayin edecek sen bu buluşmalara gideceksin, orada tanıştığın arkadaşlarla buluşmalar ve konuşmalar yapacaksın, dediğini söylüyor.

Bundan sonra Mustafa Birtem kendisini Cemali Güngörmezle tanıştırtıyor ve sanığa (Cemali bazı arkadaşları tanıttıracaktı. Sen onlarla konuşursun, bu günlerde halk birlikleri intihabı vardır. Orada rey kazanmaları için talimat verirsin) diyor.

Bundan sonra sanık Cemali ile randövü günleri tesbit ederek buluşuyorlar. Cemali Selânikli Remzi Özşenelle kendisini tanıştırtıyor. Remzi sanığa (benim iki arkadaşım vardır. Seni onlarla tanıştırtacağım. Ondan sonra konuşmalar yapacağız) diyor. Ve başka bir gün Arif Nanakla, Rıza Akar'ı kendisi ile tanıştırtıyor. Bundan sonra Cemali Güngörmez, Mustafa Birtem ve kendisi Yıldız parkında bir toplantı yapıyorlar. Mustafa Birtem bu toplantıda günün meseleleri diye yazılı beşincikol ve Saraçoğlu hükümeti başlıklı bülteni kendisine ve Cemaliye veriyor. Selânikli Remzi, Rıza Akar ve Arif Nanak'a bu bültenlerin verilmesini Mustafa Birtem kendilerine söylüyor. Kendisi bu bültenleri yukarıda adları geçen kişilere vermiyor. Yalnız bu bülteni yukarda adı yazılı kişilere okuyor. Sanık (bu adamlar cahildir. Bültenler verilse birşey anlamıyacaktıdır.) diyor.

Bundan sonra sanık Mustafa Birtemle Ortaköy iskelesinde buluşuyor. Mustafa Birtem komisyoncu Suad'ı kendisi ile tanıştırtıyor. O da Mehmet Caba adında bir arkadaşı olduğunu söyleyerek Mehmet Caba ile Altınbakkal civarında sanığı tanıştırtıyor. Üçü birlikte hücre kurmağı görüşüyorlar. Buna göre tesviyeci Mustafa Birtem'e bağlı olmak üzere Cemali Güngörmez ve kendisinden katımlı bir hücre ve Cemali Güngörmeze bağlı olmak üzere de Arif Nanak, Selânikli Remziden katımlı ayrı bir hücre kurmuş oluyordu. Rıza Akar da yalnız olarak Selânikli Remziye bağlı kalıyor.

Mustafa Birtem bundan sonra Saraçoğlu Hükümeti ve Sovyet dostluğu bültenini de kendisine veriyor. Fakat sanık bunu okuyarak imha ediyor. Suat Ekmen, Troçki Mehmet ve kendisinin Beşiktaşta Taşlıkta buluşmaları kararlaştırılıyorsa da kendisi bu buluşmaya gitmiyor denilmektedir.

Delilleri; kendisinin ifadesi (duruşma zabtı sahife 150—154) Sebati Selimoğlu (duruşma zabtı sahife 86—93) Münür Belen (duruşma zabtı sahife 108—111) Mustafa Birtem (duruşma zabtı sahife 98—100) Cemali Güngörmez (duruşma zabtı sahife 173—174) Remzi Özşenel (duruşma zabtı sahife 170—172) Arif Nanak (du-

ruşma zabtı sahife 116) Rıza Akar (duruşma zabtı sahife 217—218) Mehmet Coba (duruşma zabtı sahife 212—213), Suat Ekmen (duruşma zabtı sahife 214—215), Sanıkların son tahkikat ifadeleri ve bilhassa hazırlık tahkikatındaki ikrarları ve ilk tahkikattaki tevilli ifadeleri. Ceza evinde Tefvik Dilmen'in talimatını muhtevi talimat. (Duruşma zabtı sahife 270—271), duruşmadan edinilen vicdani kanaat.

Sanık duruşmada Mustafa Birtem Ustamdır. Münürü Avrupadan gelince tanıdım. Anlamadığım şeyleri kendisine sordum. Sebatiyi, Suad'ı, Mehmet Cobayı tanıdım. Mustafadan iki defa bülten aldım. Kimseye vermedim. Görüşler bültenini Birtem bana izah etti. Hazırlık tahkikatı ifadelerim doğru değildir. İlk tahkikatta teşkilâtta bahsetmiştim. Amma manevî tazyik altında olduğumdan söylemiştim. Şimdi kabul etmiyorum demektedir (duruşma zabtı sahife 150—154).

Sanık müdafaasında; kimseye bülten okumadığını, takviyecilik yapmadığını, mıntaka azası ve komünist olmadığını, Münür Belenin kendisini teşkilâta sokmadığını siyasî kanaatleri itibarile halk partisinin inkılâpçılık umdesine bağlı olduğunu, işçi cemiyetleri kurulmasını istediğini söylemektedir.

Sanık hazırlık ve ilk tahkikatlarda suçunu itiraf ettiği halde cezaevinde sanıklardan Yedek Üsteğmen Tefvik Dilmen'in (duruşma zabtı sahife 270—271), mevcut talimatına uyarak duruşmada inkâr etmesi mahkemece varit görülmemekle beraber sanığın ikrarı veçhile bülten aldığı ve okuduğu ve takviyecilik yaptığı Beşiktaş ve Yıldız parklarında sanık arkadaşlarına cemiyet teşkili hakkında izahatta bulunduğu yukarda isimleri yazılı sanıkların ifadeleri ile sabit olmaktadır. Sanık müdafaasında siyasî kanaatinin inkılâpçı olduğu, memlekette işçi cemiyetleri kurulmasını istediği gözönüne alınınca sanığın komünistliği benimsediği görülmektedir.

Sanığın suçuna ilişen kanun maddesine gelince:

Sanığın Mustafa Birtem hücreğine girdiği anlaşılakta ise de iddianamede gösterilen Suat Ekmen ve Mehmet Coba nam kişilerle hücre kurduğu anlaşılammamaktadır Netekim esas hakkındaki mütaleadada iddia makamı Suat ile Mehmet'in hücreye girdiği sabit görülmeyen mediginden beraatlerini istemiştir. Bu vaziyette sanığın 141 inci

maddenin birinci fıkrasındaki kanunî unsurları havi bir suç işlediği vicdani inancına varılamamıştır. Bu yönden iddia makamının isteğinin reddiyle sanığın Mustafa Birtem'in hücreğine girdiği anlaşıldığından 141 inci maddenin üçüncü fıkrası mucibince (altı ay) müddetle hapis cezası ile cezalandırılmasına.

Sanığın bülten dağıtarak propaganda yaptığı hakkında deliller elde edilememiş ise de Yıldız ve Beşiktaş parklarında takviyecilik yaptığı ve bülten okuduğu tesbit edilmiş olmakla Reşat Fuat bölümünde izah olunduğu üzere T. C. K. nun 142 inci maddesine müsteniden (altı ay) müddetle hapsine, ve 69 uncu madde mucibince birinci altı ayın üzerine ikinci altı ayın üçte ikisi olan (dört) ayın ilâvesile cem'an (10) ay müddetle hapsine.

Adliye harç tarifesi kanununun 50 inci maddesinin yedinci fıkrası mucibince (1700) kuruş harç alınmasına, ve sanığın 24/Mart/944 den beri tutak oluşundan ötürü hemen salıverilmesine.

4 — **Cemali Güngörmez:** Aslen Yunanistanın Golos kasabasıdır. Orada tütün işçiliği yapmıştır. Hiç tahsili yoktur. Yunanistanda komünist ve amele cemiyetlerine girmiştir. Türkiyeye mubadil olarak gelmiş ve İstanbula yerleşmiştir. İstanbulda da tütün ameleliği yapmağa başlamıştır. Türkiyede komünistlerden Abbas adında birisi ile tanışmıştır. Tevkif edilmeden bir ay kadar önce sanıklardan Mustafa Birtemle tanışmış ve onunla komünist konuları üzerinde konuşmuştur. Sanık Mustafa Birtem, Yunus Bağatır ve kendisinden katımlı olan Beyoğlu mıntaka idare heyetine girmiştir. Remzi Özşenel, Arif Nanak, Rıza Akar'dan katımlı hücreyi kurmuş ve bu hücrenin kâtipliğine de Remzi Özşeneli seçmiştir. Mustafa Birtemden aldığı direktifleri Remzi Özşenel vasıtasile hücre arkadaşlarına bildirmiştir. Mustafa Birtemden aldığı bültenleri Remzi Özşenel ve Arif Nanak'ın okumaları için ikişer tane vermiştir. Kurduğu hücre arkadaşlarının Yıldızda, İhlamurda toplanarak komünistlik konuları üzerinde konuşmalarını tertiplemiştir. Yalnız kendisi hasta olduğundan bu toplantılara takviyeci olarak Yunus Bağatır'ı yollamıştır. Hücre arkadaşlarından aidat toplamıştır. Denilmektedir.

Delilleri; sanığın (duruşma zabtı sahife 173—174) ve Arif Nanak'ın (duruşma zabtı sahife 216), Remzi Özşenel'in (duruşma zabtı sahife 170—172), Rıza Akar'ın (duruşma zabtı sahife 217—

218) ve Mustafa Birtem'in (duruşma zabtı sahife 98—100), duruşmadaki ifadeleri, bu kişilerin hazırlıktaki ikrarları ve ilk tahkikattaki evilli ifadeleri ve yeminli şahit Mustafa Davutoğlunun (Duruşma zabtı sahife 317) ve Osman Merve'in (duruşma zabtı sahife 318) son tahkikattaki ve diğer tahkikat safhalarındaki ifadeleri.

Sanığın evinde yapılan aramada çıkan memnu kitaplardan «makinaların sesi» ile meşhur eski komünistlerden Zileli Halilin bulunduğu grup resimlerinde kendi resminin de olması yani Zileli Halil gibi tanınmış bir komünistle birlikte resim çektirecek kadar dost olması (duruşma zabtı sahife 255), ve duruşmadan edinilen vicdani kanaat.

Sanık duruşmada; Yunanistanda hakikî demokrasi olduğundan amele cemiyetleri, sendikaları, vardır. Orada amele müreffeh yaşar. Herkesin bir evi vardır. Türkiyede ise amele daima hakaret görür, aç kalır; sebebi cemiyetleri olmamasıdır. Bin işçi bir olduk müracaat ettik. Amele cemiyeti teşkil etmeğe müsaade etmediler. Zira demokrasi nimetleri zenginlere, biz fakirlere de sopa ve sefalet mukadder. Mustafa Birtemle daima hayatımızdan, sefaletimizden bahsederdik. Bana iki defa bülten getirdi okudum. Kimseye vermedim. Mustafa, Yunus ile birkaç defa buluşup konuştuk. Arif, Remzi, Rıza ile de dertleşmişimdir. Benim gayem işçiyi himaye eden teşkilâtın kurulmasıdır.

Sanık müdafaasında; yukarıda gösterilen duruşmadaki ifadelerini tafsil ettikten sonra biz mi millî menfaatlere aykırı hareket ettik, Yoksa halkı sefaletle sürükleyen, sefaletten ve aklıktan sokaklarda can verdiren Saracoğlu mu millî menfaatlere aykırı hareket etmiştir? diyor ve bu suretle komünist partisinin başkanı ve diğer faal kişilerle aynı fikirde olduğunu gösteriyor.

Sanık Türkiyede demokrasi olmadığını iddia ederken Kemalist rejimini beğenmediğini ve Anayasanın demokrasi prensiplerini inkâr cesaret edecek kadar ileri gidiyor ve müdafaasında dahi son defa olsun partisi namına propaganda yapmaktan kendisini alıkoyamayacak derece partiye bağlılığını gösteriyor.

«Balkanlar Sovyetlerle işbirliği yaparak faşistleri kovuyorlar bunlar şuurlu ve zeki adamlardır. Her yerde komünist partileri insanlığa faydalı işler yapmışlardır.» demek suretile partisinin prensiplerine büyük bir aşkla bağlı olduğunu göstermektedir.

Hakkında tatbiki istenen 141 ve 161 inci maddeleri tahlil ederken bu maddelerin faşist kanunundan alındığını iddia etmek suretile T. C. K. nun İtalyan ceza kanunundan hangi sene iktibas edildiğini, İtalyada ne zaman faşizmin ortaya çıktığını ve bilhassa İtalyada faşizmin faaliyete başladıktan sonra bizim kanunumuza mehz olan kanunun değiştirilmiş olduğunu bilmediğini gösteriyor.

Son olarakta «komünist partisi gördüğü fenalıkları tenkit etmek hakkına haizdir. Biz suçlu değiliz, Saracoğlu kabinesi suçludur.» demek suretile de kendisinin komünist partisi mensubu olduğunu ve onun neşriyatını müdafaayı kendi müdafaası kadar mukaddes tanıdığını ifade etmektedir.

Hülâsa sanık müdafaasında kendisini müdafa ederken suçunu ikrar ettiği kanaatine varılmış ve hakkında tatbiki istenen maddelerle tamamen suçlu olduğu mahkemece kabul edilmiştir.

Sanığın suçlarına ilişkin kanun maddeleri;

Reşat Fuat tarafından yeniden faaliyete geçirilen partinin Beyoğlu kaza, idare heyeti üyeliğini ve hücre kâtipliğini yapması suçu T. C. K. nun 141 inci maddesinin birinci fıkrasına uyar gürülerek mezkûr madde mucibince (iki sene) müddetle ağır hapis cezası ile cezalandırılmasına.

Sanığın yazılan bültenleri hücre arkadaşlarına dağıtması büyük bir aşkla sempatzan toplamağa azamî gayret sarfetmesi, arkadaşları ile toplantılar tertipliyerek onlara izahatta bulunması Reşat Fuat bölümünde izah edildiği üzere propaganda mahiyetinde görüldüğünden T. C. K. nun 142 inci maddesine dayanılarak (Altı ay) müddetle hapsine.

Sanığın suçları birden ziyade olduğu ve bir cinsten olmadığı için T. C. K. nun 70 inci maddesi mucibince ağır hapse. Sekiz aylık hapsin yarısı eklenecek (iki sene üç ay) müddetle ağır hapis cezası ile cezalandırılmasına. ve adliye harç tarifesi kanununun 50 inci maddesinin dokuzuncu fıkrası gereğince (2800) kuruş harç alınmasına ve sanığın tutak olarak geçen zamanının As. Mh. U. K. 277 inci maddesi gereğince giydiği hüküm müddetinden indirilmesine.

5 — **Remzi Özşenel.** Aslen Yunanistanın Selânik kasabasıdır, Tütün işçisidir. Türk harfleri ile okuma ve yazmasını asker-

likte öğrenmiştir. İstanbulda birçok tütün depolarında tütün amelesi olarak çalışmıştır. Komünistliği tütün ameleliği arkadaşı olan Cemali Güngörmezden öğrenmiştir. Cemalinin talimatı ile kendisinin kurduğu Arif Nanak, Rıza Akar, ve kendisinden ibaret olan hücreye girmiş ve Cemalinin emri ile hücre kâtibi olmuştur. Yine Cemalinin verdiği direktife uyarak Yıldız parkında hücre arkadaşları ve Cemali ile toplantılara katılmıştır. Bir toplantı daha yapmış ve bu toplantıya takviyeci olarak iştirak eylemiştir. İki numaralı bülteni Cemali Güngörmezden almış ve hücre arkadaşlarına okumuş ve izah etmiştir. Şahitlerden Mustafa Davutoğlunu komünistlikten ve komünistliğin iyi olduğundan bahşeylemiştir. İşte sanığın suçunu işlediği şekil bu tertip dahilinde gösterilmiştir.

Deliller; sanığın yukarda kısaca yazılan şekilde faaliyeti olduğunu hazırlık tahkikatında ve yüzleştirmelerde ikrar etmesi, ilk tahkikat ifadesinde Cemaliden bülten aldığı müstesna olmak üzere bütün hazırlık tahkikatı sırasındaki ifadesini kabul eylemiş olması karşısında ceza evinde sanıklardan Tefvik Dilmenin verdiği talimata (duruşma zabtı sahife 269—271), istinaden son tahkikatta inkâra kalkışması mahkemece varit görülememiştir.

Arif Nanak (duruşma zabtı sahife 216), Rıza Akar (duruşma zabtı sahife 217—218), Cemali Güngörmez (duruşma zabtı sahife 173—174) ve kendisinin (duruşma zabtı sahife 170—172) duruşma safhasında tevilli ifadeleri ile Cemali, Arif ve Rızanın hazırlık tahkikatındaki ikrarları ve Mustafa Davutoğlunun (duruşma zabtı sahife 317) bütün tahkikat safhalarındaki yeminli şahadetleri ve duruşma sırasında söz söylerken takındığı tavırlardan mahkemece edinilen kanaatler.

Sanık duruşmada; tütün işçisiyim. Arkadaşlarım gibi senenin dört ayında (150) yüz elli kuruş yevmiye ile çalışırım. Daima acım, ailemde açıtır. Benim gibi olanlarla dertleşirim. Cemali ve Yunus ile bir cemiyetimiz olsa, bizi müdafaa etse diye dertleşirim. Beni Yunus Yıldız parkına çağırdı. Arifi ve Rızayı alarak gittim. Aynı mevzu üzerinde konuştuk. Bana bülten veren olmadı. Yalnız Yunus bir kâğıt okudu demekte ve hazırlık tahkikatı ifadesinin tazyik karşısında verildiğini söylemektedir. (duruşma zabtı sahife 170—172).

Sanık müdafaasında; duruşmada söylediklerini tafsil ettikten başka 40.000 tütüncünün (180) kuruş yevmiye ile senelerce geçinmeğe çalıştığını, tütünler işlenmeden sevkedildiğinden aylarca işsiz kaldıklarını, kendilerini himaye edecek cemiyet kurmak istediklerini söylemekte. Yeminli şahit Mustafa Davutoğlunun (duruşma zabtı sahife 317) ifadesini tevile uğraşmaktadır.

Sanık komünist faaliyetini tütün amelesi cemiyetinin teşkili talebine bağlamak kurnazlığını göstermekte ve bitaraf yeminli şahit Mustafa Davutoğlunun ifadesini çürütememektedir, sanık 161 inci maddeyi ilgilendiren suçu olmadığını. 141/1 madde yerine olsa olsa 141/3 madde unsurlarını muhtevi suçu olduğunu ileri sürmektedir. Mahkeme sanığın iddia makamınca gösterilen faaliyetinin aynen varit görmekte ve müdafaasında suçunu ortadan kaldıracak esaslı bir müdafaa mevzuu görememektedir.

Sanığın suçlarına ilişkin kanun maddeleri; Beyoğlu idare heyetinin faal bir üyesi olan Cemali Güngörmez'in sağ kolu mesabesinde olan sanığın faaliyeti Reşat Fuat kısmında izah olunduğu üzere T. C. K. nun 161 inci maddesi olmayıp 142 inci maddedeki propaganda mahiyetinde olduğundan iddia makamının isteğinin reddiyle 142 inci maddeye dayanılarak (altı ay) müddetle hapsine.

Partideki idarecilik vaziyeti T. C. K. nun 141 inci maddesinin birinci fıkrasındaki unsurlara uygun şekilde olmadığı iddia makamınca da kabul edilmiş olmakla bu defa esas hakkındaki mütaleada 141 inci maddenin 3 üncü fıkrasının tatbiki istenmiştir. Sanığın Cemali Güngörmez'in hücrelerine girdiği kanaati mahkemece de husul bulduğundan ve idareciliği hakkında deliller elde edilemediğinden son istek veçhile 141 inci maddenin 3 üncü fıkrasına istinaden (altı ay) müddetle hapsine. 69 uncu madde mucibince ikinci altı aylık cezanın üçte ikisinin birinci altı ayın üzerine eklenecek cem'an (on ay) müddetle hapsine. As. Mh. U. K. nun 277 inci maddesi mucibince tutak kaldığı günlerin giydiği hüküm müddetinden indirilmesine. ve 20/Mart/944 den beri tutak olduğundan hemen saliverilmesine. ve Adliye harç tarifesi kanununun 50 inci maddesinin yedinci fıkrası mucibince (1700) kuruş harç alınmasına.

6 — Rıza Akar: Aslen Dıramalıdır, tütün amelesidir. Kendisi İstanbulda tütün depolarında tütün amelesi olarak çalışmıştır. Ken-

disine Abbas adında birisi tarafından 1937 senesinde komünist fikirler aşılannıştır. Selânikli Remzi Özşeneli tütün amelesi olarak çalışırken tanımıştır. Cemali tarafından kurulan komünist hüccesine Remzinin teşviki ile girmiştir. Yıldızda yapılan hücre toplantılarına iştirak etmiştir. Hücre kâtipleri Remzinin takviyeci olarak tanındığı, Yunus Bağatır toplantılardan birisinde hükümetin aleyhinde bülten okumuş ve anlatmış ve bu toplantıda sanıkta hazır bulunmuştur. Sanığın faaliyetinin yazılı olduğu gibi bulunduğu gösterilmektedir.

Delilleri; sanığın (duruşma zabtı sahife 217—218), Remzi Özşenel'in (duruşma zabtı sahife 170—172), Arif Nanak'ın (duruşma zabtı sahife 216), Cemali Güngörmez'in (duruşma zabtı sahife 173—174) duruşmadaki ifadeleri ve bu kişilerin hazırlık ve ilk tahkikattaki ifadeleri. Duruşmadan edinilen vicdani kanaat.

Sanık duruşmada; Arifle kahvede otururken Remzi geldi. Hava iyi gezelim diyerek bizi Yıldız parkına götürdü. Orada Yunusla buluştuk Yunus ve Remziye amele hayatından, refahından, cemiyyetinden bahsedildi. İki hafta sonra tekrar aynı yerde buluştuk. Yunus uzun bir kâğıt okudu. Bu Beveriç plânı idi. Hazırlık tahkikatını kabul etmiyorum demektedir. Sanık iki defa Remzi ve Arifle birlikte Yunus ile buluşmuş, konuşmuş ise de bu konuşmalardaki mevzuu kavradığına ve hüccreye girmek keyfiyeti de sanığın bilerek istiyerek ve bilhassa benimsiyerek olduğuna ve partiye can ve gönülden bağlandığına dair mahkemece vicdani kanaat hâsil olamamıştır. Sanığın hallerinin samimiyeti ve duruşmada Yargıçlar üzerinde bıraktığı tesir mahkemenin bu kanaatini kuvvetlendirmiştir.

Bu yönden suçu görülemiyen sanığın iddia makamının isteğinin reddiyle **beraatine**.

7 — **Arif Nanak:** Aslen İskeçelidir. Yunanistanda ve Türkiye'de tütün ameleliği ve tütün işi olmadığı vakitte aşçı çırağı yapmıştır. Yunanistanda amele cemiyyetine girmiştir. Türkiye'de tütün depolarında çalışırken Cemali Güngörmez, Remzi Özşenel ve Rıza Akar'ı tanımıştır. Komünistliği kendisine Cemali aşılammıştır. Remzinin hüccesine girmiştir. Yıldızdaki komünist hüccesi toplantılarına iştirak etmiştir. Takviyeci Yunus Bağatır'ın Yıldızda bülten okuduğu bir toplantıya iştirak etmiştir. Mehmet Cobayı aşçı çırağı olarak

çalıştığı lokantaya yemek yemeğe geldiği vakitler tanımıştır. Sanığın komünist hüccesine girdiği işte bu şekilde gösterilmektedir.

Delilleri; sanığın hazırlık ve ilk tahkikattaki sarıh ikrarları duruşmadaki tevilli ifadesi (duruşma zabtı sahife 216), Cemali Güngörmez (duruşma zabtı sahife 173—174), Remzi Özşenel (duruşma zabtı sahife 170—172), Rıza Akar (duruşma zabtı sahife 217—218) in duruşmadaki tevilli ifadeleri ve bilhassa hazırlık tahkikat ifadeleri ve yüzleşme sırasındaki ikrarları.

Duruşmada Rıza ile kahvede otururken Remzi geldi; bizi Yıldız parkına götürdü. Yunus da orada idi. Tütün amelesinin işi iyi olmadığından dördümüz bizimde cemiyyetimizin olmasından bahseyledik. İki hafta sonra tekrar buluştuk, hazırlık tahkikatındaki ifademi kabul etmem diyor.

Sanığın fiili yalnız komünist partisine girmek, hüccreye dahil olmaktan ibaret olarak iddia makamınca tavsif edilmekte ise de sanığın Cemali Güngörmez ve Remzi Özşenel'in tütün işçiliğinden ötedenberi arkadaşı olduğundan bu iki komünist girdikleri partiye sempatican toplamak ve üye kaydetmek için aralarındaki eski hukuktan istifade ederek sanığa «bugün hava iyi biraz gezmiye gidelim» diyerek Rıza Akar'ı oturmakta olduğu kahveden Remzinin kaldırıp Yıldız parkına götürerek Yunus Bağatır'la buluşturması orada bülten okunması ve tütün işçilerine bazı zamanlar işsiz kalmalarını fırsat koliharak cemiyyet teşkili propagandasını yapmaları ve sanığı kendi fikir ve kanaatleri hilâfına buluşmaya getirmeleri ve bu şekilde faaliyet göstermeleri sanığa suç izafe edecek mahiyette olduğuna mahkemece vicdani kanaat hâsil edilememiş yani sanık eski arkadaşlarının kasıtlarını anlamadan yanlarında bulunmuş olmakla iddia makamının isteğinin reddiyle sanığın **beraatine**.

8-9 — **Mehmet Caba. Suat Ekmen:** Nihat Balyoz delaletile Yunus Bağatır ile tanışmış, sonra bunlar birbirine Mecidiye köyünde randövü vermişler, Suat randövü yerine Mehmet Cobayı da getirmiş, Yunus, Caba, Ekmen Mecidiye köyünde İnönü gezisine kadar yürüyerek gelmişler ve konuşmalar yapmışlar, Yunus Bağatır takviyeci olduğundan bir üçüncü kişi bulunarak hüccre kurulması ve yi-

ne toplanılması kararlaştırılmış, fakat Coba ile Ekmen bu toplantıya gelmemişlerdir. Denilmektedir.

Sanıklardan Mehmet Coba duruşmada dört sene mahkûmiyeti olduğunu, dava mevzuu ile alâkası bulunmadığını (duruşma zabtı sahife 213), Suat Ekmen de Mustafa Birtemi, Nihat Balyoz, Yunusu tanıdığını bülten görmediğini, aidat vermediğini söylemektedir. (duruşma zabtı sahife 214).

Delilleri; kendilerinin bütün tahkikat safhalarındaki ifadeleri, Yunus Bağatır, Mustafa Birtemle vaki yüzleşmelerini gösteren 5/4/944 tarihli yüzleşme zabıt münderecatı. Mahkemeden edinilen ka-naat.

Her iki sanığın bir defa gittikleri toplantıda kesilen günler yeniden buluşmaya gittiklerini, Yunus Bağatır ile bir defa daha görüştiklerini, hücriye girdiklerini, bülten aldıklarını, Yunusun menfi fikirlerine iştirâk ettiklerini gösteren deliller mahkemece görülemediğinden istek veçhile **beraatlerine**.

10 — **Sebatî Selimoğlu**: Sıvasta 1318 senesinde doğmuştur. Haydarpaşa lisesi muhasebecisidir. Sıvasta darüleytamda memur iken talebe olarak tanıdığı Hasan İzzet Dinamoyu 1940 yılı içinde İstanbulda köprü üzerinde görmüştür. Hasan İzzet Dinamonun daveti üzerine düğününe gitmiş ve orada Zileli Halil Yalçınkaya, Reşat Fuat, Saadet Baraner ve Nihat Balyozu tanımıştır. Bundan sonra Hasan İzzet Dinamonun evine gittiği zaman Hasan İzzet Dinamoyu Reşat Fuat'ta gider halde görmüş birlikte Reşat Baraner'in evine gitmiş ve böylece samimiyet tesis etmiştir. Bundan sonra daima Reşat Fuat'ın evine gitmeğe ve onun müsahabelerinden haz duymağa ve Reşat Fuat'a karşı meclup olmağa başlamış ve bu ziyaretler sırasında Baraner'in evinde Münür Beleni de tanımıştır. Bundan sonra Reşat Fuat'ın askere gittiğini ve döndüğünü duymuştur. Birgün imzasız bir mektupla randövü teklifi almış, randövüye gittiğinde karşısında Reşat Fuat'ı görmüş ve onunla her konuda bir buçuk saat kadar konuşmuş ve bu konuşma sırasında Reşat Fuat (askerden izinli geldikten sonra hastalandığını, tekrar kıt'asına dönmek istemediğini ve bunun için şimdiye kadar İstanbulda kaldığını, yakalanmamak için saklanması icabettiğini de) söylemiştir. On beş gün sonra tekrar aynı yerde buluşmak kararı ile birbirlerinden ayrılmışlardır. Buluşma gü-

nünde yukarıda adları geçenler yine buluşmuşlar ve Baraner memleketimizdeki faşizm hareketlerinden, bunlara karşı neşriyat yapılmadığından şikâyet etmiş ve kendisinin neşriyat yapacağından bahsetmiş ve bir hafta sonra yine buluşarak David Nae ile sanığı Baraner yekdiğerine tanıştırmıştır. Bundan sonra sanık David ile görüşerek fikir teatisinde bulunmuş ve onun düşüncelerini kendi düşüncelerine uygun bulmuş ve bu intibamı Reşat Fuata da anlatmıştır. Baranerle bu buluşmasında sanığa Baraner partinin görüşleri bülteninden David'e ve arkadaşlarına dağıtılmak üzere teksir edilmiş nushalarını vermiş ve David'in arkadaşları ile Kadıköy tarafında bir toplantı tertip etmesini tenbih eylemiştir. Bundan sonra sanık: Reşat Fuat'ın telkini ve sanığa ve David'in tertibi üzere malûm arkadaşlardan katımlı Çamlıca toplantısı olmuştur. Orada verilen karar üzerine Has-köy toplantısı yapılmış ve bu toplantıda sanık Kadıköy—İstanbul muntaka idare heyeti reisliğine seçilmiştir. Yine Baraner bölümünde anlatıldığı gibi Dinamodan aldığı teksir ve yazı makinalarını Reşat Fuat Baraner'e vermiş ve Hasan Basrinin talimatı gereğince Hayık Açıkgozle tanışmıştır. Kirkor vasıtasile Yedvart Özkasapyanı tanımıştır. Yedvard'ı Kirkor'a bağlamak istemiş, fakat Yedvard'ı arzusu ile kendisine bağlamıştır. Neşredilen bültenlerin hepsi dağıtılmak üzere sanığa verilmiş o da bunların bir numaralısından Münür Belen, Kirkora ikişer, iki numaralıdan da ikişer ve üç numaralıdan üçer ve dört numaralıdan üç tane aynı kişilere vermiştir. İstanbul tarafındaki arkadaşlarından Tornacı Arif Özinselle, Halit Irgata verilmek üzere bir ve iki sayılı bültenlerden Tornacı Arife vermiş ve üç sayılı bültenlerden de yeter miktar Halit Irgata vermiştir.

Sanık; Mustafa Birtemle David'e Beyoğlu tarafındaki arkadaşlara dağıtılmak üzere 1—4 sayılı bültenlerden de yeter miktarda vermiştir. Hasan Basri Alp'in talimatı üzere tanıştığı ve neşriyat olursa verilmesi Hasan Basri tarafından bildirilen Hayık Açıkgoze de bülten vermiştir. Sanığa, Nihat Balyoz, Jak İhmalyanla Aram Pehlivanı, Halit Irgat, Arif Özinseli, Münür Belen, Yunus Bağatır'ı tanıtmış ve sanık Aram Pehlivanı Üniversite hücreci kurulmak üzere David Nae ile tanıştırmıştır.

Reşat Fuat kendisine David tarafından arkadaşlara dağıtılmak üzere (Her zaman için değişmiyen esasları) adı ile yazılı bülteni

vermiş o da David'e bunları Reşadın talimatı dahilinde dağıtmak üzere teslim etmiş ve aynı zamanda bu bülteni Hayık Açıkgoze de vermiştir. Sanık Ankarada Yedek subay okulunda okuyan Fehmi Kurucu ile onbaşlık yapan Salih Ezerin adreslerini Ankara teşkilâtına tanıtmak üzere Davidden almış ve Reşat Fuat'a vermiştir. Ve yine Karabük teşkilâtındaki komünistlerin adlarını Davidden alarak Reşat Baranere vermiştir. Barbaros Üçeri, Kirkor Sarafyan vasıtasile tanışmıştır.

Sanığın yukarıda kısaca yazılan şekilde ve (Türkiye komünist partisinin) kurucusu Reşat Fuat'ın sağ kolu mesabesinde faaliyeti olduğu gösterilmektedir.

Delilleri; kendisinin (duruşma zabtı sahife 86—97), Reşat Fuat'ın (duruşma zabtı sahife 21—25), David Nae'nin (duruşma zabtı sahife 102—104), Nihat Balyoz'un (duruşma zabtı sahife 155—158), Mustafa Birtemin (duruşma zabtı sahife 98—101), Hikmet Elin'in (duruşma zabtı sahife 28—31), Arif Özinselin (duruşma zabtı sahife 124—127), Kirkor Sarafyanın (duruşma zabtı sahife 116—122), Aram Pehlivanyanın (duruşma zabtı sahife 111—112), Yedvart Özkasapyanın (duruşma zabtı sahife 222—223), Jak İhmalyanın (duruşma zabtı sahife 128—130), Münür Belenin (duruşma zabtı sahife 108—111), Halil İrgat'ın (duruşma zabtı sahife 164—166), Hayık Açıkgozün (duruşma zabtı sahife 138—142), duruşmadaki ifadeleri ve bilhassa bu kişilerin hazırlık tahkikatı, ilk tahkikat ve yüzleşmelerdeki ifadeleri. Sanığın hazırlık tahkikatı sırasında (Dosya 3 sahife 40—11), her zaman değişmiyen esasların karbonlu kâğıtları üzerindeki metninin polis enstitüsünde ehli vukuf tarafından okunmadan evvel hülâsasını söylemesi. Aylarca askerî ceza evinde yattığı haftalarca askerî mahkeme de duruşmaya çıktığı halde mütenebbih olmıyarak ceza evi ile askerî mahkeme arasında mahpus otobüsü içinde gider ve gelirken Türkkiye komünist partisi marşını otobüste mevcut arkadaşlarına söyletmeğe teşvik etmek cesaretini göstermesi. (Duruşma zabtı sahife 339—345), evinin aranmasında komünistliği ilgilendiren yasak edilmiş ve edilmemiş birçok kitap ve mecmua çıkması. Bütün komünistlerin toplandığı komünist sanık Hasan İzzet Dinamonun düğününde bulunması. Dinamo ile Hasan Basrının neşriyat yapmak için aldıkları teksir makinası ile

küçük yazı makinasını onlardan alıp Reşat Fuat'a vermesi. Çamlıca toplantısı masrafını ödemesi.

Mahkemede takındığı tavırlar. Ve edinilen vicdani kanaat:

Sanık duruşmada; Dinamonun düğününde Reşat ve Suat ile tanıştım. Birgün İmzasız mektup aldım. Randövüye gittiğim zaman Raşatla karşılaştım. Sokaklarda dolaşarak her mevzudan konuştuk. Başka bir buluşmada beni Davidle tanıştırdı. Birgün partinin görüşleri bültenlerini zarf içinde Davide götürdüm. Çamlıca ve Hasköy toplantılarında bulundum. Çamlıca masrafını ben ve David çektik. Konuşmamız İrkçılık ceryanının önlenmesi mevzuu idi. Reşat hepimizden ziyade bilgili olarak konuştu. Dinamodan teksir ve yazı makinalarını aldık. Günün meseleleri bültenini çıkarmaya karar verdik Reşat'ın fikirlerine bende iştirak ediyordum, teşebbüslerini muvafık buluyorum. Hasköy toplantısı neticesinden Reşat'a malûmat verdim. Basriden makinaları aldığım zaman yazıcağınız şeylerden Hayık Açıkgozede veriniz demişti. Ve verdiği parola ile Açıkgozle tanışmıştım. Demekte ve Kirkor, Münür, Jak, Aram, Mustafa ile nasıl tanıştığını anlatmaktadır.

Sanık müdafaasında; «Reşat Fuat'ın kurduğu partiden haberim yoktur. Ben temiz bir adamım; idealim memleketimizin refaha kavuşmasıdır. Bu gayeyi nerede bulursam oraya giderim. Partinin görüşlerini zarf içinde Reşattan almış Davide öyle vermiştim. Çamlıca toplantısında komünistlikten bahsolmadı. Hasköy toplantısı bültenleri dağıtmak içindi. Arkadaş bulmak, tanıtmakta bu maksada matuf idi. Her zaman değişmiyen esaslar namındaki bülteni ben görmedim. Bu bülten içindeki mânaları polisin tazyikı altında söyledim. İlk tahkikat ifadelerimi de dalgın bir halde hasta iken vermiştim. Karabük isimlerini Davidden ben almadım. Makinaları Hasan Basriden aldım, Reşat'a verdim. Bültenleri dağıtmak için yapılan toplantı tahkikatta teşkilât haline sokuldu. Arkadaşlarla tanışmakta hücre kurmaya çevrildi» Demekte otobüste komünist şarkısı söylemek husunu tevîl etmektedir.

«Türkiyede komünist partisi mevcuttur. Her vakitki tevkifler buna şahittir. Yeni kuruluş polisin uydurmasıdır. Benim bülten okumam ve dağıtmam bir propagandanan ileri geçemez. Bunlar fikir musademelerinden başka birşey değildir. Ben de bir ferdim. Benimde

fikir hürriyetim vardır. Bu vaziyet teşkilât kurmak mânasına gelmez. 141/1 e uymaz.

İkinci suç 161 inci maddeye iliştiliyor. Bunun için adliye vekâletinden izin alınması icabeder 173 üncü madde kunu amildir.

Benim muhitim olan mektep muhitinde bazı öğretmenler İrkci ve Turancı prapagandası yapıyorlar. Benim elem ve izdirabımı kamçıyorlardı. Bunların faaliyetlerinin memleket aleyhinde olduğunu görüyordum. Reşadın fikir ve düşüncelerinin kendi fikir ve düşüncelerime uygun buldum. Beni dostluğuna almasından duyduğum sevinci burada açıkca söylemeyi vazife bilirim. Baraner bana komünist telkinatında bulunmadı. Zaten buna lüzum yoktur. Evvelden tanıdığım Dinamodan aldığım makinaları Reşat'a vermekliğim neşriyatı temine matuftur. Zira buna ihtiyaç vardı. Bültenlerdeki mevzuları gazeteler her zaman neşrediyordu. Bizim burada kusurumuz evvelden görüş ve ilân ediştir. İddia makamı bana iki suç isnat ediyor. Halbuki suç bir delili bültenler bir, halbuki ceza iki. Benim teşkilâtla alâkam olmadığından 141/1 in tatbikinin istenmesi sebebini anlayamıyorum. Yalnız fikrime uygun gördüğüm bültenleri almış ve dağıtmışım. Bültenlerdeki fikirler bugün anlaşılmalıdır ki millî millî menfaatlere aykırı değil bilâkis faydalıdır.

Hiç bir askeri tanımam. Askere karşı söz söylemiş değilim. Bunun için 148/B. Bana tatbik edilemez. Bu sırada memleket işleri inhisar altına alınamaz beraatimi veya cezamın tecilini istiyorum» demektedir.

Sanığın duruşma ifadesinin ve müdafaasının tahlili: Fehmi Kurucu ve Salih Ezer'in adreslerini Reşat Fuat'a kendisinin vermediğini ileri sürüyorsa da Davidin Sebati arkadaş verdi demesi, Reşadın da hangisinin verdiğini kestiremiyorum diye her iki arkadaşını kırmayacak şekilde cevap vermesi ve bilhassa Reşat'ın Sebati ile temasa geçtikten sonra Davidle teması kestiğini kendi ifadeleri ile de sabit olması karşısında bu müdafaanın doğru olmadığı kolayca anlaşılır.

Çamlica toplantısında komünistlikten bahsedilmedi. Demesi de o toplantıya iştirak eden arkadaşların bilhassa Mustafa Birtemin açık ifadesi karşısında (duruşma zabtı sahife 98—101) inkârdan başka bir mâna ifa edememektedir. Hasköy toplantısının bülten da-

ğıtmağa matuf olduğunu kabul etmesi bir nevi teşkilât demek olduğunu kabul ettirmektedir.

Her zaman değişmiyen esaslar bülteninin mealini polisin tazyiki altında söyledim demek de bir müdafaa mahiyetinde görülemez. Zira insan nekadar tazyik görürse görsün bilmediği şeyi söylemesine imkân yoktur. Polise sorgu Yargıcının ve Savcıya isnatlarda bulunması şahsî azaletini ifade etmekte ve müdafaadan aciz kaldığını tebarüz ettirmekte.

Memlekette komünist partisinin mevcudiyetini ve hareketinin ancak prapagandadan ileri geçemiyeceğini sanık kabul eylemekte ve faaliyetinin 141/1 maddeye uyup uymıyacağını mahkemenin takdirine bırakmaktadır. Mahkeme sanığın mesnetsiz inkârlarına kıymet verememekte ve teşkilâtla ilgisi olduğunu kabul eylemekte ve kendisinin kabul etmek mecburiyetinde kaldığı prapaganda keyfiyetinin aşağıda izah edileceği üzere yerinde görmektedir.

Sanığın 161 inci maddeden dolayı takibata Millî Müdafaa Bakanlığı yerine Adliye Bakanlığına izin alınmasının icabettiğini T. C. K. 173 üncü maddesine dayanarak ileri sürerken hususî kanun olan As. C. K. nun 4026 sayılı kanunla değişen 48 inci maddesini okumadığı anlaşılmaktadır.

Bazı öğretmenlerin İrkci prapagandası yapmaları elem ve ıstırabını kamçıladığını söylemekle polise, yargıçlara yaptığı isnatları şimdide öğretmenlere yapmaktan çekinmemektedir. Bu hareketler sinesinde taşıdığı menfi ruhu ifadeye yeter delillerdir.

Sanık bir taraftan Reşat Fuat'ın fikirlerini fikirlerime uygun buldum. Beni dostluğuna almasından duyduğum sevinci burada da açıkça söylemeyi vazife bilirim diyor. Diğer taraftan da beraatimi isterim diyerek tezata düşüyor.

Baraner bana komünist telkinatında bulunmadı. Zaten buna lüzum yoktu demekle de beraatini istediği suçunu itiraf etmiş oluyor «Dinamodan makinaları alıp Reşada vermekliğim neşriyatı temine matuftu. Buna lüzum vardı» demekle de Reşad'ın bütün suçlarına ortak olduğunu kabul eylemektedir.

Sanık suçunun iki olmayıp bir suç olduğunu iddia ediyor. Lâkin parti kurmanın ayrı, prapaganda yapmanın ayrı, maddelerle ceza tehdidi altına alınmış olduğunu unutup.

Sanık bültenlerdeki fikirlerin «Millî menfaata aykırı olmayıp bilâkis millî menfaatlerin lehindedir» demek suretile geniş bir mugalatayya düştüğünü görmemezlikten geliyor. Zira dünyayı harabeden bu harp günlerinde memleketimizde büyük fedakârlıklarla yirmi küsur sene evvel kurulmasını sağladığımız Kemalist rejimi yerine yaldızlı kelimelerle süslenmiş başka bir rejimin getirilmesi hükümetin devrilmesi, Büyük Millet Meclisinin dağıtılması, iktisadî nizamın bozulması isteği nasıl olur da Millî menfaatler lehinde olur; buna imkân tasavvur edilebilir mi?

Sanık hakkında 148/B nin tatbikini kabul etmemekte ve hiç bir askeri tanımadığını söylemekte ise de Fehmi Kurucu, ve Salih Ezer'in Yedek Subay okulundaki adreslerini David'den alıp Reşat'a verdiğini unutmaktadır. Her nekadar bunu sanık inkâr etmekte ise de yukarıda gösterildiği üzere David'in samimi ifadesi ve kendisinin belki üçümüz bir yerde iken David uzatmış bende Reşat'ın eline Daviddan alıp vermişimdir. Şeklindeki tevilli ifadesi ve bilhassa kendisinin Reşat Fuatın faaliyetine her bakımdan vakıf olması. Bunlardan da haberi olacağını ifade ettiğinden ve mahkemece vaziyet bu şekilde anlaşıldığından bu müdafaa da varit görülememektedir.

Sanık bu sırada memleket işlerinin inhisara alınmayacağını ileri sürmekle ruhunda gizlediği emelleri bir parçacık olsun dışarı yurmakta ve memleket işlerinin her şahsın keyif ve arzusuna tâbi olacak kadar basit işlerden olduğunu şanacak derecede gaflet göstermektedir.

Hülâsa olarak: sanığın her bakımdan suçlu olduğu müdafaası ile de anlaşıldığı ve aralarında fikir beraberliği olduğunu söylediği Reşat Fuat'ın faaliyetinde onun sağ kolu mesabesinde bulunduğu vicdani kanaati mahkemeye gelmiştir.

Sanığın hareketine uyar kanun maddelerine gelince: Reşat Fuat'ın gizlice faaliyete geçirdiği Türkiye komünist partisinin bütün faaliyetini asker kaçağı olan Başkanın yerine hariçte şahsan yapması, Nihat, David gibi iki eski ve faal komünist varken İstanbul, Kadıköy mıntaka idare heyeti başkanlığını üzerine alarak idare etmesi ve bütün günün meseleleri bültenlerini arkadaşlarına dağıtması suçundan dolayı Reşat Fuat'ta kabul edilen takdiri arttırıcı sebepler bunda da aynen kabul edilerek istek veçhile T. C. K. nun 141'inci madde-

sinin birinci fıkrası gereğince takdiren (Dört sene) süre ile ağır hapsine. Reşat Fuat'ın asker olduğunu bildikten başka Fahmi Kurucu, Salih Ezer vesairenin askerî şahıs olduğunu bildiğinden As. C. K. 148/B gereğince cezanın yarısı zammedilerek neticeten (altı sene) süre ile ağır hapis cezasile cezalandırılmasına.

Bültenleri yazan, partinin başkanından alarak bütün komünist arkadaşlarına dağıtması Reşat Fuat bölümünde izah edildiği üzere propaganda mahiyetinde görüldüğünden iddia makamının isteğinin reddi ile T. C. K. nun 142 inci maddesi gereğince Reşat Fuat'ta gösterilen takdiri arttırıcı sebepler buradada aynen kabul edilerek takdiren (bir sene) süre ile hapsine. Ve keza As. C. K. 148/B maddesi gereğince yarısı eklenerek cem'an (bir sene altı ay) süre ile hapsine.

Suç birden ziyade olduğundan ve bir cinsten bulunmadığından T. C. K. nun 70 inci maddesi gereğince ağır ceza olarak (altı sene) ağır hapis üzerine hafif ceza olan (bir sene altı ay) hapsin yarısı eklenerek neticeten (altı sene dokuz ay) süre ile ağır hapis cezasile cezalandırılmasına. T. C. K. nun 31 inci maddesi gereğince Kamu hizmetlerinden temelli men edilmesine. Ve 33 üncü madde gereğince ceza müddetince kanunî hacır altına alınmasına ve adliye harç taresi kanununun 50 inci maddesinin onuncu fıkrası gereğince (3800) kuruş harç alınmasına.

11 — **David Nae:** Edirne'de 1327 yılında doğmuştur. 1932 yılında komünistlikten dört sene ağır hapse mahkûm olmuştur. 2330 sayılı af kanunundan faydalanarak hapisten çıkmıştır. Ceza evinde Reşat Fuat ve Nihat Balyozu tanımıştır.

Sanık: Türkçe ve Fransızca kitaplar, dergiler ve gazeteler okuyarak komünistliği öğrendiğini ve komünist olduğunu söylemiştir. 1943 yılında, İstanbul'da Mahmutpaşada Nihat Balyozla karşılaşmıştır. Nihat Balyoz kendisine komünist partisi ile temasta olup olmadığını sormuş ve kendisile temas eylemesini söyleyerek randevü vermiştir. Bu randevüde Mustafa Birtemle Nihat Balyoz vasıtasile tanışmış ve üçü, üç defa daha toplanarak konuşmalar yapmışlardır. Sanık yine birgün İstanbul'da Ankara caddesinde Reşat Fuat Baraner ile karşılaşmış ve askerden izinli geldiğini söylemiş, randevü vermiş ve randevüde kendisini Sebati ile tanıştırmış ve Sebatiye bağlamıştır. Bundan sonra Sebati kendisine müteaddit par-

tinin görüşleri bülteninden arkadaşlara dağıtmak üzere vermiş ve o da bunlardan birisini Nihat Balyoz'a, birisini de Mustafa Birtem'e dağıtmış ve Reşat Fuat bölümünde yazılı olduğu gibi Çamlıca ve Hasköy toplantılarına ve oralardaki verilen kararlara katılmış ve gizli Türkiye komünist partisinin vilâyet idare heyeti üyeliğine seçilmiş ve bu ödevi ifa eylemiştir. (Her zaman için değişmiyen esaslar) bültenini de Sebati'den alarak arkadaşlarına dağıtmıştır.

Günün meseleleri bültenlerini ikişer nüsha olarak Sebati Selimoğlundan almış ve bir nüshasını Nihat Balyoz'a vermiştir. Fahmi Kurucuyu kendisine Nihat Balyoz tanıştırmış, Aram Pehlivanı da Sebati Selimoğlu tanıştırmış. Ve sanık bunlardan bir Üniversite hücreci kurmağa teşebbüs etmiştir.

Fehmi Kurucu Menemen hazırlık kıt'asına gidip döndükten sonra Kurucunun askerlik arkadaşı Mustafa Arhavi ile Kurucu vasıtasile sanık tanışmıştır. Fehmi Kurucunun Yedek subaydaki askerlik adresini alarak Ankara komünist teşkilâtına bildirmek üzere bağlı olduğu Sebati Selimoğluna vermiştir. Nihat Balyoz tarafından Ankara komünist teşkilâtına bildirilmek üzere kendisine verilen Yedek subaydaki Salih Ezer Onbaşının askerlik adresini Sebati Selimoğluna vermiştir. Avni Güner'i Nihat Balyoz vasıtasile tanımış, ondan Karabükteki komünistlerin adlarını almış, Reşat Fuat'a verilmek üzere Sebati Selimoğluna vermiş ve Avni Güner delaletile, Karabük komünist teşkilâtına yakında usta bir kalfa gönderileceğinden bahisle talimat göndermiştir.

Sanık Hasköy toplantısında Türkiye komünist partisinin aîdat işlerini tanzim etmeği üzerine almıştır. Denilmektedir.

Delilleri; duruşmada kendisinin tevilli ifadeleri (duruşma zabtı sahife 102—104), bundan başka Reşat Fuat'ın (duruşma zabtı sahife 21—25), Sebati Selimoğlunun (duruşma zabtı sahife 86—97), Mustafa Birtem'in (duruşma zabtı sahife 98—101), Nihat Balyoz'un (duruşma zabtı sahife 155—158), Fehmi Kurucunun (duruşma zabtı sahife 34—36), Aram Pehlivanının (duruşma zabtı sahife 111—112), Avni Güner'in (duruşma zabtı sahife 133—136) duruşmadaki ifadeleri ve bilhassa hazırlık tahkikatındaki ve yüzleşmelerdeki ikrarları ve ilk tahkikattaki kaçamaklı beyanları, evinde çıkan bazı mecmualar vesaire (duruşma zabtı sahife 256) Çamlıca

toplantısının masrafına iştirak etmesi mahkemece edinilen vicdani kanaat.

Sanık duruşmada; okumağa hevesim vardır. Fransızca mecmuaları okuyarak kendimi yetiştirdim. 1932 de komünist partisine girdim. Faaliyetimden dolayı dört sene ağır hapse mahkûm oldum. Reşat, Halit ve Nihatı tanırım. 942 de Nihatla komünist mevzuları üzerinde konuşmağa başladık.

Ben kendimi partiden çıkmış adletmiyorum. Birgün Reşadı gördüm bana Sebatiyi tanıttı. Görüşmeğe başladık. Çamlıcada toplandık herkes fikrini söyledi. Reşat partinin görüşleri bültenini izah etti. Hasköy toplantısında bültenlerin dağıtılma işini kararlaştırdık. Sebati İstanbul ve Kadıköy muhitine, Mustafa da Beyoğlu muhitine dağıtacak Nihat ile ben onlara yardım edecektik. Biz arkadaşlar toplantılarımıza devam ediyorduk. Fehmi askerden izinli gelince beni buldu. Askerlik adresini verdi. Bende Sebatiye verdim. Hazırlık tahkikatı ifadem tazyik ile verilmiştir. Doğru değildir. İlk tahkikatta tazyik karşısında kalmadım. Fakat kalacağımdan korktum, hazırlık ifademi değiştirmedim. Demektedir. (duruşma zabtı sahife 102—104).

Sanık müdafaanamesinde; duruşmada söylediklerini tekrarlamakla tek dereceli intihap, hükümetin yenilenmesi isteğinin suç olmayacağını, Hâkimiyet milletin olduğunu, Atatürk bile (daha iyiye daha güzele) düsturunu koyduğunu ve içtimaî nizamın devrilmesini istemediklerini yalnız ferdî hürriyet yerine içtimaî hürriyet istediklerini, bunların komünistlik olmadığını 141/1 maddeye uyar hareketi bulunmadığını ileri sürmektedir.

Sanığın duruşma sırasında söylediklerinin cümlesi iyi niyetlerle faaliyetini izah etmekte ve suçunu nasıl işlediğini güzelce anlatmaktadır. Hazırlık ve ilk tahkikatta daha açıkca verdiği ifadeyi son tahkikatta vermekten çekinmesi ceza evinde Tefvik Dilmen'in arkadaşlarına pencereden verdiği direktiflerin tesiri ile diğer sanıklar suçlarını saklamağa başlayınca sanık da başlamış ve arkadaşlarından bu sahada da ayrılmak istemediğini göstermiştir.

Sanık müdafaasında; içtimaî nizamın devrilmesini istemediklerini ileri sürerken tek dereceli intihap istediklerini, hükümetin yenilenmesini arzu ettiklerini ve ferdî hürriyet yerine içtimaî hürri-

yeti talep eylediklerini söylemeği unutmayıp ve bunların komünistlik olmadığını da ayrıca iddia ediyor. Ve fakat kendi anlayışına göre komünistliğin ne demek olduğunu göstermiyor.

Sanık duruşmada; söyledikleri ile 141 inci maddenin birinci fıkrasında yazılı olan unsurları bir defa olsun karşılaştırmış olsaydı o zaman 141/1 maddeyi ihlâl edecek bir suçum yoktur diyemezdi.

Sanık müdafaasında; bizi buraya getiren millî menfaatlere aykırı faaliyetimiz değil. Millî menfaatler lehinde çalışmamızdır. Diyor ve 161 inci maddenin tatbikini kabul etmiyor. Saracoğlu hükümeti icraatı bültenlerde tenkit etmek millî menfaatlere aykırı birşey olmaz. Çünkü tenkitlerimizin hep birer birer haklı olduğu görüldü demektir. Mahkeme 161 inci maddeyi Reşat Fuat bölümünde izah edildiği üzere kabili tatbik görülmeyerek 142 inci maddeyi tatbik etmektedir. Bunun için sanığın müdafaası burada bu yönden mahkemece yerinde görülmektedir.

Sanığın faaliyetlerinin anti faşist olduğunu, suçun bir olması icabettiğini ileri sürmekte ise de parti kurmakla, onu sevk ve idare etmekle neşriyat yapmanın ayrı ayrı maddeleri, kanunî unsurları olduğunu görmek istememektedir. Kanun 141/1 ve 142 inci maddeleri ancak bu gibi suçlar için sevkettirmiştir.

Sanık müdafaasında; son söz olarakta davanın siyasî dava olduğunu, faşizmin Türkiye ve İspanyadan maada her yerde mezara gömüldüğünü, dünyada siyaset değiştiğinden kendilerinin faşist kanunu ile cezalanmasına Türk Adliyesi karar verdiği takdirde tarihin kendisini hiç affetmeyeceğini ileri sürmektedir.

Sanık müdafaasının bu noktasını Reşat Fuat ve Sebati Selimoğlundan almış, anlamıyarak yazmıştır. Yahutta faşizim hakkında bilgisi pek noksandır. T. C. K.nu İtalyan ceza kanunundan hangi sene iktibas olunmuştur. Faşizim hangi sene ortaya çıkmıştır. Bunları okumağa merakı fazla olduğunu bildiren sanığın bilmesi gerekir. Fazla olarak İtalyada faşizim iktidar mevkiine geldikten sonra İtalyan ceza kanunu değişmiştir. Yani kanunlarımız Krallık kanunundan alınmıştır. Bu vaziyette müdafaası yerinde görülmemekle beraber partisine olan aşkı ve Türk vatandaşlığını henüz hazmedememiş olması yüzünden Türk adliyesinin kudret ve kıymetini takdir etmek ve bunu ifade edebilmek asaletini gösterememektedir.

Hülâsa sanığın faaliyeti duruşmadaki ifadeleri de sabit görülmüştür. Müdafaasının şekli de suçunu işlemek için ne kadar heveskâr olduğunu gösterdiğini kabul ettirmiştir.

Sanığın hareketine uyan kanun maddeleri: Reşat Fuat'ın gizlice faaliyete geçirdiği Türkiye komünist partisinin bütün faaliyetini asker kaçağı olan Başkanın yerine şahsan yapmağa yardım etmesi, Reşat Fuat'ın bu hususta sol kolu mesabesinde bulunması, aidat ve sempatizan toplayarak partinin faaliyet sahasını genişletmeğe uğraşması T. C. K. nun 141 inci maddesinin birinci fıkrasındaki kanunî unsurlara uyar olduğundan ve Reşat Fuat'ta kabul edilen takdiri arttırıcı sebeplerin bunda da aynen kabul edilerek ve geçmişteki mahkûmiyeti de gözönüne alınarak 141 inci madde gereğince takdiren (dört sene) süre ile ağır hapsine. Reşat Fuat'ın asker olduğunu bildikten başka Fehmi Kurucuyu Mustafa Arhavi ve Ziya Nur Erünün asker olarak tanıdığından As. C. K. 148/B maddesi gereğince cezanın yarısı arttırılarak (altı sene) süre ile ağır hapsine.

Sanığın parti içindeki faaliyetleri Reşat Fuat kısmında izah edildiği veçhile T. C. K. nun 161 inci maddesine uyar hareket görülmemediğinden iddia makamının talebinin reddiyle 142 inci maddesi gereğince Reşat Fuat kısmında gösterilen takdiri arttırıcı sebep bunda da aynen kabul edilerek ve eski mahkûmiyeti gözönüne alınarak takdiren (bir sene) süre ile hapsine. Ve keza As. C. K. nun 148/B maddesi gereğince yarısı ilâve edilerek (bir sene altı ay) süre ile hapsine.

Suç birden ziyade olduğundan ve bir cinsten bulunmadığından T. C. K. 70 inci maddesi gereğince ağır ceza olan (altı sene) ağır hapsine üzerine hafif ceza olan (bir sene altı ay) ın yarısı eklenerek neticeten (**Altı sene dokuz ay**) süre ile ağır hapis cezası ile cezalandırılmasına. Ve T. C. K. nun 31 inci maddesine göre müebbeden Kamu hizmetlerinden mahrum edilmesine. Ve 33 üncü madde gereğince ceza müddetleri zarfında kanunî hacır altında tutulmasına. Ve Adliye harç tarifesi kanununun 50 inci maddesinin onuncu fıkrası gereğince (3800) kuruş harç alınmasına.

12 — **Nihat Balyoz:** İstanbulda Kadıköyünde 1328 senesinde doğmuştur. Bursa sanat okulunda okumuştur. Kadastro okulunda okuyarak kadastro fen memuru olmuştur. Daha sanat okulunda iken

komünist hareketlerine katılmış ve 1932 yılında komünistlikten dört sene ağır hapse mahkûm olmuş ise de on sekiz ay yattıktan sonra 2330 sayılı af kanunundan faydalanarak hapisten çıkmıştır. Sonra birçok fabrikalarda ressam olarak çalışmıştır. Hapiste yatarken Reşat Fuat ve David Nae ile tanışmıştır. Mustafa Birtem mektep ve ceza evi arkadaşıdır. Dinamoyu onun kayın pederi eski komünistlerden Halil Yalçinkaya delaletile tanışmıştır. Dinamonun düğününde Sebati Selimoğlunu tanımıştır. Sebati Selimoğlu İstanbulda 1943 senesinde Mustafa Birtemle Davidi tanıştırmış ve üçü birlikte komünist teşkilâtı yapmak üzere toplantılar yapmışlardır. Bundan sonra birgün David Nae Sebati Selimoğlundan aldığı partinin görüşleri bültenini sanığa vermiş, o da bunu okuması için Halit Irgata vermiştir. Bundan sonra Davidin teklifi üzerine yanına Halit Irgat ve Mustafa Birtemi de alarak Reşat Fuat bölümünde anlatıldığı gibi Çamlıca toplantısına ve Hasköydeki toplantıya katılmış ve gizli Türkiye komünist partisinin İstanbul vilâyet idare heyeti üyeliğine seçilmiş ve bu ödevi yapmıştır. Hasköyde partiye sempatizan tedariki vazifesini almış ve bu vazifeyi birçok kişileri partiye sokmak suretile iyice yapmıştır. Salih Ezeri Burhan ve Ahmet Dilmen delaletile tanışmış ve askerken adresini alıp Ankarada teşkilâta sokmak için David Nae'ye vermiştir. Salih Ezeri asker olmadan önce: Mehmet Anter, Ziya Tüneyman ve Çimento fabrikasında Ahmet ile tanıştırmıştır. Salih Ezer askerken izinli olarak İstanbula gelip evinde kendisini gördüğü zaman ona partinin görüşleri ve dilekleri adlı bültenini vererek okutmuştur. Liman resim sergisinde Jak İhmalyanı tanımış ve onun vasıtasıyla Nihat Çavuşoğlunu ve Aram Pehlivanı tanımış ve Jakla Arama bülten verebilmesi için Sebati Selimoğluna tanıştırmış ve ona bağlamıştır. Avni Güneri yanında çalışması münasebeti ile tanımış ve onun komünistliği sever bir kişi olduğunu tesbit etmiş ve Avni Karabüke giderken Nihat Çavuşoğluna kendisinden bahsederek tanışmasını tenbih eylemiş ve Karabükten dönünce onu Davidle tanıştırmıştır. Ziya Tüneymanla Beyoğlunda cennet bahçesinde ve daha yakalanmadan önce Atalay vasıtasile tanışmış ve ona Atalay vasıtasile partinin görüşleri ve dilekleri bültenini okuyup iade etmek şartıyla vermiştir. Çamlıca toplantısında Reşat Fuat'ın bir saat kadar partinin görüşleri hakkında izahat verdiğini ve onun asker olduğunu

ve kendisinin bu toplantıda komünist teşkilâtının spor kolları kurmak suretile yapılmasını ve böylece maskeli hareket edilmesini müdafaa eylediğini söylemiştir denilmektedir.

Delilleri; duruşmadaki tevilli ifadesi (duruşma zabtı sahife 155—158), Reşat Fuat'ın (duruşma zabtı sahife 21—25), Sebati Selimoğlunun (duruşma zabtı sahife 86—97), Mustafa Birtemin (duruşma zabtı sahife 98—101), David Nae'nin (duruşma zabtı sahife 102—104), Jak İhmalyanın (duruşma zabtı sahife 128—130), Aram Pehlivanının (duruşma zabtı sahife 111—112), Nihat Çavuşoğlunun (duruşma zabtı sahife 145—147), Avni Güner'in (duruşma zabtı sahife 133—136), Halit Irgatın (duruşma zabtı sahife 164—166), Ziya Tüneymanın (duruşma zabtı sahife 221—222), duruşmadaki ifadeleri ve bilhassa hazırlık tahkikatında ve yüzleşmelerdeki ikrarları ve ilk tahkikat ifadeleri. Yeminli kamu şahitlerinden Salih Ezer'in (duruşma zabtı sahife 288—290), Mehmet Anter'in (duruşma zabtı sahife 322), Ahmet Dilmenin (duruşma zabtı sahife 322) açık şahadetleri ve Eyüp halk partisi başkanı Doktor Hilmi Katoğlu'nun beyanı ve muhbirlik vazifesini üzerine almış Burhan Oktay'ın Eyüp halk partisi Başkanlığına verdiği raporlar (duruşma zabtı sahife 293—295) ve sanığın evinde çıkan gizli ve serbest birçok kitaplar. (duruşma zabtı sahife 251—252) ve Polisce yasak edilmiş olan (makinaların sesi) nam eseri yazması ve duruşmadan edilen vicdani kanaat.

Sanık duruşmada; komünistliği mektep sıralarında öğrendim, 932 de bu suçtan dört sene ağır hapse mahkûm oldum. Buna rağmen bana mülâyim gelen komünist fikirlerini terk etmedim. Mustafa da benim gibi düşünür. Davidi, Dinamoyu, Sebatiyi tanıdım. Görüşleri Daviddan aldım. Fikirlerime mülâyim geldi. Salih Ezerin fikirlerini beğenerek yanıma yardımcı aldım. Bazı kişilerle tanışmağa gönderdim. Salih askerde iken de temasım devam etti. Jak ve Nihat Çavuşoğlunu tanıdım. Çamlıca ve Hasköy toplantılarında bulundum. Görüşleri ben Halide verdim. Avni Güner komünistliği seven bir arkadaştır. Fehmi Kurucuyu Nihal Adsıza gönderdim. Fikirlerini öğrenmek istedim. Çamlıcada spor kulüpleri vasıtasile sempatizan toplamağı teklif ettim. Avniyi Karabükte Nihat Çavuşoğluna gönderdim. Cemiyetten, teşkilâttan bahsetmedim. Dinamoyu asker iken iki

defa gördüm. Ben hazırlık ve ilk tahkikat ifadelerimi kabul ediyorum demektedir. (duruşma zabtı sahife 155—163).

Sanık müdafaasında; «partimiz yirmi beş senedir mevcuttur. Yeniden teşekkül mevzuubahis olamaz. Partimiz eskidenberi hakikati haykırmaktadır. Bu sesi susturmağa çalışıyorlar, faşist ceryanı maske altında dahi bizde yaşayamıyacaktır. Neşriyatımızla, harekâtımızla biz mi suç işledik. Yoksa bizi suçlu telâkki eden savcı mı suç işledi?» demektedir.

Sanık duruşmadaki ifadesinde faaliyetini olduğu gibi göstermekte ve bütün arkadaşları arasında hazırlık ve ilk tahkikat ifadelerini kabul etmek cesaretini tek başına göstermektedir. Bu sanığın cesaretinden ziyade partisine olan bağlılığını ve mektep sıralarından beri komünist faaliyetinden geri kalmadığını ifade ettiği kanaatine varılmıştır. Her ne olursa olsun sanığın bu medenî cesareti takdire değer görülmüştür.

Sanık müdafaasında; partilerinin yirmi beş senedir mevcut olduğunu ve yeniden teşekkül bahis mevzuu olamayacağını ileri sürüyor ise de partilerinin daima aynı şekilde faaliyetine devam edemediğini, zemin ve zamanı müsait buldukça faaliyete geçtiğini kabul zorunda kalacağını cesur sanıktan umarız. Yeniden faaliyete geçmek ve aynı fikirli olan kişileri bir araya toplamakla parti kurmak arasında kanunî bir fark mevcut değildir. Yeniden kurmak ne ise, sinmiş ve korkudan çalışmasını bırakmış bir partiyi yeniden faaliyete geçirmekte odur. Gaye gizli bir teşekkülün faaliyete geçmesi ve mevcut içtimaî ve iktisadî nizamı altüst etmeğe çalışmaktır.

Bu sanık arkadaşlarından ayrılmadığını göstermiş olmak için T. C. K. nun Faşist kanunundan alındığını iddiadan geri kalmamıştır. Diğer sanıklarda izah ettiğimiz husus buna da cevap teşkil etmektedir.

Hülâsa; sanık faaliyetini son tahkikat ifadesinde izah etmiş ve kendisini fazla müdafaaya lüzum görmemiştir. Sanığın suçu olduğuna mahkemece vicdani kanaat hâsıl olmuştur.

Sanığın hareketine uyan kanun maddeleri: Reşat Fuat bölümünde ve kendi kısmında izah edildiği vechile Reşat Fuat'ın gizlice yeniden faaliyete geçirdiği partinin genişlemesi için sempatizan toplamayı üzerine alması Çamlıca ve Hasköy toplantılarına iştirak ede-

rek kararlar alması ve kurulan teşkilâtı spor teşekkülleri namı ile kurmağı teklif edecek kadar alâka göstermesi ve sonradan geniş faaliyetlerde bulunması T. C. K. nun 141 inci maddesinin birinci fıkrasındaki kanunî unsurları muhtevi olduğundan mezkûr madde gereğince istek vechile Reşat Fuat'ta gösterilen takdiri şiddet sebepleri bunda da aynen kabul edilerek ve eski mahkûmiyeti gözönüne alınarak takdiren (iki sene dört ay) süre ile ağır hapis cezası ile cezalandırılmasına. Reşat Fuat, Hasan İzzet Dinamo, Fehmi Kurucu ve Salih Ezer'i tanıması ve Salih Ezer'i bir maşa gibi kullanması hasebile As. C. K. nun 148/B yolu ile cezasının yarısı zammedilerek neticeten (üç sene altı ay) süre ile ağır hapis cezası ile cezalandırılmasına.

Sanığın; parti içindeki faaliyetleri Reşat Fuat kısmında izah edildiği üzere T. C. K. nun 161 inci maddesi unsurlarına uymayıp 142 inci maddenin birinci ve üçüncü fıkralarındaki kanunî unsurlara uygun kabul edilerek ve yukarıda gösterilen takdiri şiddet sebepleri burada da aynen varit ve vaki görülerek takdiren (sekiz ay) süre ile hapsine ve 148/B gereğince yarısı arttırılarak (bir sene) süre ile hapsine.

Suç birden ziyade olduğundan ve bir cinsten bulunmadığından 70 inci madde gereğince hafif cezanın yarısı olan altı ay hapsin ağır ceza olan üç sene altı ayın üzerine eklenerek neticeten (dört sene) süre ile ağır hapis cezası ile cezalandırılmasına. T. C. K. nun 31 inci maddesine göre hüküm giydiği ceza kadar Kamu hizmetlerinden mahrum edilmesine ve adliye harç tarifesi kanununun 50 inci maddesinin onuncu fıkrası gereğince (3800) kuruş harç alınmasına.

13 — Arif Özinsel: Selânikte 1328 yılında doğmuştur. İlk okulun ikinci sınıfına kadar okumuştur. Tornacıdır. Yaralamaktan 1930 yılında üç ay üç gün ceza giymiş ve yatmış çıkmıştır. Sanık Halit Irgatı ceza evinde tanımıştır. Kendisine ilk komünist propagandasını yapan da Halit Irgat olmuştur. Halit Irgat delaletile Sebati Selimoğlunu tanımış ve ona bağlanmıştır. Nihat Balyozu Silâhtar ağa Şakir Zümrenin tapa fabrikasında tanımıştır. Nihat Balyoz delaletile presçi Hasan Çapakla tanışmış ve kahvede de Halili tanımıştır. Sanığın evinde Şoför Halit Irgat ve Sebati iki, üç defa top-

lantı yapmışlardır. Bu toplantılarda Sebati bültenleri izah etmiştir. Sebati bir, iki, üç sayılı bültenlerden sanığa dokuz tane, arkadaşlara dağıtmak üzere vermiş ve o da bunların üçünü Hasan Çapak'a, üçünü Avni Güner'e, üçünü de Hadi Malkoça vermiştir. Bülten dağıttığı kişilerden de aidatta almıştır. Bütün bu bültenleri fikirlerine uygun bulduğunu söylemiştir. Sebatinin ifadesine göre Halitle birlikte İstanbul mıntaka idare heyeti üyeliğini kabul etmiş ve bu ödevi yapmıştır. Hücre kâtibi Hadi Malkoç, Hasan Çapak, Avni Güner kendisine bağlıdır. Sanık Hadi Malkoç'a, Mustafa Pınarelle Mehmet Elmas'ı tanıtmış ve onlara bundan sonra Hadiye bağlı kalacaksınız demiştir. Akhisarlı Hamit Tanığı Hadi Malkoç delaletile Akhisardan çağırıp orada kurduğu teşkilât hakkında bilgi almış ve ona komünist teşkilâtının nasıl kurulacağına dair bilgiler vermiştir denilmektedir.

Delilleri; sanığın (duruşma zabtı sahife 124—127), Sebati Selimoğlunun (duruşma zabtı sahife 86—97), Şoför Halit Irgat'ın (duruşma zabtı sahife 164—166), Avni Güner'in (duruşma zabtı sahife 133—136), Hadi Malkoç'un (duruşma zabtı sahife 177—179), Hasan Çapak'ın (duruşma zabtı sahife 186—187), Mustafa Pınarel'in (duruşma zabtı sahife 182), Mehmet Elmas'ın (duruşma zabtı sahife 181—182) duruşmadaki ifadeleri ve ilk ve hazırlık tahkikatındaki ifadeleri ve sanığın tahsilim yok demesine rağmen marksizim, işçi sınıfının ihtilâli vesaire gibi kitapların evinde bulunması duruşmadan edinilen vicdani kanaat.

Sanık duruşmada; Hapishaneden tanıdığı Halit Irgat'ı 944 de kalafat yerinde gördüğünü, kendisini Sebati ile tanıştırdığını, Sebatiden aldığı bülteni fikrine uygun bulduğunu, aldığı bültenleri Hadi, Avni, Hasana verdiğini ve verirken de fazlalarını arkadaşlarına ve Halil Kerayla Mehmet Elmas'a verirsiniz dediğini hazırlık tahkikatı ifadelerinde tazyik altında verdiğinden şimdi kabul etmediğini, Mustafa Pınarel, Halil Keray, Mehmet Elmas ve Nihat Balyozu tanıdığını söylemektedir.

Sanık müdafaasında; duruşmadaki ifadelerini izah ettikten başka bölge idare heyeti azası olmadığını, evinde Sebati ve Halil ile buluşmalar yapmadığını, Osman Paçalıyı semtten tanıdığını, asker kaçağı olduğunu bilmediğini dermeyeran eylemektedir.

Tesadüfen Halit Irgat'ın tanıttığını söylediği Sebatinin birkaç gün sonra ne cesaretle bülten getirip verdiğini sorulduğunda sanık cevaplandıramamıştır. Bu keyfiyet denildiği gibi Halidin Sebatiyi tesadüfen tanıtmayıp bülten dağıtmak için maksadı mahsusla tanıttığını ve her üçünün aynı fikir ve amaç peşinde olduklarını göstermektedir. Zaten Halit Irgat'ın duruşmadaki ifadesi bu ciheti aydınlatmaktadır.

Sanığın evinde buluşmalar yapıldığını inkâr etmesi de mahkemece yerinde görülememektedir. Zira bu hususta toplantıya iştirak etmiş bulunan Halit Irgat'ın ifadesi mevcuttur.

Sanık Osman Paçalıyı semtten tanıdığını söylüyor ise de asker kaçağı olduğunu bilmediğini ilâve ediyor. İki mahalle arkadaşının birbirlerinin asker kaçağı olup olmadığını bilmemelerine imkân olmamak beraber elde başka bir maddî delil olmadığından mahkeme sanığın lehine düşünerek bilmeyebileceğini kabul etmiştir.

Sanık bülten vermek, cemiyet kurmak olmadığından 141/1 yoktur. Bültenlerin muhteviyatı 161 inci maddeye uymamaktadır. Bir suçtan iki ceza verilmez, komünistlikten malûmatım yoktur. Muhteviyatının makul gördüğüm bültenleri iki, üç arkadaşına vermekten başka kabahatim yoktur. demektedir.

Sanık mademki bülten almış ve bilhassa aldığı ve fikirlerini fikirlerine uygun bulduğu bültenlerin tanıdıklarına vermiş ve verirken de kimlere verileceğini söylemiştir. O halde partinin sevk ve idare işini hissesine düşüğü kadar yapmıştır. Bu yönden müdafaası yerinde değildir.

Reşat Fuat bölümünde yazıldığı üzere neşriyat 142 inci maddeye uyar görüldüğünden suçunun 161 inci maddeye uymadığı iddiası mahkemece yerinde görülmüştür. Hadisede bir suç olduğu iddiası varit değildir. Zira partiyi kurmak veya faaliyete geçirmekle propaganda mahiyetinde neşriyat yapmak ayrı ayrı maddelere tabii ayrı ayrı suçlardır.

Sanık sonunda muhteviyatını makul gördüğüm bültenleri iki, üç arkadaşına vermekten başka kabahatim yoktur. demekle suçunu itkrar zaruretini hissetmiş benziyor.

Hülâsa sanığın partinin sevk ve idare işini yaptığı ve partinin propaganda mahiyetinde görülen neşriyatını müteaddit arkadaşları

na dolandırdığı, suçları subut derecesine çıkmış ve mahkeme bu suçları sabit görmüştür.

Sanığın hareketine uyar kanun maddeleri: Sanığın ve gizli Türkiye komünist partisinden Halit Irgat'la birlikte İstanbul mıntaka İdare Kurulu üyeliğini kabul etmesi ve yukarıda izah edildiği şekilde birçok arkadaşlarına aldığı bültenleri dağıtması, icabında izah etmesi T. C. K. nun 141 inci maddesinin birinci fıkrasındaki sevk ve idare eden kanuni unsuruna uyar görülmüş olmakla mezkûr madde gereğince (iki sene üç ay) müddet ağır hapis cezasına.

Sanığın parti içindeki faaliyeti Reşat Fuat bölümünde izah edildiği üzere T. C. K. nun 161 inci maddesindeki kanunî unsurlara uymayıp 142 inci maddenin unsurlarına uyduğu kabul edilerek (altı ay) süre ile hapsine, T. C. K. nun 70 inci maddesi gereğince hafif cezanın yarısı ağır cezanın üzerine eklenerek neticeten (iki sene üç ay) süre ile ağır hapis cezası ile cezalandırılmasına.

Adliye harç tarifesi kanununun 50 nci maddesinin Dokuzuncu fıkrası mucibince (2800) kuruş harç alınmasına.

14 — **Şoför Halit Irgat:** İstanbul'da 1318 yılında doğmuştur. 1932 senesinde İstanbul ağır ceza mahkemesinde komünistlikten mahkûm olmuş ve 2330 sayılı af kanunundan faydalanmıştır. Arif Özünseli ceza evinde tanışmış ve onun vasıtasıyla Ali Tokoç'u ve Hüseyin Arıkça'yı tanımıştır. Nihat Balyoz'u cezaevinde tanışmış ve onun vasıtasıyla Reşat Fuat Baraner bölümünde anlatıldığı gibi çamlıca toplantısına katılmış ve Hasköy toplantısında verilen karar uyarak İstanbul Mıntaka idare kurulu üyesi olarak çalışmıştır. Sanık kunduracı Ali Tokoç ve Hüseyin Arıkça'ya komünistlik propagandası yapmıştır. Sanık Nihat Balyoz'dan Partinin görüşlerini alarak okumuştur. Sebatiyi Dinamo'nun düğününde tanışmış ve ondan üçer tane iki defa bülten almıştır. Ali Tokoç ve Hüseyin Arıkçaydan aidat aldığını Arif Özünsel'e verdiğini ve onun da Sebati'ye vermekte olduğunu hazırlıkta söylemiştir. Saadet Baraner'le komşu olduklarından sıkı temasta olduğunu beyan etmektedir. Reşat Fuat Baraner'i evvelce cezaevinde tanışmış ve ona çok bağlılığı olduğunu söylemiştir. David'i de cezaevinde tanışmıştır denilmektedir.

Delilleri; sanığın (duruşma zabtı sahife 164 — 166), David Nae'nin (Duruşma zabtı sahife 102 — 104), Nihat Balyoz'un (du-

ruşma zabtı sahife 155 — 163), Sebati Selimoğlu'nun (duruşma zabtı sahife 86 97), Reşat Fuat Baraner'in (duruşma zabtı sahife 21 — 25) Mustafa Birtem'in (duruşma zabtı sahife 98 — 101), Arif Özünsel'in (duruşma zabtı sahife 124 — 127) Ali Takoç'un (duruşma zabtı sahife 194 — 196), Mustafa Alman'ın (duruşma zabtı sahife 198 — 199), Hüseyin Arıkçay'ın (duruşma zabtı sahife 200 — 201), duruşma sırasındaki tevilli ifadeleri. Bu kişilerin hazırlık tahkikatındaki, yüzleşmelerdeki ve ilk tahkikattaki ifadeleri. Aramada evinde çıkan mecmua ve kâğıtlar (duruşma zabtı sahife 253), duruşmadan edinilen vicdani kanaat.

Sanık duruşmada; Reşat, David, Arif ve Nihat'ı eskiden tanıdım. Nihatla daimi temasım vardır. Nihat beni Çamlıca'ya çağırdı. Reşat'a var dedi. Reşat'ı çok sevdiğinden gittim. Sebatiyi Dinamonun düğününde tanıdım. Sebati bana Çamlıca toplantısından sonra üç tane bülten getirdi. Bunlardan birer tane Hüseyin Arıkçay ile Ali Tokoç'a verdim. İkinci sefer getirdiğimden de verdim. Fakat Hüseyin bana bir daha getirme dedi. Almadı ben de bir daha vermedim. Alınan eskiden beri fikirlerinin fikirlerime uygun olduğunu bilirim. Sebati Arif'e bülten vermek için dükkânını benden soruyor. Ben de Sebati'yi alıp dükkânına götürüyor ve tanıştırıyorum. (Sebati ve Arif ile toplanırdık. Sebati'den aldığım direktifleri Hüseyin'e ve Ali'ye söyledim). Şeklindeki ifadelerim doğru değildir. demektedir. (duruşma zabtı sahife 164—166).

Sanık müdafaasında; Çamlıca toplantısına komşum ve sevdiğim arkadaşım Reşat'ın askerden geldiğini öğrendiğim için gittim. Orada teşkilâttan bahsedilmedi ben cahil bir şoförüm. Hasköy toplantısında bulunmadım. Mıntaka idare heyeti başkanlığımı poliste tazyik ile kabul ettim. demekte ve duruşmadaki ifadelerini tekrarlamaktadır.

Sanık müdafaasında: kendisini basit bir şoför diye göstermek istiyorsa da kendisinin Ali Tokoç'la hem fikir olduğunu, bülten alıp verdiğini, tanınmış komünistlerin toplandıkları Çamlıca toplantısında bulunduğunu unutuyor. Nihat gibi idealist bir komünistin Çamlıca toplantısına çağırıldığı bir adamın komünistlikte basit bir adam olmayacağı muhakkaktır. Sanığın bu husustaki müdafaasını mahkeme bu noktalardan yerinde görmemektedir.

Hasköy toplantısına iştirak etmemek sanığa suçsuz sıfatını bahsetmez. Zaten bu toplantıya yalnız üç, dört elebaşı iştirak etmiş ve İstanbuldaki faaliyet şeklini karar altına almışlardır. Sanık vilâyet idare heyetinden olmayıp İstanbul mıntaka idare heyetindedir. Kendisi Sebatiye bağlıdır. Ondan aldığı bültenleri kendisine bağlı kişilere vermiştir. İşte böylece bülten almak ve başka kişilere vermek faaliyeti partinin sevk ve idare işinde hissesine düştüğü kadarını yapmak demektir.

Sanık dediği gibi Arifi, Sebati ile tanıştırması da İstanbul mıntaka üyesi noksanının tamamlanmasını temin içindir. Bu yönden 141/1 madde ile münasebetim yoktur. Müdafaası yerinde görülememektedir.

Sanığın, hakkında 161 ve 148/B maddelerinin tatbikinin imkânı olmadığı müdafaasına gelince: sanığın askerî şahıslara bülten verdiği ve Reşat Fuattan başka askeri tanıdığı, temasta olduğu madî delillerle tesbit edilemediğinden ve Reşat Bölümünde anlatıldığı üzere faaliyetin 161 olmayıp 142 inci madde olduğunun kabul edilmesinden ötürü sanığın bu iki cihete matuf müdafaası bu noktalarla mahkemece yerinde görülmüştür.

Sanık, hazırlık tahkikatı ifadesini inkâr etmeyi ceza evinde Tevfik Dilmenin direktiflerine, arkadaşlarının mühim kısmının uyduğunu görmesi tesirine bağlıdır.

Hülâsa: sanığın Nihat Balyozla daimi teması olması, Çamlıca toplantısında bulunması, bülten dağıtması, yukarda izah edildiği üzere sevk ve idare unsurunu haiz olduğu ve propaganda fiiline de iştirak eylediği mahkemece kabul edilmiştir.

Sanığın suçlarına ilişkin kanun maddelerine gelince: tanınmış komünistlerden elebaşı vaziyetinde olanların toplanarak faaliyet şekillerini tesbit ettiklerini, Çamlıca toplantısına sanığın da iştirak etmesi ve İstanbul mıntakası idare heyeti üyeliğini kabul ve ifa etmesi ve hazırlık tahkikatında açıkça söylediği veçhile «biz Sebati ve Arif ile toplanırdık. Sebati den aldığım direktifleri Ali Tokuç'a ve Hüseyin Arıkçaya bildirirdim.» Demesi T. C. K. nun 141 inci maddesinin birinci fıkrasına uyar fiillerden olduğu görülmüş ve istek veçhile mezkûr maddeye dayanılarak ve Reşat Fuat bölümünde gösterilen takdiri arttırıcı sebep burada da aynen kabul edilerek ve

geçmişteki mahkûmiyeti de gözönüne alınarak takdiren (iki sene iki ay) süre ile ağır hapis cezasile cezalandırılmasına.

Sanığın arkadaşları ile toplantılar yaparak bu konu üzerinde konuşmaları, Sebati den aldığı bültenleri hücre arkadaşı Ali Tokuç'a ve Hüseyin Arıkçaya vermesi, Reşat Fuat bölümünde gösterildiği üzere T. C. K. nun 161 inci maddesine uyar fiillerden olmayıp 142 inci maddeye uyan bir fiil olduğu kabul edilerek iddia makamının isteğinin reddiyle 141 inci madde gereğince aynı arttırıcı sebeble takdiren (sekiz ay) süre ile hapsine.

Sanığın suçunun birden ziyade olması ve bir cinsten bulunmaması hasebile T. C. K. nun 70 inci maddesi gereğince hafif ceza olan sekiz ayın yarısı ağır ceza olan iki sene iki ay üzerine eklenerek cem'an (iki sene altı ay) süre ile ağır hapis cezasile cezalandırılmasına, aynı kanunun 31 inci maddesi gereğince hüküm giydiği gün kadar kamu hizmetlerinden mahrum edilmesine.

Adliye harç tarifesi kanununun 50 inci maddesinin dokuzuncu fıkrası gereğince (2800) kuruş harç alınmasına.

15 — **Hadi Malkoç:** İstanbulda 1323 yılında doğmuştur. Maltepe askerî lisesinin onuncu sınıfına kadar tahsil görmüştür. Galatasaray lisesinde idare memurudur. Ali Tokuç'u Ayvalıkta tanımıştır. Onun vasıtasile ve semtlisi olduğunu sonradan öğrendiği Arif Özinselle tanışmıştır. Arif Özinsel kendisini Mehmet Elmas, ve Mustafa Pınarelle tanıştırmış ve onları sanığa bağlamış ve böylece sanık Malkoç hücre kâtibi olmuştur. Arif Özinselden aldığı 1—3 sayılı bültenleri fikirlerine uygun bulduğundan Mehmet Elmas ve Mustafa Pınarele vermiş ve aynı zamanda bunlara komünistliği ilgilendiren Nazım Hikmetin, Doktor Hikmet Kıvılcımın kitaplarını da vermiştir. Bunlardan aidatta almıştır. Akhisarlı olup orada solcu fikirli arkadaşları etrafına toplıyan Hamit Tanığı, Arif Özinsel talimatı ile Akhisardan çağırarak onu Arifle tanıştırdığı ve Arif tarafından komünist hücrelerinin nasıl kurulacağı hakkında bu kişiye talimat verildiğini ilk tahkikat sırasında söylemiştir. Denilmektedir.

Delilleri; kendisinin (duruşma zabtı sahife 177—179), Arif Özinsel (duruşma zabtı sahife 124—127), Mehmet Elmasın (duruşma zabtı sahife 181—182), Mustafa Pınarelin (duruşma zabtı sahife 182), duruşmadaki tevilli ifadeleri. Bu kişilerin hazırlık tah-

kikatındaki ve yüzleşmelerdeki ikrarları ve ilk tahkikat ifadeleri arama sırasında elde edilen Yurt ve Dünya mecmuaları (duruşma zabtı sahife 267) bu mecmuanın yasak olduğunu gösteren Basın ve Yayın Genel Müdürlüğü ve Dahiliye Bakanlığı yazıları (duruşma zabtı sahife 371—372), duruşmadan edinilen vicdani kanaat.

Sanık duruşmada; Arif Özinsel semtlim olduğundan samimiyetim fazladır. Kendisi ile her mevzu üzerinde konuşurum. Anlamadığı hususları benden sorar. Beni Mehmet Elmas ve Mustafa Pınarelle tanıştırdı. Bunlar benden birçok şeyler sordular, okumak için kitap istediler. Bunlara geberen kapitalizm ve Nazım Hikmetin şiirlerini vesaireyi götürdüm. Ariften aldığım bültenleri fikrime uygun bulmuştum. Hazırlıktaki ifadelerim tazyika müstenit olduğundan şimdi kabul etmiyorum demektedir.

Sanık müdafaasında; Ali Tokuç'u 1932 yılında tanıdım. Esareti kaldırmak isteyenlerle fikren ve bütün mevcudiyetimle beraberim. Hürriyetin müdafiiyim. Hakikî demokrasi karargâhında bulunuyorum. Bültenlerde hürriyet istiyoruz. Sovyetlerle birleşmek istiyoruz diyor. Hükümetin dahilî ve haricî siyasetini kaba kelime ve tavsiflerle tenkit ediyor. Sanığın müdafaası şahsî müdafaadır; ziyade partinin aktörce müdafaası mahiyetini arzetmektedir.

Sanık, faaliyetine hiç temas etmemekte Arif Özinselden aldığı bültenleri Mustafa Pınarelle Mehmet Elmasa yaptığı telkinatı onları yetiştirmek için memnu kitapları evlerine kadar götürmesini hiç mevzuu bahis etmemektedir. Halbuki Arif tarafından kendisine yetiştirilmek üzere tanıtılmış olan bu iki temiz kişiyi sempati durumuna geçirmek kasdile yapmadığı kalmamıştır. Bunlar hep Mustafa ve Mehmet'in ifadelerinden ve verdiği kitapların elde edilmesinden ve hattâ hülâsası yukarıya çıkarılan duruşmadaki kendi ifadesinden anlaşılmalıdır.

Reşat Fuat'ın yeniden faaliyete geçirdiği partide sanığın faaliyeti bulunduğunu müdafaanamesinde takındığı tavrı bile başlıbaşına isbata yeter mahiyettir.

Sanığın suçlarına ilişkin kanun maddeleri; sanığın yukarıda kısaca yazılan faaliyet şekli partinin teşkili ve sevki idaresini üzerine aldığı ifade ettiği kabul edilememektedir. Netekim iddia makamında esas hakkındaki mütaleasında mahkemenin fikrinde olduğunu açık-

ca göstermiş sanığın yalnız partiye girdiğini kabul ederek ona göre cezalandırılmasını istemiştir. Bu itibarla sanığın suçu T. C. K. nun 141 inci maddesinin birinci fıkrasına değil üçüncü fıkrasına uyar görülerek mezkûr madde gereğince (altı ay) hapsine.

Sanığın yukarıda gösterilen faaliyeti, yani bülten alması ve arkadaşlarına vermesi ve onları tenvir için kitap getirmesi. Reşat Fuat bölümünde yazıldığı üzere 161 inci maddenin kanunî unsurlarına uyar görülemediği ve sırf propaganda mahiyetinde kabul edilmiş olmakla iddia makamının 161 inci maddenin tatbiki isteğinin reddiyle 142 inci madde gereğince. Mustafa Pınarel ile Mehmet Elmasın ifadelerinde görüldüğü üzere sanığın mensup olduğu partinin legal sahadaki faaliyetine çok fazla ehemmiyet ve gayret gösterdiği görülmüş ve bu hal mahkemece sanık aleyhinde takdiri arttırıcı sebep kabul edilmiş olmakla takdiren (sekiz ay) süre ile hapsine.

Sanığın suçları bir cinsten olduğundan T. C. K. nun 69 uncu maddesi gereğince içtima kaidesi tatbik edilerek cem'an **on iki ay** süre ile hapsine. Adliye harç tarifesi kanununun 50 inci maddesinin yedinci fıkrası gereğince (1700) kuruş harç alınmasına.

16-17 — **Mustafa Pınarel ve Mehmet Elmas:** Devlet Demiryollarının Yedikuledeki fabrikasında işçidirler. Semtlisi olmak dolayısıyla Arif Özinsel her iki sanığa komünist propagandası yapmıştır.

Sanıklar; Hadi Malkoç, Arif Özinsel'e Mehmet Elmas'ın evinde toplantı yapmışlar ve orada Özinsel günün meseleleri bültenlerinden birisini okutarak sanıklara izah etmiştir. Hadi Malkoç sanıklara komünistliği ilgilendiren kitaplarla günün meseleleri bültenlerini vermiştir. Denilmektedir.

Delilleri; kendilerinin (duruşma zabtı sahife 181—182), Arif Özinsel'in (duruşma zabtı sahife 124—127), Hadi Malkoç'un (duruşma zabtı sahife 177—179) duruşma sırasındaki ifadeleri, bu kişilerin hazırlık ve ilk tahkikattaki ifadeleri ve yüzleşmelerdeki beyanları, Mustafa Pınarel'in evinde çıkan yasak kitaplar (duruşma zabtı sahife 264) duruşmadan edinilen vicdani kanaat.

Sanıklardan Mustafa Pınarel duruşmada; Arif benimle görüşmek istedi. Yedikuledeki çıktığım kahveyi tarif ettim. Oraya geldi, Mehmedin imtihanı vardı. Arife hazır gelmişken onu bahsettik. Mehmet'te yardım etti. Mehmet'in ziyafetine Arif, Hadiyi getirdi.

Hadi orada birşey okudu fakat içki bana vurduğundan anlıyamadım. Hadiye Aksarayda rastladık. Orada bize birşeyler anlatmağa çalıştı. Kitap okumağı tavsiye etti. Ve bana roman yerine Geberen Kapitalizm, Nazım Hikmetin şiirleri, Sovyetlerin Neden dostuyum kitaplarını getirdi. Demektedir. (duruşma zabtı sahife 182).

Mehmet Elmas ifadesinde: Arif Özünsel'in yardımı ile imtihan da kazandığından verdiğim ziyafete Arif, Hadi namında birisini getirmişti. Hadi o akşam birşeyler okudu. İçindekilerin bir numaralı bültenlerde yazılı olanlara benzediğini sonradan öğrendim. Aksarayda Hadiye rastladık. Bize birşeyler anlattı. O da ilk tahkikatta bana okunan iki numaralı bültene benziyordu. Hadi Mustafaya getirdiği kitapları benim evi öğrendiğinden bize getirdi. Hazırlıktaki ifadelerim doğru değildir demektedir. (duruşma zabtı sahife 180—182).

Sanıkların bu ifadeleri hazırlık tahkikatındaki ifadeleri kadar geniş olmamakla beraber yine Hadi Malkoç ile Arif Özünselin suinyetlerini tebarüz ettirmeğe yeter görülmüştür.

Sanıklar fiillerine uyan kanun maddelerine gelince; sanıklar Hadi Malkoç'un ve Arif Özünselin teşviklerine maruz kalmışlar hattâ bülten almışlar ve Hadi Malkoç'un getirdiği ve Mustafa Pınarelin evinde çıkan kitapları kabul etmişler ve mukabilinde para vermişler ise de her ikisinin de samimi ve iyi niyetli olduğu ve Mehmet Elmas'ın işcilikteki derecesinin bir derece yükselebilmesi için gireceği imtihana hazırlık sırasında Arif Özünselden istifade ettiğinden ona minneddar bulunmasından faydalanarak telkinata başladıkları ve her zaman beraber bulunduğu arkadaşı Mustafa Pınareli de bu meyanda aralarına almak istedikleri anlaşılmaktadır. Sanıkların Hadi Malkoç'un fikirlerini bilmiyerek ve vaziyeti kavramıyarak okuduğu ve anlattığı bahisleri dinlediklerine ve fakat matlup mânayı çıkaramadıklarına netice itibarile kasdı mahsusla ve bir gaye ve mefküre uğruna bu işe tevessül ettiklerine dair mahkemece bir kanaat gelmemiş olmakla iddia makamının istediğinin reddiyle her iki sanığın beraatine.

18 — **Piresci Hasan Çapak:** Konya'nın Bozkır kazasında 1319 yılında doğmuştur. Sanatı pirescidir. Ayvansaray çivi fabrikasında 12 sene çalışmıştır. Şimdi Balat Telçekme fabrikasında işçidir. Nihat

Balyozu Dede Annet evinde tanışmıştır. Nihat Balyoz kendisine komünist propagandası yapmıştır. Arif Özünsel'le Nihat delâletiyle tanışmış ve Nihat Balyoz bu tanışma sırasında sanığı Arif Özünsel'e bağlamıştır.

Sanık Osman Paçalı ile Arif Özünselle tanışmıştır. Halil Keray İbrahim Yürüyüş ile sanık Taksim bahçesinde iki defa buluşmuşlar ve teşkilât hakkında ve bir komünist hücresinin nasıl kurulması lâzım geldiğine dair konuşmalar yapmışlardır. Halil Keray ile İbrahim Yürüyüş Osman Paçalı'nın bültenlerine karşı itirazını beğenmiyerek bir daha onunla konuşulmaması için tedbir almasını sanıktan istemişler, o da Arif Özünsel'e söyleyerek Osman Paçalı'yı kendi hücrelerinden ayırtmıştır. Sanık Halil Keray ve İbrahim Yürüyüş'ten katımlı hücrenin kâtipliğini yapmış ve Arif Özünsel'den aldığı günün meseleleri bültenini Halil Keray'a ve o da İbrahim Yürüyüş'e okumak üzere vermiştir. denilmektedir.

Delilleri: Kendisinin (duruşma zabtı sahife 186-187), Arif Özünsel'in (duruşma zabtı sahife 124 — 126), Osman Paçalı'nın (duruşma zabtı 190 — 192), Halil Keray'ın (duruşma zabtı sahife 226 — 227), duruşmasındaki ifadeleri bu kişilerin hazırlık ve ilk tahkikat ve yüzleşmelerdeki ifadeleri, Askerî Cezaevinde Tefvik Dilmene'in hücre yoktur, aidat yoktur vesaire gibi direktiflerini yazarak muhafaza etmesi ve arama sırasında üzerinden çıkması, evinin aranması sırasında yasak olan ve olmıyan mecmuaların çıkması, (duruşma zabtı sahife 255) duruşmadan edinilen vicdani kanaat.

Sanık duruşmada: Arif'i eskiden tanıyım. Osman Paçalı'yı Arif delâletiyle tanıyım. Bazan üçümüz buluşur, konuşurduk. Arif iki bülten verdi. Birini Halil'e vermemi söyledi. Veremedim. İkinci bülteni de aldım. Bu sefer Halil'e verdim. Beyoğlu'nda Osman Halil, İbrahim ve ben gezerken İbrahim konuşmamızı menetmiştir. Her halde bu konuşma bültenlerdeki mevzua ait olacak. Evvelce Sakkop Remzi'nin beyannameyi elimde yakalanmıştım demektedir. (Duruşma zabtı sahife 186 — 187)

Sanık müdafaasında: Duruşmada söylediklerini izah etmekte ve hazırlık tahkikatındaki ifadelerinin kıymeti olmadığını çünkü tazyik karşısında iradesinin kalmadığını söylemektedir.

Sanığın duruşmada söylediği üzere bültenler mevzuundan dört arkadaş Beyoğlu'nda gezerken Osman Paçalı'nın konuşmasını tecrübeli ve temkinli bir komünist olan İbrahim Yürüyüş'ün menettiğini itiraf etmesi ve bu halin diğer arkadaşlarının da itirafı altında bulunması sanığın ne şekildeki arkadaşları ile arkadaşlık yaptığını isbat eder mahiyettedir. Sanık hazırlık tahkikatında kısmen de ilk tahkikatta geniş itiraflarda bulunduğu halde duruşmada her şeyi inkâr kalkışması şüphe yokki ceza evinde pencereden bütün sanıklara hitaben Tefvik Dilmen'in verdiği direktifleri sanığın not etmesi ve yetiştiremediği kısımları da Fehmi Kurucu'dan sorarak yazması ve yazdığı notların üzerinde bulunması, bu direktife her sanıktan ziyade riayet ve itaat ettiğini göstermekte ve bu itibarla hazırlık tahkikat ifadesini kabul etmemek için ileri sürdüğü mantığın yersiz olduğunu isbat eylemektedir.

Sanığın duruşmada; Arif, Osman Paçalı ile birlikte bazan buluşur konuşurduk demesi de başlıbaşına aleyhine bir delildir. Zira Arif ve Osman Paçalı bölümlerinde gösterildiği üzere bunlar komünistliği çoktanberi benimsemişler ve propaganda yapmağı kendilerine amaç edinmiş kimselerdir. Hele bülten alıp okuması ve ben böyle şeyler istemem diyerek reddetmemesi ve bilhassa evvelcede elinde Sakop Remzinin beyannamesinin yakalanması kendisinin komünist hücrelerine girdiğini ve bu işlerde unsiyeti olduğunu açıkca ifade etmektedir.

Hülâsa; sanık suçum yoktur, beraatimi isterim demesine rağmen yukarıda gösterildiği üzere suçlu olduğuna mahkemece kanaat hâsıl edinilmiştir.

Sanığın hareketine uyan kanun maddelerine gelince; sanığın yukarıda yazılı faaliyet şekli partinin teşkili ve sevk ve idaresini ifade etmemekte ve ancak Arif Özinselin telkinatına kapılarak ona bağlı şekilde partiye girmiş olduğunu göstermektedir. Zaten iddia makamı da esas hakkındaki mütaleasında iddianamede gösterilen 141 inci maddenin birinci fıkrası yerine üçüncü fıkrasını istemiştir. Mahkeme sanığın suçunu yukarıda işaret olunduğu üzere görmüş, sevk ve idare etmek vaziyetinde kabul edemediğinden son istek üzere 141 inci maddenin üçüncü fıkrasına dayanılarak (atı ay) süre ile hapsine;

Sanığın Arif Özinsel'den aldığı bültenleri arkadaşları Halil Keray ile İbrahim Yürüyüşe vermesi ve adı geçen bu kişilerle Taksim bahçesinde toplanarak iki defa hücre ve teşkilât hakkında izahatta bulunması millî menfaatlere aykırı bir faaliyet olmayıp mensup olduğu partinin propagandası olduğu kanaatine varılmış ve mahkemece bu halin 161 inci maddenin kanunî unsurlarından ziyade 142 inci maddenin unsurlarına daha uyar olduğu kabul edilerek iddia makamının isteğinin reddiyle 142 inci maddeye dayanılarak (altı ay) süre ile hapsine.

Sanığın suçları bir cinsten olduğundan ve 69 uncu madde gereğince ağır kabul edilerek birinci altı ayın üzerine hafif kastedilen ikinci altı ayın üçte iki miktarı olan (Dört) ayın ilâvesile cem'an (On ay) süre ile hapsine.

Sanığın 20/Mart/944 den beri tutak olması ve ceza müddetini doldurmuş bulunması hasebile başka yönden tutaklığı yoksa hemen salıverilmesine. Adliye harç tarifesi kanununun 50 inci maddesinin yedinci fıkrası gereğince (1700) kuruş harç alınmasına.

19 — Halil Keray: Kığılı olup Ayvansaray fabrikasında işçidir, Tahsili yoktur. İbrahim Yürüyüşü, Hasan Çapak'ı meslekdaş olarak tanır. İbrahim Yürüyüşle Beyoğlunda gezerken Hasan Çapak'a rastlamış, Hasan yanındaki Osman Paçalı diye tanıtmış birlikte biraz yürümüşler Osman Paçalının konuşma şeklini beğenmiyerek ayrılmışlar, Hasan Çapak'tan bülten almış. İbrahim'e de vermiş olduğu gösterilmektedir.

Delilleri; kendisinin (duruşma zabtı sahife 226—227), İbrahim Yürüyüş'ün (duruşma zabtı sahife 169—170), Hasan Çapak'ın (duruşma zabtı sahife 186—187), duruşmadaki ifadeleri. Bu kişilerin hazırlık ve ilk tahkikattaki ifadeleri duruşmadan edinilen kanaat.

Sanık duruşmada; Hasan bana bir bülten denilen kâğıt verdi. İyi okunamıyordu. Hazırlık tahkikatındaki ifadelerimi kabul etmiyorum. Beyoğlunda ben İbrahimle gezerken Hasan ile Osmanı gördük. Orada neler konuşulduğunu hatırlıyamıyorum. İlk tahkikatta hasta idim. Orada da ne söyledigimi bilemiyorum, demektedir.

Sanık müdafaasında; duruşmada söylediklerini izah etmekte, buluşmalarının tesadüfü olduğunu, kasda makrun olmadığını söyle-

mekte aldığı bülteni okuyamadığını, İbrahim Yürüyüş, verin okuyayım diye aldığını bu hallerde suç olmadığını beyan etmektedir.

Sanığın hazırlık tahkikatındaki hücre, aidat ve toplantı kelimelerini reddetmesi, ceza evinde Tefvik Dilme'nin direktifine uygun görülmele beraber sanığın aşağıda gösterilen sebeplerle suçu olmadığına mahkemece vicdani kanaat hâsıl edilmiş olmakla bu hususa ait müdafaası yerinde görülmüştür.

Sanığın fiiline uyan kanun maddeleri; sanığın Hasan Çapak'ın hücrelerine girdiği iddia edilmekte ve Hasandan aldığı bülteni İbrahim okuması için verdiği kendi ifadesi ile de anlaşılakta ise de sanığın hiç tahsili olmadığı ve küçük bir işçi olduğu gözönüne alınarak Arif Özinselin partiye yeni üyeler toplaması için Hasan Çapak'a direktif vermesi üzerine onun en yakın arkadaşını fikirlerine uydurarak hücre kurmağa çalıştığı kabul edilmiş ise de sanığın benimseyerek, isteyerek ve dileyerek hücreye girdiğine ve okuduğu bülteni kavradığına mahkemece vicdani kanaat hâsıl edilememiştir.

Zaten sanığı iddia makamı ilk iddiasında Hasandan aldığı bülteni en samimi arkadaşı İbrahim Yürüyüşe vermesini millî menfaatlere aykırı faaliyet görerek 161 den sevketmiş olmasına rağmen bu defa bu hareketini o mahiyette görmiyerek bu yönden beraatini istemiştir. Mahkeme sanığın yalnız bu cihetten suçsuz olduğunu değil bir de partiye giriş iddiasını da yerinde görememektedir. Yukarıda da izah edildiği veçhile eski arkadaşı Hasan'ın kendisine gösterdiği alakayı samimi sanmış ve aldığı bültende birşeyler var ummuş ve Hasan'ın sözleri arasında geçen bazı kelimeleri de işinin lehinde telâkki etmiş. Hülâsa birşey anlamadan ve bir kasta dayanmadan bir harekette bulunmuş olduğu vicdani kanaati mahkemece hâsıl olmakla ötedenberi iddia makamınca istenen hususun da reddiyle her iki cihetten **beraatine:** ve tutaklıktan hemen kurtarılmasına.

20 — **İbrahim Yürüyüş:** Un fabrikasında tornacıdır. 1925 senesinde Elektrikçi Nuri delâletiyile Rusya'ya gitmiş orada Şark Üniversitesinin kurlarına devam etmiş. 9 ay Moskova'da kalmış, komünistlikten üç ay hapse mahkûm olmuş, Halil Keray'ı on beş sene, Hasan Çapak'ı on sereden beri tanır. Osman Paçalıyı da tanır. Bunlarla günlük meselelerden konuşur, Halilden bülten almış. Polis ajanı

Onbaşı Salih Ezer'e Benerci kendini neden öldürdü, Portreler nam kitapları vermiş olduğu anlaşılmaktadır.

Delilleri; kendisinin (duruşma zabtı sahife 169—170), Hasan Çapak'ın (duruşma zabtı sahife 186—187), Osman Paçalı'nın (duruşma zabtı sahife 190—192), Halil Keray'ın (duruşma zabtı sahife 226—227) duruşma sırasındaki ifadeleri, bu kişilerin hazırlık ve ilk tahkikattaki ifadeleri ve Kamu şahidi Onbaşı Salih Ezer'in yeminli şahadeti.. Mahkemece edinilen vicdani kanaat.

Sanık duruşmada; 925 senesinde Elektrikçi Nuri delâletile pasaportsuz Rusyaya gittiğini, Moskovada çalıştığını, havası ile imtiyaç edemediğinden yine pasaportsuz memlekete döndüğünü, üç aylık geçmişte mahkûmiyeti olduğunu, Hasan, Halil ve Osmanla Anti Faşist mevzular dahilinde konuşulduğunu, Halilden bülten alıp okuduğunu, bir daha böyle şeyler getirmemesini söylediğini, komünistliği kendisine ilk aşılıyanın Elektrikçi Nuri olduğunu, Salih Ezer'e Benerci kendini neden öldürdü, Portreler nam kitapları talebi üzerine verdiğini, Moskovada kaldığı müddetce Şark Üniversitesi kurlarına devam ettiğini söylemektedir.

Sanık müdafaatan Halil Keray'a ikinci defa böyle şeyler getirme diyerek bir daha bülten almadığını ileri sürmekte ise de Eyüp halk partisi namına polis ajanlığı yapan şahit Salih Ezer'in (duruşma zabtı sahife 288—290) yeminli şahadeti karşısında müdafaası varit görülememektedir. Zaten sanık Hasan, Halil ve Osmanla birlikte Anti faşist mevzular dahilinde konuştuklarını duruşmada ikrar etmesi suça iştirak ettiğini göstermeğe yeter görülmüştür. Zira bütün komünist faaliyeti yapan ve komünist fikirli olan sanıkların komünist kelimesini ağızlarına almayıp Anti faşist tabirini kullandıkları tahkikat sırasında görülmüş ve anlaşılmıştır.

Hülâsa; sanığın bilerek, isteyerek yeni faaliyete geçtiğine vicdani kanaati hâsıl edilmiştir.

Sanığın fiiline uyan kanun maddesine gelince; sanık meşhur komünist Elektrikçi Nuriden komünistliği öğrenmiş ve pasaportsuz Rusyaya geçmiş orada fabrikaya girmiş ise de vücudu havası ile imtiyaç edemediğinden Anavatana dönmek mecburiyetinde kalmıştır. Moskovada bulunduğu zaman Şark Üniversitesinin kurlarına devam etmiş, aşkını tatmine çalışmıştır. Kendisi Türkiyeye geldikten sonra

komünistlikten mahkûm olduğu halde bu defa kurulduğunu öğrendiği partiye girmiş ve fakat sabıkası olduğundan, şüpheli şahıs bulunduğundan çok ihtiyatlı hareket etmekte bulunmuştur. Buna misal, Beyoğlunda Hasan Çapak, Osman Paçalı, Halil Keray'la buluştukları sırada Osman Paçalının sözlerini tedbirsizlik şeklinde görmüş ve bir daha aralarında bu adamın bulunmamasını sağlamıştır. Duruşma sırasında da ifade verirken pek temkinli hareket ettiği çok açık olarak göze çarpmaktadır. Yeminli Kamu şahidi Salih Ezer'in telkin şeklinde söylediği, Ruslar bu harpte galip gelecekler. Çünkü onların rejimi iyidir, sözü kanaati takviye etmektedir.

Sanığın; yeni teşkilâta bilerek, isteyerek girdiği kanaatine varılmış olmakla istek veçhile T. C. K. nun 141 inci maddesinin 3 üncü fıkrasına dayanılarak geçmişte hüküm giymişliği olması ve Onbaşı Salih Ezer'e komünistliğe ait yasak kitapları vermesi takdiri arttırıcı şiddet sebebi kabul edilerek takdiren (**Yedi ay**) süre ile hapsine. 24/3/1944 de tutak ve 25/Aralık/1944 de salıverilmiş olması hasebile yeniden hapis yatmasına lüzum olmadığına ve Adliye harç tarifesi kanununun 50 inci maddesinin 7 inci fıkrası gereğince (1700) kuruş harç alınmasına.

21 — **Avni Güner:** Kesriye'de 1327 yılında doğmuştur. Serbest olarak Betonarme demirciliği yapmaktadır. Komünistliği 1937 yılında betonarme demircisi olan Mustafa Irgattan öğrenmiştir. Mustafa Irgat delaletile Nihat Balyozla tanışmıştır. Arif Özinsel'le Kadri delaletile tanışmış ve konuşmuş ve Arifin kendisi gibi düşünce sahibi olduğunu Nihat Balyoz'a söylemiş, o da sanığı Arife bağlamış ve Arifle ayrıca konuşarak iş arkadaşları olması dolayısıyla tanımakta olduğu Hamdi Akınla, Musa Emreyi'de kendisine bağlamıştır. Böylece sanık kâtip olmak üzere Hamdi Akın ve Musa Emreden katımlı hücre kurulmuştur. Sonra Arif Özinsel'den aldığı bültenleri hücre arkadaşlarına vermiştir. Sanık Karabükten Hamdi Kalfa adında birisinin yapı işleri için kendisinin daveti üzerine Karabüke giderken Nihat Balyozla görüşmüş, o da (Karabükte Nihat Çavuşoğlu var, onu bul iyi bir arkadaştır) demiş ve sanık bu sözlerden Nihat Çavuşoğlunu da kendileri gibi komünist düşünceli olduğunu anlamış bulunduğunu söylemiştir. Karabüke gidince sanık (önce Mehmet Vural'la tanışmış, sonra Nihat Çavuşoğluna uğruyarak

kendisini Nihat Balyoz'un yolladığını bildirmiş, buna karşı Nihat Çavuşoğlu'da «ben idare memuruyum. Amele ile temas edemiyorum. Akidemizi taşıyanları çoğalt» diye kendisine direktif verdiğini) söylemiştir. Sanık Nihat Çavuşoğlunun verdiği direktife uyarak Karabükte faaliyete geçmiş asker Ahmet Özok'a, Halit Saf'a ve diğer kişilerle tanışarak komünist konuları üzerinde konuşmalar yapıldığını söylemiş ve şahit Hüseyin Ergen'in şahadetine göre de Ahmet Özok eliyle komünist düşünceleri havi bulunan kitaplarından yukarıda tanıştığını yazdığımız kişilere dağıtmıştır. Böylece Karabük'te kaldığı müddetçe bir komünist muhiti hazırlamıştır. Sanık Karabük'te bir müddet kaldığı günlerde Nihat Çavuşoğlu ile birkaç defa temas etmiş. Çavuşoğlu askere giderken sanığa lâzım olunca gizli mektup yazmakta kullanılmak üzere (7542) rakkamlarını vermiştir. Karabük'ten İstanbul'a dönmek zorunda kalınca İstanbul'da iken Karabük'te tanıştığı Ahmet Özok'tan (biz burada bir ticaret evi açtık işletemedik buraya ticaret işlerinden anlar bir adam gönderin) diye bir mektup almıştır.

Sanık bu mktubu alınca Nihat Balyoz'a göstermiş o da okuduktan sonra bir gün görüşmek üzere İstanbul'da kalafat yerinde randevü vermiştir. Muayyen saatte sanık oraya gittiğinde Nihat Sanığı David'le tanıştırmıştır. David Karabük'teki komünistlerin isimlerini sanıktan istemiş ve o da onların adlarını söylemiş ve David de yazmıştır. Sonra Avni Güner Karabük'ten gelen mektubu David'e vermiş o da okuduktan sonra Karabük'te bir ilgisi olup olmadığını sanıktan sormuş, Güner'de daha adı geçen yerden eşyalarını kısmen getirdiğini bildirince Ahmet Özok'a bir mektup yazarsın. Mektubun içinde (Hâmili varakamın eşya kâğıtlarını getireceğini ve eşya kâğıtlarından bahsedeceğini ve bu adamın ticaret işlerinde ehil olduğunu yazar ve böylece keyfiyeti bildirirsin) demiştir. Sanık bu talimata uyarak Ahmet Özok ve gazeteci Hüseyin delaletile Mehmet Vural'a iki mektup yazmıştır. Bu mektuplarda (Ticaret işlerinden anlar Tokatlı bir kalfanın Karabüke geleceğini ve kendilerini göreceğini, eşya kâğıtlarını getirip kendileri ile görüşeceğini ve bu kâğıtlardan bahsetmenin kâfi olduğunu) yazmıştır. Sonra aradan vakit geçince Nihat Balyozdan Karabüke adam gönderebilir gönderemediklerini

sormuş. Onun şimdilik gönderemeyeceklerini söylemesi üzerine yine Karabükte tanıştığı sabıkalı komünistlerden Zihni Turgay'a bir mektup yazmış, bu mektubun içinde (bu mektubu alır almaz Özok'u gör, o da gazeteci Hüseyinden mektubunu alsın. Oraya gelmek isteyen arkadaş şimdilik gelemeyecek «yani Tokatlı kalfa» ileride geleceğini bildiririz. Onbaşıya şöyle mektup yazsın dediği bildirilmektedir.

Delilleri; kendisinin (duruşma zabtı sahife 133—136), Musa Emre'nin (duruşma zabtı sahife 208), Hamdi Akın'ın (duruşma zabtı sahife 210), Nihat Çavuşoğlunun (duruşma zabtı sahife 145—147), Zihni Turgay'ın (duruşma zabtı sahife 61—65), Ahmet Özok'un (duruşma zabtı sahife 70—71), Mehmet Vural'ın (duruşma zabtı sahife 85), Arif Özinselin (duruşma zabtı sahife 124—126), Nihat Balyoz'un (duruşma zabtı sahife 155—158), David Nae'nin (duruşma zabtı sahife 102—104) duruşma sırasındaki ifadeleri, hazırlık ve ilk tahkikattaki beyanları Kamu şahitlerinden Beşir Haznedar'ın, Hüsnü Ergen'in, Hüseyin Ürgenin, hazırlık ve ilk tahkikattaki şahadetleri, aramada sanıkta (7542) rakamlı şifrenin bulunması. (duruşma zabtı sahife 268—296) duruşmadan edinilen vicdani kanaat.

Sanık duruşmadaki ifadesinde; Arif Özinsel'in kendisine matbuata sansör konuyor bültenini verdiğini, beğendiğini, aldığı iki nüshadan birisini arkadaşı Hamdi Akın'a verdiğini, sonradan aldığı başka bir bültenin ikinci nüshasını da yine Hamdiye verdiğini, Karabüke giderken eski tanıdığı Nihat Balyoz'u ziyaret ettiğini orada Nihat Çavuşoğlu isminde iyi bir arkadaş var. Onu gör dediğini, Nihat Çavuşoğlu askere giderken tertiplenen ziyafette kendisinin de olduğunu ve kendisine (7542) rakamlı bir şifre ile mektup yazmağı teklif ettiğini, Karabükten işten anlıyan bir kalfanın gönderilmesi isteğini muhtevî mektubu Nihat Balyoz'a gösterdiğini, onunda kendisini David Nae'ye tanıttığını ve David'in Süleyman Kalfa isminde birisini göndeririz dediğini, sonra David'in vazgeçtiğini, Mustafa Irgat'ın kendisine 1936 da komünistlik propagandası yaptığını, Irgat ile Balyoz'un bir Mayısta Müdüriyete alındıklarını bildiğini, Ahmet Özok'a Karabükte iken Uyandırılmış Toprak isimli kitabı verdiğini, Zihninin komünistlikten mahkûmiyeti olduğunu bildiğini duruşma

sırasında açıkca ikrar eylemiştir. (duruşma zabtı sahife 133—138).

Sanık müdafaasında; Karabükte komünistlerle ilgisi olmadığını (7542) rakamlı şifre ile mektuplaşmadıklarını, ticaretten anlıyan kalfanın gönderilmesinin istenmesi dava mevzuu ile ilgili olmayıp inşaat işine ait hakiki kalfa istenildiğini vesaireyi tevile kalkışmaktadır.

Sanığın Karabükte Nihat Balyoz'un talimatı dairesinde faaliyet göstermesi, Ahmet Özok'a ve diğer arkadaşlarına menfi fikirler yazılmış kitaplar dağıtması iddia makamının isteği üzere millî menfaatlere aykırı faaliyet olmayıp gizlice kurulupta kendisinin de isteyerek ve benimsiyerek girdiği partiye daha birçok elamanlar kazandırmak için faaliyet olduğu yani 142 inca maddede yazılı propaganda mahiyetinde bulunduğu heyetimizce kabul edildiğinden sanığın müdafaasının ve iddia makamının isteğinin reddiyle hareketine uyan 142 inci madde gereğince (altı ay) süre ile hapsine. Ve sanığın bu faaliyetinin asker olan Ahmet Özok ve Karabük demir ve çelik fabrikası işçilerine matuf bir faaliyet olduğundan askerî C. K. nun 148/B yolu ile cezanın yarısı eklenerek cem'an (dokuz ay) süre ile hapsine. Sanığın İstanbulda Arif Özinselin hüccesine girdiği. Ondan aldığı müteaddit bültenleri okuyup beğendiği ikrarı ile de sabit olduğundan hareketinin T. C. K. nun 141 inci maddesinin üçüncü fıkrasına uyar bir fiil olduğu, faaliyetinde 141 inci maddenin birinci fıkrasında yazılı sevk ve idare vasfı görülemediği cihetle 141 inci maddenin üçüncü fıkrasına dayanılarak (altı ay) süre ile hapsine.

Sanığın fiilleri birden ziyade olduğundan ve bir cinsten bulunduğundan T. C. K. nun 69 uncu maddesi gereğince altı ay hapsin üçte ikisinin dokuz aylık hapsin üzerine ilâvesile neticeten (on üç ay) süre ile hapis cezasıyla cezalandırılmasına. Ve Adliye harç tarifi kanununun 50 inci maddesinin sekizinci fıkrası gereğince (2200) kuruş harç alınmasına.

22 — **Hamdi Akın:** Bulgaristandan gelmiştir. Dokumacılık yapar. Rüştüyenin birinci sınıfına kadar okumuştur. Avni Güner'i, Musa Emreyi iş hayatından tanır. Arif Özinseli onların yanında bir defa görmüş, Avniden iki defa bülten almış bunlardan birinin sansörden, diğerinin hayat pahalılığından bahsettiği anlamış olduğu bildirilmektedir.

Delilleri; kendisinin (duruşma zabtı sahife 210) Musa Emre'nin (duruşma zabtı sahife 208), Avni Güner'in (duruşma zabtı sahife 133 — 136), Arif Özünsel'in (duruşma zabtı 124 — 127) duruşma sırasındaki ifadeleri. Bu kişilerin hazırlık ve ilk tahkikat ve yüzleşme ifadeleri, duruşmadan edinilen kanaat.

Sanık duruşmada; Avni'yi eskiden tanıdığını Karabük'ten geldikten sonra iş araken gördüğünü, kendisinden iki lira istediğini, bir lira verdiğini sonra kendisine Avni'nin bülten denilen kâğıdı verdiğini, sansörden bahsettiğini gördüğünü başka bir gün okudun mu? diye sorduğunu, silik olduğundan okuyup anlamadım deyince anlatmak istediğini ve fakat işi olduğundan dinlemediğini, onu alıp hayat pahalılığından bahseden bülteni verdiğini söylemekte, komünist olmadığını müdafaasında beyan eylemektedir.

Sanığın iddia olunduğu üzere istiyerek, diliyerek hücreye girdiğine ve hücreye girmekten doğma fikir ve kanaatları benimsediğine dair mahkemece vicdani kanaat hasıl edilmemiş ve sanığın bu husustaki ifade ve müdafaası samimi görülmüş olmakla iddia makamının sanığın hücreye girmesinden ötürü tecziyesi isteğinin reddiyle suçu sabit görülmiyen sanığın **beraatine**.

23 — **Musa Emre:** Koçhisar doğumlu seyyar marangozdur. Avni Güner'i, Hamdi Akın'ı inşaat işçiliğinden tanır. Genç yaşta iken Bulgar ve Macarların yanında çalışmış Onları karakola götürdükleri zaman buna da size Bulgar ve Macarlar ne söylerlerdi diye sormuşlar, Avni Güner'den iki defa bülten almış, okumuş bir daha almamış ve Kandilli'ye çalışmağa gitmiş olduğu gösterilmektedir.

Delilleri: Kendisinin (duruşma zabtı sahife 208), Avni Güner'in (duruşma zabtı sahife 133 — 136), Hamdi Akın'ın (duruşma zabtı sahife 210), duruşmadaki ifadeleri, bu kişilerin hazırlık ve ilk tahkikattaki ve yüzleşmelerdeki ifadeleri. Duruşmadan edinilen vicdani kanaat:

Bir gün çimento'nun pahalılığından Avni Güner'e dert yarken bana bir kâğıt verdi. Al oku, Çimento'nun pahalılaşması sebebinin anlarsın dedi. Bu kâğıtta hayat pahalılığından bahsediyordu. Bir defa da böyle bir kâğıdı Beyazıt meydanında ver-

di; bir daha almadım. Çünkü Kandilli'ye çalışmağa gittim. demekte ve suçla ilgisi olmadığını izah eylemektedir.

Sanığın iddia olunduğu üzere istiyerek, diliyerek hücreye girdiğine ve hücreye girmekten doğma fikir ve kanaatleri benimsediğine dair mahkemece vicdani kanaat hasıl edilememiş ve sanığın bu husustaki ifade ve müdafaaları samimi görülmüş olmakla iddia makamının isteğinin reddiyle suçu sabit görülmiyen sanığın **beraatine**.

24 — 25 — **Hüseyin Arıkçay ve Mustafa Alman:** Ortaklaşa serbest kunduracılık yaparlar. Ali Tokuç'u meslekdaş sıfatıyla tanır. Hüseyin Arıkçay ile birgün Beyoğluna ayakkabı modellerine bakmak üzere gittikleri sırada Beyoğlu Balıkpazarında yemek yerler ve içerlerken şoför Halit gelmiş ve yer bulamamış evvelden tanıdığından Ali Tokuç masalarına çağırmış ve Hüseyin Arıkçay'ı bu sırada tanımış. Sanığın gazete okuduğunu gören şoför Halit Irgat cebinden çıkardığı bülteni okuması için vermiş. Arıkçay bu bülteni okumuş başka bir gün aldığı ikinci bülteni de dükkânda tezgâh üzerinde okumağa uğraşırken Mustafa Alman görmüş ne okuyorsun demiş o da vaziyeti anlatmış. Kâğıdın içinde yazılı olanları sanık Mustafa Alman beğenmiyerek dükkâna böyle şeyler bir daha sokma demiş. Sanık Hüseyin Arıkçay da şahsen beğenmediğinden Halit'e bir daha bu gibi kâğıtları getirmemelerini almıyacağını söylemiştir, denilmektedir.

Delilleri: Sanık Hüseyin Arıkçay'ın (duruşma zabtı sahife 200 — 201), Sanık Mustafa Alman'ın (duruşma zabtı 198 - 199), Halit Irgat'ın (duruşma zabtı sahife 164—166), Ali Tokuç'un (duruşma zabtı sahife 193 — 196), duruşma sırasındaki ifadeleri. Bu kişilerin hazırlık, ilk tahkikat ve yüzleşmelerindeki beyanları duruşmadan edinilen vicdani kanaat.

Sanıklar duruşma sırasında yukarıda yazılı olduğu gibi söylemekte komünist olmadıklarını, hücreye girmediklerini, aidat vermediklerini müdafaatan beya eylemektedirler.

Sanıklardan Hüseyin Arıkçay her ne kadar şoför Halit Irgat'tan iki bülten almış ve okumağa uğraşmış ise de ortağı sanık Mustafa Alman'ın böyle şeyleri dükkâna uğratma sözü üzerine Halit Irgat'a ben istemiyorum. Bir daha bana böyle kâğıtlar getirme demesi kendisinin de okuduklarından hoşlanmadığını ve yazılı olan fikirlere ya-

naşmadığını göstermekte ve Halit Irgat'ın hücreye dahil idiler sözü kendi kavlından ileri gidememektedir. Sanıkların istiyerek, diliyerek hücreye girdiğini müşevviklerinin fikirlerini benimsediğini gösteren delil elde edilememiş olmakla istek veçhile her iki sanığın **beraatine**.

26 — **Ali Tokuç** 1322 yılında Burhaniye'de doğmuş ve bu yerde 1333 yılında ilk okulu bitirmiştir. Sonra İstanbul'a giderek Deniz liman işlerinde amelelik yapmış ve 1933 yılında kunduracı olmuştur. 1933 yılından beri Arif Özünsel'i semptlisi olmak dolayısıyla tanımış ve onun delaletile Halit Irgatla tanışmıştır. Komünistliği kitaplardan öğrendiğini ve düşünce itibarıyla komünist olduğu ve çok okumağa meraklı olduğunu söylemiştir. 1943 yılı aralık ayı içinde Arif Özünsel'in komünist hücreci kur demesi üzerine meslek arkadaşı Selâhattin Akarışık ve Recep Buyurman üzerinde işlemeğe başlamıştır. Halit Irgat'la tanıştıktan sonra Arif Özünsel sanığı iki arkadaş ile birlikte Halit Irgat'a bağlamıştır. Halit Irgattan günün meseleleri bültenlerinden almış bir ve iki sayılısını okumuş ve sonra Selâhaddin Akarışık'a ve Recep Buyurman'ada okuyarak izah etmiştir. Şoför Halit Irgat sanığa partinin görüşleri bülteninden bahsetmiştir. Denilmektedir.

Delilleri; kendisinin (duruşma zabtı sahife 193—196), Selâhaddin Akarışık'ın (duruşma zabtı sahife 197—198), Recep Buyurman'ın (duruşma zabtı sahife 196—197), Halit Irgat'ın (duruşma zabtı sahife 164—166), Arif Özünselin (duruşma zabtı sahife 124—127), duruşma sırasındaki ifadeleri. Bu kişilerin hazırlık ve ilk tahkikat ve yüzleşmelerdeki beyanları duruşmadan edinilen vicdani kanaat.

Sanık duruşmada; (Irkçılık ceryanının artmasını Vatansever sıfatına doğru bulmuyordum. Irkçılık ve Turancılık hakkında neşredilen en büyük tehlike mecmuasını hükümet hemen toplattığından merak saikası ile bu gibi yazıları okumağa başladım. Halit Irgat birgün elimde asıl tehlike ismindeki broşürü gördü. Bana «matbuata sansör konuyor» mevzulu bülteni verdi. Halit ile aramızda fikir birliği vardı. Akarışık'ın ayakkabı derilerinin pahalılaşmasından şikâyet üzerine bülteni ona okudum. Recep Buyurman'da aynı dertle malûl olduğundan on a da okudum. Sonra yaktım. Arif ve Halit bana telkinatta bulunmuş degillerdir. Çünkü buna lüzum yoktu. Ben okuduğum kitap-

larla kendimi yetiştirdim. Fikren komünistim. Selâhaddin ile Receb'i komünist partisine almağı düşündüğüm şeklindeki ilk tahkikat ifadem doğru değildir. diyor. Ve kendisinin yetişmiş bir komünist olduğunu, kendisine başkaları tarafından telkinatta bulunmağa lüzum olmadığını ve Halit ile fikir beraberliği bulunduğunu) iftihar makamında söylemektedir.

Sanık müdafaanamesinde: (Biz millî menfaatleri himaye ettiğimiz halde Savcı bizi millî menfaatleri ihlâl ediyor diye huzuruza çıkarmıştır. İddia makamı hukukî gaflar yapmış, hâdiseyi kavramamış, ve el çabukluğu ile bize millî menfaatleri ihlâl etti demek cesaretini göstermiştir.

Saracoğlu kabinesinin millet aleyhine işlediği suçları görmek tenkid etmek millî menfaatlere aykırı bir hareket midir? Yoksa hatayı işliyen mi bu fiili yapmıştır. Savcı hataya işte bu cihetten düşüyor. Saracoğlu Hükümeti beşinci kolcu bir hükümettir. Bozguncu ve ırkçı bir Hükümettir. Bunun icraatından millet değil ancak Fon Papen memnun kalmıştır. Halkı ekmeksiz bırakan biz komünistler mi olduk? Yoksa Saracoğlu mu? Hükümet karagün dostumuz Rusların bizden toprak istediği, Boğazları istediği propagandasını yaptırmak suretiyle faşist zihniyetini izhar eylemiştir.

Atatürk'ün zamanında sefirliğe kabul etmediği Fon Papen uydurma bir suikast tertibediyor. Saracoğlu bunu nimet biliyor. Büyük komşumuzun misafirlerini mahkûm ettiriyor. Bunu biz yapmadık. Saracoğlu Hükümeti yaptı. Bundan ırkçılar istifade etti. En büyüktehlike broşürü işte bu zaman çıktı. Saracoğlu hemen bunu toplattı. Meclis Hükümeti sigaya çekti. Menemencioğlu ırkçı faaliyeti yoktur diye dünyaya ilân etti. Yalan söyledi. Halbuki Ankara hâdisesi bunu tekzip etti Devlet reisi de bu Irkçılık faaliyetinden bahsetmek mecburiyetini duydu.

Almanlarla münasebeti kesti. Fakat ajanlarını muhafaza etti. İşte böylece beşinci kol Hükümeti olduğunu Saracoğlu isbat etti. Ve bizleri ona beşinci kolcu Saracoğlu Hükümeti demeye mecbur etti.

Saracoğlu Hükümeti vurguncu Hükümetti. Çünkü karaborsayı himaye etti. Halkı ekmeksiz bıraktı. aç bıraktı. Saracoğlu zavallıları, limoncuları, maydonozcuları cezalandırttı. Ve fakat büyük vurgun-

cuları himaye etti. Derilerimizi Almanlara verdi. 150 kuruştan desimetersi İngilizlerden deri aldı. Bunları sanat erbabına dağıtacağına karaborsaya verdi. Bizler sonra 460 kuruşa İngilizlerden gelen derileri almak mecburiyetinde kaldık. Geçen harpte bir Topal İsmail Hakkı'yı millet affetmez iken bugün binlerce Topal İsmail Hakkı'yı nasıl bu millet affedecek. Bunları hep Saracoğlu himaye etmektedir. Böyle bir hükümeti kontrol kime aittir. Ben bir vatandaş sıfatıyla vurguncu hükümetinin vurgunculuğunu isbata çalışırım.

Saracoğlu geçen sene Tasarruf Haftasında Maliyemizi methetmek cesaretini göstermişti. Bu seneki Tasarruf Haftasında da mahsüllerimiz depolarda çürüyor. Elimize döviz kalmadı. demek mecburiyetini duydu.

Saracoğlu miras yedi gibi Millet malını sarfederken, Millî menfaatleri müdafaa eden, gazeteleri kapatan bu hükümet milli menfaatlere aykırı hareket etmişti de biz mi etmiştik, diyerek partinin Başkanı Reşat Fuat'ın müdafaadan ziyade komünist propagandası mahiyetinde olan müdafaasına teş çıkartacak şekilde Saracoğlu Hükümetine uzun izahatla beşinci kolcu, bozguncu, vurguncu, ırkçı sıfatıyla coşkun bir idealist gibi hücum etmesi sanığın beslediği mefkûreyi taşıdığı ideali, beslediği kötü niyet ve emelleri çok açık olarak şahsen mahkeme huzurunda tebarüz ettirmiş olması ve kimseden komünistlik propagandasına muhatap olmasına ihtiyacı bulunmadığını söylemekten çekinmemesi bu idealistin karşısındakileri fikrine inandırmaya ateşin bir hitabetle çalışacağına mahkeme heyeti tam bir vicdani kanaat hasil eylemiştir. Zaten bu kanatimizi kuvvetlendiren diğer delillerde komşusu ve meslektaşı Selâhaddin Akarışık'ın evine giderken elinde daima Selâhaddin'in ifadesinde dediği gibi bir kitapla gitmesi ve götürdüğü kitabı orda bulunanlara okuması ve bu kitabın bir roman olmayıp akidesini tazeliyen bir eser bulunması ve bu hali daima tekrarlaması sanığın bu hareketlerinin bir maksadı mahsus müstenit olduğunu açıkça göstermektedir.

Sanığın müdafaanamesinde bile son defa olsun komünist propagandası yapmaktan çekinmemesi müdafaanamesini okurken heyecana kapılması ve yazdığı hususlardan şeref duyduğuna dinleyicileri inandırması kendi bölümünün başında tebarüz ettirildiği şekilde aşkını aşılamağa uğraştığı yani mensubu olduğu partinin genişle-

mesini temin maksadı ile faaliyet gösterdiği tahakkuk etmekte ve bu hareket istenildiği üzere 161 inci maddedeki millî menfaatlere aykırı faaliyet olmayup Reşat Fuat bölümünde izah olunduğu üzere propaganda mahiyetinde olduğundan T. C. K. nun 142 nci maddesine uyar görülmekle mezkûr maddeye dayanılarak İddia makamının isteğinin reddiyle müdafaasında kaba ve çirkin isnatlar yapmaktan çekinmeyecek kadar menfi bir ruh taşıması mahkemece takdiri arttırıcı sebep görülerek taktiren (bir sene) süre ile hapsine.

Sanığın bana kimse tarafından komünistlik propagandası yapılmasına lüzum yoktur, ben komünistliği okuduğum kitaplardan öğrendim demesinden ve müdafaasının bütün safhalarında partiye mensubiyetinin görülmesinden anlaşıldığı üzere partiye mensubiyetinde şüphe olmıyan ve Halil İrgat'tan bülten alıp okuduğu ve fikrine uygun bulunduğu ifadesiyle de sabit olan sanığın fiiline uyan 141 inci maddenin 3 üncü fıkrası gereğince müdafaasındaki kaba ve çirkin isnatlar yapmaktan çekinmeyecek kadar menfi bir ruh taşıması ve duruşma sırasında şahsen komünist olduğunu söylemekten çekinmemesi mahkemece takdiri şiddet sebebi kabul edilerek taktiren (bir sene) süre ile hapsine.

Sanığın suçu bir cinsten olduğundan 69 uncu madde gereğince (bir sene) hapsin üçte ikisi olan sekiz ayın birinci ceza olan ve ağır kabul edilen bir senenin üzerine eklenerek neticeten (bir sene sekiz ay) süre ile hapsine. Ve adliye harç tarifesi kanununun 50 inci maddesinin sekizinci fıkrasına müsteniden (2200) kuruş harç alınmasına.

27 — **Recep Buyurman:** Serbest kunduracıdır. Ali Tokuç'u, Selâhaddin Akarışık'ı, Mustafa Alman'ı meslekdaş olarak tanır. Ali Tokuç Dükkânına gelmiş bir bülten okumuştur. Selâhaddin Akarışık'ın evine istanpa dersi almağa gittiği zaman da komşusu olan Ali Tokuç oraya gelmiş, Saadet Baraner'in neden Sovyet Rusyanın dostuyum nam kitabı okumuştur. Denilmektedir.

Delilleri; kendisinin (duruşma zabtı sahife 197), Selâhaddin Akarışık'ın (duruşma zabtı sahife 197—198), Ali Tokuç'un (duruşma zabtı sahife 193—196), duruşma sırasındaki ifadeleri. Bu kişilerin hazırlık ve ilk tahkikattaki ifadeleri ve yüzleşmedeki beyanları. Duruşmadan edinilen vicdani kanaat.

Sanık duruşmada; Ali Tokuç'un dükkânında bülten okuduğu zaman akşamdan kalma hesaplarla meşgul olduğundan Selâhaddin Akarışık'ın evinde okuduğu kitabı da istanpa dersi ile meşgul bulunduğundan alâkadar olmadım demekte ve bu ifade ve müdafaası mahkemece samimi görülmektedir. Zaten bu kişinin istiyerek, diliyerek ve anlıyarak komünist hücrelerine girdiğini ve onların fikirlerini benimsemediğini gösteren delil de mevcut değildir. Bu itibarla sanığın sabit görülemiyen suçundan dolayı **Beraatine**.

28 — **Selâhaddin Akarışık**: Serbest kunduracıdır. İlk okuldan çıkmıştır. Ali Tokuç'u yakından tanır. Kendisine Nazım Hikmet'in, Doktor Hikmet'in, Haydar Rifat'ın, Fatma Yalçın'ın kitaplarını vermiş okutmuştur. Ali Tokuç kitap okumağa çok meraklıdır. Her zaman beraberce konuşur, görüşür, aynı fikri taşırlar. Ali'den Matbuta sansör koyuyorlar bültenini almış okumuş ve fikrine uygun bulmuştur. Efe Selâhaddin asker kaçağı sanık Hasan İzzet Dinamo'yu evine götürmüş ve saklatmıştır. Hakikî bir komünist olduğunu söylediği Efe Selâhaddin'le ahbablığı ileridir denilmektedir.

Delilleri; kendisinin (duruşma zabtı sahife 197—198), Ali Tokuç'un (duruşma zabtı sahife 193—196), Recep Buyurman'ın (duruşma zabtı sahife 197), ifadeleri. Bu kişilerin hazırlık ve ilk tahkikattaki ve yüzleşmelerdeki ifadeleri. Duruşmadan edinilen vicdani kanaat.

Sanık duruşmadaki ifadesinde yukarıda yazılı olanları söylemekte ve Ali Tokuç bana bir gün Recepte olduğu halde Sosyalizmi biraz öğrenelim hücre kuracağız, hücreler birbirine bağlanarak komünist partisi olacak. Hücre kâtibi Ali Tokuç'dur. Diye ilk tahkikatta söyledim. Fakat burada kabul etmiyorum. diye ilâve etmektedir.

Sanığın fiili hazırlık ve ilk tahkikattaki ikrarları veçhile Ali Tokuç tarafından yetiştirilmiş ve hücreye sokulmuş vaziyette olup başkaca yani sevk ve idare şeklinde bir faaliyeti görülememiştir. Zaten iddia makamında ilk ve son isteklerinde yalnız teşkilata girmek fıkrasından mahkemeye sevk etmiştir. Mahkemece sanığın Ali Tokuç tarafından verilen kitaplarla yetiştirilmiş ve sonra da hücreye sokulmuş ve kendisi de fikren Ali Tokuçla bir olduğundan duruşma sırasında Ali Tokuç'un okuduğu bültenin muhteviyatının doğru ve

makul ve fikrimce uygun buldum demesi istiyerek ve diliyerek hücreye girmiş olduğunu ve benimsediği cihetle hareketine uyan T. C. K. nun 141 inci maddesinin 3 üncü fıkrası gereğince istek veçhile (**altı ay**) süre ile hapsine.

16/Mart/1944 tarihinde yakalanıp 25/Kasım/944 ayında salıverilmiş olduğundan müddetini doldurmuş olmakla ayrıca hapis yatmasına lüzum olmadığına. Ve adliye harç tarifesi kanununun 50 inci maddesinin 6 ıncı fıkrası gereğince (1400) kuruş harç alınmasına.

29 — **Münür Belen**: 1332 yılında Yozgatta doğmuştur. İstanbul Hukuk Fakültesini 1938 yılında bitirerek 1939 yılı başında Doktora yapmak üzere Parise gitmiş ve ikinci umumî harbin çıkması dolayısıyla Doktora tezini müdafa edemediği için 1941 yılı başında İstanbul'a dönmüştür.

Bebekteki kız kardeşinin kira ile oturduğu aynı evde başka bir kiracı olan Yunus Bağatır'la tanışmış ve onun komünizme dair sorduğu sualleri cevaplandırmış. Bundan sonra küçükken tanıdığı sanık Saadet Baraner'e rastlamış ve onun Reşat Fuat'la evlendiğini duymuş ve evine giderek Reşat'la ve Sebati Selimoğlu ile tanışmıştır. Bundan sonra Yunus Bağatır'ı Sebati ile tanıştırmış ve Sebati'de Yunusu Sebati ve Mustafa Birtem bölümünde daha önce izah ettiği gibi Mustafa Birtemle tanıştırmış ve ondan sonra Yunus Beyoğlu idare heyeti üyeliğini ve takviyecilik vazifelerini yapmıştır denilmektedir.

Delilleri; kendisinin (duruşma zabtı sahife 108—111), Yunus Bağatır'ın (duruşma zabtı sahife 150—154), Sebati Selimoğlu'nun (duruşma zabtı sahife 86—93), Reşat Fuat'ın (duruşma zabtı sahife 21 — 25), Ahmet Behçet Mergen'in (duruşma zabtı sahife 353 — 356), Saadet Baraner'in (duruşma zabtı sahife 49 — 53), duruşma sırasındaki ifadeleri. Bu kişilerin hazırlık ve ilk tahkikattaki ve yüzleşmelerdeki ifadeleri. Yeminli kamu şahidi Mutenanın (duruşma zabtı sahife 314 — 316), karısı Neriman'ın (duruşma zabtı sahife 313 — 314), şahadetleri ve duruşmadan edinilen vicdani kanaat.

Sanık duruşma sırasında yukarıda yazılı olanları söylemekle beraber ticaret yapmağa karar verdiği zaman fikir almak için iyi düşün-

celi tüccar araştırdığı sırada kendisine Ticaret Odasının İbrahim Baştımara'ı tavsiye ettiğini, Cemali Kitaplıyı da teahhüt işleri yaptığında isteğı üzerine kendisine hukukî fikirler verdiğı sırada tanıdığını Raşat Fuat'a Doktor Mergen'in adresini vermediğini, Jak'ı hiç tanımadığı için Kadıköy mıntaka idare heyeti üyesi olmasına imkân bulunmadığını, kimseden bülten almadığını ve başkasına vermediğini söylemektedir.

Sanık Müdafaanamede; müdafaasını aynı esaslar üzerinde uzun uzadıya yapmakta ve dava mevzuunu ilgilendiren suçla alâka ve münasebeti olmadığını dermeyen eylemektedir.

Yunus Bağatır'ın sorgularına onun her şeyi öğrenmek isteyen hevesli ve aklı erer bir genç görmesi hasebile ilmi mahiyette cevap verdiğini Reşat Fuat'ın saklı bulunduğu Mutena'nın evine gitmesinin eskidenberi kardeşi delaletile tanıdığı Saadet Baraner'in kocası Reşat Fuat Baraner'le görüşmek, konuşmak maksadile gitmeyip eskiden tanıdığı Mutena'yı görmek, kendisine ev tahliyesi istidası yazmak için gittiğini, bu sırada bir evde oturan Reşat Fuat'ıda hattâ Sebati Şelimoğlunu da gördüğünü beyan eylemektedir.

Mahkemece hâsil olan kanaate gelince: sanığın faaliyetinin pek ziyade olduğı ve tüccar İbrahim Baştımara'la Cemal Kitaplı'ya bülten verdiğı onları hüccesine aldığı hazırlık tahkikatı sırasında sanılmış işe de sonradan böyle birşey olmadığı anlaşıl原因 olarak iki tüccarın bu işle alâkası bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

Sanık ilk tahkikat sonunda yani iddianamede komünist teşkilâtını kurmak ve sevk ve idare etmek ve millî menfaatlere aykırı faaliyet maddelerinden mahkemeye sevk edilmişse de hüccesine dahil bir kimse gösterilmemiş ve bu cihet delilsiz bırakılmıştır. Sanığın sevk ve idaresi ve millî menfaatlere aykırı faaliyeti duruşma sırasında sabit olmadığından esas hakkındaki mütalâada yalnız teşkilâta girmek maddesinden cezalandırılması istenmiştir. Fakat yüksek bir kültüre sahip bir gencin Fransa'da Almanların vücade getirdiğı bozguncu zihniyetini gözü ile görerek anavatana dönmesinden sonra karşısına çıkacak olan Anti Faşist fikirli kimselerle fikir teati etmesi mahkemece tabii görülmüştür. Zaten sanığın Sebati Şelimoğlu'nun hüccesine girdiğini açık bir şekilde isbat eden elde bir delil de yoktur. Yunus Bağatır'ın sorularına cevap vermesi de her bilgili adamın

hüsnüniyetle yaptığı şeylerdendir. Behçet Mergen'in adresinin Reşat Fuat'a verilmesi de kendisi tarafından olmamıştır. Zira Mergen ifadesinde benim adresimi Münir bildiğı gibi Sebati de bilir demiş ve elde edilen mektupta Mergen tarafından Şelimoğlu'na yazılmış ve içinde de yirmi lira konmuştur. Bu tahkikatlarda Mergen'in adresinin Baraner'e Sebati Şelimoğlu tarafından verildiğini göstermektedir. Bu itibarla sanığın gerek duruşma sırasında ve gerekse müdafaasında ileri sürdüğü müdafaaları mahkemece yerinde görülmüş ve samimiyetine vicdani kanaat hasıl edilmiş olmakla suçlu olduğuna delillerle kanaat getirilmiyerek iddia makamının isteğinin reddiyle beraatine.

30 — **Jak İhmalayan:** 1338 yılında İstanbul'da doğmuştur. Güzel Sanatlar Akademisinin yüksek resim kısmında öğrencidir. Liman resim sergisine iştirak etmiş ve orada kendisi gibi realist resimler teşhir eden Nihat Balyoz'la tanışmış ve onunla konuşmağı ve onun düşünceleri üzerinde anlaşmağı başlamıştır. Nihat Balyoz ona komünistlik propagandası yapmış ve bu sıralarda sanığın semtinde oturan Nihat Çavuşoğlu'nu tanıyıp tanımadığını sormuş ondan tanıdığı karşılığını alınca onunla bir buluşma tertiplenmesini istemiştir. Bu sıralarda sanıkla Nihat Çavuşoğlu, Aram Pehlivanyan komünistliğı ilgilendiren konuları konuşmak ve kitaplar okumak üzere toplantılar yapmışlardır. Sanık Nihat Balyoz'un tavsiyesine uyarak Çavuşoğlu ile Aram Pehlivanyan'ı Topkapı'da Nihat Balyoz'la buluşturup tanıştırmak istemiş fakat yolda Aram'ın ayağını ayakkabısı vurmuş o bir kahvede kalmış Nihat Çavuşoğlu ile Nihat Balyoz'u Topkapı surları dışında buluşturup konuşmştur. Sonra sanık Çakmakçılar yokuşundaki bir buluşmada da Aram'la Nihat Balyoz'u tanıştırmıştır. Nihat Balyoz sanığı ve Aram'ı partiye sokmak ve bültenler verilmek üzere tertipledeğı bir buluşmada Sebati ile tanıştırmıştır. Şelimoğlu bunlarla müteaddit buluşmalar yapmış ve sanığa bir ve iki sayılı bültenleri vermiş ve böylece sanık kurulan komünist partisine giriş ve Sebati'nin sanığa siz Aram ve Nihat Çavuşoğlu ile çalışın demesi ile aralarında hüccre kurulduğunu ifade etmiştir. denilmektedir.

Delilleri; kendisinin(duruşma zabtı sahife 128 — 130), Sebati Şelimoğlu'nun (duruşma zabtı sahife 86—93), Nihat Bal-

yoş'un (duruşma zabtı sahife 155 — 158), Aram Pehlivanın (duruşma zabtı sahife 111—112), Nihat Çavuşoğlu'nun (duruşma zabtı sahife 145 — 147), duruşmadaki ifadeleri. Bu kişilerin hazırık ve ilk tahkikattaki ve duruşmadaki ifadeleri evin'in aranmasında bulunan kitaplar (duruşma zabtı sahife 257), ve sanığın kitapları arasında bülten bulunduğunu bildiren kardeşi Vartan İmalyan'ın şahadeti. (duruşma zabtı sahife 359) duruşmadan edinilen vicdani kanaat.

Sanık duruşmada; Nihat Balyoz, Sebati Selimoğlu ile nasıl tanıştığını, Nihat Çavuşoğlu'nu ve Aram Pehlivanın'ı bunlara nasıl tanıttığını izah etmekte ve Sebati'den iki defa bülten, Nihat Çavuşoğlu'ndan da şifre aldığını söylemekte ve idare heyeti âzalığı ile hücre teşkilini inkâr etmektedir.

Sanık müdafanamesinde; müdafaasını aynı esaslara istinat ettirmekte ve yalnız kardeşinin ifadesi karşısında bülten aldığını inkâr edememektedir.

Sanığın fiiline uyan kanun maddesine gelince; iddia makamı evvelce sanığı 141 inci maddenin birinci fıkrası ile mahkemeye sevk etmiş iken esas hakkındaki mütaleada aynı maddenin üçüncü fıkrası ile cezalandırılmasını istemektedir.

Sanık Liman resim sergisinde tanımış olduğu komünist Nihat Balyoz'la tanıştıktan sonra yukarıda izah edildiği şekilde partinin faaliyetini genişletmek üzere Nihat Çavuşoğlu'nu ve Aram Pehlivanın'ı Nihat Balyoz'la tanıştırmak için Üsküdar'dan tâ Edirnekeyi'ya surların dışına kadar getirmiştir. Aram ayağı sıktığından kahvede oturduğu için Nihat'la tanışmamıştır. Nihat'ta nazarı dikkati celbetmemek için Aram'ı gelip kahvede görmemiş ve bununla tanışmağı başka bir güne bırakmıştır. Netekim Çakmakçılar yokşunda tanışmak fırsatını bulmuştur.

Nihat Balyoz Jak İmalyan'ı mintakası itibariyle Sebati Selimoğluna bağlamak için tanıştıрмаğı kendi elile tehlikeli görerek cebinde Tan gazetesi olduğu halde Kadıköy vapur iskelesinde telefon önünde durmak suretiyle tanışmağı temin eylemesi de teşekküle verilen ehemmiyeti göstermektedir. Sebati'nin bunlara kendi evni göstermesi ve davet etmesi, Aramın birkaç defa evine gitmesi müdafaalarında beyan ettikleri gibi Jak'ın fizik dersinden ikmalinin

halli ve Sebati'nin Resminin yapılması maksatlarına matuf değildir. Bunlar sonradan uydurulmuş şeylerdir. Mektep meselesi hakikaten gaye olsaydı, Jakın Nihatın tavsiyesi ile mektebe gitmesi lâzımdı; gazete rümuzu ile tanışmak ancak komünist teşkilâtına mahsus bir usüldür. Zaten Nihat Balyoz arkadaş toplamak için onbaşı Salih Ezer'i gönderdiği kişilere de hep bu şekilde tertipleği rümuzlu tanıma usulü ile müracaat ettirmiş ve böyle tanıştırmıştır. Bu hareket ustalıklı bir harekettir. Zaten sabıkalı komünistler daima perde arkasından faaliyeti idare etmektedirler. Bu teşkilâtın muvaffakiyetini sağlamak için konulan düsturlardan biridir. Balyoz'da böyle yapmış ve bu yapış mahkeme heyetine gayesini açıkça göstermiştir. Sanığın kardeşi Vartan İhmalyan'ın sanığın yakalandıktan sonra kitapları arasında bültenleri bulması da buluşma şekilleri kadar sanığın suçlu olduğunu isbat etmektedir. Fizikten ikmal işi olan bir öğrenciye mektebin muhasebe müdürünün bülten vermesi teşkilâta sokulduğunu göstermekten başka bir mana ifadesinden uzak bulunmaktadır.

Sanığın Nihat Çavuşoğlundan şifreli mektup yazmak usulünü de öğrenmesi teşekküle verilen kıymetini bir kat daha göstermektedir. Nihat Çavuşoğlu şifrenin yedi sene evvel verildiğini ve sevdiği kızla kullanmasını sağladığını söylemekte ise de Jak'ın o zaman çocuk yaşta olması gözönüne alınınca müdafa faizla kıymet ifade etmemektedir. Zaten Nihat Çavuşoğlu askere giderken sanıklardan Avni Günere de aynı mahiyette bir şifre vermiştir. Bu şifre verişler şüphesini komünistliği ilgilendiren delillerdir.

Hülâsa; sanığın partiye istiyerek, diliyerek girdiğine, aldığı bültenleri okuyup kıymetli şeyler gibi sakladığına ve bu işi benimsemiğine vicdani kanaat hâsıl edilmiş ve sanığın müdafaaları yukarıda izah edilen faaliyet şekilleri karşısında varit görülememiştir. Mahkemece teşkilâta girdiğine kanaat getirilmiş ve fakat bazı arkadaşlarını Nihat Balyoz'a ve sebatiye tanıştırmış olmakla beraber bunlar üzerinde açık şekilde faaliyet gösterdiği, telkinatta bulunduğu, bültenler verdiği ve izah eylediği delillerle tesbit edilememiş olmakla iddianamede gösterilen sevk ve idare unsuru görülememektedir. Zaten esas hakkındaki mütaleada bu istekten sarfınazar olunmuştur. Sanığın işte bu şekilde sabit görülen teşkilâta girmek suçundan ötü-

rü T. C. K. nun 141 inci maddesinin 3 üncü fıkrasına istinaden (Altı ay) süre ile hapsine.

Sanığın 17/3/944 gününden beri kapalı olduğundan; başka yönden tutaklık hali yoksa hemen salıverilmesine. Adliye harç tarifi kanununun 50 inci maddesinin 6 ıncı fıkrası gereğince (1400) kuruş harç alınmasına.

31 — **Aram Pehlivan**: 1333 yılında İstanbul'da doğmuştur. İstanbul Hukuk Fakültesini bitirmiştir. Bu fakültenin doktora sınıfına girebilmek için Seminerlere devam eylemekte olduğunu söylemiştir. Jak İhmalyan ve Nihat Çavuşoğlu ile semtli olması dolayısıyla tanışmaktadır. Sanık bunlarla toplantı yaparak komünistliği ilgilendiren konularda konuşmuşlar ve kitaplar okumuşlardır. Sanık İhmalyan'ın delâletiyle Nihat Balyoz'la tanışmıştır. Nihat Balyoz'un Jak'a verdiği parola gereğince Jak'la birlikte Kadıköy vapur iskelesinde telefonun önünde Sebati ile tanışmışlardır. Sonra sanık Üniversite öğrencisi olduğundan Üniversite içerisinde komünist sempatanları bulmak için Sebati Selimoğlu sanığı 1943 yılının Haziran ayı içinde David Nae ile tanıştırmıştır. O da Fehmi Kurucu ile sanığı tanıştırmış ve her ikisi de Heybeliada'da randevü vermiş, buluşmuşlar, konuşmuşlar David bunlara Üniversitedeki faşist unsurlarla mücadele için teklifte bulunmuş ve fakat sanık Üniversite kapalı olduğundan ve muhitinde böyle faşist unsurlar bulunmadığından bahsetmiş ve Fehmi Kurucu ise askere gideceğinden bahis ile Davidin bu teklifinin tatbıkına imkân bulunamamıştır. Jak İhmalyan'ın ifadesine göre sanık Nihat Çavuşoğlu ile Jak'tan katımlı olarak bir komünist hücresi kurulmuştur. denilmektedir.

Delilleri: kendisinin (duruşma zabtı sahife 111 — 112), Jak İhmalyan'ın (duruşma zabtı sahife 128 — 130), Nihat Çavuşoğlunun (duruşma zabtı sahife 145 — 147), Nihat Balyoz'un (duruşma zabtı sahife 155 — 158), Sebati Selimoğlu'nun (duruşma zabtı sahife 86 — 93), Fehmi Kurucu'nun (duruşma zabtı sahife 34 — 36), David Nae'nin (duruşma zabtı sahife 102—106), duruşmadaki ifadeleri, bu kişilerin hazırlık, ilk tahkikat ve yüzleşme zabitleri ifadeleri, duruşmadan edinilen vicdani kanaat.

Sanık duruşmada; Nihat Balyoz'la ve Sebati Selimoğlu ile nasıl tanıştığını, Sebati'nin evine gidip gelmesinin sebebini David Nae

ve Fehmi Kurucu ile nasıl tanışıp, nasıl buluştuklarını ve neler konuştuklarını anlatmakta, bülten almadığını ve hücreye girmediğini müdafaatan dermeyan eylemektedir.

Sanığın fiiline uyan kanun maddesine gelince; iddia makamı her iki isteğinde de sanığın 141 inci maddenin 3 üncü fıkrası ile cezalandırılmasını istemektedir.

Sanığın faaliyeti olduğu, Jak'ın bildiği tanınmış komünistlerle tanıştığı, hattâ Üniversite hücresi kurmak için Davit'in karşısına çıkarıldığı anlaşılmış ise de bu tanışmalardan beklenen gayenin husul bulduğuna sanığın bülten alıp okuduğuna, istiyerek, diliyerek partiye girdiğine ve tanıştığı komünistlerin fikirlerini benimsediğine mahkemece vicdani kanaat hâsıl edilememiştir.

Bu itibarla isteğin reddi ile sanığın suçlu görülmemesi hasebile **Beraatine.**

32 — **Kirkor Sarafyan**: 1325 yılında Kadıköyünde doğmuştur. 932 yılında Üniversite kimya fakültesinden çıkmış. Tevkif edilmeden önce Kartal Yunus çimento fabrikası kimyagerliğini yapmakta olduğunu söylemiştir. Vazifesine trenle giderken Sebati'nin öğretmen olan ve aynı trenle vazifesi başına gidip gelen kızı ile tanışmış ve onun delâletile babası ile tanışmıştır. Sebati ile münasebeti biraz ilerletince Sebati kendisine sosyalizm ve komünizm konularından kapalı şekilde bahsetmeğe ve telkinata başlamıştır. Sonra Sebati kendisine Karlmaksın Fransızca yazılmış (Karl Maksın Doktorinleri) adlı kitabını okuması için vermiş ve tevkif edilmeden üç ay kadar önce Sebati sanığa komünizm üzerinde meyilleri olan arkadaşları varsa bunlarla işbirliği yapmağı teklif etmiştir. Sanıkta Sebati'ye Yedvard'ın eskiden Demir adında bir Komünist tarafından Komünistlik Propagandası yapılarak yetiştirildiğini bildiğini ve Sebati'nin teklifi ile bunları yekdiğeri ile tanıştığını söylemiştir. Bu tanıştırma sırasında Sebati Yedvartı sanığa bağlamak istemiş ve fakat Yedvard sanık için komünistliğin konularında pek ilgili olmadığından bahsederek Sebati'ye bağlı kalmak şartıyla birlikte çalışmağı kabul eylemiştir. Bunu üzerine Sebati Yedvard'ın teklifini kabul etmiş ve üçü sanığın Laboratuvarında iki hafta sonra buluşmak üzere ayrılmışlardır.

Laboratuvarında tesbit edildiği gibi sanık ,Sebati, Yetvart buluşmuşlar, konuşmuşlar ve bu sırada Sebati Yadvart'a Stalin adlı Türkçe bir kitap da vermiştir. Bundan sonra sanık Sebati ile birlikte çalışmak üzere anlaşmışlar ve Sebati sanığa Barbaros adında taş ocaklarında çalışan birisini tanıyıp tanımadığını sormuş, sanıkta tanıdığını ve fakat fikirlerinin neden ibaret olduğunu bilmediğini söylemiş ve bunun üzerine Sebati Barbaros için kendi fikirlerini taşıyan bir adam olduğunu ve onunla beraber çalışmasının muvafık olacağını bildirmiştir. Bundan sonra Kırkor Sebati'den aldığı talimata uyarak Barbarosla ahbablığı ilerletmeğe başlamıştır. Aynı zamanda Sebati sanığa Pendik bakteriyoloji müessesesinde çalışan Baytar Cavid'den bahseylemiş ve onun da aynı fikirde bir arkadaş olduğunu ve onunla da Barbaros'la olduğu gibi tanışıp anlaşması lüzumunu bildirmiş ve sanıkta Sebati'nin talimatına uyarak Cavitle tanışıp anlaşmağa gayret eylemiştir. Sebati sanığa günün meseleleri başlıklı bültenlerin 1 No. sundan iki tane ve iki numaralılarından üç tane vermiş ve sanıkta bunları okuyarak Sebati'nin talimatına tevfikân Baytar Cavid'e ve Barbaros'a Üçer'e verme çarelerini aramıştır. Sanık Sebati delâletle Osman uydurma adı ile Reşat Fuat'la ve yine Sebati delâletle Suat Dervişle tanışmış ve onlarla birçok defalar buluşmuşlar, konuşmuşlar ve Sebati'nin telkini ile bunlara bir de yemek ziyafeti vermiştir. Ve yakalanan bültenlerin yazılmasında kullanılan teksir makinasını evinde saklamış, Daktilo makinası ile diğer kitapları ve saireyi de saklamak üzere kardeşi Anna'nın evine göndermiştir. Denilmektedir.

Delilleri; kendisinin (duruşma zabtı sahife 116 — 122), Cavid Evren'in (duruşma zabtı sahife 206), Barbaros Üçer'in (duruşma zabtı sahife 200 — 204), Sebati Selimoğlu'nun (duruşma zabtı sahife 86—93), (Yedvart Özkasapyan'ın (duruşma zabtı sahife 223), Reşat Fuat Baraner'in (duruşma zabtı sahife 21—25) Saadet Baraner'in duruşma zabtı sahife 49 — 53), duruşma sırasındaki ifadeleri. Bu kişilerin hazırlık ve ilk tahkikatta ve yüzleşmelerdeki ifadeleri. Kamu şahitlerinden sanığın Annesi Peruz'un (duruşma zabtı sahife 310) kız kardeşi Anna Asvazador'un (duruşma zabtı sahife 310) Erkek kardeşi Vahenin (Duruşma zabtı sahife 311), Mutena Gökper'in (duruşma zabtı sahife 314—316), şahadetleri sanığın evinde kız kardeşinin evinde, Elizin evinde çıkan

Reşat Fuat'a ait eşyaların zabıt varakaları (duruşma zabtı sahife 245—246) sanığın evinde çıkan yasak olan ve olmıyan kitapların zabıt varakaları (duruşma zabtı sahife 255 — 256),

Sanık duruşma sırasında; Sebati ile kızı vasıtasıyla tanıştım, oğluna kimya dersi vermek üzere evlerine giderdim. Onlarda dişlerini tedavi için bize gelirlerdi. Bir defa Osman bir defa da Osman ile Suad'i getirdi. O akşam biz de yemeğe kaldılar. Başka bir gece geldi iki valiz bıraktı, içinden bir zarf çıkarıp sobaya attı. Valizi Anne ve Babamın zoru ile kız kardeşimin evine götürdüm. Sebati bana bülten getirdi. Okudum. Cavid'e, Barbaros'a bülten vermedim, tazyik karşısında söylediğim doğru değildir. Sebati'den Karl Maks ve onun Doktrinleri ve Mataryalizm namında iki kitap aldım. İlk tahkikatta tazyik karşısında kalacağım korkusuna dayanmaktadır, diyor.

Sanık müdafaasında; Sebati ile kızının ve Osman (ki Reşat Fuat) ve Suat Derviş'in evinde dişlerini kardeşine tedavi ettirmek için geldiğini ileri sürmekte ise de bu bir tevilden başka birşey değildir. Zira kendi ifadesine nazaran mademki kardeşi Vahe Sarafyan Dişçi mektebinden usta çıkmıştır. O halde dişini tedavi ettirmek için Sebati ile Reşat Fuat ve karısı Saadet Baraner gibi akli başında kimselerin tecrübesiz bir dişçiye dişlerini tedavi ettirecekleri mahkemece kabul edilmemiş ve bu müdafaanın tevile matuf olduğuna vicdani kanaat hasıl edilmiştir. Fazla olarak sanık kendi ifadesinde Sebati'nin evlerine geldikçe babası ile tavla oynaması da lâlettayin bir müşterinin olmadığı gösterir. Hele Saadet ve Reşat Baraner'leri Sebati ile birlikte akşam yemeğine alıkoyması sanığın dediği gibi misafirperverlik olarak kabul edilememektedir. Çünkü kardeşine gelen müşterilerin kâffesine sofraya kurmak gibi bir zaruret doğar ki buna imkân yoktur. Saadet Baraner'in Muharrir olması da bunu icap ettirmez. Kanaatindeyiz. Zira Sebati yalnız evine gelmekle kalmamış sanığı evine getirmiş ve sanığın Beyoğlu'ndaki laboratuvarına da sık sık uğramıştır. Kendisinin Sebati'nin evine gitmesini sanık Sebati'nin oğluna ders vermeğe atfetmekte ise de kaç kuruşa ders verildiğini söylememektedir. Birkaç derse para olur mu denildiği takdirde yine samimiyetin fazlalığı ortaya çıkar.

Eğer aradaki anlaşma basit olsaydı sanığın itirafında olan bültenleri Sebati nasıl getirmek cesaretini gösterirdi. Sanık bültenleri

okuduğu zaman beğenmemiş olsa idi şüphesiz ikinci defa kendisine müsaade etmez ve getirse bile almazdı. Zira bültenlerin zorla verilmesine imkân yoktur. Fazla olarak herkes tarafından tanındığını ve sevildiğini müteaddit defa söyleyen Saadet Baraner ve kocası Reşat Fuat sanık ile evvelden fikren anlaşmış ve Sebati ile sanığın müna-sebet derecesini bilmemiş olsaydı yüzlerce dostu, ahbabı dururken Saadet Baraner sanığa valizleri getirip teslim eder miydi? Sonra sanıkta aralarında fikren anlaşma olmıyan bir şahsın getirdiği ve içinden bir zarfın sobada yakıldığını ve içinde asker elbisesi bulunan valizi ve şapoğraf makinasını erkek kardeşinin istememesine ve bağırmasına rağmen alıp kabul etmesi Ana ve Babasının üzülmelerini hiçe sayması ve fazla ısrarları karşısında kız kardeşinin ki kocasının aksi olması hesabıyla o da başka bir eve kaçırmıştır. Evine nakletmesi yukardan beri izah ettiğimiz samimiyet derecesinin fazlalığını isbat eden delillerdir.

Sanık müdafaasında; siyasetle meşgul ve komünist olmadığını ilim adamı olduğundan zengin kütüphanesi arasında komünizmi ilgilendiren birkaç kitabın bulunması kendisinin komünist olduğunu ifade edemeyeceğini söylemektedir. Yukarıda anlatıldığı üzere partinin Idare Heyetinden ve parti başkanı Reşat Fuat'ın sağ kolu mesabesinde olan ve her tarafa bültenleri dağıtan Sebati Selimoğlu ile sanığın dostluğunun fazla oluşu kendisinden bültenler aldığı sanığın itirafında bulunuşu hesabıyla partiye girdiğinden mahkemece şüphe kalmamıştır. Çünkü tahkikat safhalarından aşıldığı veçhile bir adama hemen bülten verilmemekte ve hemen partiye sokulmamaktadır. Zaten gizli cmiytlere önüne gelenler kontrole tâbi tutulmadıkça alınmazlar. Sanıkta bu düstüra tâbi tutulmuş, fikri yoklanmış, kendilerinden olduğu öğrenilince bültenler verilmiye başlanmış. Yani Sebati Selimoğlu hüccesine girmiş ve partili olmuştur. Bunun aksini isbat edecek delil bulmağa imkân tasavvur edilmemez. Hülâsa; sanığın bülten aldığına, okuduğuna Sebati'ye bu hususta itiraz etmediğine bilâkiks oğluna ders verdiğine, Sebati, Reşat ve Saadete evinde akşam yemeği yedirdiğine ve Saadet'in getirdiği cürüm delili eşyayı ailesinin mümanaatına rağmen kabul ettiğine göre, itiraz kabul etmiyecek derecede partili olduğunu tahakkuk ettirmektedir.

İddi makamı esas hakkındaki mütalâasında ilk iddiadaki talebinden caymış ve 141/3 ile cezalandırılmasını istemiştir.

Sanığın müdafii müdafaasında; Müvekkilim sebatiye böyle şeyleri getirmezsen daha iyi edersin demiştir. Bu hususta Sebati müvekkilimin şahididir. diyor ki bunu Sebati'nin sanığı kurtarmak için aralarındaki samimiyet tesiri ile sonradan söylediği vicdani kanaati hâsıl edilmiştir. Zira yukarıdaki deliller bunun aksini göstermektedir.

Sanığın Barbaros'a ve Cavid'e bülten vermediği hususundaki müdafaaya mahkemece varit görülmüştür. Çünkü aksini isbat edecek delil elde edilememiştir. Müdafii bazı sanıkların bize bülten getirme demeleri iddia makamına beraatlerini istemek cesareti verdiği halde müvekkilim hakkında beraat etmemesi doğru görülememiştir. Şeklindeki müdafaası da yukarıdaki gerekçe ile yerinde görülememiştir.

Müdafii uzun uzadıya maddelerin kanuni unsurlarını tahlil etmekte ve müvekkilinin cemiyete girdiği kabul edilse bile fiilinin 143. maddeye uyacağını tebarüz ettirmektedir. Bu müdafaaya kanunun unsurlarının yalnız lehe mütaleası halinde bile kuvvetli ve varit değildir. Müdafii müvekkilinin 161 inci maddeye uyar hareketi olmadığı müdaffası yerinde görülmekte ve millî menfaatlere aykırı bir faaliyet Reşat Fuat bölümünde izah edildiği üzere kabul edilmektedir.

Müdafii suç vasfının komünistlik olduğunu doğru bulmamakta ve komünistlikte şiddet ve devirmek yoktur. Üçüncü Enternasyonal Rusya hududundan dışarı çıkmamıştır, demektedir ve fakat İddia makamından istediği iddiasının delilini şahsan bu defa kendisi mukni sebeplerle göstermemektedir.

Hülâsa; mahkeme sanığın yukarıda izah edildiği üzere Sebati'nin hüccesine girdiğini ve partili olduğunu kabul edilmiş ise de Kendisinin Cavid ve Barbaros'a bülten verdiğine delil bulunamamış ve vicdani kanaat de hâsıl edilememiş olmakla müdafaalar veçhile 161 inci ve hatta 142 nci maddelerin ihlâl edilmediği anlaşılabilir ve bu yönden iddia makamının iddiasının reddiyle yalnız sabit olan 141/3 madde gereğince (Altı ay) süre ile hapsine. ve 12/3/944 tarihinden beri tutak olduğundan hemen salıverilmesine Adliye harç

tarifesi kanununun 50 nci maddesinin 6 ncı fıkrası gereğince (1400) kuruluş harç alınmasına.

33 - 34 — **Cavid Evren ve Barbaros Üçer:** Bunlar Darülfakadan arkadaşlardır. Evren Veteriner Fakültesini bitirmiş ve Üçer de Maden Meslek mektebini tamamlamıştır. hazırlık tahkikatı ifadelerine göre, Kirkor ile Evren konuşmalar yapmışlar, komünist fikirli olduklarını anlamışlar. Sonra Kirkor bunlara bülten vermiş yani hüccesine dahil etmiş oldukları gösterilmektedir.

Delilleri; Sanıklardan Evren'in (duruşma zabtı sahife 206), Üçer'in (duruşma zabtı sahife 203 — 204), Kirkor'un (duruşma zabtı sahife 116 — 118), duruşma sırasındaki ifadeleri ve bu kişilerin hazırlık tahkikatı, ilk tahkikat ve yüzleşmelerdeki beyanları ve vicdani kanaat.

Sanıklardan Evren müdafaasında bültenlerin neşredildiği zamanlar asker olduğunu henüz Pendik'teki vazifesi başına dönmediğini, Kirkor'dan bülten almadığını, parti ile alakası bulunmadığını Üçer'de vazife bakımından Kirkor kendisini Çimento Fabrikası Direktörüne şikâyet etmesi yüzünden aralarının iyi olmadığını ve emrindeki taş ocağında Kirkor delâletiyle iş arıyan Sebati'nin oğluna iş vermediğini bu yüzden Kirkor ve Sebati ile münasebetinin de iyi olmamasına rağmen bülten almasına imkân bulunmadığını söylemektedir.

Sanık müdafii müdafaasında; vazife meselesini bahis mevzuu etmekte ise de bu cihet mahkemenin birinci oturumunda bazı sanıklar tarafından dermeyen edilmiş ve mahkeme de bakmakta olduğu suçun mürtabit suçlardan olduğunu gözönüne alarak kendisinin selâhiyetli bulunduğunu karar altına almakla bu işi yani vazife meselesini halletmiş bulunmaktadır.

Müdafiin diğer müdafaaları aşağıda gösterildiği üzere yerinde görülmektedir.

İddia makamı esas hakkındaki mütalâasında Evren'in evinin aranması sonunda bulunan kitaplar ve mecmualar ve hükümetin icraatını tenkit eder mahiyette yazılmış ve fakat muhâtabına gönderilmemiş olan mektup ve Barbaros Üçer'in evinde de komünistliği ilgilendiren kitaplar ve Nazım Hikmet'ten bahseden gazete maktualarından her iki sanığın komünist oldukları anlaşılakta olduğu ka-

naatini ileri sürmekte ise de yüksek tahsil sahibi şahısların evlerinde mücerret komünistliği ilgilendiren kitap çıkması kanun nazarında suç teşkil etmez. Tettebbu ve fikir hürriyetini, ANAYASAMIZ açıkça kabul etmiştir. Ceza kanunumuz faaliyeti aramaktadır. Sanıkların hücceye girdikleri ve isteyerek diliyerek bülten alıp okudukları ve içindekileri benimsedikleri yani partiye kasdı mahsusla intisabettiklerini tesbit eder mahkemece delil elde edilememiştir.

Bu itibarla her iki sanığın da müdafaaları veçhile suçları görülmüyerek iddia makamının isteklerinin reddiyle beraatlerine.

35 — **Yedvard Özkasapyan:** 1329 yılında İstanbulda doğmuştur. 1938 yılında Ermeni lisesini bitirmiştir. Terzilik yapmaktadır. Demir adında bir kişiden komünistliği öğrenmiştir. Sanık Kirkor Sarfyan'ı lisede öğretmeni olmak dolayısıyla tanımış, Sebati'nin isteği üzerine Kirkor Sarfyan delâletiyle Sebati ile Kirkor'un evinde tanışmıştır. Bu tanışma sırasında Sebati sanığa komünistlikten bahsetmiş, Stalin adlı Türkçe bir kitap vermiş, kitap okumasını tavsiye etmiş ve bu konuşmada sanığı Kirkor Sarfyan'a bağlamak istemiş sanık (Kirkor Benim öğretmenimdir büyüktür, fakat bu gibi işlerde çocuktur eğer sana bağlı kalırsam bu işe girerim.) demiş ve Sebati'ye bağlı kalmak şartıyla komünist partisine girmiştir. Bundan sonra Kirkor'un lâboratuvarında buluşmak üzere sanık Sebatiye randevü vermiş ve orada buluşmuşlar, konuşmuşlardır. Sebati bu sırada Kirkor'a bir paket kitap vermek istemiş, fakat Kirkor bunu korkarak kabul etmemiş sanık ise kabul etmiş. Bunu üzerine Sebati «Bu paketteki kitapları terzi dükkânında saklama oraya gelenler çok olur» demiş sanık Suat Derviş'in (Niçin Sovyetler Birliğinin dostuyum adlı) kitaplarını kalfasının evine götürüp saklamış ve sonra yakalanınca zabitanın talebi üzerine koyduğu yerden alıp getirmiş ve teslim etmiştir. denilmektedir.

Delilleri; kendisinin (duruşma zabtı sahife 222—223), Kirkor'un (duruşma zabtı sahife 116 — 118), Sebati'nin (duruşma zabtı sahife 86 — 92) duruşma sırasındaki ifadeleri. Bu kişilerin hazırlık, ilk tahkikat ve yüzleşmelerdeki ifadeleri, mahkemece hasıl olan vicdani kanaat.

Sanık duruşmada; Kirkor'u hocası olduğundan tanıdığını, Sebati'yi Kirkor'un evinde gördüğünü, bir defa da Kirkor'un labora-

tuvarında rastladığını bir paket kitabını Kirkor'a yeri olmadığını kendisi aldığını, terzi dükkânında bırakma, oraya girenler çok olur dediğinden kalfasının evine bıraktığı, Sebati kendisini Kirkor'a bağlamak istediği zaman ben sana bağlanmak şertiyle kabul ederim diye hazırlıktaki sözlerini ilk tahkikatta yalanlamadığını ve fakat fazla heyecanlı olduğundan söyledim dediğini iddia makamı hatırlatınca sanık ilk tahkikatta böyle bir ifade verdiğimi hatırlamıyorum. Zabta yanlış geçmiş demektedir.

Iddia makamı Yedvart'ın Kirkor'a bağlanmayıp Sebati'ye bağlı kalmak üzere partiye girdiğini hazırlık tahkikatı ve kısmen de ilk tahkikat ifadeleri ile isbat etmekte ise de tahkikat sırasında öğrenildiğine göre, fikir beraberliği görülen kimselere bülten vermek ve onunda başkasına vermesini sağlamak suretiyle partili oldukları görüldüğüne ve Yedvart'a bülten verildiği görülmediğine göre henüz partiye girdiği kabul edilememektedir. Saadet Baraner'in yasak edilen kitaplarını Kirkor'un almamasına rağmen Sebati Selimoğlu'dan sanığın alarak ustasının evinde saklaması da partiye girdiğine değil ancak sempatizm durumunda olduğunu göstermektedir. Sebati'nin Stalin adlı bir kitap vermesi de bu kişinin henüz yetiştirilmekte olduğunu ifade eylemektedir. Hiç bir ifadede sanıktan aidat olarak bir şey alındığı da ileri sürülmemiştir. Bu itibarla sanığın henüz partiye girdiği istiyerek aldığı bültenleri okuyup münderecatını benimsemiş olduğu anlaşıldığından iddia makamının isteğinin reddiyle **beraa-tine.**

36 — **Hayık Açıköz:** 1334 yılında Vezirköprü'de doğmuştur. Samsun lisesini bitirdikten sonra Tıp Fakültesine girmiştir. Bu Fakültenin son sınıfı talebesindedir. 1936 yılında Edebiyat Fakültesine devam eden Hasan Basri adında bir kişi ile tanışmış ve Hasan Basri ile tanıştığının ve komünist fikirli olduğunu söylemiştir. Samsun lisesinden sınıf arkadaşı Tahsin adındaki kişi delâletiyle asker Osman Paçalı ile de konuşmuş ve onunla da anlaşmıştır. Hasan Basri'nin evine birçok defalar gitmiş, orada asker kaçağı Hasan İzzet Dinamo ve sabikalı komünistlerden Efe Selâhaddin'le temas eylemiştir. Efe Selâhaddin'in dükkânına giderek Osman Paçalı ile konuşmuş ve onlardan aldığı haber üzerine Osman Paçalı'nın evindeki Hasan İzzet Dinamo ile temas eylemiş ve onun Stalingrad destanının

dan yazılı kısımları okutarak dinlemiştir. Hasan Basri Sebati Selimoğlu'na Hayık Açıköz'den bahsederek kendi teşkilâtlarına Hayık'ın da alınmasını söylemiş ve Tonelin Karaköy kapısında cebinde Tan gazetesi buldurmak suretiyle beklemek ve Sebati yanına geldiği vakit filan banka nerededir diye sorduğunda ben buranın yabancısıyım cevabını vermek parolası ile Hayık Açıköz'ü Sebati ile tanıştırmıştır. Bu tanışma sırasında sanıkla Sebati Selimoğlu Komünizim fikirleri üzerinde konuşmuşlar ve anlaşmışlardır. Bunun üzerine Sebati Selimoğlu Hayık'a (Her zaman için değişmeyen esaslar) bültenini vermekle beraber günün meseleleri bültenini de sanığın evine kadar götürüp vermiştir. Bu sıralarda Sebati Hayık'a şimdiye kadar partiye neden girmedin diye sormuş. O da (Hasan Basriyi ve Osman Paçalıyı kâsederek fenamı oldu hem bilgili ve hem de toplu olarak partiye girdik) cevabını vermiştir. Sanık Sebati'den aldığı bültenlerden Osman Paçalı'yada vermiştir. Sebati Suat Derviş'in Niçin Sovyetler Birliğinin Dostuyum adlı kitabından bir tomarını sanığın evine götürerek yarın gelir alırım diye bırakmış bunlardan iki tanesini sanığa okumak üzere vermiş ve fakat ertesi günü gidip bu bir tomar kitabı oradan almamıştır denilmektedir.

Delilleri; kendisinin (duruşma zabtı sahife 138—142), Sebati Selimoğlu'nun (duruşma zabtı sahife 86—92), Osman Paçalı'nın (duruşma zabtı sahife 188—192), Hasan İzzet Dinamonun (duruşma zabtı sahife 57—59), duruşma sırasındaki ifadeleri. Bu kişilerin hazırlık, ilk tahkikat ve yüzleşme ifadeleri, Mehmet Anter'in yeminli şahadeti, evinin aranmasından çıkan komünistliği ilgilendiren kitaplar (duruşma zabtı sahife 160) ve (arkadaşlar, Engelsimizin fikirleri ile sözlerimize başlayalım) başlıklı konferans müsveddesi yazısı (duruşma zabtı sahife 160), mahkemede hâsıl olan vicdani kanaat.

Sanık duruşmada; Hasan Basri ile mektepten tanıştığını, karısının ve oğullarının tedavileri ile meşgul olduğunu, Pendik köyünde ve Üsküdar'daki evlerine gidip geldiğini, Dinamo'yu ve Efe Selâhaddin'i ve karısını Basrinin evinde tanıdığını ve bir gece birlikte Kabataşa sandalla geçtikleri, bu yolculukta öğrendiği Selâhaddin'in dükkânına uğradığını, sonra bunun delaletiyle Hasan İzzet Dinamo'yu tanıdığını, konuşup görüştüğünü, Tahsin vasıtasıyla Osman

Paçalı'yı tanıdığını, kendisinin aile efradının hastalıkları ile alâkadar olduğunu, fikren kendisinin komünizmi kavramış bulunduğunu, Hasan Basrinin Komünist olduğunu kendisini parola ile Sebati'ye tanıttığını, onunda kendisi gibi komünist fikirli olduğunu anladığını, bültenleri alıp okuduğunu, fikirlerine uygun gördüğünü, gizli olduğunu bildiğini, bültenleri almakla teşkilâtla alâka peyda ettiğini söylemektedir.

Sanık müdafaasında; duruşma sırasındaki ifadelerini tafsilen izah etmekle beraber Hasan Basrinin sana Anti Faşist bir arkadaş tanıtacağım diyerek parola ile Sebatiyi tanıtmada fevkalâdelik görmedim. Zira memlekette Anti Faşist olanlara komünist damgası hemen vurulduğundan parolayı münasip buldum. Hattâ Sebatinin o zaman ismini bile sormadım. Müdüriyette öğrendim. Partiden değilim, hücrem yoktur, aidat vermedim, kimseye propaganda yapmadım, ben fikren komünistim. Siyasî kanaatim memlekette ileri Demokrasinin kurulmasını istemektir. Ben fikirlerimi gizlemeğe tenezzül etmiyorum. Anayasanın 75 inci maddesi fikri hürriyeti bahsetmektedir. Fikirlerimi ve bültenlerdeki fikirleri millî menfaatlere aykırı görmüyorum. Bilâkis bültenler millî menfaatleri takviye etmektedir. Hakkımda 161 inci maddenin tatbiki doğru değildir demektedir.

Sanığın fikren komünist olduğunu gizlemeğe tenezzül etmiyorum demesi, siyasî kanaatinin memlekette ileri demokrasinin kurulmasını istediğini ileri sürmesi, Sebati ile tanışma şekli ve bilhassa samimi arkadaşı Basri'nin komünist olduğunu söylemekten çekinmemesi ve komünistlerin kendilerine Anti Faşist ve memleket idare şekline de ileri Demokrasi namı verdikleri mahkeme safhalarından anlaşılması hasebile sanığın komünist fikirli olduğunu göstermekle kalmaz. Zira komünist Hasan Basri parola ile komünist Sebatiyi sanığa tanıtmıştır. Bu tanıtmakla sanık Sebati'den bülten almış yani Reşat Fuat'ın teşkil ettiği gizli Türkiye komünist partisine girmek imkânını kazanmıştır. Netekim hücreye girmiş ve bülten almış ve faaliyet göstermiştir.

Sanığın Hasan Basri ailesine gösterdiği yakınlık dediği gibi yalnız meslek aşkından olmayıp fikir beraberliğinden ileri gelmektedir. Osman Paçalı ile temas da iddia ettiği şekilde sırf mesleğinin

doğurduğu bir temastan çok ileri gitmektedir. Basri delaletile tanınmış komünist Efe Selâhaddin ve Dinamo ile de tanışmıştır. Bunlar sanığın tebarüz ettirmeğe uğraştığı üzere tesadüfen tanınmış ve tanıtılmış şahıslar değildir.

Sanık Osman Paçalı'ya bülten verdiğini inkâr etmekte bunu Osman Paçalı da söylememektedir. Yalnız Osman Paçalı hazırlık tahkikatı ifadesinde Hayık'tan değişmiyen esasları aldım demekte ise de bu ifadeyi teyit eder başka bir delil elde edilememiştir.

Sanığın dava mevzuundaki hareketleri yukarıdaki izahattan ve duruşma sırasındaki ve müdafa çerçevesindeki itiraflardan sanığın partiye girdiği, bülten aldığı ve içindeki fikirleri beğendiği cihetle hareketi T. C. K. nun 141/3 olduğu kabul edilmiştir.

Sanığın hakkında istenen diğer madde olan 161 inci maddeye gelince; Reşat Fuat'ın bölümünde izah olunduğu üzere bültenlerin neşriyatı propaganda mahiyetinde görülmüş ve Millî menfaatlere aykırı faaliyet telâkki edilmemiş olduğundan ve sanığın Osman Paçalı'ya bülten verdiği anlaşılamadığından ne 161 inci ve ne de 142 inci maddelere uyar bir suç görülemediğinden iddia makamının isteğinin reddiyle bu cihetten beraatine.

Yukarıda tebarüz ettirildiği üzere sabit görülen partiye girmek suçuna ilişen kanun maddesi 141 inci maddenin 3 üncü fıkrasına tevfikeyan (altı ay) süre ile hapsine. Sanığın 6/Mart/944 den beri yatmakta olduğundan hemen serbest bırakılmasına ve adliye harç tarifesi kanununun 50 inci maddesinin 6 ncı fıkrası gereğince (1400) kuruş harç alınmasına.

37 — **Hasan İzzet Dinamo:** 1325 yılında Trabzonda doğmuştur. Sivasta Darüleytamda okumuş Muallim mektebini bitirmiş, Gazi Terbiye Enstitüsünün son sınıfında iken komünistlik propagandası yapmak maddesinden Ankara ağır ceza mahkemesinde dört sene ağır hapse mahkûm olmuş ve cezasını çekerek hapisten çıkmıştır. 1942 yılında askere alınarak 17 inci Kor. emrine gönderilmiş 10/ Temmuz/1942 de Yirminci Tümen emrindeki kıtasına iltihak etmiş, orada bir sene kadar askerlik yaptıktan sonra 20/ Temmuz/1943 de kıtasından kaçmıştır. Üsteğmen elbisesi giyimli olduğu halde İstanbulda önce Sebati Selimoğlu'nun evine gitmiş ve onun evinde kalmış ve Hamdi Konur delaletile Hasan Basri ile bir-

likte Muzaffer Erkan'ın evine gidip saklanmıştır. Sonra sıra ile Hasan Basri, Orhan, Yusuf, Efe Selâhaddin, Osman Paçalı, Selâhaddin Akarışık'ın evlerinde yakalandığı 10/Mart/944 gününe kadar saklanmıştır.

Saklı olduğu yerlerde eskiden tanıdığı komünist arkadaşlarla temasa geçmiş ve onlardan Reşat Fuat'ın komünist partisi kurduğunu ve partinin dilekleri ve görüşleri adı ile bir bülten çıkarıp yayınladığını öğrenmiştir. Bu sıralarda Hasan Basri ile sanık komünistlik konusunda neşriyat yapmak üzere satın aldıkları Şapoğraf ve Daktilo makinalarını komünistler arasında ikilik olmasın diye Sebati delaletile Reşat Fuat'a göndermeği kararlaştırmışlar ve bunları göndermişlerdir. Sanık Osman Paçalı'dan günün meseleleri bültenini alarak Rıfat İlgazla birlikte okumuştur. Sanık Orhanın evinde saklı iken Nihat Balyoz ile komünist partisi teşkilâtı hakkında konuşmalar yapmıştır.

Osman Paçalı ve Rıfat İlgazla da görüşürken komünist partisinin teşkilâtlandırılması lüzumundan bahseylemiş. Bu arada sanık (artık Türk komünistleri için enerjik bir faaliyet zamanı gelmiştir. İlk iş olarak partinin legal sahaya çıkması çareleri aranmalıdır. Bunu temin için icabeden temaslarda bulunmalı, partinin elemanları bu istikamette el birliği ile bir hattı hareket tanzim etmelidir. Bu hususta önce bazı arkadaşlar bulup konuşmalıyız. Sovyetlerin baş döndürücü ilerliyişlerinden bizim de mutlaka Sovyetlerin yanında harbe girmemiz lâzım gelmektedir) demiştir. Nihat Balyoz'la görüşme gününde de sanık (Maraşal'ın tekaüt olması ordudan irticanın temizleneceğine alâmettir. Böylecede irticam en büyük kalesi fethedilmiş oluyor. Artık gerek hükümet, gerek ordu Demokrat şahıslardan teşekkül edecektir. Zaten önce arzu edilen de budur. Arkası kolay gelecektir. Münevver muhitlerde Üniversitelilere, Profesörlere ve daha başka Entellektüel şahıslar üzerinde kuvvetli propagandaya başlamalı ve meselâ, iki üç aya kadar komünist partisinin faaliyete geçeceğini, hükümetin de Demokrat bir siyaset tabibine mecbur kalacağını, Meclisin feshedileceğini ve serbest bir intihap yapılacağını ve kabinenin düşeceğini her vasıta ile yaymalıyız.) demiştir.

İstanbulda saklı olarak bulunduğu yerlerde (Türkiye Sovyet

komünist Cumhuriyeti) ve (Stalingrat destanı) adlı şiirler yazmış ve bunlardan Stalingrat destanını Hayık Açıköz'e vermiştir. Kendisi aleyhinde Reşat Fuat ve arkadaşları tarafından ajan olduğuna dair haberler yayılınca ona kızmış. Nihat Balyoz delaletile Reşat Fuat'a bir mektup yazarak bunda kendisinin de partiye alınmasını ve hakkındaki propagandalara son verilmesini istemiştir. Denilmektedir.

Delilleri; kendisinin (duruşma zabtı sahife 57—59), Sebati Selimoğlu'nun (duruşma zabtı sahife 86—92), Nihat Balyoz'un (duruşma zabtı sahife 155—163), Osman Paçalı'nın (duruşma zabtı sahife 188—192), Hayık Açıköz'ün (duruşma zabtı sahife 138—142), duruşmadaki ifadeleri. Bu kişilerin hazırlık, ilk tahkikat ve yüzleşme ifadeleri. Muzaffer Erkan'ın ve Rıfat İlgaz'ın şahadetleri, yakalandığı yerde elde edilen komünistliği ilgilendiren yasak olan ve olmıyan kitaplar, mecmualar (duruşma zabtı sahife 259) (Türkiye Sovyet Komünist Cumhuriyeti) adlı olup kendisi tarafından yazıldığını kabul ettiği şiir. Duruşmadan edinilen vicdani kanaat.

Sanık duruşmada; Gazi Terbiye Enstitüsünde iken komünist faaliyetinden dört sene ağır hapse mahkûm oldum. Komünist Hasan Basri ile komünist mevzuu üzerinde temasa geçtim. Faaliyete başlamak üzere yazı ve Şapoğraf makinalarını aldık, bu sırada faaliyete geçmiş bir komünist partisi vardı. Başıda Reşat Fuat olduğu anlaşılıyordu. Ayrılığı muvafık görmiyerek makinaları Reşat Fuat'a gönderdim. Sebatiyi mektepten tanıdım, Stalingrat destanında Rusların kahramanlığından, Almanların tahripkârlığından bahsetmiştim. (duruşma zabtı sahife 57), Türkiyede Sovyet Cumhuriyetinin ne şekilde olacağını gösteren şiirim de vardır. Her Rus eserinin memleketimizde tercüme edilmemesi yüzünden İrandan daha mürteciyiz. Münevver muhitte propaganda yapmalı, intihabı yenilemeli, hükümeti devirmeli demişimdir. Enternasyonal marşını okuduğumu hatırlıyorum. Osman Paçalı'dan Saracoğlu hükümetinden bahseden bir bülten aldım okudum. Sabikalı komünist Balyoz'la Reşat Fuat'a partisine alması için mektup yazarak yolladım. Osman Paçalı'ya artık faaliyet göstermeliyiz, arkadaş bulmalıyız, partinin Legal sahaya çıkması zamanı gelmiştir demişimdir. Bugünde aynı fikirde-

7 yim. Partinin görüşleri bültenini Hamdi Konur'dan alıp okudum demektedir. (duruşma zabtı sahife 59).

Sanık müdafaasında; müdafaa yapmağa lüzum görmediğini söyleyerek müdafaa yapmamıştır. Sanığın yukarıya kısaca çıkarılan son tahkikat ifadesi deliller arasında isimleri ve duruşma zabıtnamesinin sayfa numaraları yukarıda yazılı kişilerin ifadeleri ve elde edilen kitaplar, şiirler sanığın sabıkalı komünist olduğunu ve sabıkasına rağmen komünistliği ideal bir amaç telâkki ettiği ve faaliyete geçmeğe teşebbüs ettiğini ve partiye girmek üzere müracaatta bulunduğu ve Osman Paçalı'dan ve Hamdi Konur'dan bültenleri alıp okuduğunu söylediğine ve bütün mevcudiyeti ile komünistliği hazmeylemiş olmasına ve neşriyat yapmak üzere aldıkları daktilo makinası ve şapoğraf makinasını yeni partiye girmek için Reşat Fuat'a göndermesine ve esasen kendisini partiden ayrılmamış telâkki etmekte bulunmasına ve yukarıda izah olunduğu üzere Osman Paçalı'ya artık faaliyet göstermeliyiz, arkadaş bulmalıyız, partinin Legal sahada çalışma zamanı gelmiştir demesi ve komünistliği metheder şiirler yazarak bazı kişilere okuması. Komünistlik propagandası yaptığını kabul ederek Reşat Fuat bölümünde izah edildiği üzere bu hareket iddia makamınca istenildiği üzere Millî menfaatlere aykırı faaliyet olmadığından T. C. K. nun 142 inci maddesi gereğince iddia makamının ilk ve son isteklerinin reddiyle komünist propagandası yaptığından dolayı geçmişte dört sene ağır hapse mahkûm olmuş ve bu cezayı çekmiş bulunması ve bugün dahi idealist bir komünist ve parti kurulmasını ve faaliyete geçilmesini istemesi ve bu maksatla Hasan Basri ile müştereken daktilo makinası ve şapoğraf makinası alması ve sonradan Reşat Fuat'a vermek suretile yardım eylemesi mahkemece takdiri arttırıcı sebep görülerek takdiren (sekiz ay) süre ile hapsine. Kendisinin Reşat Fuat'ın ve Osman Paçalı'nın asker olması ve sanığın bunların asker olduğunu bilmesi ve propagandasını Osman Paçalı'ya hitaben yapması hasebile As. C. K. nun 148/B gereğince cezanın yarısı arttırılarak cem'an (on iki ay) süre ile hapsine.

38 — **Osman Paçalı:** 1334 yılında Tekirdağında doğmuştur. İlk okulun üçüncü sınıfına kadar tahsil etmiştir. İstanbula gelerek sabıkalı komünistlerden Efe Selâhiddin'in yanında kunduracılık öğ-

renmiş ve ona gazetelerde okuduğu Faşizm, komünizm konularından anlamadıklarını sormuş olduğunu ve kendi kendine okuyarak komünizmi benimsediğini söylemiştir. Samsunlu Hayık Açıkgöz'ün sınıf arkadaşı Tahsini kunduracı dükkânında müşterisi olmak dolayısıyla tanışmıştır. Bunun delaletile de Hayık Açıkgöz'le tanışmış ve onlarla müteaddit buluşmalar yaparak komünistlik mevzuları üzerinde konuşmuştur. 1942 yılında asker olarak İstanbuldan ayrılmış ve sonra Hayık'tan aldığı bir mektup üzerine kardeşlerinin hastalığını öğrenmiş ve izinli olarak İstanbula gelmiş bir daha askerlik görevine dönmemiştir. Sanık bu sıralarda Orhan'ın daveti ile Rıfat Ilgazla birlikte Orhan'ın evine gitmiş ve orada subay elbisesi ile bulunan Hasan İzzet Dinamo ile konuşmuş ve Dinamo bölümünde anlatılan konuşmalar sırasında cebinde bulunan Reşat Fuat'ın çıkardığı bülteni okutmak üzere Dinamoya vermiştir. Semtlisi olmak dolayısıyla tornacı Arif Özinselle ve onun delâletile Hasan Çapak ile tanışmış ve ondan iki sayılı bülteni almıştır. Sanık ceza evi ile mahkeme arasında otobüste giderken bazı arkadaşları ile birlikte komünist şarkısı söylemiştir. Denilmektedir.

Delilleri; sanığın (duruşma zabıtnamesinin 188—192) sahifesinde mazbut ifadesi ve Hayık Açıkgöz'ün (duruşma zabtı sahife 138—142), Hasan İzzet Dinamo'nun (duruşma zabtı sahife 57—59), Arif Özinsel'in (duruşma zabtı sahife 124—127), Hasan Çapak'ın (duruşma zabtı sahife 186—187), deki ifadeleri. Bu kişilerin hazırlık, ilk tahkikat ve yüzleşmelerdeki ifadeleri, ceza evi ile askerî mahkeme arasında otobüste bazı arkadaşları ile komünist şarkısı söylemesi (duruşma zabtı sahife 274—275), (duruşma zabtı sahife 345), evinin aranmasında bulunan komünistliği ilgilendiren yasak ve serbest satılan bazı kitaplar. (duruşma zabtı sahife 255), evinde bulunan ve komünistliği ifade eden iki şiir, (duruşma zabtı sahife 295—296), ve mahkemece edinilen vicdani kanaat.

Sanık duruşmada; okumağa çok meraklıyım, anlayamadığımı Ustam eski komünistlerden Efe Selâhiddin'den sorarak öğrendim. Hayık'tan bülten almadım, Hasan Çapak'tan bülten aldım. Hasan İzzet Dinamo'yu; Hasan Basriyi tanırım. Dinamo'ya, Orhan'ın evinde bülten verip okutmuşumdur. Ben Marksizmi okuyarak öğrendim,

Efe bana Nazım Hikmet'ten bahsedirdi, onun eser ve şiirlerini okumuşumdur diyor.

Sanık müdafaasında; Hasan Çapak ve Arif Özinsel'le görüşüp konuşarak partiye girmek demek değildir. Hasan'dan bülteni ben aldım itiraz ettim bunun gizlilik neresinde dedim, Dinamo'ya bülten verdim; fakat kasdım yoktur. Zaten Dinamo yetişmiş bir komünisttir. Benim propagandama ihtiyacı yoktur. Demekte ise de.

Kendisi duruşmadaki ifadesinde söylediği üzere tanınmış komünist Efe Selâhaddin ile her gün saatlerce karşı karşıya oturmakta ve kunduracılık yapmaktadır. Okumağa meraklı olduğunu anlamadıklarını Efeden sorduğunu ve okuyarak komünizmi öğrendiğini söylediğine göre komünistlik mevzuu üzerinde alelâde bir şahıs değildir. Bunun muntaka idare heyeti azası olan ve faaliyeti arkadaşlarına nazaran fazla bulunan Arif Özinsel ve hücre kâtibi Hasan Çapak ile görüşmesi yani üç komünistin buluşması alelâde üç kişinin buluşması demek olamaz. Bu şüphesiz komünist faaliyetini gösterir. Zaten sanık hücresinin kâtibi Hasan Çapak'tan bülten aldığını ve eski komünist Dinamo'ya verdiğini gerek duruşma sırasında ve gerek müdafaanamesinde söylemektedir. Sanık bir de ceza evi arasında bazı arkadaşları ile komünist marşını söylediği duruşmada tahakkuk etmiştir. Şimdiye kadar öğrenildiğine göre sempatizanlıktan geçmiş, olgunlaşmış kimseler hücreye alınmakta ve bülten verilmektedir. Bunun için sanığın partiye girmedim demesi mahkemece varit görülememiştir. Sanık hücresinin kâtibi Hasan Çapak'tan aldığı bültenle itiraz ettim, fikrini kabul etmediğimden suçum olmamak lâzımdır. Diyorsa da bu da varit değildir. Çünkü itiraz şekli tetkik edildikte görülürkü bu itiraz bültenin ruhuna ve mânasına değil gizli olup olmadığına itiraz etmişti. Hasan bülteni verirken kimse görmesin, gizlidir demişti. Sanık okuduktan sonra bunların yevmî gazetelerde okuyoruz. Bunda gizli olan neresi diye itiraz etmişti. Yoksa ruhunu kavramış ve bildiği mevzulardan olduğunu şahsan itiraf eylemiştir. Sanık, Dinamo'ya verdiği bülten de kasdı olmadığını, çünkü Dinamonun buna ihtiyacı bulunmadığını iddia etmekte ve mahkemece bu müdafaası varit görülmektedir.

Hülâsa; sanığın müdafaaları mahkemece hiç bir veçhile kabul edilmez. Hareketine uyan kanun maddesi istek

veçhile T. C. C. nun 141 inci maddesinin 3 üncü fıkrası olup bu madde gereğince (altı ay) süre ile hapsine. Kendisinin asker oluşu ve asker kaçağı Dinamo'ya bülten veriş As. C. K. nun 148/B yolu ile cezasının yarısı arttırılarak (**Dokuz ay**) süre ile hapsine.

Sanığın diğer suçuna gelince; iddia makamı 161 inci maddeden cezalandırılmasını istemekte ise de sanığın Dinamo'ya bülten verişini dahi mahkeme propaganda mahiyetinde görmemiş olduğundan Milli menfaatlere aykırı faaliyet görünyerek hem 161 ve hem de 142 inci maddelerden **Beraatine**.

39 — **Ziya Tüneyman**; 1900 yılında Zıştovde doğmuştur. Bulgaristan'da orta mektebi bitirmiştir. 1930 yılında muntazam pasaportla Türkiye'ye gelmiş, 1934 de Türk Tabiiyetine girmiştir. Komünistlikten sabıkalı Atalay adında bir kişi delaletile Nihat Balyozla tanışmış Nihat Balyozun gönderdiği Salih Ezer'le de bir defa görüşmüş ve hazırlık tahkikatı sırasında Nihat Balyozla Beyoğlunda Cennet Bahçesinde ve ilk tahkikatla duruşmada Atalay'dan bir bülten aldığını ve fakat okumadığı halde okudum diyerek iade ettiğini söylemiş olduğu gösterilmektedir.

Delilleri; kendisinin (duruşma zabtı sahife 221—222), Nihat Balyoz'un (duruşma zabtı sahife 155—163), Avni Güner'in (duruşma zabtı sahife 133—136), duruşma sırasındaki ifadeleri, bu kişilerin hazırlık, ilk tahkikat ve yüzleşme zabıtlarındaki ifadeler, mahkemededen edinilen vicdani kanaat.

Sanık duruşmada; 1941 senesinde Halde çalışırken Salih Ezer geldi benimle tanıştı. 938 senesinde İnşaatda Avni Güner'i tanıdım. Atalay bir kâğıt verdi, okuyamadan iade ettim demektedir.

Sanığın Nihat Balyoz, Avni Güner gibi tanınmış komünistlerle teması varsa da kendisine verildiğini söylediği bülteni okuduğuna, benimsediğine başka bir kimseye anlattığına veya verdiğine delâlet edecek bir delil elde edilememiştir. Esas hakkındaki mütaleasında iddia makamı sanığın beraatini istemiştir. Mahkemece de suçu görülemeyen sanığın istek veçhile **Beraatine**.

40 — **Celâl Zühtü Benneci**: 323 yılında Manastırda doğmuştur. Yeşilköy Tayyare makinist ve Eskişehir Tayyare okullarında okumuş ve bu okulları bitirmiştir. 1931 yılında komünistlik suçundan

ötürü III. Kor. Askerî mahkemesince yedi buçuk sene ağır hapse mahkûm olmuş ve 2330 sayılı af kanunundan faydalanarak hapisten çıkmış halen Nişantaşında bakkallıkla uğraşmaktadır. Reşat Fuat Baraner bölümünde anlatıldığı gibi Reşat Fuat'a rast gelmiş ve eski arkadaşı olmak münasebetile hariçten Macide Çetin müstaar adı ile gelecek mektupları her ayın 20 inci günü Kadıköyüne gidip Reşat Fuat'a vermek vazifesini kabul eylemiştir. Reşat Fuat'tan aldığı talimata uyarak Kasap Yakup Eligür'le görüşmüş sevdiği kadından mektuplar geleceğinden ve bunları kendisine vermesinin muvafık olacağından bahsederek onu iğfal eylemiş ve ondan aldığı beş, altı mektubu götürüp Reşat Fuat'a vermiştir. Böylece Reşat Fuat'ın İstanbul dışında Millî menfaatlere aykırı faaliyette bulunmasına yardım etmiştir. Denilmektedir.

Delilleri; kendisinin (duruşma zabtı sahife 219—220), Reşat Fuat'ın (duruşma zabtı sahife 21—25), duruşma sırasındaki ifadeleri. Bu kişilerin hazırlık, ilk tahkikatta ve yüzleşmedeki ifadeleri, Kasap Yakup Eligür'ün yeminli şahadeti. (duruşma zabtı sahife 318) evinde yapılan aramada komünizmi ilgilendiren yasak ve serbest birçok kitapların bulunması (duruşma zabtı sahife 264), mahkemededen edinilen vicdani kanaat.

Sanık duruşmada; 1931 senesinde Yedi sene altı ay komünistlik propagandası yaptığından geçmişte mahkûmiyetim var. Hapishaneden tanıdığım Reşat Fuat'ı 1943 senesinde Kadıköyünde gördüm. Adresini istedim, kendisinden mektup aldım. Kasap Yakup elile Macide Çetin adresine gelecek mektupları bana her ayın 20 inci günü Kadıköyüne getirtiyordu. Bir defa götürdüm. Bir daha götürmedim. Dinamonun düğününde bulundum demektedir.

İddia makamı bidayette sanığı 141/3 ile mahkemeye vermiş ise de sonradan esas hakkındaki mütalea da sanığın 161 inci madde ile cezalandırılmasını, 65 inci madde delâletile istemektedir.

Reşat Fuat bölümünde yazıldığı üzere hâdisede 161 inci maddede Millî menfaatlere aykırı faaliyet mahiyeti görülmemekte olmakla beraber 142 inci maddede gösterilen propaganda mahiyeti de görülemez. Bu yönden 65 inci madde delâletile ceza tayinine mahkemece imkân bulunmamıştır. Sanık hazırlık tahkikatında bile Reşat Fuat'la iki defa Kadıköyünde buluşduğunu kendisine bir

defa mektup getirdiğini ve iyi yapmadığını bir daha getirmeyeceğini söylemiştir. Sanık, Reşat Fuat'a kendisini ziyaret etmesi isteği üzerine talebi mümkün kılmak için dükkânını tarif ederken Kasap Yakub'un dükkânını bidayeten tarif etmiştir. Sanığın da sabıkalı bir komünist olduğunu bilen Reşat Fuat tertiplemediği Macide Çetin adresini sanığın adresine değil komünistlikle alâkası bulunmayan Kasap Yakup Eligür'ün adresine bağlamayı daha tedbirli görmüştür.

Kamu şahidi Kasap Yakup Eligür'ün yeminli şahadetine gelince; sanık bana geldi. Bir kadınla tanıştım, bana mektup yazacak karım duymasın diyerek adresine mektup gelince vermeme rica etti. diyor. ve bu şahadet mahkemece doğru telâkki ediliyorsa da sanığın, Reşat Fuat'ın parti kurduğunu onun propagandasını yapmak üzere adres temininde yardım etmeğe matuf olduğu bildiğini gösteren delil mahkemece elde edilememiştir. Bu da sanığın 65 inci maddenin istediği şekilde bilerek yardım ettiğini göstermekte ve suçu olmadığına vicdani kanaat hâsıl edilmiş bulunmaktadır. Bu itibarla iddia makamının talebenin reddiyle sanığın **Beraatine**.

41 — **Saadet Baraner:** 1319 yılında İstanbulda doğmuştur. Türkiye ve Almanyada hususî tahsil görmüştür. Yeni edebiyat dergisinin sahibi olduğunu ve bu dergide komünist propagandası yapıldığından ötürü İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı mahkemesine verilmiş ise de Askerî Temyizin bozması üzerine zaman aşımından sonra dava açıldığından aleyhinde açılan davanın ortadan kaldırıldığını söylemiştir. 1940 yılında Reşat Fuat'la fikren anlaşarak evlenmiştir ve kocasını görmeğe gelen bazı komünist kişilerle tanışmış ve onunla birlikte Hasan İzzet Dinamo'nun düğününe giderek orada da birçok sabıkası olan ve olmıyan komünistlerle tanışmıştır. Kocasını Reşat Fuat askerden İstanbulla vazifeli olarak geldikten sonra kıtasına dönmemiş ve izin tecavüzü suçu ortaya çıktıktan sonra Şişlideki evlerinde kalamamış ve sanık tarafından eskiden tanıdığı Kadıköyünde ki çocukluk arkadaşı Mutena Cökper'in evine götürülerek saklanmıştır. Birkaç gün Şişlideki eve gitme ve kalma çıkarılırsa sanık kocası ile Kadıköyündeki aynı evde kalmış Sebati, Münür Belen kocası ile konuşmağa gelince o da bu konuşmalarda hazır bulunmuştur. Ankarada partinin görüşleri ve dilekleri bültenini okuduktan sonra İstanbulla gelen Zeki Baştımar'la kocasını buluş-

turmuştur. Reşat Fuat Baraner, Sebati Selimoğlu delaletile Hasan İzzet Dinamodan aldığı makinaları ve mahkemede birer birer gösterilen diğer suç delillerini hep karı, koca olarak beraber kaldıkları bir odaya koymuş ve yayınladığı bütün bültenleri yine bu oda da karısının yanında yazmış, teksir etmiştir. Komünist partisine mensup bazı kişilerin İstanbulda tevkifine rastlayan birgün Suat Derviş Kadıköyündeki kocasının bulunduğu eve gidince kocası sanığa karşı (Yeni Sabahta okudum. Sebati yakalandı, vaziyetim tehlikelidir.) demiş ve hazırladığı valizle teksir makinasını ona göstererek (işte bunların buradan kaldırılarak Kirkorun evine götürülmesi lâzımdır) sözlerini ilâve etmiştir. Bu kadar bir sözle bütün olan bitenleri sanık anlamış, onları Mutena Gökper'le birlikte Kirkor Sarafyan'ın evine götürüp bırakmıştır. Kirkor'un evinde bu eşyaların kabul edilmemesi tehlikesi belirtince sanık (tehlikeli olanlar bu zarfın içindekilerdir) diyerek zarfın içinde bulunan bültenler müsveddelerini sobaya atmış ve bu sırada günün meseleleri soğuk damgasını havi tahta parçasının da yere düştüğünü görmüş ve onu da sobaya atarak yakmıştır. Bundan sonra diğer cürüm delilleri olan kitaplar, gazeteler ve gazete maktuaları vesaireyi Mutena Gökper ve Yusuf Ziya Silsüpürle birlikte Habibenin evine götürerek saklamıştır. Saklandığı yerde zabıta memurları kocasını yakalamağa geldikleri gün de sanık ev sahipleri Neriman Gökper'i bir aralık merdiven başında görerek ona (Reşat ne vakit geldi diye sorarlarsa bir hafta önce Suriyeden geldi dersin) demiş ve emniyet müdürlüğüne getirildikleri vakitte her ikisi Neriman'a verilen talimata uygun sözler söylemişlerdir. Buraya kadar yazılan hususlar ve yapılan işler karşısında da her ne kadar sanık kocasının eski faaliyetini bilmediğini ve yalnız kocasının Ricale mektup yazdığını anlıyarak onu kurtarmağa çalıştığını söylemekte ise de Saadet Baraner'in yukarıda gösterilen hareket tarzı, hâdisenin ceryan ettiği odanın vaziyeti, komünistlik propagandası yapmak cürümden mahkeme altına alınması ve neşrettiği Sovyetler Birliğinin Niçin Dostuyum adlı kitabının baş tarafında bulunan yazılardaki düşüncelerle bültenlerin aynı oluşu ve bu kitap satışının men edildiği duyulunca Reşat Fuat'ın sağ kolu mesabesinde parti içinde çalıştığı yukarıda bildirilen Sebati Selimoğlu'nun bu kitaplardan bir çoğunu, Hayık ve Yedvart'ın evine

saklaması ve evinin aranması sonunda elde edilen matbualar ve şahitlerin ifadeleri vesaire gibi deliller sanığın da Reşat Fuat Baraner'in kurduğu partinin kurulmasına ve gizli neşriyatına daha önceden yardım vadelediği ve ona her hususta yardımlar sağladığı düşüncesi belirtmekte ve Saadet Baraner'in, ömrünü yazı yazmakla ve Dünyada olup bitenleri takiple geçirdiği gözönüne alınınca kocasının bir oda içindeki faaliyetine tamamen kayıtsız kalmıyacağı kanaati kuvvetlenmektedir. Denilmektedir.

Delilleri; kendisinin (duruşma zabtı sahife 49—53), Münür Belen'in (duruşma zabtı sahife 108—111), Sebati Selimoğlu'nun (duruşma zabtı sahife 86—92), Kirkor'un (duruşma zabtı sahife 116—122), Zeki Baştımar'ın (duruşma zabtı sahife 43—47), duruşmadaki ifadeleri. Bu şahısların hazırlık, ilk tahkikat ve yüzleşmedeki ifadeleri. Kamu şahidi Neriman Gökper'in (duruşma zabtı sahife 313—314), Mutena Gökper'in (duruşma zabtı sahife 314—316), Nigâr Kandolu'nun (duruşma zabtı sahife 333), Habibe'nin (duruşma zabtı sahife 312), Vahe Sarafyan'ın (duruşma zabtı sahife 311), Yeminli şahadetleri, şahitlerinin evlerinde bulunan eşyanın zabıt varakaları (duruşma zabtı sahife 241—242—245—246 ve 250) kendisine ait olduğunu söylediği komünizmi ilgilendiren yasak olan ve olmıyan kitaplar (duruşma zabtı sahife 249—250), duruşmadan edinilen vicdani kanaat.

Sanık duruşmada; kocamı Mutenanın evine yerleştirdikten sonra yanına sık sık gidemiyordum. Son gidişimde kocam tevkif edileceğini söyleyerek ve yazı makinası ile iki valizi göstererek bunlar ele geçmesin benim için fena olur dedi. Hemen eşyayı Kirkor'un evine götürdüm. Valizin bir tanesinin Şapoğraf makinası olduğunu orada gördüm. Sarı zarfı içindekileri sobaya attım. Zekiyi kocamla görüştürdüm. Gece bizde yattı, Dinamoyu ve Balyoz'u tanıdım, Kirkor'u evine gittiğimde gördüm. Sebatiyi Dinamonun düğününde gördüm. Bizim eve gelir giderdi. Demektedir.

Müdafaasında; duruşmada söylediklerini daha geniş şekilde anlatmakla beraber kocasının suçu ile alakası olmadığını, Neriman'ın şahadetinin aleyhine matuf oluşu yani kocasının yanına her zaman geldiği hakkındaki ifadesi kocasının asker kaçağının evinde sakladığını örtmek için olduğunu, ileri sürmekte ise de Mutena, Re-

şat Fuat'ı evinde ister yalnız saklasın, ister Reşat Fuat'ı karısı sanıkla birlikte saklasın asker kaçağını evinde saklamak suçuna tesir etmez. Bu yönden bu müdafaa varit değildir. Kendilerine büyük iyilikler yapmış bir kadın ve erkeğin yani Gökper ailesinin bunlara karşı düşmanlığı olmadığı için şahadetleri de muteber ve tamamen doğrudur. Neriman'ın ifadesindeki aykırılık iddiası da mahkemece varit görülememektedir. Çünkü ifadeleri birbirine zıt olmayıp birbirini tamamlayan yani sorulan suallere karşı verilen cevaplardan başka birşey değildir.

Şişlideki evinin kontratı oluşu o evde geceleri kaldığını isbat etmez. Netekim ev sahibesi Nigâr Kandolu yeminli şahadette, bilhassa son günlerde evden çıkar on, onbeş gün gelmez, bir iki gece gelir tekrar kaybolurdu demesinde—ki sanık bu ifadeyi kabul etmektedir — Bu evin kontrata bağlanmasının muhiti iğfal etmeğe matuf kurnazca bir hareketten başka birşey değildir. Mutena'nın evine çalışmaktan akşamları dönmesi kocasının yakalanmasını temin eder iddiası da mahkemece yerinde görülememiştir. Zira sanık yaptığı propaganda ile kocasının Suriye'ye kaçtığını yayması ve bu ilâna İstanbul Emniyet Müdürlüğünü bile kandırmağa muvaffak olması karşısında kocasını polis son günlerde aramaktan bile vazgeçmiştir. Bunu şahsan sanık yapmış ve bu hareketinde tamamen muvaffakta olmuştur.

Benim komünistlerle konuşmaklığım birşey ifade etmez, kimden hoşlanırsam onunla dost olurum demesi de mahkemece varit görülememektedir. Zira şahısların mahiyetleri arkadaşları ve dostları ile ölçülür. Bu bir kaide ve düstur mahiyetindedir.

Sanık müdafaasında; kocamın bana ihtiyacı yoktur. Kocam bana sırrını söylemedi, nereden bileyim diyor. Evet kocası karısından direktif almaya hakikaten muhtaç değildir. Yalnız diktesini yazdırmak ihtiyacından da mahrum olmadığı iddia olunamaz. Zaten ev sahibi Neriman Gökper ifadesinde karı kocayı başbaşa verip yazı yazar görürdüm demektedir.

Sanık kocasının yakalandığı gün Neriman'a Reşat Fuat'ın bir hafta evvel Suriyeden geldiğini söylersin dediğini inkâr etmekte ve bu hususta tutulan zabıt varakasının dört ay sonra imzalandığını iddia eylemekte ise de buda mahkemece varit görülememektedir,

Zira Emniyet Müdürlüğünde Reşat Fuat'a ilk defa sorulduğu zaman bir hafta evvel Suriyeden geldiğini söylediği duruşmadaki ikrarı ile sabittir. Bu ciheti sanık dahi duruşma ifadesinde inkâra cesaret edemeyip tevile kalkışmıştır. Yukarıda izah edildiği üzere takibattan kurtarmak maksadile Suriye'ye kaçmış olmak hikâyesi Polise çoktan duyurulmuş ve hattâ inandırılmıştır. Kendilerinin açık ikrarları, polisin tahkikat hâkimine karşı Reşat Fuat'ı boşuna arıyorsunuz o ne zamandan beri Suriye'ye kaçmış demesi, şahit Neriman'ın ifadesini kuvvetlendirmekte ve bu hususta zabıt varakası olup olmasını aratmağa lüzum bırakmamaktadırlar.

Müdafii müdafaasında; müvekkilinin bidayeten 141/3 ile mahkemeye sevk edildiği haldе esas hakkındaki mütaleada suçun vasfını ve maddesini değiştirmişlerdir. Bu halde ilk tahkikat yapılmak, son tahkikat açılmak icabeder diyor. Halbuki vaziyet böyle değildir. Son tahkikatın açılması kararında sanığın kocasının suçuna iştirak ettiği açıkca tebarüz ettirilmiştir. (Kararname sahife 26) yalnız esas hakkındaki mütaleada işaret edildiği üzere Kararnamede sanıklara temas eden maddeler gösterilirken sanığa iştirak maddesinin yazılmasının unutulduğu Kararnamenin metnine nazaran açık bir şekilde anlaşılmaktadır. Bu yönden müdafaanın bu kısmı mahkemece varit görülememiştir.

Müvekkilimin suçunda Millî menfaatlere aykırı bir faaliyet yoktur. Bir fiilde birden ziyade suç aramak doğru olmaz denilmektedir. Evet mahkeme hâdisede Ruşat Fuat bölümünde izah olunduğu gibi Millî menfaatlere aykırı bir faaliyet görememektedir. Lâkin aynı müdafaayı yapan diğer sanıklar da işaret edildiği üzere müdafiin bir fiilde birden ziyade suç aramak doğru olamaz müdafaası buraya ait olamaz.

Müdafii müdafaasında; müvekkilimin sol temayüllü olmasının suç teşkil etmeyeceğini söylüyor. Evet doğrudur. Lâkin sanık sabıkalı ve mühim bir şahsiyet olan Reşat Fuat'la gelişi güzel evlenmiş olmayıp fikren anlaşmış sonra evlenmiştir. Bunun için solcu oluşu burada kıymet ifade etmektedir.

Müdafii sanığın birçok komünist kimselerle tanışmış olması da kendi fikrine uygun gördüğünden ve onlardan hoşlandığından ileri gelmektedir. Yalnız böyle kişilerle görüşmek suç değildir. diyor. Fa-

kat sanık bir oda da kocası ile günlerini geçirmesi ve kocasının faaliyetini bildiği kanaatini mahkemeye hâsıl ettirmiştir.

Müdafii müvekkilinin yazdığı Niçin Sovyetler Birliğinin Dostuyum nam kitabın ön sözü ile bültenlerdeki fikirlerin aynı olması garip bir iddiadır. Kitap serbest satılmakta, bültenler ise takibata tâbi tutulmaktadır. Bir Devletin ileri teşkilâtını göstermek suç mudur? Demektedir. Kitabın serbest veya yasak oluşu mahkemeyi ilgilendirmez. İddia makamının burada tebarüz ettirmek istediği nokta kocası tarafından neşredilen bültenlerin karısı tarafından neşredilen kitabın ön sözündeki fikirlere uygun olduğunu yani karı ile kocasının fikirlerindeki beraberliği işaret etmeğe matuftur. Evet bir Devletin ileri teşkilâtını göstermek suç değildir. Yalnız ilmî bir eser kaleme alınca madalyanın bir tarafına bakıldığı gibi lehteki kısımları değil tenkide şayan kısımları da göstermek gerekir. O halde Müellifin iddia ettiği gibi eser ilmî bir eser olmayıp duruşma sırasında izah ettiği üzere kendisine isnat edilen satılmış vasfının izalesi hasebile hissî olarak yazılmış olduğunu ifade eder. Her ne şekilde yazılırsa yazılsın tebarüz ettirilmek istenen hususu iki sanığın yani karı ve kocanın fikirlerinin birbirinin aynı oluşudur.

Müdafaada gösterildiği üzere her yazı yazan şüphesizki suçlu değildir. Solcu fikirli olduğu kendisince de inkâr edilmeyen, zira yazılarında bunun açıkça görüldüğü herkesce malûm olan hattâ Sıkıyönetim Komutanlığınca neşrettiği Yeni Edebiyat gazetesinde komünist propagandası yaptığından ötürü hakkında takibat açılmış olan ve tanınmış ve iki defa mahkûm olmuş bir komünist adamla fikren anlaşarak evlenmiş bulunan bir yazı yazanın herhangi eli kalem tutanla mukayese edilemeyeceği mahkemece kabul edilmektedir.

Denildiği gibi kocası hakkındaki delilleri yoketmesi evet bir suç değildir. Fakat bunda da alelâde bir kadının hareketini aramak doğru görülememektedir.

Müdafii iştirak hususunda ortakların evvelden anlaşmalarının ve faaliyet göstermelerinin icabettiğini ve müvekkilin de böyle bir sıfatın bulunmadığını ileri sürmekte ise de mahkeme evvelden anlaşmanın ve faaliyetin olduğu hakkında vicdanî kanaata varmış. Zira bir odada oturmaları, başbaşa verip yazı yazmaların, Suriye'ye kaç-

tığı hakkında Polisi ikna etmesi, kocasının yakalandığı gün ev sahibesine talimat vermesi son defa eve geldiği akşam hemen kaçırılması icabedenleri bizzat paket yapması ve kocasının talimatına lüzum kalmadan bir kısmını Kırkor'un evine bir kısmını Habibe'nin evine kaçırması hep evvelden anlaşmağı ve faaliyeti göstermektedir. Hülâsa mahkeme mevcut delilleri sanığın aleyhinde görmekte ve müdafinin aradığı iştirakin tam mânası ile müvekkilinin halinde mevcut olduğu vicdanî kanaatine varmaktadır. Sanığın ve Müdafinin 296 ncı maddeden bahsetmeleri iştirakin kabul edilmiş şekline göre varit görülememektedir. Çünkü bu madde faille evvelce ittifak etmiş ve cürmü neticelendirmekte yardımcı dokunmuş olmaksızın kayıtlarını koymakta. Sanık ise cürüm icraası sırasında yardımcı bulunmamaktadır. Yalnız mahkeme iştiraki her iki suçta da aynı kudrette görememektedir. Reşat Fuat Türkiye Komünist partisini yeniden faaliyete geçirirken karısına danışmamıştır. Karısı da kocasının teşkilât kurmak işinde talimat vermemiş teşvik ve müzaharete bulunacağını vadetmemiştir. Mahkeme bu ciheti böylece kabul etmiş ise de Reşat Fuat'ın ikinci suçu olan ve 142 inci maddeye uyduğu kabul edilen propaganda fiiline sanığın tamamıyla iştirak eylediği vicdanî kanaatine varılmıştır. Çünkü son defa yayınladığı eserin ön sözünde ki ve hattâ baştan sonuna kadar içindeki yazıların mânaları, bültenleri takviye eder mahiyette olması neşriyat vasıtalarını her ne pahasına olursa olsun en emin gördüğü yerlere kaçırması ve kocası ile başbaşa vererek yazı yazdığının yeminli şahit ifadesi ile sabit olması kocasının neşriyatına, muavenet suretile iştirak eylediğini göstermektedir.

Bu itibarla T. C. K. nun 65 inci maddesinin 3 üncü fıkrası yolu ile T. C. K. nun 142 inci maddesine dayanılarak, Kocası Reşat Fuat bölümünde gösterilen arttırıcı sebepler suç ortağı olan sanıkta da aynen kabul edilerek kocasına verildiği üzere takdiren (iki sene) süre ile hapsine. Sanığın kocasının tanıdığı Askerî şahısları tanıdığına dair mahkemece bir delil elde edilemediğinden As. C. K. nun 148 inci maddesinin B fıkrası gereğince cezasının arttırılmasına, lüzum olmadığına. 65 inci maddenin 3 üncü fıkrasının ikinci bendine uyularak tayin olunan cezanın yarısı indirilerek (bir sene) süre ile hapsine. Yalnız sanığın tesbit ve kabul edilen işbu

muavenetinin kocasının suçuna matuf olması mahkemece takdiri azaltıcı sebep olarak görülmüş olmakla 59 uncu maddeye dayanarak takdiren Altıda bir cezanın indirilerek neticeten (sekiz ay) süre ile hapsine.

İştiraki sabit görülemiyerek 141 inci maddenin birinci fıkrasından dolayı isteğin reddiyle beraatine.

Sanığın 10/Mart/944 den 6/Kasım/944 tarihine kadar tutak kalmış ve bu müddet cezasına tekabül ettiği görülmüş olmakla ayrıca hapis yatmasına lüzum olmadığına. Ve adliye harç tarifesi kanununun 50 inci maddesinin Yedinci fıkrası gereğince (1700) kurş harç alınmasına.

42 — **Akhisar Belediye Doktoru Ahmet Behçet Mergen:** 1331 yılında Akhisar'da doğmuştur. İstanbulda Tıp Fakültesinde okurken Münür Belenle tanışmış ve Münür Belen Avrupadan döndükten sonra da onunla temaslarına devam eylemiştir. Sanık Tıp Fakültesini bitiripte Hastahannede Staj görürken 1938 yılında karından ameliyat olup hastahaneye yatan Sebati ile de bu münasebetle tanışmış ve sonra Münürle Sebatinin birbirleriyle tanıştığını bir münasebetle anıyarak Sebati ile münasebetini arttırmıştır. Sanık Frengi mücadelesinde stajyer iken Sebati'den birer ikişer lira para aldığını ve Akhisar'da para kazanmaya başlayınca bir mektubun içine yirmi lira koyup göndermek suretile Sebati'ye olan borcunu ödemeğe çalıştığını söylemiştir. İstanbuldan ayrıldıktan sonrada birkaç defa Münür'e bir defa Sebati'ye mektup yazdığını ve her halde Akhisardaki ev adresini Münür Belen'e yazmış olduğunu ve bu adrese Günün meseleleri bülteninden iki tane gelmiş olduğunu ve bunları okuyup ehemmiyet vermiyerek attığını bildirmiştir. Sanık hazırlık tahkikatı sırasında Münür'le konuşurken (memleketimizdeki içtimaî nizamın tanzimi çareleri üzerinde konuştuklarını ve bu hususta fikirlerini birbirlerine söylediklerini) anlatmıştır.

Delilleri; kendisinin (duruşma zabtı sahife 353—356), Sebati Selimoğlu'nun (duruşma zabtı sahife 86—93), Münür Belen'in (duruşma zabtı sahife 108—111), duruşmadaki ifadeleri. Bu kişilerin hazırlık ve ilk tahkikatta ki ifadeleri, ehli vukufun rapor ve beyanı (duruşma zabtı sahife 368—369), evinde çıkan bültenler

ve kitaplar. (duruşma zabtı sahife 356) duruşmadan edinilen vicdanî kanaat.

Sanık duruşmada; on senedenberi Münür Belen ile ahbablığım vardır. Sebati'yide tanırım. Ailesini muayene ettirdim, Sebati'den aradasırada borç para alırdım. Akhisar'dan mektup içinde yirmi lira gönderdim. Bu borcuma mahsubendir. Münür ve Sebati Akhisardaki adresimi bilirler. Bana gelen bültenlerin kimden geldiğini bilmiyorum. Ben okumağı severim. Okuduğum eserlerde tefrik yapmam. Ben komünist değilim, Akhisarda çıkan komünistlikle alâkım yoktur demektedir. Sanığın hususî vaziyeti tetkik edildikte; Evinde bülten çıkmış, bu bültenleri Reşat Fuat'ın gönderdiği Vukuf ehli Emin Güven'in raporu ve şifahi beyanı ile anlaşılmiş ise de sanığın bülten gönderenlerle aynı fikirde olduğunu isbat eden delil elde edilememiştir. Sanığın adresini Reşat'a verenin Münür Belen olmayıp Sebati Selimoğlu olduğu anlaşılmiş ve sanık ele geçen mektubu arasında Sebati'ye yirmi lira göndermiş ise de bunun aйдat olduğu kesin olarak anlaşılamamıştır. Çünkü sanığın yirmi lira aйдat verecek kadar fedakârlık yapacağına mahkemece kanaat hâsil edilememiştir. Sanığın evinde zuhur eden bültenler İstanbuldan posta ile gönderildiğine göre kendisinin diliyerek, istiyerek bültenleri getirttiğine ve mealini benimsediğine dair delil bulunamamıştır.

İddia makamı sanığın suçunu sabit görmiyerek beraatini istemiştir. Mahkeme'de sanığın suçunu sabit görememiş olmakla **Beraatine**

Ankaradaki Komünist Partisine giren kişiler

43 — **Hikmet Elin:** 1319 yılında Bursada doğmuştur. Ve Rüştüyeden çıkmıştır. Birçok yerlerde Posta memurluğu yapmıştır. Şimdi ise Ankarada P. T. T. İşletme Genel Müdürlüğünde Şube Müdür Muavinliğinde bulunmaktadır. Komünistliği okuyarak öğrendiğini söylemiştir. Ankarada muhitinde rastladığı ve düşüncelerini kendininkine uygun bulduğu kişilere açılmıştır. Bunlar arasında Tefvik Dilmen, Güngör Karel, Acar Uzgider, Burhan Okyalaz'da vardır. Ankarada Paket Postanesinde memur olarak çalışan kardeşi İrfan Elin'e de kitaplar vererek okutmak ve sözlerle telkinlerde bulunmak suretile komünistliği aşılamağa çalışmıştır. Posta idare-

sinde çalışan komünist düşünceli arkadaşlarından olan Burhan Okyalaz'ın delâletile Zeki Baştımar'la ve yine onun vasıtasile Sıkıyönetim komutanlığınca Zile havalisinde oturmağa memur edilen sabıkalı Komünist Halil Yalçinkaya ile 1941 yılında İstanbulda tanışmıştır. Halil Yalçinkaya da sanığı Reşat Fuat'ın oturduğu Şişlideki evine götürerek yekdiğerile tanıştırmıştır. Reşat Fuat; sanığı önce Komünizmin en ziyade tatbikatı hakkında aydınlatmış ve onun bütün sorularına cevap vermiş ve onun da kendisile bir fikirde olduğunu anlayınca ona; (Partimiz şimdilik faaliyette değildir. Bizler, muhitimizde ve tanıdığımız şahıslar arasında komünizmin iyi olduğunu anlatarak onların fikirleri üzerinde işleyerek Partimize sempatan yetiştireceğiz. Aynı zamanda Müttefikler harbini vesile yaparak Almanlar aleyhinde ve Faşizmin fenalığı hakkında propandalar yaparak müttefiklerin galip gelmesini temenni edeceğiz.) demiş ve vakti gelince muhabere etmek için daire adresini almış ve ona da kendi ikametgâh adresini vermiştir. Ayrıca Ankarada «Zeki Baştımar'la tanış ve onunla temas geç» diye söylemiştir.

Baraner'in son sözlerine karşı sanık «Burhan Okyalaz delâletile Ankarada Zeki Baştımar'ı tanıdığım» söylemiştir. Bunun üzerine Baraner «onunla sık, sık konuş, istifade edersin?» demiştir. Sanık İstanbul'dan Ankara'ya dönünce Baraner'in talimatı gereğince hareket eylemiş ve İstanbuldaki konuşmalarına dair arkadaşı Tefik Dilmene bilgi vermiş ve Baştımar'la kitaplar üzerinde konuşmalar yaparak komünistlik ve bilhassa bunun tatbikatına ait bilgisini iletmeye çalışmıştır.

Tefik Dilmen'i Ankarada P. T. T. kursunda tanımış ve onun da kendi fikrinde olduğunu tesbit eylemiş ve onun delâletile Ziyannur Erun, Güngör Karel ve Acar Uzgider'i tanımıştır. Reşat Fuat Baraner, bültenleri neşre karar verince sanığın vazife adresine imzasız bir mektup yazmış ve bunda (Neşriyatın başlamak üzere olduğunu ve bunlardan kendisine de gönderileceğini ve fakat vazife adresi yerine başka münasip bir gizli adresin bildirilmesini) yazmıştır. Sanık, bu mektubu alınca Paket postanesindeki kardeşi İrfan Elinle konuşarak orada odacı olarak çalışan (Emine Aytac) adresini tertipleyip Reşat Fuat'a bildirmiş ve buna karşı da Reşat Fuat (Kasap Yakup Eligür elile Macide Çetin) adresini tertipleyip sa-

nığı göndermiş ve böylece iki sanık gizlice muhabere etmeye konyulmuşlar ve sanık bu adresle dört mektup aldığı söylemiştir.

Reşat Fuat önce sanığa (Partinin görüşleri ve dilekleri) bültenini göndermiş o da bunu kendisi okuyarak, sanığın hazırlık ve ilk tahkikatta dediklerine göre doğruca Baştımar'ın evine giderek ona göstermiş, o da bunu okuyarak tereddüdü mucip yerler hakkında sanığa izahlar yapmış ve en son olarak bu bülteni teksir edersin, aslını getirip bana jade edersin, bir tane kardeşine ve bir tane de Acar'a verirsin demiş olduğunu ve sanık aldığı talimata göre hareket eylediğini söylemiş ve Fakat Acar'ın bu bülteni kabul etmediğini sözlerine ilâve eylemiştir.

Günün meseleleri başlığı altında gelen 1, 2, 3 sayılı bültenleri de fasıla ile aldıkça yine Zeki Baştımar'la temas edip ondan aldığı direktife göre hareket eylemiştir.

Reşat Fuat, İstanbuldan Yedek Subay okulundaki Fehmi Kurucu ve Salih Ezerin adreslerini gönderince sanık, yine gidip Zeki Baştımar'la temas eylemiş ve onunla görüştüğü gibi, onlarla kardeşi İrfan Elin ve Ziyannur Erun delâletleriyle İstanbuldan verilen parolalar gereğince temas eylediği ve Fehmi Kurucu'nun sonradan adının Mustafa Arhavi olduğunu öğrendiği bir arkadaşı olduğunu da öğrenince birlikte hücre kurmalarını tertiplemiş ve onların muhitlerinde taraftar toplamalarını söylediğini ve bu kişilere bültenlerden ya vermiş veya kardeşi İrfan Elin veya Ziyannur Erun delâletleriyle verdirmiş ve bu hücredekilerden bazılarına ve şahit Salih Ezere Bültenler ve Türkiye komünist partisi taktiğinin değiştiği hakkında izahlarda bulunduğunu bildirmiştir.

Güngör Karel; Ankaradan — Seyhana gidiñce oradaki teşkilâta bağlanması için İstanbulla bilgi vermiştir. Bültenler gelmeye başlayınca Balıkesirde İkinci ordu karargâhında Yd. P. Üsteğmen olarak vazife gören Tefik Dilmen'e mektup yazmış ve ondan ev adresini de istemiş ve o da hem ev ve hem de daire adresini bir mektupla sanığa bildirmiş ise de onun ev adresine posta ile bülten göndermeyi mahzurlu görmüştür denilmektedir.

Delilleri; sanığın duruşma zabıtnamesinin (28—31), Reşat Fuat'ın aynı zabıtnamesinin (21—25), Zeki Baştımarın (43—47), İrfan Elin'in (26—27), Tefik Dilmen'in (31—33), Ziya Nur

Erun'un (36—38), Fehmi Kurucu'nun (35—36) 1nci sahifelerinde mazbut ifadelerle Acar Uzgider'in keza duruşmadaki ifadesi. Ve bu kişilerin hazırlık ve ilk tahkikattaki ve yüzleştirmelerdeki ifadeleri ve Salih Ezer'in duruşma zabıtnamesinin (287—290) sahifesinde mazbut ifadesi ile Güngör Karel'in aynı duruşma zabıtnamesinin (335—336) sahifesindeki şahadeti, sanığın evinin aranmasında çıkan komünizmi ilgilendiren yasak ve serbest kitaplar, sanığın daire sinin aranmasında Tefvik Dilmen'e hitap eden mektup, F. Aybarak imzalı mektup ve Kasap Yakup elile Macide Çetin adresi ve bültenler ve Partinin görüşleri ve diğer mektuplar (duruşma zabtı 272) ve duruşmadan edinilen kanaat.

Sanık duruşmada; Eski komünist Halil Yalçinkaya beni Reşat Fuat'la tanıştırdı. Reşat Fuat, fikirlerimi öğrendikten sonra Partinin, şimdi neşriyatı yoktur. Serbest eserlerle kendinizi yetiştiriniz. Dedi ve adres aldı. Tanıştığım Tefvik Dilmen de benim fikrimde idi. Ziyayı iyi arkadaş diye bana tanıttı. Bültenleri gönderenin Reşat Fuat olduğunu anlamıştım. Benden gizli adres istendi, Emine Aytac adresini verdim.

Fehmi'ye partinin görüşlerini vermek istedim, gördüm diyerek almadı, Ziya'yı yetmiş gördüm, Ziya'ya bülten verdim, Fehmi'ye okut dedim, Salih Ezere de görüşleri verdim. Zeki Baştımarla beni Burhan tanıştırdı. Kendisile konuşur, görüşürdüm. Kendisine bülten vermedim. Evine gideceğim akşamları, kardeşime telefon etmiş olabilirim. Yalnız toplanacağız dememişimdir. İlk tahkikatta ifade mi hazırlıkta olduğu gibi tazyik altında kalacağım korkusu ile aynen verdim ise de şimdi kabul etmiyorum. Demektedir. (Duruşma zabıtnamesi sahife 28—31).

Sanığın duruşmadaki ifadesinden; Reşat Fuat'tan direktif aldığı, verdiği adrese Reşat Fuat tarafından bültenler gönderildiği, bunları Ziya Nur Erun'a verdiği, bültenlerden Acar'a ve Fehmiye vermek istediği halde istemedikleri, Tefvik Dilmen'e bülten göndermek için adresini istediği, mevcut kitaplarını okutarak kardeşi İrfan Elini yetiştirmeye gayret ettiği çok açıkca anlaşılmalı ve suçu sabit görülmektedir.

Sanık müdafaasında; duruşmadaki ifadeleri tekrarlarlarken daha tedbirli cümleler kullanmaktadır. Zeki Baştımar'ın bu işlerle alâkası

yoktur. Var, şeklineki ifadelerim tazyik neticesidir. Demekte ve karısına kocası komünist diye iş verilmediğini ileri sürerek bu, Demokrasi midir? diye tenkit eylemektedir. Ve devamla; Ziya ile Fehminin eski komünist olduklarını ve onları kendisinin yetiştirdiğini, bunların bülten verilmek için İstanbuldan tanıtıldığını, bunlara bülten vermenin T. C. K. nun 141/1 maddesine giremez, 161 inci madde de tatbik edilemez. Biz, Türkiye komünistleri temiz bir alınla karşınızda sorguya çekilmekteyiz. Beraatimi, yahut T. C. K. 141/3 maddesine göre tecziye ve verilecek cezanın da tecilini isterim demektedir.

Sanığın dediği gibi Ziya ile Fehmiyi yetiştirmediğine bunlara bülten verilmesini temin zımmında İstanbuldan bildirdiklerine mahkemece de kanaat getirilmiştir. T. C. K. nun 161 inci maddesinin kendisine tatbik edilemeyeceği müdafaası da yerinde görülmüştür. Yalnız, bülten vermekle partinin genişletilmesini temin için yani partinin sevk ve idaresini yapmış olduğu arkadaşlarında olduğu gibi kanaatine varılarak T. C. K. 141/3. maddesinin tatbiki hakkındaki müdafaanın doğru olmadığı kabul edilmiştir.

Sanığın suçlarına ilişkin kanun maddelerine gelince:

Reşat Fuat tarafından yeniden gizli faaliyete geçirilen Türkiye komünist partisinin Ankara teşkilâtını idare etmesi suçuna ilişkin kanun maddesi T. C. K. 141 inci maddesinin birinci fıkrasına uyar görülmüştür. Zaten yukarıda izah edildiği üzere sanığın bu suçu irtikâp eylediği hazırlık ve ilk tahkikat ifadelerinden sarfınazar duruşmadaki itiraflarından dahi açıkca anlaşılmalıdır.

Sanığın fiiline uyan T. C. K. 141/1. maddesi gereğince Reşat Fuat bölümünde işaret edilen arttırıcı sebepler sanık hakkında da aynen kabul edilerek takdiren (iki sene altı ay süre ile ağır hapsine). Fehmi, Ziya, Salih gibi askerî şahıslara bülten verdiğinden As. C. K. 148 inci maddesinin B fıkrası yoluyla cezasının yarısı arttırılarak (ÜÇ SENE ÜÇ AY)süre ile ağır hapsine, müdafaasının son kısmında bile mensubiyetini itirafdan çekinmediği partisinin İstanbuldan — Ankaraya kol atmasını ve Ankarada bu partinin faaliyetinin ve mensuplarının genişletilmesine yardım etmek üzere çalışması, bültenler dağıtması, Reşat Fuat bölümünde izah edildiği üzere bu suçu T. C. K. 161 inci maddesine

uymayıp 142 inci maddeye uyar olduğundan mekûr madde gereğince yine Reşat Fuat kısmında gösterilen arttırıcı sebep bunda da aynen kabul edilerek taktiren (Sekiz ay süre ile hapsine), yukarıki madde de gösterildiği üzere yine 148 inci maddenin B fıkrası yolu ile yarısı arttırılarak cem'an 12 ay süre ile hapsine ve sanığın suçu birden ziyade olması ve bir cinsten bulunmaması hasebile T. C. K. 70 inci maddesi gereğince hafif ceza olan 12 ayın yarısı bulunan altı ayın, ağır ceza olan (Üç sene üç ay) ın üzerine eklenerek neticeten (Üç sene dokuz ay süre ile ağır hapis) cezasile cezalandırılmasına ve aynı kanunun 31 inci maddesi gereğince giydiği hüküm kadar kamu hizmetlerinden mahrumiyetine ve Adliye harç tarifesi kanununun 50 inci maddesinin onuncu fıkrası gereğince (3800 kuruş) harç alınmasına, ve Askerî Usul K. 277 inci maddesi gereğince mevkuf kaldığı müddetin mahkûmiyet müddetinden mahsubuna;

44 — **İrfan Elin:** 1328 yılında Bursada doğmuştur. Hikmet Elinin küçük kardeşidir. İlk okuldan mezundur. Kardeşinin delâletile ve imtihanla Posta idaresine memur olmuştur. Şimdi Ankara Paket Postanesinde memurdur. Komünistliği Tefvik Dilmen ile ağabeyisi Hikmet'ten öğrendiğini söylemiştir. Tefvik Dilmen delâletile Ziya Nur Erun'la ve kardeşi delâletile de Fehme Kurucu ve Salih Ezer'le tanışmıştır. Ağabeyisinin teklif ve telkini ile dairesindeki Emine Aytaç adresini tertiplelediğini ve bu adrese gelen üç, dört mektubu ona verdiğini ve bu mektupları verdiği günler Ağabeyisinin dairesinden telefon ederek «Akşam Zeki Baştımara gideceğim, beni bekleme» dediğini ve çünkü her akşam Ağabeyisi daireden çıkıp Paket postahanesine gelip birlikte evlerine doğru Samanpazarı semtine yürüdüklerini bildirmiştir. Sanık Ankaradaki teşkilât vesaire için Hikmet Elin'in görüştüğünü kendisine söylemiş olduğunu söylemiş ve hazırlık tahkikatı sırasında «Ankara komünist partisi teşkilâtının başında Zeki Baştımara vardır. Ağabeyim bu teşkilâta ikinci kademedir. Bu kişiyi yakalayın ve sorguya çekin, esaslı bilgiler ondadır.» demiştir diye gösterilmektedir.

Delilleri: kendisinin (duruşma zabıtnamesinin 26—27), Hikmet Elin'in (28—31), Ziya Nur Erun'un (37—38), Fehmi Kurucu'nun (35—36), Tefvik Dilmen'in (31—33) üçüncü sahifelerinde mazbut ifadeleri ile, bu kişilerin hazırlık ve ilk tahkikattaki ve yüz-

leştirmelerdeki ifadeleri, Salih Ezer'in şahadeti (duruşma zabtı sahife 287—290) ve duruşmadan edinilen kanaat.

Sanık duruşmada; komünistliği ilk defa Ağabeyisinden işittiğini, Tefvik Dilmen'in de kendisine telkinatta bulunduğunu, bültenleri Ağabeyisinin teksir ettiğini, kendisine de okumak için verdiğini, komünist kitapları da verip okuttuğunu, Ağabeyisinin isteği üzerine odacı Emine Aytaç adresine gelen mektupları alıp Ağabeyisine götürdüğünü, Ağabeyisinin bazı geceler Zeki Baştımara evine gittiğini, Zeki'nin Ankara teşkilâtının başı olduğunu, Fehmi ile Ziya'nın propaganda yapmağa memur olduklarını söylemektedir. (Duruşma zabıtnamesi sahife 26—27).

Sanığın suç vaziyeti tetkik edildikte; her ne kadar hazırlık tahkikatından beri suçu üzerine almasına ve Ağabeyisi aleyhinde de beyanda bulunmasına rağmen sanığın suçu olduğuna mahkemece vicdani kanaat getirilememiştir. Çünkü kendisi çok ileri derecede tüberküloz'dur. Vücudu çok zayıf olduğundan ve duruşmadaki hallerinden ruhan da hasta olduğu anlaşılmıştır. Fazla olarak patriye samimi olarak girmiş ve komünistliği benimsemiş olsa böyle suçu kabul eder şekilde konuşmasına imkân görülemezdir.

Zaten iddia makamı da esas hakkındaki mütaleasında çok kuvvetli gerekçe ile sanığın suçu olmadığını görüyor ve Ağabeyisine itaat eylemekten başka birşey yapmadığını da tebarüz ettirerek beraatini istemiştir.

Yargıçlar kurulu da sanığın itiraflarına rağmen suçu olduğuna kanaat getirememiş ve Ağabeyisine olan bağlılığı yüzünden anlamayarak, benimsemiş bu işe karışmış bulunduğunu kabul eylemiş olmakla istek üzerine **Beraatine;**

45 — **Zeki Baştımara:** Sürmenenin Baştımara köyünde 1321 yılında doğmuştur. Trabzon öğretmen okulunun son sınıfında yurdumuzu terkle pasaportsuz Rusyaya gitmiş, Moskovada Şark Üniversitesi'ni bitirmiş, Türkiyeye yine pasaportsuz olarak girmiş, İstanbulda Reşat Fuat'ın eski eşi ile görüşmesi yüzünden ve komünist teşkilâtına girdiği düşüncesiyle tevkif edilmiş, sonra suçsuz olduğu anlaşılaraq tahliye edilmiş, bundan sonra Türkiyede iş bula-

mayınca Yunanistan, Romanya, Çekoslovakya'ya gitmiş, oralarda da hayatını kazanamadığından yine Türkiye'ye dönmüş ve komünistlik akidelerine dair herhangi bir propaganda ve faaliyette bulunmayacağını Türkiye Cumhuriyet Halk Partisine bildirmiş ve bunun üzerine Başvekâlet Murakaba heyeti kütüphane memurluğuna tayıp edilmiştir.

Sanık, Saadet Baraner, Hikmet Elin ve Reşat Baraner'in ifadelerine göre Hikmet Elin bölümünde yazılı olduğu gibi Hikmet Elin'le temasa geçmiş ve ona komünizm ve tatbikatına dair bilgiler vermiş ve Reşat Fuat tarafından İstanbul'dan gönderilen mektup-taki Kasap Yakup Eligür elile Macide Çetin gizli adresini ondan almıştır.

Sanık, Partinin dilekleri ve görüşleri ve günün meseleleri bültenleri gizli Emine Aytaç adresi ile Hikmet Elin'e gelince onunla görüşmüş ve Hikmet'in anlamadığı hususları ona izah etmiştir. Partinin dilekleri ve görüşleri bültenini okuduktan sonra izinle İstanbul'a giderek Reşat Fuat'ın asker kaçağı olarak saklandığı ve gündüz bile oturulan yerde insan olduğu ve daktilo ile yazı yazıldığı hususları saklanmak için radyo çalınan ve yalnız birkaç kişinin girebildiği ikametgâhına gitmiş ve onunla görüşmüş ve bir gece de orada kalmıştır. Komünistliğe ait bütün faaliyeti sırasında Hikmet Elin sanıkla müşavere etmişlerdir.

Saadet Baraner, hazırlık tahkikatı ifadesi alınırken (önce sanığın eşi ile buluşup konuştuğunu ve bir gece Kadıköyündeki evlerinde kaldığını hazırlık tahkikatı sırasında önce sakladığı halde aradan birkaç saat geçtikten sonra tekrar bu tahkikatı yapan hâkime müracaat eyleyerek «Ben, önce Zeki Baştımar'ın eşimle saklı olduğu yerde konuştuğunu inkâr etmiştim. Fakat şimdi düşünerek bu inkârın doğru olmadığını anladım. Tekrar ifademi alırsanız size doğrusunu anlatacağım» demiş ve ikinci defa alınan ifadesinde Zeki Baştımar ve eşinin buluşmasını anlatmıştır.

Sanık, bütün tahkikat safhalarında yukarıdaki sözlerden Hikmet Elin'le tanışıp edebiyat konuları üzerinde konuştuğunu ve İstanbul'a gittiği zaman eski arkadaşı olmak münasebetile Saadet Baraner'den aldığı adresle Reşat Fuat'ın saklı olduğu yere gidip Reşat

ve Saadet Baraner'le ev sahiplerinin ve doktor Fuadın huzurunda konuştuğunu ve bir gece orada kalmış olduğunu söylemiştir.

Hikmet Elin, hazırlık tahkikatı, yüzleştirme ve ilk tahkikatta Zeki Baştımar'ın kendisile birlik olan faaliyetini kabul eylediği halde duruşmada bunları red etmiştir.

İrfan Elin bölümünde anlatıldığı gibi bu kişi bütün tahkikat safhalarında Ağabeyisinin, Zeki Baştımar'la olan münasebetlerinin (kendisinin istidlâllerle çıkardığı bazı kısımlar hariç olmak üzere) esaslı noktalarını aynı şekilde Hikmet Elin'den duyduğunu söylemiştir. Saadet Baraner ise yukarıda yazılan ve Zeki Baştımar'ı ilgilendiren beyanını duruşmada da teyid etmiştir.

Yukarıdaki izahlara göre, Hikmet Elin'in hazırlık tahkikatı sırasında Zeki Baştımar'a ait olarak söylediklerinden İrfan Elin, Saadet Baraner ve sanığın söyledikleri ile teyid ettiklerini kabul etmek lazımgelmektedir. Denilmektedir.

Delilleri; kendisinin duruşma zabıtnamesinin (43—47), Hikmet Elin'in (28—31), İrfan Elin'in (26—27), Reşat Fuat'ın (21—25), Saadet Baraner'in (49—59) duruşmadaki ifadeleri, bu kişilerin hazırlık ve ilk tahkikat ve yüzleştirmelerdeki ifadeleri, âmme şahidi Neriman Gökper'in duruşma zabıtnamesinin (313—314), Mutena Gökper'in (314—316), müdafaa şahidi Doktor Fuat'ın (330) yeminli şahadetleri, Başvekâlet murakaba heyeti reisliğinin duruşma sırasında mahkemece sorulan suallere verdiği cevap ve duruşmadan edinilen kanaat.

Sanık duruşmada; Gazeteci Esat Ömerin teşvikile Rusyaya gittim. Moskovada Sosyoloji Fakültesinde dört sene okudum. İstanbul'da Reşat Fuat'ın ecnebi karısı ile konuşurken görüldüğümden tevkif edildim. İş aramak için Balkanları dolaştım. Dönüp bugünkü vazifeme başladım. Yeni Edebiyat gazetesine yazı yazdığım dan Suadı tanırım. Tolstoy'un harp ve sulh eserini resmen Nazım Hikmetle birlikte tercüme ettiğimizden onunla görüşmeye giderken Reşat Fuat'la görüşmüştüm. Burhan, Hikmeti bana tanıttı. Hikmetin ve kardeşinin aleyhime matuf ifadeleri doğru değildir. Demektedir. (duruşma zabtı sahife 44—47).

Sanık müdafaa sırasında; Hikmetle tanışma ve münasebet şekillerini izah etmekte, hazırlık tahkikatında kendisine matuf sözlerinin

tazyik karşısında söylenmiş sözler olduğunu ve Hikmetin İstanbulla Re'sen temasta bulunduğunu, bültenlerin Hikmetin şahsına geldiğini tebarüz ettirmekte ve kardeşinin, Ağabeyisini kurtarmak için Ankara teşkilâtının başı Ağabeyisi olmayıp benim olduğumu söylemesinin mümkün bulunduğunu beyan eylemektedir.

Reşat Fuat'ı, Rusyaya giderken ziyaret etmesi hususunun da parti ve teşkilâtle münasebeti olmadığını söylemekte ve Nerimanın şahadetini tahlil ederek çürütmeye çalışmaktadır.

İddia makamı; sanığı mahkemeye T. C. K. nun 141 inci maddesinin birinci fıkrası ve 161 inci maddelerile vermiş iken esas hakkındaki mütaleasında yalnız 141 inci maddenin üçüncü fıkrası ile cezalandırılmasını ve verilecek cezanın tecil edilmesini istemektedir.

Sanığın suç vaziyeti tetkik edildikte; sanığın hazırlık tahkikatındaberî verdiği ifadelerinde duruşma sırasındaki sözlerle aykırılık arzetmemesi, sözlerinde samimi olduğu, müdafaasının da duruşmadan edinilen kanaate nazaran yerinde bulunduğunu göstermektedir. Zaten sanığın suçlu olduğuna delâlet eden cihet, aleyhindeki sözleri bile kendisini töhmete düşürecek kudrette görülemeyen hasta sanık İrfan Elin'in ifadesi ve kendi suçunu hafifletmeye medar olur ümidile sarfedilmiş ve hazırlıkta tazyik karşısında söylediği ifadeleri duruşmada kabul etmeyen Hikmet Elin'in ifadeleridir. Mahkeme bu her iki ifadeyi malûl görmüş ve başkaca aleyhe delile de rastlanamamış olduğundan ve sanığın bu işe karışmış olmasının sırf Rusyada Şark Üniversitesinde dört sene okumuş ve komünizmi kavramış olmasının malûm bulunmasından ileri geldiği anlaşılmıştır. Sanığın senelerdenberi çalıştığı Başvekâlet denetleme Kurulu Başkanlığının cevabında da gösterildiği üzere sanığın şüpheli bir hali bulunmaması mahkemenin kanaatini kuvvetlendiren delillerdendir.

Bu itibarla suçu görülemediğinden sanığın, İddia makamının talebinin reddiyle **Beraatine**;

46 — **Acar Uzgider**: Romanyanın ^{Çağayır} Kakagoz Türklerindedir. Romanyada Lise ve Türkiyede Yüksek Ziraat Tahsil etmiştir. Şimdi Ziraat Enstitüsünde asistandır. Ziraat Enstitüsünde iken Tefvik Dilmenle tanışmıştır. Tefvik Dilmen; onun muhacir olmasından ve dil bilmemesinden faydalanarak ve daha önce aynı yerden gelen

Güngör Kareli de kullanarak ona komünist propagandası yapmağa çalışmıştır. Tefvik Dilmen delâletile Hikmet Elinle tanışmıştır. Hikmet Elin de Acarla komünistlik konusu üzerinde konuşmalar yapmıştır.

Fakat, Türknye komünist partisi kurulup neşriyata başlanyınca Acar mesleğine aşkını ve işin ciddî safhaya girdiğini düşünerek Hikmetin verdiği bülteni almamıştır. Hikmetin, hazırlık tahkikatı sırasında Acar'a teksir edilmiş bültenden bir tane verdim. O da (bunların benim yanımda kalması doğru değildir. Ben sizdenim, okuyalım kâfidir.) dediği bildirilmektedir.

Deliller; Acar Uzgiderin duruşmada mazbut ifadeleri ile sanıklardan Tefvik Dilmenin Duruşma zabtının (31—33), Hikmet Elin'in (28—38) duruşmadaki ifadeleri, bu kişilerin hazırlık, ilk tahkikat ve yüzleştirmelerdeki ifadeleri ve duruşmadan edinilen kanaat.

Sanık; duruşmada, Ziraat Fakültesinde talebe iken tanıdığım Tefvik Dilmen bana telkinatta bulunmuş değildir. Posta kursunu bitirip giderken istasyonda bana Hikmet Elin'i tanıttı. Hikmet ile komünistliğe ait birşey konuşmadım. Bana bülten verilmesi benim almak istemeyişim yalandır. Hemşehrim Karel'in, Tefvik bize komünistlik telkinatı yapardı sözünü kabul etmiyorum demektedir.

Sanığın hukukî vaziyeti incelendikte; sanığın suç delili yalnız Hikmet Elin'in hazırlık tahkikatı ifadesidir. Fakat, Hikmet bu ifadeyi ilk tahkikatta ve duruşmada cerh etmiştir. Sanık ta dava mevzuu ile alâkası olmadığını her üç tahkikat da şiddetle beyan ve suçu red eylemiştir. Kendisinin duruşma sırasındaki vaziyetleri ve müdafaa şekilleri, sözlerinin samimiyetine mahkemeyi inandırmış. iddia makamı da esas hakkındaki mütaleasında sanığın beraatini istemiş olduğundan suçu görülemeyen sanığın **Beraatine**;

47 — **Fehmi Kurucu**: 1337 yılında İstanbulda doğmuştur. Darüşşefakada ve Yüksek Ticaret okullarında tahsil eylemiştir. Yüksek Ticaret okulundaki tahsilini terk ettiğinden ötürü Yedek Subay okulunun hazırlık kütasına ve oradan da Yedek subay olmak üzere Yedek subay okuluna gönderilmiştir. Komünistlikten sabıkalı Nihad Balyozun arkadaşlarından amucası Hulusi Kurucu ölmeden evvel onun tesiri altında kalmış ve komünistlik akidelerini benimsemiştir. Sanık, Yüksek Ticaret okuluna giderken çalışmak zorunda kalmış,

iş bulması için amucasının arkadaşı Nihat Balyoz'a başvurmuş, Balyoz'da onu David Nae ile tanıştırmış ve ona bağlamıştır.

Nihaz Balyoz ve David sanığın komünistlik konularındaki bilgisini arttırmağa çalışmışlardır. İstanbulda komünist partisi kurulduktan sonra sanık daha Ticaret okulunda iken Aram Pehlivan-yanla tanıştırılarak Üniversite içinde propaganda yaptırılması düşünülmüş ve bu maksatla David tarafından, sanıkla Aram yekdiğere tanıştırılmış ise de sanık asker olacağından ve Aram da Üniversitenin tatil bulunduğunu ileri sürerek Davidin teklifini kabul etmemişlerdir. Fehmi Kurucu Menemendeki hazırlık kıtasında iken komünist temayüller taşıdığını hissedince Mustafa Arhaviye komünistlik propagandası yapmış ve onu yetiştirdiğine kani olduktan sonra İstanbulda Davidle tanıştırmıştır. Bu sıralarda David, sanığı Ankaradaki teşkilâtle tanıştırmak üzere Fehmiden Yedek subaydaki adresini istemiş ve fakat sanık daha yedek subaya iltihak etmediğinden istenen bu adresi verememiştir. Sanık, yedek subaya iltihak edip İstanbula izinli dönünce Davide bu okuldaki adresini vermiş, o da bu adresi Sebati delâletile Reşat Fuat'a vermiş Reşat da Hikmet Elin'e yazarak Ankaradaki teşkilâtle temasını sağlamıştır. Sanık Ankaraya dönünce Hikmet Elin ve İrfan Elin bölümünde yazılı olduğu üzere Nihat veya David parolasile Ziya Nur delâletile İrfan ve Hikmet Elin'le tanışmıştır. Sanık Hikmet Elin'le konuşurken Yedek subayda komünist bir arkadaşı daha olduğunu söylemiş ve fakat bunun adını vermemiş ve Hikmet Elin'in talimatile önce Ziya Nur Erün ile Mustafa Arhavi'yi birbirine tanıştırmış ve sonra da Yedek subayda kendisi kâtip olmak üzere Mustafa Arhavi ve Ziya Nur Eründen katımlı bir komünist hücreci kurmuş ve sonunu Hikmet Elin'e bildirmiştir.

Sanığa Hikmet Elin önce partinin görüşleri ve dilekleri adlı bülteni vermek istemiş, o bunu İstanbulda okuduğunu ileri sürerek almamış ve fakat hücre arkadaşlarına bu bültendeki fikirleri Gençlik Parkında anlatmıştır. Günün meseleleri bültenlerini Ankara teşkilâtından almış okumuş ve Mustafa Arhavi'ye de bunları okutmuştur. Hikmetin verdiği direktifle ve Ziya Nur Elin delâletile sanık Salih Ezer'le tanışmış ve ona (Biz okulda üç kişilik bir

hücre kurduk, seninle dört olacağız, sen de bana bağlı olacaksın, beraberce çalışırız) dediği gösterilmektedir.

Delilleri; kendisinin (duruşma zabtı sahife 34—36), Ziya Nur Erünün (duruşma zabtı sahife 37—38), Hikmet Elin'in (duruşma zabtı sahife 28—31), İrfan Elin'in (duruşma zabtı sahife 26—27), David Nae'nin (duruşma zabtı sahife 102—105), Nihat Balyoz'un (duruşma zabtı sahife 155—159) Mustafa Arhavi'nin (duruşma zabtı sahife 40) duruşmadaki ifadeleri bu kişilerin hazırlık, ilk tahkikat ve yüzleşmelerdeki ifadeleri şahit Salih Ezer'in yeminli şahadeti (duruşma zabtı sahife 287—290), Sebahattin Onbaşımın şahadeti (duruşma zabtı sahife 334) dolabı arandıkta elde edilen kitap ve mecmualar (duruşma zabtı sahife 260—285) ve muhabere kâğıtları ve not defterleri (duruşma zabtı sahife 268), Tefvik Dilmen'in cezaevindeki direktifleri (duruşma zabtı sahife 270) ve duruşmadan edinilen vicdani kanaat.

Sanık duruşmada; komünistliği amucam Hulusiden öğrendim. Amucam vasıtasile Nihat Balyoz'u tanıdım. Kendisile komünizme dair konuşmalar yaptım. Bana David'i tanıttı, David'de aynı fikirde idi. Aram ile bana Üniversite muhitinde Antifaşist ceryanı hazırlayınız dedi. Aram bu söze itiraz etti. Benim Davidle temasım daimidir. Beni Ankaraya Davit tanıttı. Ziya eliyle Hikmetten bülten aldım. Hücre yoktur. Ben şahsen Hikmete bağlıyım. Tefvik Dilmen cezaevinde arkadaşlara parti, hücre, aidat yok vesaire gibi sözler söyledi. Bunları hücre arkadaşım Hasan yazıyordu. Yetiştiremediklerini ben söylüyordum. Salih Ezer'i Ziya tanıttı. Bir evde toplanacaktık, olmadı, demektedir.

Sanık müdafaasında; David'in yanında çırak iken bana ırkçılarla Beşinci kolcular birleştiler diyordu. Hollandanın içinden çıktüğünü görmüştük, Almanlar Balkanlara inince ırkçılarla mücadeleye giriştim. Bunu iyi iş olarak yaptım, kanaatındeyim. Ben kimseye bülten vermedim. Arhavi'nin hazırlıktaki benden bülten aldığı iddiası tazyika müstenit bana partinin görüşlerini vermek istemiş de ben okudum diye almak istemeyişim, şeklindeki Hikmet Elin'in ifadesi de doğru değildir. Bu da tazyika müstenittir. Ben görüşleri görmedim. Ve böyle birşey söylemedim. Yedek subayda hücre kurmak yoktur. Ben ve Ziya ayrı ayrı Hikmet'e bağlıyız. Ben hücre

İbî olsaydım Hikmet'le Ziyânın değil benim teması lâzımdı. n partiye mensubum. Fakat komünist değilim. Antifasiştim. De-ktedir.

Sanığın partiye mensubiyeti kendi ikrarı ve Ziya'nın getirdiği Hikmet'in gönderdiği bülteni alıp okuması ve şahit Salih Ezer'le arkadaş evinde toplanmağa karar vermiş bulunması ile anlaşıl-ktadır.

İddia makamı sanığın evvelce 141/1 madde ile mahkemeye ketmişken sonradan sanığın partide sevk ve idare mahiyetinde liyeti olmadığına inanarak 141/3 ve 161 inci maddelerle cezalan-ılması istemektedir.

Sanığın hazırlık ve ilk tahkikat ifadelerini inkâr etmesi. Tefvik men'in cezaevindeki direktifinden mülhem olduğu kanaatine va-nıştır.

Sanığın yukarıya kısaca çıkarılan duruşma ifadesile müdafaası ia makamının son talebini haklı gösterdiğinden ve mahkemece bu kanaate varıldığından senelerdenberi benimsemiş olduğu, fi-sahiplerini sinesine toplamağa çalışmaya başlamış olan, partiye nek suçu varit olduğuna vicdani kanaat getirilmiştir. Çünkü sa-ben ve Ziya ayrı ayrı Hikmet'e bağlıyız, Almanlar Balkanlara nce ırkçılarla mücadeleye geçtim. Bunu iyi iş olarak yaptım, ka-tindeyim. Demekte komünistliği Amucam Hulusiden öğrendim, at Balyoz'u tanıdım, kendisile komünizme dair konuşmalar yap-tı, David'le temasım daimidir, diye ilâve eylemektedir.

Sanığın suçuna ilişkin Türk ceza kanununun 141 inci madde-in 3 üncü fıkrasına dayanarak istek veçhile (6) ay süre ile hap-e Kendisinin ve arkadaşlarının asker olması ve Yedek subay oku-da hücre kurulması yüzünden askerî ceza kanununun 148 inci ddesinin (B) fıkrası yolu ile yarı cezası eklenerek cem'an (9) süre ile hapsine.

Sanığın Mustafa Arhavi'ye ve bilhassa yeminli şahit Onbaşı h Ezer'e telkinatta bulunması ve Salih Ezer'e karşı biz mektepte lanamayız, demesi üzerine kendisini yakalatmak isteyen Salih r'in benim bir arkadaşımın evi var, orada toplanalım, demesini ul etmesi Hikmet'ten aldığı bülteni arkadaşlarına vermesi sanı-ikinci suçunu da ortaya çıkarmaktadır. Bu suça ilişkin kanun-

maddesi savcının gösterdiği Türk ceza kanununun 161 inci maddesi olmayıp Reşat Fuat bölümünde gösterildiği üzere 142 inci maddesi olarak kabul edilmekle mezkûr maddeye dayanılarak (6) ay süre ile hapsine keza bu suçu askerler arasında ve Yedek subay okulu için-de yapması yüzünden 148 inci maddenin (B) fıkrası yolu ile ce-zanın yarısı arttırılarak cem'an (9) ay süre ile hapsine.

Sanığın birden ziyade olan suçları bir cinsten olduğundan Türk ceza kanununun 69 uncu maddesi gereğince içtima kaidesi tatbik ve birinci ceza ağır kabul edilerek ikinci ceza olan (9) ayın üçte ikisi ağır kabul edilen birinci (9) ayın üzerine eklenerek neticeten (15) ay süre ile hapsine.

48 — **Ziya Nur Erün:** 1338 yılında Erzurumda doğmuştur. Liseyi bitirdikten sonra Dil, Tarih — Coğrafya Fakültesine girmiş ise de fazla kalamıyarak malî durumu dolayısıyla İstanbuldaki yatılı teknik okuluna girmiştir. Bu okulu da terkettiğinden Yedek subaya gönderilmiştir. Sanık 1941 yılında Dil, Tarih — Coğrafya Fakülte-sinde öğrenci iken P. T. T. kursunda bulunan Mehmet Oben adlı bir telgraf memuru delâletile bu kurs öğrencilerinden Tefvik Dil-men'le tanışmıştır. Tefvik Dilmen tarafından sanığa komünistlik pro-pagandası yapılmıştır. Tefvik Dilmen kursu bitirip Balıkesir'e döner-ken sanığı Hikmet Elin'le tanıştırmış ve ona bağlamıştır.

Sanık Yedek subay okuluna geldikten sonra da İrfan ve Hik-met Elin'le temasını devam ettirmiştir. Hikmet Elin vasıtasile Feh-mi Kurucu, Mustafa Arhavi ve Salih Onbaşı ile tanışmış ve Fehmi Kurucu bölümünde yazıldığı gibi Fehmi'nin kurduğu Yedek subay-daki komünist hüccesine yemin ederek girmiştir. Hikmet Elin'den bülten alarak okumuş ve Fehmi Kurucu'ya da okuması ve Mustafa Arhavi'ye de okutması için bunları vermiştir. Hikmetten aldığı 2 sa-yılı bülteni Yedek subayda okuduktan sonra yatak koğuşunda üst üste karyoları asılı kendi caketinin cebine koymak isterken yan-lılıkla arkadaşı Necdet'in cebine bu bültenle babasının bir Millet-vekiline yazdığı mektubu ve Dil, Tarih — Coğrafya Fakültesindeki Solcu öğrenciler hakkında müfettişler tarafından tahkikat yapılır-ken sorulan sualleri ve bu suallerin sorulduğunu söyleyen öğrenci-lerin adreslerini havi çizgili kâğıdı da bırakmıştır. Necdetin cebinde bulduğu bu kâğıtları Yedek subay okulu müdürüne vermesi ve tah-

kikata girişilmesi üzerine dahi sanık herşeyi hâdiseye elkondduğu gece sabaha kadar saklamış ve sabahın altısına doğru, ben artık hakikatı söyleyeceğim, diyerek bütün olup bitenleri anlatmağa başlamıştır. Sanığın bu ifşaatı sonunda dava konusu olan komünist partisi faaliyeti ortaya çıkarılmıştır; denilmektedir.

Delilleri; kendisinin (duruşma zabtı sahife 37—38), Fehmi Kurucunun (duruşma zabtı sahife 34—36), Hikmet Elin'in (duruşma zabtı sahife 28—31), İrfan Elin'in (duruşma zabtı sahife 26—27), Mustafa Arhavi'nin (duruşma zabtı sahife 40) duruşmadaki ifadeleri bu kişilerin hazırlık, ilk tahkikat ve yüzleşmelerdeki ifadeleri.

Yeminli şahit Salih Ezer'in (duruşma zabtı sahife 287—290) ve Sabahattin Onbaşının (duruşma zabtı sahife 334) şahadetleri üzeri arandıkta İrfan Elin'in Ziya arkadaşına diye yazılmış fotoğrafı. Sanığın cezaevinde iken babasına yazdığı mektupta komünistlerin arkasını bırakmadığını bildiren ve elde edilen mektup (duruşma zabtı sahife 331) cezaevi ile mahkeme arasında cezaevi otobüsü içinde bazı arkadaşlarıyla komünist marşı söylemesi (duruşma zabtı sahife 339—345) cezaevinden Tevfik Dilmen'in sanıklara verdiği direktif (duruşma zabtı sahife 270) ve duruşmadan edinilen vicdanî kanaat.

Sanık duruşmada komünistliği öğrenmiş ve benimsemiş bir şahsım, bana Tevfik Dilmen'i Mehmet Oben tanıttı. Kendisini kültürlü görünce bilmediğim ve anlamadığım bahisleri sormağa başladım. Tevfik kurstan ayrılırken bana Hikmeti ve İrfanı tanıttı. Hikmete de Tevfik'a sorduğum gibi sualler sormuş tatminkâr cevaplar almıştım. Hikmet bana neşriyatın başlayacağını söylüyordu. Salih ve Fehmi'nin adreslerini İrfandan aldım. Bunlarla görüştüm. Bana Hikmet bir bülten verdi, mektepte hücre kurmadık, ben yetişmiş bir komünistim. Komünistliğin Türkiyeyi refaha kavuşturacağına inanıyorum, demektedir.

Sanık müdafaasında; duruşmada söylediklerini kaçamaklı kelimelerle ifade ve izah etmekte ve hazırlık tahkikatı ile ilk tahkikat ifadelerinin doğru olmadığını ileri sürmektedir. Ben ve Fehmi Hikmet'e ayrı ayrı bağlıyız, aramızda hücre yoktur, Mustafa Arhavi komünist değildir, demekte ve Dil, Tarih — Coğrafya Fakültesinde

Sağcı ve Solcu öğrencilerin kavgaları da Solculara Müfettişler tarafından sorulan suallerin nelerden ibaret olduğunu Mustafa Arhavi'ye tahkik ettirmesinden hususî bir maksat olmadığını müdafaatan bildirmekte ise de sanığın Tevfik Dilmen'i cezaevindeki direktiflerine uyararak hazırlık ve ilk tahkikat ifadelerini inkâr kalkıştığı anlaşılmaktadır. Dil, Tarih — Coğrafya Fakültesindeki hâdiseyi tahkik ettirmesinin dediği gibi kaside makrun olmadığına mahkeme vicdanî kanaat hâsıl edememiştir. Eğer sanık komünist bir kişi olmasaydı belki tesadüfen olmuştur, derdik. Fakat okuyarak yetişmiş bir komünist olduğunu söyleyen bir adamın bu tahkikatı tesadüfe bağlanması kabul edilemez.

Gençlik parkında Fehminin partinin görüşlerini izah etmediğini iddiaya kalkışması Fehminin avukatlığını yapmak lüzumunu duyduğuna kanaat getirilmiştir.

Sanık faaliyetinin Antifaşist faaliyet olduğunu söyleyerek komünist faaliyeti olmadığından 141/1 inci madde ile cezalandırılmasına imkân yoktur, demektedir. Halbuki yetişmiş komünistlerin kendi faaliyetlerini Antifaşist faaliyet tâbirile izah etmekte olduklarını kendileri kadar mahkeme de öğrenmiştir. Kanunun Faşist kanunu oluşu müdafaası da bu iddiayı dermeyan eden arkadaşları bölümünde izah edildiği üzere varit değildir.

Sanık müdafaasında ırkçılık almış yürümüş, Türk ırkından gelmeyen okurlara subaylık hakkı verilmiyordu. Saracoğlu Hükümeti bu gibi hatalı icraatla ortada görünmekte, Beşinci Kol ve faşistleri müdafaaya eylemektedir. Diyor ki bu da sanığın ifadesinde söylediği üzere fakirlikle büyüdüğü için çok bedbin ve cemiyete küskün olduğunu ve herşeyi kıskandığını ifade eylemektedir.

Hele Saracoğlunun Erzuruma tetkik seyahatinde Hasankale'ye geldiği zaman halkın şikâyetlerini dinlemediğini, halka hakaret ettiğini iddiaya kalkışması ruhundaki kötü görüş ve inanışları isbat ettiği gibi suçunun ne düşünceler altında işlendiğini de göstermektedir. Zaten sanık duruşmada ve müdafaada birkaç defa yetişmiş komünist olduğunu itiraf etmektedir.

Savcı makamı ilk ve son isteklerinde sanığın yalnız partiye girmekten ve millî menfaatlere aykırı faaliyette bulunmaktan cezalandırılmasını istemektedir. Mahkeme de sanığın itirafında olduğu

üzere partiye mensubiyetini ve Hikmetten bülten alıp Fehmiye verdiği kabul eylemektedir.

Sanığın hareketlerine uyan kanun maddesine gelince; Reşat Fuat tarafından gizlice yeniden faaliyete geçirilmiş olan partiye girdiği ve hayatta gördüğü sıkıntılar tesirile okuduğu eserlerle kendisini yetiştirmiş ve olgunlaşmış bir komünist haline getirdiği şahsî ikrarı ile sabit olmasından ötürü istek veçhile Türk ceza kanununun 141 inci maddesinin 3 üncü fıkrası gereğince (6) ay süre ile hapsine Sanığın asker oluşu ve Yedek subayda faaliyette bulunması hasebile askerî ceza kanununun 148 inci maddesinin (B) fıkrası gereğince cezanın yarısı eklenecek cem'an (9) ay süre ile hapsine.

Sanığın Hikmet elinden aldığı bültenleri Fehmi Kurucu'ya getirmesi ve Hikmet'le daima kendisinin temas eylemesi hareketine uyan kanun maddesi savcının istediği gibi Türk ceza kanununun 161 inci maddesi olmayıp Reşat Fuat bölümünde söylendiği üzere propaganda mahiyetinde olduğundan aynı kanunun 142 inci maddesi olduğu kabul edilmiş ve o madde gereğince sanığın (6) ay süre ile hapsine. Bu propaganda fiilini askerî şahıslara ve Yedek subay okulu içinde yaptığı anlaşıldığından askerî ceza kanununun 148 inci maddesinin (B) fıkrası gereğince keza yarı cezası eklenecek cem'an (9) ay hapsine.

Sanığın birden ziyade olan suçları bir cinsten olduğundan Türk ceza kanununun 69 uncu maddesi gereğince birinci ceza ağır kabul edilerek ikinci dokuz ay cezanın üçte ikisinin zammile neticeten (15) ay süre ile hapsine'

Sanığın doğum yılı 1338 olması ve nüfus kâğıdında doğum ayı ve günü yazılı bulunmaması hasebile sene ortası doğduğu kabul edileceğine göre suçun meydana çıktığı 12/Şubat/1944 tarihinde henüz 21 yaşını bitirmemiş olmakla Türk ceza kanununun 56 inci maddesine göre cezasının altıda biri indirilerek neticeten (12 ay 15 gün) süre ile hapsine.

49 — **Mustafa Arhavi:** 1333 yılında Sırbistanın Tikveş kasabasında doğmuştur. Hüviyet kâğıdında doğum yeri Üsküp olarak yazılmıştır. Türkiyeye geldikten sonra İstanbulda liseyi bitirmiş İlaş ürosuna memur olarak girmiştir. Orada çalışırken asker edilerek Menemen hazırlık kıtasına gönderilmiştir. Menemende askerlik ya-

parken Fehmi Kurucu tarafından kendisinin komünist fikirli olduğu hissedilerek komünist fikirler aşılınmış ve sempatizan durumuna sokulduktan sonra İstanbulda David Nae ile tanıştırılmıştır. Sanık Ankaradaki Yedek subay okuluna sanık Fehmi ile geldikten sonra Fehmi tarafından Hikmet Elin'e arkasından tanıtılmış ve Hikmet Elin'in talimatı ile de Ziya Nur Erün'le de tanıştırılmıştır. Fehmi Kurucu kâtip olduğu halde kurulan Yedek subaydaki komünist hüresine girmiş, Fehmiden aldığı bülteni okuyarak iade eylemiş, Ziya Nur Erün'ü Hikmet Elin'den aldığı talimat gereğince sanığa Dil, Tarih — Coğrafya Fakültesinde müfettişler tarafından solcu talebelere sorulan sualleri öğrenmesi lüzumu bildirilmiş, o da bu fakültede öğrenci Asım Akşar ve Nabi Dinçer'den soruları anlayarak ve bir kâğıda yazarak ve bu öğrencilerin adresini de aynı kâğıtta göstererek Ziya Nur Erün'e vermiştir.

Delilleri: kendisinin (duruşma zabtı sahife 40), Fehmi Kurucunun (duruşma zabtı sahife 34—36), Ziya Nur Erün'ün (duruşma zabtı sahife 37—38) duruşmadaki ifadeleri bu kişilerin hazırlık, ilk tahkikat ve yüzleşmelerdeki ifadeleri şahit Salih Ezer'in (duruşma zabtı sahife 287—290), Sabahattin Onbaşının ve Nabi Dinçer'in (duruşma zabtı sahife 334), Asım Akşar (duruşma zabtı sahife 335) yeminli şahadetleri, Ziya Nur'un kâğıtları arasında çıkan ve ehli vukuf raporiyle kendisinin yazısı olduğu anlaşılan Dil, Tarih — Coğrafya Fakültesinde Solculara sorulan sualleri ve adresleri muhtevi kâğıt ve duruşmadan edinilen vicdanî kanaat.

Sanık duruşmada: ben komünist değilim, memleketim olan Yugoslavyayı Almanlar işgal ettiğinden ve Ruslar kurtaracağından Rusları severim. Hazırlık kıtasından tanıdığım Fehmi beni Davitle tanıttı. Mektepten ve hattâ İstanbuldan tanıdığım Ziya bana birgün Dil Fakültesinde talebe arasında kavga olmuş, müfettişler ne sualler sormuş dedi. Arkadaşım Asım Akşar'a sordum. Nabi'ye sor dedi. Orada idi, sordum. Fakültede Sağcı ve Solcu talebe arasında kavga olmuş; müfettişler geldiler bazı suller sordular, dedi ve aklında kalanları söyledi. Ben de unutmamak için yazdım, demektedir. Sanık müdafaasında: Fehmi ile arkadaşlığım kısadır. Ailem Almanlardan fenalık gördüğünden Almanları sevmem Fehmi ile antifaşist mevzular üzerinde konuşmalarım vardı, hücreye girmedim. Bu sözü ha-

zırlıkta tazyik altında söyledim. Dil Fakültesinden bir arkadaştan öğrendiğim bazı şeyler kasda makrun değildir. İstedğim malûmatı Ziyaya verdim, altındaki adresleri arkadaşlar bana kitap vereceklerinden yazmıştım, demekte ve gördüğü tazyikin şekillerinden bahsetmektedir.

Mahkemece sanığın hukukî durumu incelendikte: kendisinin komünist olduğuna, hücreye girdiğine delâlet edecek bir delil bulamamıştır. Fehmi ile Ziya tanıştıkları zaman Arhavi'yi antifaşist olarak göstermişlerdir. Sanık hakkında bir şüphe de Ziyanın arzusu üzerine sanığın Dil fakültesinde Sağcı talebelerle Solcu talebelerin münakaşaları üzerine Müfettişlerin Solcu talebeye sordukları soruları öğrenip Ziyaya bildirmesidir. Bu cihet iddia makamının düşündüğü gibi kasda makrun olabileceği gibi sanığın müdafaasında ileri sürdüğü şekilde bir kasda tâbi olmayabilir. Ziyanın fikrini kavramadan ona yardım etmiş bulunabilir.

Sanığın komünizm lehinde konuşması dediği gibi Almanlardan gördüğü fenalıklardan ileri gelebilir. Mahkeme sanığın bu cihetlere matuf müdafaaların yerinde görmüş ve suçlu olduğunu gösteren başka deliller de bulunamamış olduğundan iddia makamının isteğinin reddiyle sanığın **Beraatine**.

50 — **Yedek Üsteğmen Tevfik Dilmen:** 1332 yılında Bursada doğmuştur. Liseyi bitirdikten sonra Yüksek Ziraat Enstitüsüne girmiş ve fakat sıhhi durumu dolayısıyla burayı bitirmeden ayrılmış ve Posta memuru olmuştur. Ankarada açılan P. T. T. kursuna iştirak etmiştir. Balıkesirde posta memurluğu yaparken ikinci defa yedek olarak askerliğe alınmış. Balıkesirde 2. orduda ödevini yaparken yakalanmıştır. Daha Ziraat Enstitüsü talebesi iken sosyalizm, komünizm düşüncelere merak etmiş, bu hususta etüdler yapmış ve bu fikirleri benimsemiştir. Gagauz Türklerinden olup Ziraat Enstitüsünde okuyan Romanyadan gelmiş Güngör Karel, Acar Uzgider'e komünistlik fikirlerini aşılamağa çalışmıştır. 1941 yılında Ankaraya P. T. T. kursuna geldiği vakit Ziya Nur bölümünde anlaşıldığı gibi Ziya Nur'la tanışmış, ona da komünistlik propagandası yapmış ve onu sempatizan durumuna soktuktan sonra İrfan Elin ve Hikmet Elin'le tanışmıştır. Ankaradaki kursu bitirip ayrılırken Ziya Nur Erün'ü Hikmet Elin'e bağlamış ve yine Hikmet Elin'le eski arka-

daşları Güngör Karel ve Acar Uzgider'i tanıştırmıştır. Hikmet Elin bölümünde yazılı olduğu üzere Hikmet Elin sanığa İstanbulda Reşat Fuat'la temaslarını ve görüşüklerini yani bu parti işlerini bildirmiş ve neşriyat göndermek üzere adresini istemiştir. Sanık Üsteğmen olarak orduya girdikten sonra bu işlerle ilgisini kesmemiş ve Hikmet Elin'e yazdığı 31/Ocak/1944 günlü mektubunda İstanbuldakilerle teması olduğundan bahisle bilgiler istemiş ve neşriyat gönderilmek için hem daire ve hem de ev adresini yazmıştır. Fakat Hikmet Elin her iki adresi de tehlikeli gördüğünden ötürü Partinin bu neşriyatından gönderememiştir.

Sanık tarafından Hikmet Elin'e yazılan ve onun dolabında çıkan yukarıda günü yazılı mektup yüzünden Hikmet Elin'e sorulup alınan cevaplara göre Dilmen'in ordu içerisinde Üsteğmen olarak vazife görürken de komünistlikle ilgisini kesmediği ve hattâ 2. ordudan gizli kâğıtları Genelkurmay Başkanlığına getirmek üzere Ankaraya geldiği vakit Hikmet Elin'in bu yoldaki faaliyetini bildiği halde yine onunla temas eylemekten kaçınmamıştır. Ve hele sanık askerî cezaevinde uzun zaman kapalı kaldığı günlerde eski faaliyetinden geri kalmamış, cezaevindeki odasından diğer suçlulara (verceğiniz ifadelerde hâkimlere parti yoktur. hücre yoktur, aidat yoktur, yalnız muhtaç arkadaşlara borç para verdik, hazırlıktaki ifadeleri korkarak söyledik, arkadaşlar arasında toplanarak günün meselelerini görüştük) deyin gibi talimat vermiş ve komünist mevkuların bu şekildeki müdafaalarda bulunmaları partinin müdafaası olacağını sözlerine eklemiştir. Sanığın verdiği talimat bazı sanıklar tarafından yazılmış ve bu da arama sonunda elde edilmiş, duruşma sırasında ikame olunmuştur. Sanığın cezaevindeki direktifleri de onun eski ve tehlikeli bir komünist olduğunu meydana çıkarmakta bulunmuştur, denilmektedir.

Delilleri: kendisinin (duruşma zabtı sahife 31—33), Fehmi Kurucunun (duruşma zabtı sahife 34—36), Ziya Nur Erün'ün (duruşma zabtı sahife 37—38), Hikmet Elin'in (duruşma zabtı sahife 28—31), İrfan Elin'in (duruşma zabtı sahife 26—27) ve Acar Uzgider'in ifadeleri. Bu kişilerin hazırlık, ilk tahkikat ve yüzleşmelerdeki ifadeleri, şahit Güngör Karel'in (duruşma zabtı sahife 336) şahadeti, Hikmet Elin'de bulunan sanığın mektubu (duruşma zabtı

sahife 262 ve 264), sanığın evinin ve üstünün aranmasında elde edilen yasak ve serbest kitaplar, mecmualar vesaire (duruşma zabtı sahife 262) sanığın askerî cezaevinde diğer suçlulara hâkimler sorsarsa hücre yok, aidat yok gibi inkârlarda bulunmanın parti müdafası olduğunu söylemeleri hakkındaki direktifleri (duruşma zabtı sahife 270—271) ve duruşmadan edinilen vicdanî kanaat.

Sanığın duruşmadaki ifadesi Ankarada kursta iken Hikmet ve İrfan Elin'le tanıştım. Arkadaşım Mehmet Oben bana Ziya'yı tanıttı. Kendisinin solcu fikirler taşıdığını konuşmalarında anlamıştım. Aynı zamanda Türkçü fikirleri olduğundan itimat ederek açılmamıştım. Ben tettebbuyu çok severim, Hikmet bana kültürlü kişilerin bir cemiyet teşkilinden bahsetti. Kanunî mesâğ yok dedim. İstanbulda kültür sahibi kimseler de benim fikrimdeler, demişti. İstanbuldan döndükten sonra Hikmete verdiğim cevapta siz İstanbulu yakından takip edebiliyorsunuz demiştim, demekte ve cezaevindeki direktifleri arkadaşların suallerine cevap olduğunu söylemektedir.

Sanık müdafasında ifadelerini tevile kalkışmaktadır. Acar ve Güngör Karel'le komünistlik mevzuu üzerinde konuştuğumu hatırlayamıyorum, belki konuşmuşumdur. Hikmet Elin'le mânen anlaşabiliyorduk. Kendisile muhaberem vardı. Birkaç defa borç almıştım. İrfanla komünizm mevzuu üzerinde konuştuğumu hatırlayamıyorum; ağabeyisi ile konuşurken yanımızda bulunmuş olabilir, demek suretile sanık fikrî temayülünün nasıl olduğunu kendisi gibi düşünen şahıslarla ne şekilde konuştuğunu göstermektedir.

Sanığın Ziya Nur ile antifaşist mevzular üzerinde konuştum, bana bazı sualler sorar ben cevap verirdim. Bunlar telkinat sayılmaz. Acara, Güngör Karel'e komünist propagandası yaptığımı hatırlayamıyorum. Bu hususta Karel'in ifadesini kabul etmiyorum, demesi zayıf bir müdafadır. Kendisi bile hatırlayamıyorum tâbirini kullanmakta ve Karel'in dikkati çekecek şekilde şahsî düşmanlığı olduğunu isbet edecek delillerden bahsetmemektedir. Ohalde şahit Karel'in ifadesini Mahkeme kabul eylemekte, Karale ve Acara ve hattâ kendi ifadesile sabit olan Ziyaya telkinatta bulunduğu Mahkemece kabul edilmiş bulunmaktadır.

Sanık müdafasının biraz daha aşağısında Ziyaya telkinat yapmadığını tekrar ileri sürerken ben Ziya ile komünizm hakkında konuştum, kendisine serbest satılan kitaplardan bahsediyordum, demesi de suçunu itiraf mahiyetinde kabul edilmektedir.

Sanık delil olarak ikame edilen Hikmete yazdığı mektubun yazılış şeklini tevile uğraşırken de Hikmet vatanın ve milletin yükselmesini isteyen insanların elele vermelerini söylüyordu. Kanunlar buna müsaade etmiyor dedim. Hikmet bana bu fikrin yalnız kendisinin değil, İstanbulda bazı büyüklerin de fikri demesi üzerine İstanbulda komünistleri tanıdığını anlamıştım. Mektubumdaki siz İstanbulu yakından takip ediyorsunuz sözlerimi bu maksatla yazdım, demekte, temas ettiği şahsın yani Hükümetin büyük komünistlerle münasebette olduğunu bildiğini itiraf eylemektedir.

Sanık cezaevindeki direktiflerini tevile ederken de ben madde'nin unsurlarını söyledim, parti, hücre ve aidattan bahsetmedim demekte ve bu yolda akıl vermiş olsam bile bu bir propaganda olur mu, ve bu beni partiye sokar mı? diye ilâve eylemektedir. Evet cezaevindeki akıl öğretiş sanığı partiye sokmaz ve propaganda mahiyetini belki ifade etmez fakat sanığın partisine olan bağlılığını ve arkadaşlarının kurtulmalarını şiddetle istediğini gösterir. Zira söylediğim şekilde müdafaa yaparsanız hem kendinizi ve hem de partiyi müdafaa etmiş olursunuz demiştir.

Sanık bana komünizme merak eylemiş etüd etmiş diyorlar. Evet ben serbest kitapların cümlesini okudum. Bu komünizmi benimsemek değildir. Her vatandaş fikir hürriyetine sahiptir. Politikadan mahrum cemiyet kötü cemiyettir. Mekteplerde sosyoloji, sosyalizm okunuyor. İlim, en büyük mürşit değil midir? Bu fikirleri benimsemiş bile olsam suç mudur? Bilmenin suç olduğuna inanamıyorum, diyerek mugalâta yapmaktadır. Duruşma sırasında meydana çıkmıştır ki komünistler birisini yetiştirmek istedikleri zaman komünizm hakkındaki yazıları, eserleri okumayı tavsiye ediyorlar. Nettekim Ziya Nur ve Ali Tokuç gibi komünistler duruşmada açıkca biz okuyarak komünizmi öğrendik ve benimsedik diyorlar. Sanık da bunu itiraf ettiğine göre başka delile lüzum kalmadan komünizmi hazmettiği ve bu yolda yukarıda gösterildiği üzere faaliyette bulunduğu

anlaşılır. Zaten mahkeme bu hususta tam bir vicdanî kanaat hâsıl etmiştir.

Sanık evinde çıkan ve komünizmi ilgilendiren yasak kitapları ve broşürleri de izah ederken yüzlerce kitap arasından 26 kitap almaları üç broşür bulmaları benim komünist olduğumu ifade etmez diyorsa da kitapların yasak kitaplardan olduğunu söylemiyor. Sanık eğer ilmî mahiyette komünizmi tetkik etmek isteyen bir şahıs ise o halde ilmî eserler — ki cümlesi serbest eserlerdir — onları alıp okusaydı. Onların hepsini okuduğunu iddia ediyorsa o kadarla iktifa etseydi. Kötü maksatlarla yazılmış ve ilmî mahiyeti haiz bulunmayan yasak eserleri okumaya ihtiyaç duymazdı.

Sanık tekrar Ziya ve Karelin kendilerine telkinatta bulunduğu dair olan ifadelerine temas ediyor ve bunları kabul etmediğini söylüyor. Halbuki kuru kuruya (kabul etmiyorum, onların ifadeleri doğru değildir) demek şahitlerin ifadelerini red ve cerhe kâfi gelmez. Gerekçe göstermek, delil ortaya koymak lâzımdır.

Hikmet beni faal komünist görebilir, fakat bu beni komünist yapmaz. Demekte ise de bu kendisi hakkında diğer delillere ilâveten bir fikir verebilir. Ben bülten almadığım için partiye girmiş olmam, şeklinde de müdafaada bulunuyor ki bu da kuru bir müdafaadır. Partiye girmek için muhakkak bülten almağa lüzum yoktur. Kendisinin adresinin istenmesi ve kendisinin hem daire ve hem ev adresini göndermesi bülten gönderilmeğe matuftur. Fakat vakit kâh kendisine bülten göndermek imkânı bulunamamıştır. Zaten sanığın bülten okumasına da ihtiyacı yoktur. Mahkeme bu ciheti de böylece kabul eylemektedir.

Hülâsa: sanığın müdafaasını mahkeme varit görmemekte ve suçlu olduğuna kanaat getirmiş bulunmaktadır.

Sanığın suçlarına ilişkin kanun maddelerine gelince: savcı makamı gerek iddianamede ve gerekse esas hakkındaki mütaleasında 141/3 ile cezalandırılmasını ve 148/B ile arttırılmasını istemektedir.

Sanığın komünist fikirli olması, Ankara teşkilâtının başı olan Hikmet Elin'le temasta olmasının sabit bulunması ve neşriyattan kendisine gönderilmesini temin için hem ev, hem de daire adresini göndermesi ve fakat Reşat Fuat'ın Hikmet Elin'le muhaberesi yabancı bir adres yolu ile olduğundan bunu düşünen Hikmet'in, Dil-

men'in iki adresine de bülten göndermeği tehlikeli bulunduğu cihetle yollamadığı, hülâsa yukardan beri izah edilen sebeplere binaen sanığın Parti mensubu olduğuna ve zaten bu keyfiyet sanığın değil hazırlık ve ilk tahkikattaki hattâ duruşmasındaki ifadesinden ve müdafaasından bile anlaşılmalıdır.

Sanığın bu şekilde sabit görülen suçuna ilişkin kanun maddesi Türk ceza kanununun 141 inci maddesinin 3 üncü fıkrası olmakla istek ve çihle cezaevinde suçlulara akıl öğretmek suçlarını inkâr etmesine sebebiyet vermesi tahkikat seyrini değiştirmeye muvaffak olması mahkemece arttırıcı sebep olarak kabul edildiğinden takdiren (1 sene) süre ile hapsine. Kendisi Yedek Üsteğmen olmakla beraber askerî şahıslara komünistlik propagandası yaptığını, askerî şahıslar ve askerî fabrika işçileri arasında teşkilât kurduğuna mahkemece delil elde edilemediğinden askerî ceza kanununun 148 inci maddesinin (B) fıkrasının tatbikine lüzum olmadığına adliye harç tarifesi kanununun 50 inci maddesinin 7 inci fıkrası gereğince (1700) kurşun harç alınmasına.

Karabükteki Komünist Teşkilâtı

943 yılını 944 yılına bağlayan yılbaşı gecesi eğlenmek maksadile bir kısım arkadaşlar sanık Zihni Turgay'ın evinde toplanmışlar. Bu toplantının Zihni'nin nutku ile gayesi değişmiş, komünizm hücreci kurmak şeklini almıştır. Bu toplantıya Zihni Turgay, Ziya Türe, Ahmet Özok, Mustafa Metekonuk, Mustafa Ozmen, Ertuğrul İstanbullu, Şevket Ertekin, Hakkı Morçöl ile muhbir Beşir Hazinedar, Hüsnü Ergen ve Hüseyin Urgan iştirak etmişlerdir.

Bunlardan Ertekin, İstanbullu, Özok, Ergen askerlik ödevini yapan kişilerdir.

Zihni Turgayın tasarladığı amacın yerine gelebilmesi için idare kurulu seçmek gerektiği ileri sürülmüş ve bu kurula başkan olarak Beşir, aza olarak ta Zihni, Ahmet, Ziya ve Hüsnü seçilmişlerdir. Kurulun aldığı kararlar; üyelerin izinsiz cemiyetten ayrılamayacağı, aidat verileceği, komünist propagandası yapılacağı, gayri memnunların çoğaltılacağı, fabrikadaki makina aksamının tahrip edileceğidir.

Bundan iki — üç gün sonra tekrar toplanılmış, bu sefer yalnız İdare Kurulu toplanmıştır. Bu toplantıda Ahmet Özok İstanbula malûmat verilmesini ileri sürmüş, Zihni ise henüz faaliyetimiz yok, sonra temasa geçeriz, demiştir. Zaten kendisinin İstanbulla temasta olduğunu da ilâve eylemiştir.

Üçüncü toplantı yine İdare Kurulu tarafından dört beş gün sonra olmuştur. Bu toplantıda cemiyete girecekler hakkında yine Ahmet ile Zihni arasında münakaşa olmuş ve Başkan Beşir toplantıya son vermek mecburiyetinde kalmıştır.

Dördüncü toplantı iki buçuk ay kadar sonra olmuştur. Bu sırada Ahmet Özok İstanbulda Avni Güner'e kapalı şekilde bir mektup yazmış ve biz burada bir ticarethane açtık, idare edemedik, bu işlerden anlar bize bir adam gönderin, demiştir. Avni evvelce Ahmedî Karabükten İstanbula gidişinde Nihat Balyoz'a göndermiş ve fikrini eskiden beri kavramış olduğundan mektubun mânasını anlamıştır. Avni aldığı mektubu evvelâ Nihat Balyoz'a göstermiş, o da David'e yollamış ve Ahmet'e yakında Tokatlı Süleyman kalfa gönderilecektir, diye cevap yazılması kararlaştırılmış ve bu yolda mektup yazılmış ise de sonradan bu adamın gönderilemeyeceği tekrar bildirilmiştir.

Bu sırada Zihni Beşir ile yeniden temasa geçmiş, İstanbuldan bu işlerden anlar bir adamın geleceğini bildirerek toplantı teklifinde bulunmuştur. Bunun üzerine Zihni Turgay, Ertuğrul İstanbullu, Şevket Ertekin, Mustafa Osmanoğlu, üç muhbir tekrar toplanmışlardır. Bu toplantıda yeniden seçim yapılarak Başkanlığı Zihni Turgay, Üyeliğe de Şevket Ertekin ve üç muhbir yani Beşir, Hüsnü ve Hüseyin seçilmişlerdir. Bu toplantıda da evvelki kararlar yenilenmekle beraber fabrikada hırsızlığın arttırılması, istihsalin azaltılması karar altına alınmıştır.

Mart ayının birinci haftası sonunda yapılan toplantıya da Ertuğrul, Şevket, Metekonuk, Sami, İbrahim, Yakup ve muhbirler gelmişlerdir. Yeni üyeler geldiğinden Zihni geçen celselerde alınan kararlardan izahat vermiş, Metekonuk İstanbula gideceğinden kitap aldırılması istenilmiş, para toplanmış; Zihni parayı Mete'ye verirken Avni Güner'e hitap eden bir de mektup vermiştir.

Beş — altı gün sonra bir toplantı daha yapılmış. Buna da Zihni, Şevket, Ertuğrul, Halit ve üç muhbir iştirak etmişlerdir. Bunda Şevket cemiyete gireceklerin ihbarda bulunamaması için birer suç yaparak mes'ul vaziyette kalmasını istemiş ve bu istek kabul edilmiştir.

İki gün sonra Beşir'in odasında bir toplantı daha yapılmış buna da Zihni, Şevket, Ertuğrul, Halit ve üç muhbir iştirak etmişlerdir. Başkan Zihni bu toplantıda takip ediliyoruz, aidat toplamaktan şimdilik vazgeçiyorum, demiştir. Tahribat için yeniden kararlar alınmış ve şahısların neler tahrip edecekleri tesbit edilmiştir.

Karar harici yapılan bu toplantıda Mustafa Osmanoğlu kendisine verilen vazifeyi yani planya tezgâhını kırdığını söylemiştir.

Son defa yine Beşir'in odasında toplanılmış, Şevket komünistliğe ait bir şiir okumuş, Zihni de Enternasyonal marşını söylemiş ve yapılan suçüstü yakalama vaki olmuştur. Yakalananlar Zihni, Şevket, Ahmet, Ertuğrul, Halit ve üç muhbirdir.

Karabük toplantılarının böylece vuku bulduğu gösterilmektedir.

Delilleri: Zihni Turgayın (duruşma zabtı sahife 61—65), Ahmet Özok'un (duruşma zabtı sahife 70—71), Şevket Ertekin'in (duruşma zabtı sahife 67—69), Ertuğrul İstanbullu'nun (duruşma zabtı sahife 73), Ziya Türe'nin (duruşma zabtı sahife 67), Mustafa Metekonuk'un (duruşma zabtı sahife 75—77), Mustafa Osmanoğlu'nun (duruşma zabtı sahife 72—73), Mustafa Özmen'in (duruşma zabtı sahife 83), Hakkı Morçöl'ün (duruşma zabtı sahife 78), Sami Memiş'in (duruşma zabtı sahife 80—81), İbrahim Oralp'ın (duruşma zabtı sahife 82), Yakup Macun'un (duruşma zabtı sahife 80), Halit Saf'ın (duruşma zabtı sahife 79), duruşmadaki ifadeleri bu kişilerin hazırlık ve ilk tahkikattaki ve yüzleşmelerdeki ifadeleri şahit Hüseyin Ergen'in (duruşma zabtı sahife 321), Hasan Özmenin (duruşma zabtı sahife 320), Ali Rıza Tümtürk'ün (duruşma zabtı sahife 319), Hüseyin Ürgenin'in (duruşma zabtı sahife 327) şahadetleri ve Karabük fabrikası müdürünün Sümerbank Müdürlüğüne yazdığı rapor (duruşma zabtı sahife 297), Fatih İsfendiyaroğlu'nun (duruşma zabtı sahife 298 deki) Safranbolu Savcılığına yazdığı rapor. Dinleme zabitleri (duruşma zabtı sahife 279) suçüstü yakalama zabit varakası (duruşma zabtı sahife 280) muh-

birlerin raporları (duruşma zabtı sahife 277 ve 278) sanıkların evlerinin aranmalarında elde edilen ve komünizmi ilgilendiren kitaplar, mecmualar (duruşma zabtı sahife 267), Cezaevi Müdürünün Safranbolu Savcılığına verdiği rapor (duruşma zabtı sahife 299) Fabrika inzibat memuru Ali Rızanın verdiği rapor (duruşma zabtı sahife 300) ve duruşmadan edinilen vicdanî kanaat.

51 — **Sanıklardan Zihni Turgay duruşmada:** Toplantılarımız piyes vermek içindir. Başkan ve üye seçmemiz de aynı maksat içindir. Benim mahkûmiyetim var, fakat ben gayri faal komünistim. Ben ileri derecede demokrasi taraftarıyım. Her yerde bunu müdafaa ederim. Nihat Çavuşoğlunu, Avni Güneri tanırım. Çavuşoğluna toplantılarımızdan bahsetmiştim. Dağınız sizi takip ederler, demişti. Avni'ye Mete ile mektup gönderdim. Fakat komünistlikten bahsetmedim. Avni komünisttir, yakalandığımız gece enternasyonal marşını söylemedim. Kalfanın gönderilmesi işi komünistliğe ait olmayıp aldığım iş içindir. Memlekette demokrasi yoktur, demektir. (duruşma zabtı sahife 61—65).

Sanık müdafasında, duruşmada söylediklerini izah etmekle beraber komünist teşkilâtına girmediğini, zira bülten almadığını, kendisini zorla reis tayin ettiklerini, Ertuğrul İstanbullu'nun yılbaşında bir komünist teşkilâtı kurduk, bundan vazgeçmeyelim, Mustafa Osmanoğlu'nun, Beşir'in teşvikile mühim kararlar alındı. Reis Zihni seçildi, diyen hazırlık tahkikatı ifadeleri tazyik altında verilmiş olduğundan doğru değildir.

Savcı beni komünist yaparak bu şerefli mevkie çıkardığından kendisine tekrar tekrar teşekkür ederim. Avni Güner'in kâtipliğini yaptım, kendisile samimiyetim fazladır, arkadaşlığına doyamadan ayrıldım. Çavuşoğlu ile ancak selâmlaşırım. İstanbulla alâkam olsaydı bana da partinin görüşleri gelir, ona göre hareket ederdik, demekle kendisine iliştiğini gösteren maddeleri tahlil eylemekte ve beraatini istemektedir.

Sanık duruşma ifadesinde, gayri faal komünist olduğunu iddia ediyorsa da ilk toplantıda söylediği (bu akşam biz bir gaye uğruna burada toplandık, milletler dev adımlarla komünizme koşarken biz de bu gece burada bir komünist hücreyi kurmak şerefini kazanacağız) diye başlayan nutkunu unutmuş görünmektedir.

Sanık ileri derecede demokrasi taraftarı olduğunu söylüyor — ki bu tâbirin komünistlerin kelime oyunu gösterdiği mahkemece tesbit edilmiş bulunmaktadır — Bu da kendisinin memlekette komünistlik kurulmasını istediğini anlatmaktadır.

Sanık yakalandığı gece enternasyonal marşını söylemedim, diyor da dinleme zabtı bu müdafaaı çürütmektedir. Memlekette demokrasinin olmadığını iddia etmesi hem de mahkeme huzurunda söylemesi başka bir delile lüzum göstermeden kendisinin Kemalist rejimini beğenmeyip komünizmi benimsediğini göstermektedir.

Müdafasında da bülten alıp okumadığından partiye girmiş olmayacağını ileri sürmekte ise de ikinci toplantıda Ahmet Özok tarafından kurduğumuz teşkilâtın İstanbulla haber verelim dediği vakit sanığın henüz bir faaliyetimiz yok, sonra temasa geçeriz, zaten ben temastayım, dediğini unutmaktadır. Bu vaziyet kendisinin açılış nutku mahiyetinde kabul edilebilecek olan nutukta da söylediği gibi Karabükte yeni bir hücre ve teşkilât kurmak istediğini, sonra İstanbulla temasa geçerek oraya bağlanmak fikrinde olduğunu ifade etmiştir. Bu itibarla sanığın bülten okumadan partiye girme olmaz, müdafası varit görülemez. Esasen kendisi müessesilerdendir.

Sanık kendisinin zorla reis seçildiğini söylemektedir. Bu gibi gizli toplantılarda bir insana reislik vazifesi zorla nasıl verilir? Mademki sanık iddia ettiği şekilde muhbir Beşirden ve arkadaşlarından kaçıyor, o halde toplantılara hiç iştirak etmeseydi. Hele zabıtaya haber vererek vatanseverliğini göstermiş olsaydı. O zaman müdafalarının doğruluğuna mahkeme kanaat getirirdi.

Sanık Mustafa Osmanoğlu ile Ertuğrul İstanbullu'nun aleyhindeki ifadelerinin tazyika müstenit olduğundan kabul edilmemesini istiyorsa da diğer sanıkların aleyhindeki ifadelerini hiç bahis mevzuu etmeyerek kabul etmiş duruma düşüyor. Suçun ne şekilde işlendiğini gösteren yukardaki satırlar (14) sanığın ifadelerinin ve yine yukarıda gösterilen delillerin bir araya getirdiği mâna sanığın doğru söylemediğini göstermektedir. Bunun için sanığın hodbehod bazı sanıkları ve hattâ kendi ifadesinin doğru olamayacağını ileri sürmesi diğer mevcut deliller karşısında kıymet ifade edememektedir.

Sanık müdafaa yaptığını unutarak savcı beni komünist yaparak bu şerefli mevkie çıkardığından kendisine tekrar tekrar teşekkür-

kür ederim, demek cesaretini göstermekle kanaatinca komünistliğin şerefli bir mevki olduğunu ve bu mevki i hraz edenlerin ettirenlere teşekkür borcu bulunduğunu anlatmaktadır.

Sanık toplantıların piyes vermek ve kitap okumağa matuf olduğunu iddia ediyorsa da Metekonuk'a ısmarladığı kitapların piyes kitapları ile alakası olmayıp komünizmi ilgilendiren kitaplar olduğundan ve piyes hikâyesini kendisi ve Ahmet Özk' tan başka arkadaşlarının ileriye sürmemesinden bu yoldaki müdafaası da yerinde görülememektedir.

Sanık yine müdafaasında Avni Güner'in komünist olduğunu söyledikten sonra kendisile samimiyetinin fazlalığından bahseylemekte ve arkadaşlığına doyamadan ayrıldım, diye izhar - ı teessür eylemektedir. Bu da sanığın komünistliğe ve komünist arkadaşlara gösterdiği ilgiyi ve hattâ hayranlığı ifade etmektedir.

Hülâsa, hazırlık ve ilk tahkikat ifadelerinden sarfınazar duruşmadaki ifadesi ve müdafaası, evinde Atatürk'ün ve İnönü'nün resimleri çıkmayıp ta Stalin ve Molotof'un resimlerinin bulunması, mahkemede ki tavırları, söz söyleyişleri sanığın suçlu olduğunu göstermekte ve mahkemece bu yolda vicdanî kanaat hâsil edilmiş bulunmaktadır.

Sanığın hareketine uyan kanun maddesine gelince: savcı makamı her iki isteğinde de 141/1 ile sanığın cezalandırılmasını istemiş ve suçun bu maddeye uyduğuna mahkemece de kanaat getirilmiştir. Sanığın Başkanlık yaptığı toplantılarda fabrikanın bazı aksamının tahrip edilmesi, istihsalin azaltılması gibi kararların alınması Mahkemece takdiri arttırıcı sebep olarak kabul edilmiş olmakla mezkûr madde gereğince takdiren (2 sene 4 ay) süre ile ağır hapis cezasile cezalandırılmasına. Faaliyetin askerî şahıslar arasında yapılmış olması hasebile istek veçhile askerî ceza kanununun 148 inci maddesinin (B) fıkrası gereğince yarısı arttırılarak cem'an (3 sene 6 ay) süre ile ağır hapis cezasile cezalandırılmasına. Aynı kanunun 31 inci maddesi gereğince giydiği hüküm kadar kamu hizmetinden mahrum edilmesine. Adli harç tarifesi kanununun 50 inci maddesinin 10 uncu fıkrası gereğince (3800) kuruş harç alınmasına.

52 — Sanıklardan Şevket Ertekin duruşmada: Yılbaşı gecesi toplandık. Amelenin hayatından, mahrumiyetinden, korunmadığın-

dan, cehaletinden bahsettik. Beni azalığa seçmişler, haberim yoktur. Sonradan öğrendim. Fabrika aksamının tahribi hakkında alınan karar sırasında ben dışarda idim. Mete'ye kitap parasını Zihni, Yakup ve Beşir verdiler. Zihni belki kitap listesi vermiştir. Beşir söyledi, ben beyannameyi yazdım, fakat asılmaktan vazgeçildi. «İdama giderken nutuk söyleyeceğim, amele beni alkışlayacak,» demedim. Cemiyete bağlı kalınmak için herkesin suç yapmasını teklif ettiğimi hatırlayamıyorum, enternasyonal marşını balalayka söyler gibi söylemedim, demekte ve her zaman Balalaykayı söylediğini ilâve eylemektedir (duruşma zabtı sahife 67—69).

Sanık Ertekin müdafaasında: idare heyetine seçildiğimi Zihni söyledi, bu benim idareciliğimi göstermez, idareci olup ta neyi idare etmişim? İstenen madde fiilime uymaz, ben ancak birkaç kişinin kurduğu kombineye girmiş oluyorum, demektedir.

Sanık kendisinin idare heyetine aza olduğunu Zihni'den duyduğum diyorsa da sonradan beyanmemiş olsaydı kabul etmediğini söyler ve hattâ diğer toplantılara gitmezdi. Fakat sanık dokuz toplantıdan yedisine isteyerek, dileyerek, hem de idare kurulu üyesi olarak iştirak etmiştir. Kendisine verilen fabrika müdür muavinlerinin evlerinin kapısına beyanname asmak vazifesini kabul eylemiştir. Beyannameyi Beşirin söyleyip kendisinin yazdığını duruşmada şahsen itiraf eylemiştir. Bazı toplantılarda Başkan ile münakaşa etmiş, bir kısım teklifler ileri sürmüştür. 17/Mart/1944 tarihli dinleme zabtında sanığın idam sehпасına giderken binlerce amele huzurunda nutuk söyleyeceği ve alkışlanacağı. 19/Mart/1944 tarihli dinleme zabtında da sanığın (şarktan geliyorum, şarkın rüzgârlarını şimale götürüyorum,) diye şarkı söylediği tesbit edilmiştir. İşte bu haller kendisinin komünist olduğunu ve faal bir rol oynadığını gösterir.

Her şeyden sarfınazar sanık müdafaasının sonunda: ben ancak birkaç kişinin kurduğu kombineye girmiş bulunuyorum, itirafı yeni kurulmuş olan komünist partisinin faal azası olduğunu göstermektedir. Ve mahkemece bu cihet kabul edilmiş bulunmaktadır.

Sanık cemiyete bağlanmak için arkadaşların suç yapmalarını teklif etmedim diye reddedemeyip hatırlayamıyorum, diye tevile sapmakta ve zimnen kabul eylemektedir.

İsmarlanan kitapların komünizme ait olması, dinleme zabıtları

rı, muhbirlerin raporları ve şahadet ifadeleri ve hattâ kendi ikrarları karşısında sanığın suçlu olduğuna mahkemece tam vicdanî kanaat hâsıl edilmiştir.

Savcı sanık hakkında 141/1 maddenin tatbikini istemekte ise de mahkeme Karabükte teşkilâtı kuranın yalnız Zihni Turgay olduğuna ve sanığın ise onun kurduğu cemiyete girmiş bir fert bulunduğuna kanaat getirmiş olmakla isteğin reddiyle Türk ceza kanununun 141 inci maddesinin 3 üncü fıkrası gereğince Zihni Turgay bölümünde gösterilen arttırıcı sebep bunda da aynen kabul edilerek takdiren (8) ay süre ile hapsine. Kendisinin ve bazı arkadaşlarının asker olması hasebile askerî ceza kanununun 148 inci maddesinin (B) fıkrası gereğince yarı cezası eklenerek cem'an (12 ay) süre ile hapsine.

53 — Sanıklardan Ahmet Özok duruşmada: Yılbaşında toplandığımız zaman işçinin hayatının kötülüğünden bahsedildi. Yapılan seçimde azalığa getirildim. Üçüncü toplantıdan sonra iştirak etmedim. Yalnız son toplantıya Beşir'in pardesüsünü vermek üzere gittiğim zaman yakalandım. İstanbul'a giderken Avni bana bir mektup vermiş, Nihat Balyoz'a götürmüştüm. Avni Karabükten temelli İstanbul'a giderken peşinden göndermek üzere eşyasının bir kısmını bana bırakmıştır. Kendisine yazdığım mektupta bir usta göndermesini istemiştim. Zira inşaat almıştım. Avni Karabükte iken bana ne kitaplar okuduğumu sordu. Meslekî kitaplar okuyorum deyince sen demirleşmişsin, insan biraz da içtimaî ve iktisadî kitaplar okumalı, diyerek bana iki ciltlik «Uyandırılmış Toprak» nam kitabı verdi. Evimde çıkan Stalin'in resmi bana değil, Hüsnü'ye aittir demektedir (duruşma zabtı sahife 70—71).

Sanık Özok müdafaasında toplantılarda sarhoş olduğundan neler söylenildiğinin farkında değilim, kararlar kitap ve temsil içindir. Diğer kararları kabul etmiyorum, ben son defa Beşir'den aldığım pardesüyü bana akşam saat 22 de getir demişti, onu götürdüğüm zaman yakalandım. Ben aralarından ayrılmış iken beni meşhutcürme Beşir çağırıyor demek oluyor. Ben ordu içinde teşkilât kurmadım, sivil gezerim, (120) lira ücret alırım Hakkımda 141/1 in tatbiki doğru olmaz, demektedir.

Sanık ilk toplantıda Zihninin nutkundan bahsetmiyorsa da te-

vil yollu duruşmada işçinin hayatının kötülüğünden bahsettiklerini itiraf ediyor. Kendisi askerken dahi (120) lira ücret aldığına göre işçinin hayatının fena olduğundan bahsetmesi yani kendi halinden şikâyet eylemesi haksız olur ve sanığın komünist ruhlu olduğunu isbat eder. Zaten evinde Atatürk'ün veya İnönü'nün resmi çıkmayıp Stalin'in resmi çıkması (duruşma zabtı sahife 310) yine kendisinin bağlı olduğu mefkûreyi göstermektedir.

Sanık toplantıların piyes ve kitap okumak için olduğunu iddia etmekte ise de Metekonuk İstanbul'a giderken ısmarlanan kitaplar arasında piyes kitabı olmaması, kitapların komünizm mevzuunu ilgilendirmesi, beraat eden diğer sanıkların duruşma sırasında verdiği ifadelerde toplantılarda piyesten, temsilden bahsedildiğini duymadım, demeleri sanığın bu husustaki müdafaasını yersiz bırakmakta ve doğru olmadığını açıkça göstermektedir.

Avni'nin kendisine İstanbul'da Nihat Balyoz'a verilmek üzere mektup verdiğini iddia eylemesi Avni'nin İstanbul'a giderken fazla eşyasını sanığa bırakması, sanığın toplantıların iki ay kadar aralandığı bir zamanda Avniden bir usta göndermesini istemesi ve Avni Karabükte iken sanığa hitaben (ne kitapları okuyorsun?) sualine (meslekî kitaplar okuyorum) dediği zaman (sen demirleşmişsin, insan biraz da içtimaî ve iktisadî kitaplar okumalı) diyerek «Uyandırılmış Toprak» nam kitabı vermesi, sanığın Zihni'nin teşkilâtından evvel Avni'nin telkinatına, propagandasına tâbi olduğunu göstermektedir.

Sanık aralarından ayrıldığını, son toplantıya Beşir'in pardesüsünü iade etmek üzere gittiğini söylüyorsa da kendisinin azalığa seçildiğini, sonradan ikinci ve üçüncü toplantılarda kurdukları teşkilâtın İstanbul'u haberdar etmeleri ve cemiyete yeni girecek azaların iştirak şekli üzerinde Zihni ile münakaşa yapacak kadar faaliyet gösterdiğini unutmaktadır. (9) toplantıdan dördünde bulunması maddesinde bulunmaması evlenmesinden ileri gelmekte, yoksa fikir aykırılığı olduğunu ifade etmemektedir. Mahkeme sanığın isteyerek, dileyerek Zihninin fikirlerini kabul ettiğine ve partisine girdiğine kanaat getirmiştir.

Savcı, sanık hakkında iddianamede Türk ceza kanununun 141/3. maddesinden esas hakkındaki mütaleasında da 141/1 ceza

istemektedir. Şevket Ertekin bölümünde gösterildiği üzere Zihni'nin kurduğu teşkilâta sanığın yalnız girmekle iktira ettiğine mahkemece kanaat getirilmiş olmakla son isteğin reddiyle ilk istek üzere Türk ceza kanununun 141 inci maddesinin 3 üncü fıkrası gereğince (6) ay süre ile hapsine. Sanığın asker olması ve bazı arkadaşlarının da asker bulunması hasebile askerî ceza kanununun 148 inci maddesinin (B) fıkrası gereğince cezanın yarısı eklenerek cem'an (9 ay) süre ile hapsine.

54 — Sanıklardan Ertuğrul İstanbullu duruşmada: Yılbaşı toplantısında komünist mevzuu üzerinde bahis açıldı. Müsamere işi için heyet seçildi. Hüseyin ile bir arada bulunduğumdan toplantılara beni Hüseyin götürüyordu. Toplantılarda daima işçinin hayatından, Rusyada ve Amerikadaki refahından bahsediliyordu. Sabotaj kararları alındığı zaman ben dışarıda idim. Bana hadde kırmak vazifesi verildiğinden haberim yok. Beşir beyannameyi bana yazdırdı, beğenmedim, yırttım. Sonra Beşir toplamış, eklemiş, deliller dosyasında gördüm. Hazırlık ve ilk tahkikat ifadelerim doğru değildir. Korkuya müstenittir demektedir (duruşma zabtı sahife 73).

Sanık İstanbullu müdafaasında: toplantıların gizli maksada matuf olmadığını, eğer böyle olsaydı birinci toplantıda birbirini tanımayan kişilerin bir araya gelemeyeceklerini söylemekte ve toplantılara içmek ve eğlenmek için gittiğini ilâve etmekte işe de korku tesiriyle kabul etmediği hazırlık ve ilk tahkikat ifadelerinden sarfınazar duruşmadaki ifadelerini dahi münakaşa ederek red ve cerheylemeyi akıl edememiştir.

Sanık duruşmada: toplantılarda daima işçinin hayatından, Rusya ve Amerikadaki refahından bahsedildiğini itiraf eylemesi tevilen suçunu göstermektedir. Sabotaj kararları alındığı zaman dışarıda idim, hadde kırmak vazifesinin bana verildiğinden haberim yok demesi kuru bir inkârdan başka birşey değildir. Bu kararlar birinci toplantıda alınmış, onu takibeden toplantılarda teyidedilmiş ve beşinci toplantıya Sami Memiş, İbrahim Oralp ve Yakup Macun gibi yeni kişiler iştirak ettiğinden Başkan Zihni Turgay tarafından evvelki toplantılarda alınmış olan kararlar hülâsa edilmiş ve yeni gelenler tenvir olunmuştur. Sanık dokuz toplantıdan yedisine iştirak ettiğine gö-

re birinci toplantıda alınan kararları öğrenememesine mahkemece imkân görülememektedir.

Hülâsa sanığın isteyerek dileyerek Zihni'nin teşkilâtında alınmış kararlara iştirak ettiği yani Zihni'nin fikirlerini kabul eylediği vicdanî kanaatine varılmış olmakla ilk ve son istek veçhiyle Türk Ceza kanununun 141 inci maddesinin 3. fıkrası gereğince (6) ay süre ile hapsine kendisi asker olduktan başka bazı arkadaşlarının asker olması hesabiyle As. C. K. 148 inci maddesinin (B) fıkrası gereğince yarı nisbetinde cezası arttırılarak cem'an (9 ay) süre ile hapsine.

Sanığın doğumunun 339 olması ve doğum günü ve ayı yazılmamış bulunması dolayısıyla suç üstü yakalandıkları sırada 21 yaşını bitirmediğinden Türk Ceza kanununun 56. maddesi gereğince altıda biri indirilerek neticeten (7 ay 15 gün) süre ile hapsine.

55 — Sanıklardan Ziya Türe duruşmada: Birinci, ikinci, üçüncü toplantılardan başka toplantılara iştirak etmedim. Zihni ile Mustafa Özmen'in sabikalı komünist olduklarını Ahmet'ten duymuştum. Yılbaşı toplantısında amelenin refahından, Amerika ve Rusya'daki serbestisinden bahsedildi (duruşma zabtı sahife 67).

Sanık Türe müdafaasında: ustabaşım Hüsnü delâletiyle toplantılara gittim. Kitap okumak ihtiyacından doğma bir toplantıda âza seçildim. Beşir kendisini kurtarmak için bize iftira etmiştir. Verilen kararların hiçbirisi tatbik edilmemiştir. Toplanması istenen parayı toplamadığıma ve Karabük'ten ayrıldığıma göre beraatimi isterim, demektedir.

Sanık her ne kadar bir ilâ üçüncü toplantılara iştiraktan sonra bir daha toplantılara katılmamış ise de bu keyfiyet fikir aykırılığından olmayıp Karabük'te kalamıyarak başka bir mahalle gitmek mecburiyetini duyduğundan ileri gelmektedir. Eğer Karabük'te daha bir zaman kalmak imkânını bulsaydı toplantılara katılacağı muhakkaktı. kendisi faal üye olmuş, iki toplantıya daha iştirak etmiştir. Mahkeme kanaatini bu yolda toplamıştır.

Sanık duruşmada Zihni ile Mustafa Özmen'in sabikalı komünist olduğunu Ahmet Özok'tan duyduğunu itiraf ettiğine ve sanıkların yılbaşı ve takibeden toplantılarda işçi hayatından, Türkiye işçilerinin kötü durumda olduklarından, Rusya'da ve Amerika'da

amelenin geniş refahta bulduklarından bahsedildiğine göre sanığın bu toplantılarda İdare Heyeti üyeliğine seçilmiş olmayı kabul etmesi ve Karabük'te kaldığı müddetçe toplantılara iştirak eylemesi sanığın suçlu olduğuna mahkemece tam vicdani kanaat hasıl ettirmiştir.

İddia makamı sanığın 141/1 ile mahkemeye vermiş, esas hakkındaki mütalâada da aynı madde ile cezalandırılmasını istemiş ise de Karabük'teki faaliyetin elebaşısı Zihni Turgay tarafından tertiplenmiş ve temadî ettirilmiş ve sanık yalnız bu faaliyete karışmış olduğu mahkemece kabul edilmekle sanığın hareketinde sevk ve idare görülemiyerek her iki isteğin reddiyle hareketine uyan Türk Ceza kanununun 141. maddesinin 3. fıkrasına dayanarak (6) ay süre ile hapsine. Sanığın işlediği suçta askerler olması hesabıyla Askerî ceza kanununun 148. maddesinin (B) fıkrası gereğince yarısı arttırılarak cem'an (9 ay) süre ile hapsine. Adli harç tarifesi kanununun 50 maddesinin 7. fıkrası gereğince (1700) kuruş harç alınmasına.

56 — **Serbest sanıklardan Mustafa Osmanoğlu duruşmada:** Toplantıda komünistlik uğrunda çalışacağız, propaganda, hırsızlık ve fabrikanın makine aksamında tahribat yaptıracağız, denildi. Heyet seçildi, Başkan Zihni, üye Şevket, Beşir, Hüsnü ve Hüseyin oldu. Ben sarhoştum. Bir defa daha bulundum, birşeyler konuşuldu, farkında değildim. Ertuğrul'a hadde kırmak, Halid'e otomobil lâstığı kesmek, Hüsnü'ye elektrik bozmak, Şevket ve Hüseyin'e beyanname asmak, Beşir'e beyanname yazmak bana da dişli kırmak vazifesi verildi. Ben kabul etmedim. Ben iki defa bulundum. İkisinde de kitap okumaktan, piyes oynamaktan bahsedilmedi demektedir. (duruşma zabtı sahife 75).

Sanığın hazırlık ve ilk tahkikat ifadelerinde bu sözlerden başka itiraflarından sarfınazar yalnız duruşma sırasındaki ifadesi de kendisinin suçlu olduğunu göstermeğe kâfidir. Zira sanık toplantının mevzuunu, alınan kararları ve kendisine dişli kırmak vazifesi verildiğini anlatmakta, yalnız dişli kırmayı kabul etmediğini ilâve eylemekte ise de sanıkların toplantılarını dinleme cihazıyla dinleyicilerin işittiklerini muhtevi 17 mart 1944 tarihli dinleme zabtında sanığın kendisine verilen yeni vazifeyi yani planya tezgâhını kırdım, de-

diğinin ve parti sana bir vazife olarak Fatin beyi öldürmek işini verse yaparmısın? sualine karşı da hiç çekinmeden (öldürürüm) dediğini (duruşma zabtı sahife 279) tesbit edilmesi karşısında bu müdafaası yerinde görülememektedir.

Sanığın yaşının ufak olmasına rağmen cehaleti dolayısıyla kendisinden istenilen her fenalığı yapabilecek karakterde bir kişi olduğuna mahkemece ayrıca vicdanî kanaat hasıl edilmiştir.

Savcı iddianamede ve esas hakkındaki mütalâasında sanığın 141/3 ile cezalandırılmasını istemektedir.

Sanığın yalnız duruşmadaki ifadeleri ile bile toplantının kötü maksatlarla vuku bulduğunu bildiği ve bilhassa dinleme zabtında yazılan tahrip ve öldürme keyfiyetleri gözönüne alınarak sanığın suçlu olduğuna ve Zihni Turgay tarafından teşkil edilen cemiyete bilerek ve isteyerek dahil bulunduğuna vicdanî kanaat hasıl edilmiş olmakla istek üzere Türk Ceza kanununun 141. maddesinin 3. fıkrası gereğince (6) ay süre ile hapsine. Arkadaşlarının asker olmaları yüzünden askerî ceza kanununun 148. maddesinin (B) fıkrası gereğince yarısı ilâve edilerek cem'an (9) ay süre ile hapsine. Sanığın 1341 doğumlu olması hesabıyla suçu işlediği zaman henüz 21 yaşını doldurmadığından Türk Ceza kanununun 56. maddesi gereğince altıda bir cezası indirilerek neticeten (7 ay 15 gün) süre ile hapsine.

57 — **Sanıklardan Nihat Çavuşoğlu duruşmada:** Üsküdar'dan Jak ve Aram ile tanıştığını. Jak yahudi kıızıyla seviştiğinden mektuplaşırken kullanması için yedi sene evvel kendisine bir şifre öğrettiğini Avni Güner'in Karabük'te iken kendisine geldiğini, Nihat Balyoz'dan selâm getirdiğini ve fakat kendisinin (ben memurum, sen işçisin, arkadaşlarla temas et) demediğini, Zihni Turgay'a (dikkat edin takip ediliyorsunuz, aidat almayın) demediğini, Jak ve Aram ile Edirnekapı'ya gittiğini, orada Nihat Balyoz'la karşılaştığını, Balyoz'u onbeş seneden beri tanıdığını gördüğünü, Avni Güner'e askere giderken Jak'a verdiği gibi şifre verdiğini hatırlıyamadığını, sarhoş olduğunu söylemektedir. (duruşma zabtı sahife 145 — 147).

Sanık müdafaasında duruşmadaki ifadelerini izah etmekle beraber hücreye girmedim, partiye mensup değilim. Böyle birşey ol-

saydı adresimi bilen Jak'ın bana bülten göndermesi icabederdi. Evimde yavaş neşriyat çıkmadı. Madem ki Avni yetişmiş bir komünistmiş, o halde benden direktif almasına lüzum var mıdır? Zihni'ye talimat verseydim, Karabük'te baş ben olsaydım, Zihni'nin İstanbul'daki Avni Güner'le mektuplaşmasına imkân olur muydu? Bu vazifeyi benim yapmam icabetmez miydi? Sonra mademki ben Karabük'te idim, Avni'den Zihni veya Ahmet işlerini idare edecek usta bir adam isterler mi idi? demekte ve ben Zihni'ye takibe diliyorsunuz, dikkat ediniz, âdat toplamayınız, gibi sözler söylemedim. Zira Zihni eski bir komünisttir. Böyle şeyleri bilmez mi? Esasen bu sözleri söylediğim iddia edilen oturumlardan sonra başka toplantılar ne cesaretle yapılabilir? Bu şüphe yok ki Zihni'nin kendi cezasını hafifletmek için uydurduğu bir şeydir. Zaten sıkıştırıldığı için resmî makam olarak benim ismimi verdiği cezaevinde bile itiraf etmiştir; diye ilâve eylemektedir.

Savcı sanığı hem iddianamede, hem de esas hakkındaki müta-leasında 141/1 ile cezalandırılmasını istemiş ise de yukarıya hülâsa edilen sanığın müdafaasını mahkeme samimi ve varit görmüştür. Zaten suçlu olduğunu gösteren şüphe ve tahminden başka kuvvetli deliller de elde edilemediğinden suçlu olmadığına vicdanî kanaat hâ-sıl edilmiş olmakla savcının isteğinin reddiyle suçlu görülemeyen sa-nığın **Beraatine**.

58 — **Serbest sanıklardan Mustafa Metekonuk duruşmada:** Yılbaşı toplantısında söz sosyalizm ve komünizme intikal etti. Ben bir daha toplantılara gitmedim,, izin almış İstanbula gidiyordum. Hüseyin Ürgen sana para versek, İstanbuldan bize kitap getirir mi-sin? dedi. Ben de hayhay deyince akşama Beşir'in odasına gel, orada para verelim, dedi. Ben yalnız para almak için gittiğimden yanına Sami ile İbrahimi de aldım. Bana o gece 17,5 lira verdiler. Çıkarken Zihni Avni Güngör'e bir mektup verdi. Piyas için kitap ısmarlama-dılar, kitapları getirdim. Arkadaşların yakalandıklarını da öğrendim, demektedir (duruşma zabtı sahife 76—77).

Sanığın dediği gibi hakikaten dokuz toplantıdan ancak ikisinde bulunduğu, ikincinin de kitap parasını almak üzere olduğu duruş-manın seyrinden anlaşılmıştır. Sanığın getirdiği kitaplardan bazıları-nın komünizmi ilgilendiren kitaplar olmakla beraber cümlesi serbest satılan kitaplardır.

Savcı sanık hakkında her iki isteğinde de 141/3 ün tatbikini is-temekte ise de eğlenmek için yılbaşı gecesi toplantıya iştirakten son-ra sanığın bir daha aralarına karışmaması, son bir defa da arkadaş-lık hatırı için getireceği kitapların parasını almaya gitmesi ve baş-kaca aralarında bulunduğunu gösteren delil olmaması yüzünden sa-nığın suçlu olduğuna vicdanî kanaat getirilememiştir. Bu itibarla ta-lebin reddiyle suçlu görülemeyen sanığın **Beraatine**.

59 — **Serbest sanıklardan Halit Saf duruşmada:** Ben Zihni'nin bisikletini tâmir etmişim, bana ziyafet vadetmişti. Kahvede otururken ziyafet var, dediler, Beşir'in odasına beni de götürdüler. Orada Hüseyin Ürgen sabotajdan bahsetti; münakaşalar oldu. Bana otomobil lâstığı kesmek, Beşir'e beyanname yazmak, Hüseyin ile Şevkete beyanname asmak, Ertuğrul'a hadde kırmak kararı verildi. Ben razı olmayarak kavga ettim. Onlardan uzaklaştım. Bir müddet sonra arkadaşların ısrarı ile barışmak için beni götürdüler, polisler-geldi, yakaladılar, demektedir. (duruşma zabtı sahife 79) Sanığın dediği gibi iki defa toplantıya iştirak ettiğine, kendisine verilen lâ-stik kesme vazifesini yapmadığına, aradaki toplantılarda bulunmadı-ğına göre arkadaşlarının fikirlerinden memnun kalmadığı anlaşıl-maktadır. Sanığın bana lâstik kesme vazifesi verdiklerinden arka-daşlarla kavga ettim, son defa barışmak için götürdüler, şeklindeki müdafaası mahkemece samimi görülmüştür.

Savcı sanığın 141/3 ile cezalandırılmasını istemekte ise de yu-karıdaki gerekçeye istinaden sanığın suçlu olduğuna mahkemece vicdani kanaat toplanamıyarak iddia makamının isteğinin reddiyle **beraatine**.

60 — **Serbest sanıklardan Hakkı Morçöl duruşmada:** Arkadaş-lar yılbaşı gecesi Zihni'nin evinde toplanıyor, dediler. Ben de eğ-lenmek kasdiyle gittim. Söz arasında sosyalizm ve komünizmden bahsedildi. Ben bir daha toplantılarda bulunmadım. Hazırlık ve ilk tahkikatta Zihni'nin (biz bu gece şerefli bir gaye uğrunda buraya geldik, diye söze başlayarak komünist hücrelerinden vesaireden bah-settiğini tazyik karşısında söylemişim) demektedir. (Duruşma zab-tı sahife 78).

Sanık dokuz toplantıdan ancak ilk toplantıya katılmış ve bir

daha sanıklar arasında görülmemiştir. Bu yüzden yılbaşı gecesi eğlenmek kasdiyle gittim, müdafaası mahkemece yerinde görülmektedir.

Savcı, sanığın iddianamede 141/3 ile cezalandırılmasını istemesine rağmen esas hakkındaki mütalâasında beraatini istemiş ve mahkemece de sanığı suçlu gösterecek delillere rastlanmamış olduğundan istek veçhiyle sanığın **beratine**.

61 — **Serbest sanıklardan Yakup Macun duruşmada:** Bir akşam dükkânında içiyordum; Hüsnü ile Hüseyin geldi. Onlar da yemek yediler ve içtiler, sonra eğlenmeye gidiyoruz diyerek beni de götürdüler. Fakat içtiğimden oda da sıcak olduğundan başıma vurdu. Kitap almak için para toplanıyordu, ben de cebimdeki parayı verdim. Kaç para verdiğimi hatırlamıyorum. Bir daha gitmedim. Yabancıların karşısında böyle serbest ne cesaretle konuşuyorsunuz? dediğimi hatırlamıyorum, demektedir. (duruşma zabtı sahife 80).

Sanığın hakikaten bir defa toplantıya sarhoş olarak gittiği tesbit edilmiştir. Kendisinin kitap için para vermesinde Zihni arkadaşlarının fikirlerine hizmet etmek maksadına matuf olduğu kanaati hasıl edilememiş, sarhoşluk tesiriyle olduğu ve borç olarak verildiği kabul edilmiştir. Yabancıların karşısında böyle serbest ne cesaretle konuşuyorsunuz? tenkidi kabul edilse bile bu sanığın aleyhinde olmaktan ziyade lehine hüküm ifade eder kanaatine varılmıştır.

Savcı, sanığı 141/3 ile mahkemeye sevketmişse de esas hakkındaki mütalâasında beraatini istemiştir. Mahkemede sanığı suçlandıracak bir delile rastlamadığından son istek veçhiyle **beratine**.

62 — **Serbest sanıklardan Sami Memiş duruşmada:** Mete izinli İstanbul'a gidecekti. Eğlenti var, istersen sen de gel, dedi. İbrahim gelirse ben de gelirim, dedim. İbrahim peki gidelim, deyince üçümüz birlikte gittik. Sosyalizm ve komünizmden bahs açıldı. Mete: Ben erken kalkacağım, vereceğiniz parayı verin, gidelim, dedi. Parası olanlar olmyanlar yerine de vererek Mete'ye teslim ettiler. Toplantıda temsil vermek ve piyes işinden bahsedilmedi, demektedir. (Duruşma zabtı sahife 81).

Sanık hakikaten bir defa toplantıya gitmiş ve bu da Mete'nin delâletiyle ve eğlenme maksadiyle olmuştur. Bunun için mahkeme

elde delil olmadığından sanığın suçu bulunmadığına kanaat getirilmiştir.

Savcı, sanığı 141/3 mahkemeye vermiş ise de esas hakkında ki mütalâasında suçunu görmeyerek beraatini istemiştir. Ve mahkeme de bu isteği yerinde gördüğünden sanığın **beratine**.

63 — **Serbest sanıklardan İbrahim Oralp duruşmada:** Mete İstanbul'a izinle gidecekti. Sami ile beni eğlentiye götürdü. Sosyalizm ve komünizmden bahis açıldı. Mete: gideceğim parayı veriniz, dedi. İki üç kişi verdi. evvelki toplantılarda alınan kararların yeni gelenlere bildirilmesini Beşir istedi, reis Zihni aldırmadı. Ben başka toplantıya gitmedim, demektedir. (Duruşma zabtı sahife 82).

Sanığın hakikaten bir defa toplantıya gittiği ve bu gidişin de Mete Konuk delâletiyle ve eğlenme maksadiyle olduğu tesbit edilmiş ve suçu bulunmadığına kanaat getirilmiştir.

Savcı sanığı mahkemeye 141/3 ile vermiş, esas hakkındaki mütalâasında beraatini istemiş ve mahkemece de sanığı suçlandıracak delil bulunamamış olmakla istek veçhiyle **beratine**.

64 — **Serbest sanıklardan Mehmet Altmış (onbaşı - vural) duruşmada:** Ben inşaatta Avni Güner'in yanında çalışırım. Polis beni aldı, Avniden ne gibi telkinatla karşılaştın? dedi. Bana telkinatta bulunmadığını söyledim. Ben avni ile Nihat Çavuşoğlu'nu tanıştırmadım. Ben Karabük'teki toplantılara iştirak etmedim, demektedir. (duruşma zabtı sahife 85).

Sanığın hakikaten Karabük toplantılarına iştirak etmediği tesbit edilmiştir. Avni Güner'in telkinatına maruz kaldığını gösteren delil de elde edilememiştir. Avni ile Nihat Çavuşoğlu'nun tanışmaları Nihat Balyoz'un Avni'ye teklifi üzerine vasitasız olduğu da anlaşılmıştır. Sanığın suçlu olduğuna bu cihetle mahkemece kanaat getirilememiştir.

Savcı, sanığı 141/3 ile mahkemeye vermişse de esas hakkında mütalâasında suçunu göremiyerek beraatini istemiş ve mahkemece de suçlu olduğunu gösteren delil elde edilememiş olmakla istek veçhiyle **beratine**.

65 — **Serbest sanıklardan Mustafa Özmen duruşmada:** Yılbaşı toplantısına Zihni'nin daveti üzerine iştirak ettim. Söz komünizme intikal etti. Sonra heyet seçildi. Tahkikatta söylediklerim.

tazyik altında söylenmiştir, doğru değildir. Avni'yi inşaatta çalışırken tanıdım. Bana komünistlikten bahsetmiş değildir, demektedir (duruşma zabtı sahife 83).

Sanığın hakikaten toplantıların ancak birincisine iştirak ettiği ve buna da yılbaşı gecesi eğlenmek için gittiği anlaşılmıştır. Avni Güner'in telkinatına maruz kaldığını gösteren delil elde edilememiştir.

Savcı, sanığı 141/3 ile mahkemeye vermiş ise de esas hakkındaki mütaleasında suçunu göremeyerek beraatini istemiş ve mahkeme de suçlu olduğuna delil bulunamamış olmakla istek veçhile **Beraatine.**

Sanıklardan ve müdafii Rifat Taşkın müvekkilinin askerî şahıslarla ilgisi olmadığından askerî mahkemenin vazifesi olamayacağını ileri sürmüş ise de bu keyfiyet duruşmanın ilk gününde bahis mevzuu edilmiş ve mahkeme suçu mürtebit gördüğünden ve sanıklar arasında askerî şahıslar bulunduğundan bu hususta Ceza Muhakemeleri U. K. nun ikinci ve üçüncü maddelerine dayanan ve kendisini vazifeli ve selâhiyetli görmüş olduğuna karar vermekle daha o zaman bu ciheti hal eylemiş ve bugün dahi aynı hakkı kendisinde görmekte bulunmuştur.

Sanıklardan yakalanarak tutak haline konulmuş olanlardan halen bu halde bulunanların ve mahkeme veya Adli âmir tarafından salıverilmiş olanların tevkif müzekkereleri ile ceza evlerinde ve poliste kapalı kaldıkları günlerin As. Mh. U. K. nun 277 inci maddesi gereğince hüküm giydiği günlerden indirilmesine.

Sanıklardan Reşat Fuat Baraner'in giyaben mahkûm olduğu ceza ile bu suçundan fazla yattığı günlerin bu son giydiği hükümden indirilmesi isteği As. Mh. U. K. nun 278 inci maddesi gereğince düşünülmüş ise de sanığın giydiği hüküm ne kadar olduğunu gösteren dosya arasında mahkeme kararı olmamasından ve sanığın o suçtan ötürü ne kadar tutak kaldığının mahkemece bilinmemesinden dolayı içtima kaidesinin tatbikına imkân görülememiştir. Esasen As. Mh. U. K. nun 278 inci maddesinin üçüncü fıkrası gereğince içtima her zaman caiz olduğundan bu hususun sonra düşünülmesine.

Sanıklardan bazılarının cezalarının tecili isteği mahkemece düşünülmüş, suçun mahiyeti ve işlendiği zaman gözönüne alınmış ve

sanıkların suçları tecil edildiği takdirde ileride suç işlemelerine engel olacağı kaanatine mahkemece varılamamış ve tecilden bir faide umulamamış olduğundan bu yoldaki isteklerin reddine.

Sanıklardan arama sırasında elde edilen ve suç delili bulunan eşyadan sanık Reşat Fuat Baraner'e ait olup Polis Enstitüsü Adli Eksperlerinin raporu ile partinin görüşleri ve dilekleri bültenini yazan makina olarak tesbit edilen büyük yazı makinası, Günün Meseleleri bültenlerinin yazıldığı keza tesbit edilmiş bulunan Krona Zafir marka küçük portatif yazı makinası, bültenlerin çoğaltıldığı anlaşılan teksir makinası, partinin neşriyatını temin için alındığı görülen ve bir kısmı kullanılmış bulunan yazı kâğıtları, kopya kâğıtları, mumlu kâğıtlar, yazılmış bültenlerin posta ile sevki için alınmış ve bir kısmı bu hususta kullanılmış olan mektup zarfları, posta pulları, neşriyatın kaleme alınmasında mehzaz vazifesini gördüğü tesbit edilen gazete maktuaları, bu husustaki notlar, sanığın asker kaçağı olmasından ve cezası kat'ileştikten sonra genel cezaevine teslim edileceğinden ve yeniden askere alındıkta yeni kıtası tarafından elbise verileceği tabii görüldüğünden elde mevcut askerî kaput, elbise ve teferruatının, Dahiliye Bakanlığından ve Basın Yayın genel müdürlüğünden hükümetce yasak edildiği bildirilen kitaplar, mecmua ve broşürlerden sanıklarda arama sırasında elde edilmiş bulunanların hepsinin ve aslında müsadereye tâbi eşyanın müsaderesine ve diğer yasak olmıyan kitap, mecmua, vesairenin sahiplerine iadesine oy birliği ile karar verildi.

Hüküm Hülâsası

1 — **Reşat Fuat Baraner:** Hakkında tatbiki istenen 141/1 madde mahkemece yerinde görülmüş olmakla dünyanın bugünkü karışık ve buhranlı devrin de memleketin, Devletin nazik bir durumda olduğu sıra Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini yıkmak Büyük Millet Meclisini dağıtmak. Memlekette kurulmuş içtimaî, iktisadî nizamları devirmek için faaliyete geçmesi ve bu suç cinsinden iki defa mahkûmiyeti bulunması mahkemece takdiri arttırıcı sebep olarak kabul edilerek istek veçhile T. C. K. nun 141 inci maddesinin birinci fıkrasına dayanarak yukardaki sebeplerle takdiren (5 sene)

süre ile ağır hapsine. Kendisi asker olduktan başka ehmi Kurucu ve Ziya Nur Erün gibi şahısları kurduğu partiye alması yüzünden As. C. K. nun 148 inci maddesinin B fıkrasına göre cezanın yarısı arttırılarak cem'an (Yedi sene) (altı ay) süre ile ağır hapsine.

Sanığın yazarak dağıttığı bültenlerdeki fikirler iddianamede ileri sürüldüğü şekilde hususî maksatlara müstenit olarak halkın maneviyatını kırarak, memleketin mukavemetini azaltacak mahiyette ve Millî menfaatlara zarar verecek şekilde faaliyet vasfını haiz olmayıp kurduğu partinin genişlemesini temin zımında bir propaganda mahiyetinde olduğu kabul edilmiştir. Esas hakkındaki mütalâada iddia makamı da bu mütaleayı ileri sürmüştür. Bu sebepten As. C. K. nun 142 inci maddesinin birinci fıkrasına dayanılarak ve yukarıdaki takdiri arttırıcı sebepler burada da aynen kabul edilerek takdiren (2) sene süre ile hapsine.

Ve yine As. C. K. nun 148 inci maddesinin (B) fıkrası gereğince verilen cezanın yarısı ilâve edilerek (3) sene süre ile hapsine.

Sanığın suçları birden ziyade olduğundan 70 inci madde gereğince (7) Yedi sene altı aylık ağır hapse, üç senelik hapsin yarısı ilâve edilerek (9) Dokuz sene süre ile ağır hapis cezası ile cezalandırılmasına.

Ve 31 inci madde gereğince Kamu hizmetinden temelli mahrum edilmesine ve 33 üncü madde gereğince cezası kadar kanunî hacır altına alınmasına.

2 — **Sebati Selimoğlu:** Hakkında tatbiki istenen 141/1 inci madde mahkemece yerinde görülmüş ve Reşat Fuat'ta gösterilen takdiri arttırıcı sebep bunda da aynen kabul edilmiş olmakla takdiren (4) dört sene süre ile ağır hapsine.

Askerî şahıslarla irtibatı olduğundan 148/B gereğince de (2) iki sene ki cem'an (6) altı sene süre ile ağır hapsine.

Reşat Fuat'ta izah edildiği üzere 161 yerine mahkemece kabul edilen 142 inci madde gereğince ve aynı şiddet sebepleri bunda da kabul edilerek takdiren (1) bir sene süre ile hapsine.

Keza 148/B gereğince altı ay ki cem'an (Bir sene altı ay) süre ile hapsine.

70 inci madde gereğince neticeten (Altı sene dokuz ay) süre ile ağır hapsine.

31 inci maddede gereğince Kamu hizmetinden tamamen mahrum edilmesine. 33 üncü maddeye göre de cezası kadar hacır altında tutulmasına. Harç tarifesi kanununun 50 inci maddesinin onuncu fıkrası gereğince (3800) kuruş harç alınmasına.

3 — **David Nae:** Hakkında tatbiki istenen 141/1 madde mahkemece yerinde görülmüş ve Reşat Fuat'ta gösterilen takdiri arttırıcı sebep bunda da aynen kabul edilmiş olmakla takdiren (4) dört sene süre ile ağır hapsine.

Askerî şahıslarla irtibatı olduğundan 148/B gereğince iki sene ki cem'an (altı sene) süre ile ağır hapsine.

Reşat Fuat'ta izah edildiği üzere 161 yerine mahkemece kabul edilen 142 inci madde gereğince ve aynı şiddet sebepleri bunda da kabul edilerek takdiren (1) sene süre ile hapsine.

Keza 148/B gereğince Altı ay ki cem'an (Bir sene altı ay) süre ile hapsine.

70 inci madde gereğince neticeten (Altı sene dokuz ay) süre ile ağır hapsine. 31 inci madde gereğince Kamu hizmetinden tamamen mahrum edilmesine.

33 üncü maddeye göre de cezası kadar hacır altında tutulmasına. Harç tarifesi kanununun 50 inci maddesinin onuncu fıkrası gereğince (3800) kuruş harç alınmasına.

4 — **Nihat Balyoz:** Hakkında tatbiki istenen 141/1 inci madde varit görülerek Reşat Fuat'ta gösterilen takdiri arttırma sebebi bunda da aynen kabul edilerek takdiren (2 sene dört ay) süre ile ağır hapsine.

Askerî şahıslardan malûmatı olduğundan 148/B gereğince yarısı olan (bir sene iki ay) süre ile ağır hapsin ilâvesi ile (Üç sene altı ay) süre ile ağır hapsine.

161 yerine 142 inci madde gereğince aynı arttırıcı sebeplerle takdiren (sekiz ay) süre ile hapsine.

Keza 148/B gereğince (Dört ay) ki cem'an (On iki ay) süre ile hapsine.

70 inci madde gereğince içtima kaidesinin tatbikinde neticeten (Dört sene) süre ile ağır hapsine.

31 inci madde gereğince cezası kadar Kamu hizmetinden me-

nedilmesine. Ve harç tarifesi kanununun 50 inci maddesinin onuncu fıkrası gereğince (3800) kuruş harç alınmasına.

5 — **Hikmet Elin:** Hakkında tatbiki istenen 141/1 inci madde mahkemece yerinde görülmüş olmakla mezkûr madde gereğince Reşat Fuat'ta gösterilen arttırıcı takdiri sebeblerle takdiren (iki sene iki ay) süre ile ağır hapis cezası ile cezalandırılmasına.

Suçunu askerî şahıslara ve Yedek Subay okulu mensubinine yapmasından ötürü As. C. K. nun 148/B maddesi gereğince yarısı arttırılarak (Üç sene üç ay) süre ile ağır hapis cezası ile cezalandırılmasına.

Sarığın gelen bültenleri çoğaltması ve arkadaşlarına dağıtması propagandaya iştirak ettiğini isbat ettiğinden bu suçtan ötürü istek veçhile T. C. K. nun 142 inci maddesi gereğince aynı takdiri arttırıcı sebeblerle takdiren (sekiz ay) süre ile hapsine.

Ve keza 148/B yolu ile cezanın yarısı eklenerek (on iki ay) süre ile hapsine. Ve 70 inci madde gereğince neticeten (Üç sene dokuz ay) süre ile ağır hapis cezası ile cezalandırılmasına.

31 inci madde gereğince giydiği hüküm kadar kamu hizmetinden menedilmesine. Ve harç tarifesi kanununun 50 inci maddesinin onuncu fıkrası gereğince (3800) kuruş harç alınmasına.

6 — **Mustafa Birtem:** Hakkında tatbiki istenen 141/1 madde varit görülerek Reşat Fuat'ta gösterilen arttırma sebebi bunda da aynen kabul edilmekle takdiren (üç sene) süre ile ağır hapsine.

161 yerine 142 inci madde gereğince aynı arttırıcı sebeblerle takdiren (bir sene) süre ile hapsine.

70 inci madde gereğince neticeten (Üç sene altı ay) süre ile ağır hapis cezası ile cezalandırılmasına.

31 inci madde gereğince cezası kadar Kamu hizmetinden menedilmesine. Ve harç tarifesi kanununun 50 inci maddesinin onuncu fıkrası gereğince (3800) kuruş harç alınmasına.

7 — **Zihni Turgay:** Hakkında tatbiki istenen 141/1 madde gereğince Reşat Fuat bölümünde gösterilen ve yaptıkları toplantılarda aldıkları kararları kötülükleri takdiri arttırıcı sebep kabul edilerek takdiren (iki sene dört ay) süre ile ağır hapsine.

Aralarında askerî şahıslar olduğundan 148/B gereğince yarısı ilâvesi ile cem'an (Üç sene altı ay) süre ile ağır hapsine.

31 inci madde gereğince cezası kadar Kamu hizmetinden menedilmesine. Ve Adliye harç tarifesi kanununun 50 inci maddesinin onuncu fıkrası gereğince (3800) kuruş harç alınmasına.

8 — **Halit İrgat:** Hakkında tatbiki istenen 141/1 madde gereğince geçmişteki mahkûmiyeti takdiri arttırıcı sebep kabul edilerek takdiren (iki sene iki ay) süre ile ağır hapsine.

İstenilen 161 yerine 142 inci madde gereğince aynı şiddet sebepleri ile takdiren (sekiz ay) süre ile hapsine.

70 inci madde gereğince cem'an (İki sene altı ay) süre ile ağır hapsine. Ve Adliye harç tarifesi kanununun 50 inci maddesinin dokuzuncu fıkrası gereğince (2800) kuruş harç alınmasına.

9 — **Arif Özinsel:** Hakkında tatbiki istenen 141/1 gereğince (iki sene) süre ile ağır hapsine.

161 inci madde yerine 142 inci madde gereğince (altı ay) süre ile hapsine. Ve 70 inci madde gereğince neticeten (İki sene üç ay) süre ile ağır hapsine.

Ve Adliye harç tarifesi kanununun 50 inci maddesinin dokuzuncu fıkrası gereğince (2800) kuruş harç alınmasına.

10 — **Cemali Güngörmez:** Hakkında tatbiki istenen 141/1 madde gereğince (iki sene) süre ile ağır hapsine.

161 inci madde yerine 142 inci madde gereğince (altı ay) süre ile hapsine.

Ve 70 inci madde gereğince neticeten (İki sene üç ay) süre ile ağır hapsine. Adliye harç tarifesi kanununun 50 nci maddesinin dokuzuncu fıkrası gereğince (2800) kuruş harç alınmasına.

11 — **Ali Tokuç:** Son istek veçhiyle 141/3 üncü madde gereğince müdafaasındaki bazı sözler ve fiiller mahkemece takdiri arttırıcı sebep kabul edilerek takdiren (bir sene) süre ile hapsine.

161 yerine 142 inci madde gereğince aynı sebeblerle takdiren keza (bir sene) süre ile hapsine.

69 uncu madde gereğince neticeten (bir sene sekiz ay) süre ile hapsine. Ve Adliye harç tarifesi kanununun 50 inci maddesinin sekizinci fıkrası gereğince (2200) kuruş harç alınmasına.

12 — **Fehmi Kurucu:** Son istek veçhile 141/3 madde gereğince (altı ay) süre ile hapsine.

Kendisi ve arkadaşları asker olduğundan 148/B gereğince (üç ay) ilâvesile (dokuz ay) süre ile hapsine.

161 yerine 142 inci madde gereğince (altı ay) hapsine. Ve keza 148/B gereğince (üç ay) ilâvesile (dokuz ay) süre ile hapsine.

69 uncu madde gereğince neticeten (**On beş ay**) süre ile hapsine.

13 — **Avni Güner:** İddia makamının isteklerinin reddiyle 141/3 gereğince (altı ay) süre ile hapsine.

161 yerine 142 inci madde gereğince (altı ay) süre ile hapsine ve 148/B gereğince üç ay zam ile (dokuz ay) süre ile hapsine.

69 uncu madde gereğince neticeten (**On üç ay**) süre ile hapsine. Ve Adliye harç tarifesi kanununun 50 inci maddesinin sekizinci fıkrasına göre (2200) kuruş harç alınmasına.

14 — **Ziya Nur Erün:** Son istek veçhile 141/3 gereğince (altı ay) süre ile hapsine.

Kendisi ve arkadaşları asker olduğundan 148/B gereğince (üç ay) ilâvesile (dokuz ay) süre ile hapsine.

161 yerine 142 inci madde gereğince (altı ay) süre ile hapsine. Ve keza 148/B gereğince üç ay ilâvesile (dokuz ay) süre ile hapsine.

69 uncu madde gereğince neticeten (**on beş**) ay süre ile hapsine.

338 doğumlu olması ve nüfus kâğıdında doğum ayı ve günü yazılı bulunmaması hasebile sene ortası doğduğu kabul edileceğine göre suçun ortaya çıktığı 12/Şubat/943 tarihinde henüz yirmi bir yaşını bitirmemiş olmakla 58 inci maddeye göre neticeten (**on iki ay on beş gün**) süre ile hapsine.

15 — **Tevfik Dilmen:** İstek veçhile 141/3 den ceza evindeki direktifleri mahkemece arttırıcı sebep kabul edilerek taktiren (**Bir sene**) süre ile hapsine. Ve Adliye harç tarifesi kanununun 50 inci maddesinin yedinci fıkrası gereğince (1700) kuruş harç alınmasına.

16 — **Hadi Malkoç:** Son istek gereğince 141/3 den (altı ay) süre ile hapsine.

161 yerine 142 inci maddeden propaganda da çok ileri gidişi mahkemece taktiri arttırıcı sebep kabul edilerek (sekiz ay) süre ile hapsine.

69 uncu madde gereğince neticeten (**On iki ay**) süre ile hapsine.

Adliye harç tarifesi kanununun 50 inci maddesinin yedinci fıkrasına göre (1700) kuruş harç alınmasına.

17 — **Hasan İzzet Dinamo:** Son istekteki 161 inci madde yerine 142 inci madde gereğince duruşmadaki bazı sözleri ve yazı ve teksir makinalarını Reşat Fuat'a veriş mahkemece taktiri arttırıcı sebep kabul edilerek taktiren (**On iki ay**) süre ile hapsine.

18 — **Şevket Ertekin:** İddia makamının isteğinin reddiyle 141/3 maddeden toplantılardaki bazı sözleri ve faaliyeti mahkemece arttırıcı sebep kabul edilerek taktiren (sekiz ay) süre ile hapsine.

Arkadaşları asker olduğundan 148/B den (dört ay) zam ile neticeten (**On iki ay**) süre ile hapsine.

19 — **Yunus Bağatır:** İddia makamının isteğinin reddiyle 141/3 den (altı ay) süre ile hapsine.

161 yerine 142 den (altı ay) süre ile hapsine. 69 uncu madde gereğince neticeten (**On ay**) süre ile hapsine. Ve Adliye harç tarifesi kanununun 50 inci maddesinin yedinci fıkrası gereğince (1700) kuruş harç alınmasına.

20 — **Hasan Çapak:** Son istek veçhile 141/3 üncü maddeden (altı ay) süre ile hapsine.

161 madde yerine 142 inci maddeden (altı ay) süre ile hapsine.

69 uncu madde gereğince neticeten (**On ay**) süre ile hapsine. Ve Adliye harç tarifesi kanununun 50 inci maddesinin yedinci fıkrası gereğince (1700) kuruş harç alınmasına.

21 — **Remzi Özşenel:** Son istek veçhile 141/3 üncü maddeden (altı ay) süre ile hapsine.

161 inci madde yerine 142 inci maddeden (altı ay) süre ile hapsine.

69 uncu madde gereğince neticeten (**On ay**) süre ile hapsine. Ve Adliye harç tarifesi kanununun 50 inci maddesinin yedinci fıkrası gereğince (1700) kuruş harç alınmasına.

22 — **Osman Paçalı:** İstek veçhile 141/3 üncü madde gereğince (altı ay) süre ile hapsine.

Asker olan Hasan İzzet Dinamo'ya bülten vermesi ve kendisinin asker olması hasebile 148/B gereğince üç ay zam ile (**Dokuz ay**) süre ile hapsine.

Propaganda yaptığına kanaat getirilemiyerek 161 ve yerine tatbik olunan 142 inci maddeden beraatine.

23 — **Ahmet Özok:** Son isteğin reddiyle 141/3 üncü maddeden (altı ay) arkadaşları ve kendisi asker olduğundan 148/B den üç ay zam ile neticeten (**Dokuz ay**) süre ile hapsine.

24 — **Ziya Türe:** İlk ve son isteklerin reddiyle 141/3 üncü maddeden (altı ay) arkadaşları asker olduğundan 148/B den üç ay zam ile neticeten (**Dokuz ay**) süre ile hapsine. Ve Adliye harç tarifi kanununun 50 inci maddesinin yedinci fıkrası gereğince (1700) kuruş harç alınmasına.

25 — **Saadet Baraner (Suat Derviş):** 141/1 ve 161 inci maddelerin tatbiki isteğinin reddiyle 142 inci maddeden (iki sene) 65 nci maddeden yarısı indirilerek (bir sene) 59 uncu maddeden üçte iri indirilerek neticeten (**Sekiz ay**) süre ile hapsine. Ve Adliye harç tarifi kanununun 50 inci maddesinin 7 inci fıkrası gereğince (1700) kuruş harç alınmasına.

26 — **Ertuğrul İstanbullu:** İstekler veçhile 141/3 maddeden altı ay), kendisi ve arkadaşları asker olduğundan 148/B maddeden üç ay zam ile cem'an (**Dokuz ay**) süre ile hapsine.

339 doğumlu olduğundan 56 ncı madde gereğince 1/6 indirilerek neticeten (**Yedi ay on beş gün**) süre ile hapsine.

27 — **Mustafa Osmanoğlu:** İstek veçhile 141/3 üncü madde gereğince (altı ay), arkadaşlarının asker olmasından 148/B gereğince üç ay ilâvesile (dokuz ay) süre ile hapsine.

341 doğumlu olmasından ötürü 56 ncı madde gereğince 1/6 sbetinde indirilerek neticeten (**Yedi ay on beş gün**) süre ile hapsine. Adliye harç tarifi kanununun 50 inci maddesinin yedinci fıkrası gereğince (1700) kuruş harç alınmasına.

28 — **İbrahim Yürüyüş:** İstek veçhile 141/3 üncü madde gereğince evvelden aynı suçtan mahkûmiyeti olması arttırıcı sebep kabul edilerek takdiren (**Yedi ay**) süre ile hapsine. Ve Adliye harç tarifi kanununun 50 nci maddesinin 7 nci fıkrası gereğince (1700) kuruş harç alınmasına.

29 — **Kirkor Sarafyan:** İstek veçhile 141/3 üncü madde gereğince (altı ay) süre ile hapsine.

Hüccesine dahil olduğu iddia edilen kişilere bülten vermek ve

telkinatta bulunmak gibi faaliyeti mahkemece görülemiyerek 16 yerine tatbik edilen 142 inci maddeden beraatine.

Ve Adliye harç tarifi kanununun 50 inci maddesinin 6 ncı fıkrası gereğince (1400) kuruş harç alınmasına.

30 — **Hayık Açıkgöz:** İstek veçhile 141/3 madde gereğince (**altı ay**) süre ile hapsine.

Sanığın bülten vermek ve telkinatta bulunmak gibi faaliyeti mahkemece görülemiyerek 161 ve yerine tatbik edilen 142 maddelerden beraatine. Ve Adliye harç tarifi kanununun 50 inci maddesinin 6 ncı fıkrası gereğince (1400) kuruş harç alınmasına.

31 — **Jak İhmalyan:** İstek veçhiyle 141/3 üncü madde gereğince (**altı ay**) süre ile hapsine. Ve Adliye harç tarifi kanununun 50 inci maddesinin 6 ncı fıkrası gereğince (1400) kuruş harç alınmasına.

32 — **Selâbaddin Akarışık:** İstek veçhiyle 141/3 üncü madde gereğince (**Altı ay**) süre ile hapsine. Ve Adliye harç tarifi kanununun 50 inci maddesinin 6 ncı fıkrası gereğince (1400) kuruş harç alınmasına.

Sanıklardan Münür Belen, Zeki Baştımar, Cavid Evren, Hali Keray, Nihat Çavuşoğlu, Mustafa Arhâvi, Mustafa Metekonuk, Halit Saf, Recep Buyurman, Rızâ Akar, Arif Nanak, Mehmet Elmas Musa Emre, Hamdi Akın, Mustafa Pınarel, Barbaros Üçer, Celâ Benneci, Aram Pehlivanyan, Yedvart Özkasapyan, haklarında tatbiki istenen maddelere uyar fiilleri mahkemece görülemiyerek isteğin reddiyle isimleri yazılı işbu **Ondokuz** sanığın cümlesinin **Beraatlerine**.

Hüseyin Arıkçay, İrfan Elin, Hakkı Morçöl, Yakup Macun Sami Memiş, İbrahim Oralp, Acar Uzgider, Mehmet Altmış, Mehmet Caba, Suat Ekmen, Mustafa Alman, Ziya Tüneyman, Mustafa Özmen, Doktor Ahmet Behçet Mergen hakkında esas hakkındaki mütaleada beraat kararı verilmesi istenmiş ve mahkemece de bunlar hakkında cezayı icabettirecek bir suç görülmemiş olmakla isimleri yazılı işbu **Ondört** sanığın cümlesi hakkında istek veçhile **Beraatlerine**.

Sanıkların tutaklıkta kaldığı günlerin giydiği hüküm günlerinden indirilmesine ve günü bitenlerin ve beraat edenlerin hemen sa-

liverilmesine, sanıkların arama sırasında evlerinde ve üzerlerinde çıkan yasak eşyanın müsaderesine oy birliği ile karar verildi.

İşbu karar Savcı Makamında Hüseyin Sapmazlı ve Süleyman Taşar ve zabıt kâtipliğinde Şükran Avcılar ve tutak sanıklardan Sebati Selimoğlu'nun hastalanarak hastaneye yatması hasebile bu kişiden maadasının ve tutak olmıyan sanıklardan olup duruşmadan vareste tutulmamış bulunan sanık Saadet Baraner'in yüzüne karşı ve fakat diğer sanıkların yüzüne karşı olmaksızın hüküm fıkrası aynen okunmak suretiyle bildirildi.

Hüküm fıkrasının okunmasının veya gerekçeli hüküm istiyenlere bu hükmün verilmesinin bir hafta içinde Temyiz hakları olduğu ayrıca sanıklara hatırlatıldı. 3/Mart/1945

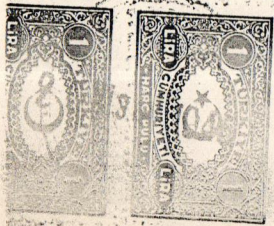
Başkan
Alb.
Kemal Görünür

Duruşma Yargıcı
As. Ad. Yargıcı
Eyüp Öner

As. Üye
Yb.
Sadi Durma

Kuruş
200 İlan harcı
60 Damga pulu
40 Şefkat Pulü

4. Kayıt
20 Nisan 1945
Sadi Durma

TÜSTAV ARAŞTIRMA VAKFI
TARİH